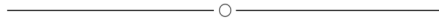

The New Testament In the Original Greek

Byzantine Textform

2018

The New Testament In the Original Greek

Byzantine Textform
2018

The Greek Text as Compiled & Arranged by
Maurice A. Robinson & William G. Pierpont

Layout
by John Jeffrey Dodson

This compilation is Copyright © 2018 by Maurice A. Robinson

Anyone is permitted to copy and distribute this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted, or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time. Copyright is not claimed nor asserted for either the preface, notes, or the new and revised form of the Greek NT text of this edition, nor for the original form of such as initially released into the public domain by the editors, first as printed textual notes in 1979, continuous-text electronic form 1986–present, and in published editions from 1991, 2005, and 2010.

The permitted use or reproduction of the Greek text or other material contained within this volume (whether by print, electronic media, or other form) does not imply doctrinal or theological agreement by the present editors and publisher with whatever views may be maintained or promulgated by other publishers. For the purpose of assigning responsibility, it is requested that the present editors' names and the title associated with this text as well as this disclaimer be retained in any subsequent reproduction of this material.

English section headings adapted from Paul E. Kretzmann, *The Popular Commentary of the Bible*, 2 vols. (St. Louis: Concordia, 1921–1924), also in the public domain.

Bibliographic information published by the Deutsche Nationalbibliothek

The Deutsche Nationalbibliothek lists this publication in the Deutsche Nationalbibliografie; detailed bibliographic data are available on the Internet at <http://dnb.d-nb.de>.

Front photo: Byzantine minuscule leaf
(Luke 23:7b–14a), ca. 12th century, *Gregory-Aland 2878*
Courtesy of Donald L. Brake

Table of Contents

Preface	v
I The Four Gospels	
ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ • According to Matthew	3
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ • According to Mark	82
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ • According to Luke	137
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ • According to John	224
II The Book of Acts and the General Epistles	
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ • Acts of the Apostles	291
ΙΑΚΩΒΟΥ • Of James	375
ΠΕΤΡΟΥ Α • First of Peter	383
ΠΕΤΡΟΥ Β • Second of Peter	392
ΙΩΑΝΝΟΥ Α • First of John	398
ΙΩΑΝΝΟΥ Β • Second of John	406
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ • Third of John	408
ΙΟΥΔΑ • Of Jude	410
III The Pauline Epistles	
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ • To the Romans	415
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α • First to the Corinthians	444
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β • Second to the Corinthians	473
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ • To the Galatians	492
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ • To the Ephesians	502
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ • To the Philippians	513
ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ • To the Colossians	521
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α • First to the Thessalonians ...	529
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β • Second to the Thessalonians	536
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ • To the Hebrews	540
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α • First to Timothy	562
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β • Second to Timothy	571
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ • To Titus	578
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ • To Philemon	582
IV The Book of Revelation	
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ • Revelation of John	587

IT would be an object worthy of much labour to give even one sentence of the Bible more accurately, to bring forward the words of even one passage with more correctness....It is for those who value God's word that I have prepared it,—for those, who, resting on the precious blood of Christ, desire to know more accurately what that word teaches;—and may God graciously grant His blessing on its being used by such.

Samuel P. Tregelles, *The Book of Revelation, Translated from the Ancient Greek Text* (London: Samuel Bagster and Sons, 1849), xxii–xxiii.

Preface

The Need for the Present Edition

Almost as soon as the Robinson-Pierpont Byzantine Textform 2005 volume appeared,¹ some readers requested specific formats to serve various needs. The present edition fulfills a desired goal to provide an affordable Greek New Testament in flexible binding that will be useful for both students and scholars of the Greek New Testament. Accompanied by a stable representation of the Greek text of the New Testament according to its more dominant transmissional form, this edition should be a valuable help for both elementary and advanced learners.

The need for such an edition is obvious: currently available editions of the Greek New Testament either represent the predominantly Alexandrian-based critical text,² the partially deficient form of the Byzantine Textform found in the so-called *Textus Receptus* editions,³ the liturgically and predominantly lectionary-based

¹Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005* (Southborough MA: Chilton Book Publishing, 2005); cf. also Maurice A. Robinson, William G. Pierpont, and John Jeffrey Dodson, eds., *The Greek New Testament for Beginning Readers: Byzantine Textform* (Nürnberg: VTR, 2010), which includes the same base text (with minor diacritical errors corrected), along with helps for readers including verb parsing data and lexical definitions for the various Greek words.

²Barbara and Kurt Aland et al., eds., *The Greek New Testament* [UBS] (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 4th rev. ed., 1994; 5th rev. ed., 2014); idem, *Nestle-Aland: Novum Testamentum Graece* (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27th ed., 1993; 28th ed., 2012); Michael Holmes, ed., *The Greek New Testament: SBL Edition* (Atlanta: SBL, 2010); Holger Strutwolf et al., eds., *Novum Testamentum Graece: Editio Critica Maior. Die Apostelgeschichte / The Acts of the Apostles*, 4 vols. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2017); Dirk Jongkind and Peter Williams, eds., *The Greek New Testament, Produced at Tyndale House, Cambridge* (Wheaton IL: Crossway, 2017). The text of these editions remains predominantly Alexandrian in nature, although various Western, Caesarean, and even Byzantine readings appear sporadically, along with some conjectural readings (in the NA, UBS, and ECM editions) that lack all Greek manuscript support.

³The most currently available version of such is F. H. A. Scrivener, *HKAINH ΔΙΑΘΗΚΗ: The Greek Text underlying the English Authorized Version of 1611* (London: Trinitarian Bible Society, n. d. [1976; re-typeset without notes from the original edition, Cam-

form of the Byzantine Textform as currently circulated by the Greek Orthodox Church,⁴ the edition principally based upon a quantitative/stemmatic approach,⁵ or editions based upon the late and recensional Kr/fam35 group.⁶ There simply was no small-size edition for popular use that primarily would reflect the general consensus of Byzantine continuous-text manuscripts as previously printed in the larger RP2005 or RP2010 formats. The present edition fills that void in a manner that should be convenient for most readers as they seek to utilize such for study and ministry purposes.

The Upper and Lower Apparatuses

The present format basically follows that of the 2005 edition: the main text represents either the clearly dominant Byzantine consensus text or (when the Byzantine manuscripts are more seriously divided) a general Byzantine consensus text. In the latter case, alter-

bridge: University Press, 1881, 1894]). Whether in this or any other printed *Textus Receptus* edition, many readings are printed in the main text that do not represent the dominant Byzantine consensus, nor even come close to such, but instead reflect numerous minority and weakly supported readings, as well as some readings that have no actual Greek manuscript support, but instead were rendered into Greek from Latin-based sources (both manuscript and commentary).

⁴B. Antoniadis, ed., *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ* (Athens: Εκδοτική Παραγωγή Εκδοσεῖ Στοιουλή, 2004 rep ed. [Constantinople: Orthodox Patriarchate, ¹1904, ²1912]). This edition has severe deficiencies due to its abandonment of many actual lectionary readings (and even readings otherwise dominant among continuous-text manuscripts) in favor of the inclusion of numerous weakly attested readings, including some from various *Textus Receptus* editions that have little or no actual manuscript support. This problem today is further compounded in some electronic and printed editions of the Antoniadis text due to a failure to indicate such areas of weak support by the use of small type (as Antoniadis originally had done in his printed editions of 1904 and 1912); this then misleads readers (especially online) into presuming that those weakly supported readings carry the same level of authority as all other portions of that text—a view that manifestly is not correct.

⁵Zane C. Hodges and Arthur L. Farstad, *The Greek New Testament according to the Majority Text* (Nashville: Thomas Nelson, 1st ed., 1982; 2nd ed., 1985).

⁶See the following electronic editions based on the Kr/fam35 group: (1) Wilbur N. Pickering at <www.walkinhiscommandments.com/pickering2.htm>, (2) Paul Anderson at <www.bgnt.net>, and (3) Roderic L. Mullen, Simon Crisp, and D. C. Parker, eds., *The Gospel according to John in the Byzantine Tradition*, at <iohannes.com/byzantine/index.html> (also in printed form, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2007). All internet sites accessed August 2017. The latter uses the precise text of MS 35 as its base; the Pickering and Anderson editions closely follow but deviate slightly from that particular manuscript.

native Byzantine readings (including some numerical abbreviations within the book of Revelation) appear in an apparatus at the foot of the page, where each alternative is denoted by a lower-case letter; such upper apparatus readings should be considered near-equal alternatives to that appearing in the main Byzantine text. At Ac 24.6–8 and the Pericope Adulterae (Jn 7.53–8.11), longer Byzantine alternative readings appear; in the latter, the main text displays what von Soden termed the $\mu 5$ form of that passage, whereas the marginal alternative presents his $\mu 6$ form.⁷

In a very few instances some previously marginal Byzantine readings now appear as the main text of this edition, with their earlier main text readings displaced to the upper apparatus. For most readers the relatively few changes will barely be noticed.

Variant readings found in the Nestle-Aland 27th and 28th critical texts as well as ECM Acts are displayed in a separate lower apparatus where each variant is denoted by an Arabic numeral.⁸ Whenever both apparatuses appear on a page, the Byzantine alternate apparatus always appears first. In three locations in the lower apparatus (Ac 13.32 ECM, Ac 16.12 NA^{27/28}, and 2Pet 3.10 NA²⁸), the critical editions are cited as having for their main text a conjecture (*cj*) that lacks Greek manuscript support. Although other Greek manuscripts at such locations also may differ from the primary Byzantine text, these are not noted since they do not comprise the main text of the respective Nestle-Aland editions.

In either apparatus, instances of substitution, transposition, or addition are cited in full, with sufficient context provided for clarity. Where the NA/UBS editions enclose words, phrases, or whole verse segments in single [] or double [] brackets, these are indicated in the

⁷See Herman Freiherr von Soden, “Die Textgeschichte der Perikope von der Ehebrecherin (Jo 7.53–8.11),” in his *Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt*, 2 vols. in 4 parts (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1911–1913) 1:1, 486–524; along with his extensive discussion of the PA as represented among the Byzantine MSS, 1:2, 712–806.

⁸Although orthographic differences from NA²⁷ are indicated in the lower apparatus, the many adjustments in NA²⁸ involving various degrees of orthographic standardization are not cited for reasons of space. Otherwise, whenever NA²⁷, NA²⁸, or ECM Acts differ individually from the Byzantine main text, these are noted separately in the lower apparatus.

lower apparatus, even when the Greek text cited remains identical to that of the main Byzantine reading.

Words, phrases or (in the Nestle-Aland text) whole verses omitted in relation to the main Byzantine text are indicated by a dash (–). However, minor orthographic variants (movable final letters, accentuation, capitalization, and alternative punctuation) generally are not recorded in either apparatus.

Verse Number Alterations

In some printed editions and translations, Mt 23.13–14 appears in an order opposite that of the Byzantine Textform; the present edition retains a consecutive numerical sequence according to its own order of material. Similarly, the doxology commonly published as Rom 16.25–27 appears in the Byzantine Textform at the end of Rom 14.23, where it has been renumbered as Rom 14.24–26 (in the Byzantine Textform the epistle concludes at Rom 16.24).

In four instances in the Byzantine main text (Lk 17.36, Ac 8.37, Ac 15.34, Ac 24.7), a separate verse number appears, followed immediately by the next sequential verse number. These indicate lengthy portions of text present in some early Textus Receptus printed editions and various translations which never were representative of the primary Byzantine Textform. In these instances, the verse number is retained for reference purposes, solely to preserve the traditional numbering of the remaining verses within the affected chapters.

The Order of the Canonical New Testament Books

Although various arrangements of the New Testament books are found among the Greek manuscripts, a particular “canonical order” was preferred during early Greek transmissional history, evidenced among various early papyri and manuscripts, as well as in the AD 367 Festal Letter of Athanasius and the AD 360/363 list of canonical books attributed to the Laodicean Council.⁹

⁹See David Trobisch, *The First Edition of the New Testament* (Oxford: University Press, 2000), 21–38, especially 28; Daniel J. Theron, *Evidence of Tradition* (Grand Rapids: Baker, 1958), 116–117 (Cyril of Jerusalem), 118–119 (Athanasius), 124–125 (Laodicea); Brooke Foss Westcott, *A General Survey of the History of the Canon of the New Testament*, 6th ed. (Cambridge and London: Macmillan and Co., 1889), Appendix D,

The present edition reproduces the early Greek “canonical order” for the New Testament books as follows: Gospels, Acts and General Epistles, Pauline Epistles, and Revelation.¹⁰ In each category, the individual books follow the familiar order, except that in the Pauline Epistles, Hebrews stands between Second Thessalonians and First Timothy, intentionally separating Paul’s local church epistles from those written to individuals.¹¹

Orthography

Except for variant spellings of proper nouns that may reflect authorial preference (e.g., Μωσῆς/Μωϋσῆς, Ἱεροσόλυμα/Ἱερουσαλημ, etc.), the Greek orthography has been standardized throughout. Movable final Nu is always present, so also movable final Sigma for οὐτως (but not for ἀχρι or μεχρι). Compound forms reflect phonetic assimilation, with ἐν- becoming ἐγ-, συν- becoming συγ-, συζ-, συλ-, or συσ- and -λημπ- or -λημψ- becoming -ληπ- and -ληψ-.

English Section Headings

Throughout the New Testament, English headings mark out specific sections according to their particular themes. These headings were

539–579; especially 540–541 (Laodicea), 545–546 (John of Damascus), 549–550 (Cyril of Jerusalem), 552–553 (Codex Alexandrinus), 554–555 (Athanasius), 559–560 (Leon-
tius); but see 431–439 in regard to the possible inauthenticity of the Laodicean list.

¹⁰This same early canonical order also appeared not only in the early critical edition of von Soden (*Die Schriften*, vol. 2), but also those of Tischendorf, Tregelles, and Westcott-Hort. See Constantinus Tischendorf, *Novum Testamentum Graece*, 2 vols. (Leipzig: Giesecke und Devrient, 1869–72); Samuel P. Tregelles, *The Greek New Testament: Edited from Ancient Authorities, with their Various Readings in Full*, 2 vols. (London: Samuel Bagster and Sons, 1857–1879); Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, *The New Testament in the Original Greek* (London: Macmillan, 1881).

¹¹See William H. P. Hatch, “The Position of Hebrews in the Canon of the New Testament,” *HTR* 29 (1936) 133–151, with the early canonical placement of Hebrews before First Timothy discussed on 136–143. As Hatch notes, this order is found among early and geographically diverse Greek manuscripts, fathers, and versions, and was retained within some manuscripts over many centuries. Due to his views regarding textual theory, Hatch termed the earlier order “Alexandrian,” and the later more familiar “Western” (or early Latin) order he termed “Byzantine” (143, 149–150), solely due to the mass of later Byzantine manuscripts that had adopted the Western order. Yet in fact, Hatch’s data show the early Greek canonical order among many of its witnesses as clearly and authentically “Byzantine”; only much later did Byzantine Greek manuscripts finally adopt the Western order.

adapted from the public domain set by Paul E. Kretzmann, *Popular Commentary of the Bible*, 2 vols. (St. Louis: Concordia, 1921–1924).

A Final Word

It is hoped that the present edition of the Greek New Testament according to the generally dominant Byzantine consensus will be useful and profitable to those who use it to proclaim the Gospel of our Lord and Savior Jesus Christ in fulfillment of his command that “repentance and forgiveness of sins should be proclaimed in his name to all nations” (Lk 24.47); that we should “proclaim the gospel to the whole creation” (Mk 16.15); and that we should “make disciples of all nations, ... teaching them to observe all things that I have commanded you” (Mt 28.20).

Ἀμήν· Ναί, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ

MAURICE A. ROBINSON
JOHN JEFFREY DODSON

Part I

**The
Four
Gospels**

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

According to Matthew

The Genealogy of Christ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ Δαυίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.
2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτοῦ· 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς
Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ· Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀράμ· 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών·
5 Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ ἐκ¹ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ²
ἐγέννησεν τὸν Ὠβηδ ἐκ³ τῆς Ῥούθ· Ὠβηδ δὲ⁴ ἐγέννησεν τὸν
Ἰεσσαί· 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυίδ τὸν βασιλέα.

Δαυίδ δὲ ὁ βασιλεὺς⁵ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ
Οὐρίου· 7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοάμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά·⁶ 8 Ἀσά⁷ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ·
Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν· 9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἐζεκίαν· 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ·
Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμών⁸ δὲ ἐγέννησεν

¹ Βοὸζ ἐκ • Βόες ἐκ ² Βοὸζ δὲ • Βόες δὲ ³ Ὠβηδ ἐκ • Ἰωβηδ ἐκ ⁴ Ὠβηδ
δὲ • Ἰωβηδ δὲ ⁵ ὁ βασιλεὺς • — ⁶ Ἀσά • Ἀσάφ ⁷ Ἀσά • Ἀσάφ ⁸ Ἀμών
Ἀμών • Ἀμώς Ἀμώς

τὸν Ἰωσῖαν· 11 Ἰωσῖας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ· 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιουδ· Ἀβιουδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακεῖμ· Ἐλιακεῖμ¹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· 14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχειμ· Ἀχειμ² δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιοῦδ· 15 Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

The Annunciation to Joseph and the Birth of Jesus

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις³ οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ⁴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. 19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι,⁵ ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. 20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ⁶ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. 21 Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 22 Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου⁷ διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, 23 Ἰδοῦ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ

¹ Ἐλιακεῖμ Ἐλιακεῖμ • Ἐλιακίμ Ἐλιακίμ ² Ἀχειμ Ἀχειμ • Ἀχίμ Ἀχίμ
³ γέννησις • γένεσις ⁴ γὰρ • — ⁵ παραδειγματίσαι • δειγματίσαι ⁶ Μαριάμ •
Μαρίαν ⁷ τοῦ κυρίου • κυρίου

ἔστιν μεθερμηνεύομενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. 24 Διεγερθεῖς¹ δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 25 καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον·² καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

The Magi from the East

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοῦ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, 2 λέγοντες, Ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. 3 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς³ ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. 4 καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. 5 Οἱ δὲ εἶπον⁴ αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, 6 Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 7 Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. 8 Καὶ πέμπσας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν, Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε⁵ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοῦ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη⁶ ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

¹ Διεγερθεῖς • Ἐγερθεῖς ² τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον • υἱόν ³ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ἀκριβῶς ἐξετάσατε • ἐξετάσατε ἀκριβῶς ⁶ ἔστη • ἐστάθη

12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

The Flight into Egypt and the Return to Nazareth

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῆ ὁ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου¹ διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. 16 Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὄροις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. 17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ² Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 18 Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρήνος καὶ³ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν. 19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται⁴ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, 20 λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν⁵ εἰς γῆν Ἰσραὴλ. 22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ⁶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,⁷ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

¹ τοῦ κυρίου • κυρίου ² ὑπὸ • διὰ ³ θρήνος καὶ • — ⁴ κατ' ὄναρ φαίνεται • φαίνεται κατ' ὄναρ ⁵ ἦλθεν • εἰσηλθεν ⁶ ἐπὶ • — ⁷ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ • τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου

The Ministry of John the Baptist

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, **2** καὶ ¹ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **3** Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ ² Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **4** Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ³ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. **5** Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περὶ ἧμερον τοῦ Ἰορδάνου. **6** καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' ⁴ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. **7** Ἴδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **8** Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας· **9** καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **10** Ἦδη δὲ καὶ ἡ ⁵ ἄζινη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **11** Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ⁶ ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. **7** **12** Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

The Baptism of Jesus

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. **14** Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ

¹ καὶ • [καὶ] ² ὑπὸ • διὰ ³ αὐτοῦ ἦν • ἦν αὐτοῦ ⁴ ὑπ' • ποταμῶ ὑπ' ⁵ καὶ ἡ • ἡ ⁶ βαπτίζω ὑμᾶς • ὑμᾶς βαπτίζω ⁷ ἁγίῳ • ἁγίῳ καὶ πυρὶ

βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. 16 Καὶ βαπτισθεὶς¹ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς² ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοῦ, ἀνεώχθησαν αὐτῷ³ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ⁴ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον⁵ ἐπ’ αὐτόν. 17 Καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

The Temptation in the Wilderness

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα,⁶ ὕστερον ἐπείνασεν. 3 Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν,⁷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ’ ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,⁸ ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. 5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν⁹ αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ· καί, Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. 7 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, 9 καὶ λέγει¹⁰ αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι¹¹ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε ὀπίσω μου,¹² Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ

¹ Καὶ βαπτισθεὶς • Βαπτισθεὶς δὲ ² ἀνέβη εὐθὺς • εὐθὺς ἀνέβη ³ ἀνεώχθησαν αὐτῷ • ἠνεώχθησαν [αὐτῷ] ⁴ τὸ πνεῦμα τοῦ • [τὸ] πνεῦμα [τοῦ] ⁵ καὶ ἐρχόμενον • [καὶ] ἐρχόμενον ⁶ τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα • τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα ⁷ αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν • ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ ⁸ ἄνθρωπος • ὁ ἄνθρωπος ⁹ ἵστησιν • ἕστησεν ¹⁰ λέγει • εἶπεν ¹¹ πάντα σοι • σοι πάντα ¹² ὀπίσω μου • —

λατρεύσεις. 11 Τότε ἀφήσιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

The Beginning of the Galilean Ministry and the Call of the Four

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς¹ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ,² ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ³ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ·⁴ 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 15 Ἦ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ,⁵ ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδεν φῶς⁶ μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χάρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. 19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιήγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς,⁷ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις

¹ ὁ Ἰησοῦς • — ² Ναζαρέτ • Ναζαρά ³ Καπερναοὺμ • Καφαρναοὺμ

⁴ Νεφθαλεὶμ • Νεφθαλίμ ⁵ Νεφθαλεὶμ • Νεφθαλίμ ⁶ εἶδεν φῶς • φῶς εἶδεν

⁷ ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς • ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ

νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους,¹ καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
 25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄγλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

The Beatitudes

5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄγλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον² αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα³ καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι,⁴ ἕνεκεν ἔμοῦ. 12 Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

The Chief Functions of Believers in the World

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ⁵ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ

¹ καὶ δαιμονιζομένους • [καὶ] δαιμονιζομένους ² προσῆλθον • προσῆλθαν
³ ῥῆμα • — ⁴ ψευδόμενοι • [ψευδόμενοι] ⁵ βληθῆναι ἔξω καὶ • βληθὲν ἔξω

φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Jesus Confirms and Expounds the Law of Moses

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. 18 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. 19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσέυσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν¹ πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ² ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδριῷ· ὃς δ' ἂν εἶπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκεῖ³ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ,⁴ μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ⁵

¹ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν • ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη ² εἰκῆ • — ³ καὶ ἐκεῖ • κάκει
⁴ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ⁵ σε παραδῶ τῷ • τῷ

ὑπηρέτη, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. 26 Ἄμην λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῶς τὸν ἕσχατον κοδράντην.

27 Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις· 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. 30 Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.¹ 31 Ἐρρέθη δὲ ὅτι² Ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ³ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι·⁴ καὶ ὅς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου· 34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· 35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.⁵ 37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

The Law of Love toward the Enemy

38 Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· 39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ⁶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα,^a στρέψον⁷ αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι

^a σιαγόνα • σου σιαγόνα

¹ βληθῇ εἰς γέενναν • εἰς γέενναν ἀπέλθῃ ² ὅτι • — ³ ὅς ἂν ἀπολύσῃ • πᾶς ὁ ἀπολύων ⁴ μοιχᾶσθαι • μοιχευθῆναι ⁵ ἢ μέλαιναν ποιῆσαι • ποιῆσαι ἢ μέλαιναν ⁶ ραπίσει ἐπὶ • ραπίζει εἰς ⁷ στρέψον • [σου] στρέψον

καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· 41 καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. 42 Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· ¹ καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι ² μὴ ἀποστραφῆς.

43 Ἰκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ³ καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ ⁴ διωκόντων ὑμᾶς· 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς ^a· ⁵ οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; 47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ⁶ ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ⁷ ποιοῦσιν; 48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ⁸ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ⁹ τέλειός ἐστιν.

On Giving of Alms, Praying, and Fasting

6 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ¹⁰ ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, ¹¹ μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

² Ὄταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθεν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἢ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου,

^a τοῖς • —

¹ δίδου • δός ² δανείσασθαι • δανίσασθαι ³ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς • — ⁴ ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ • — ⁵ τοῖς • — ⁶ φίλους • ἀδελφοὺς ⁷ τελῶναι οὕτως • ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ⁸ ὥσπερ • ὡς ⁹ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • οὐράνιος ¹⁰ τὴν ἐλεημοσύνην • [δὲ] τὴν δικαιοσύνην ¹¹ μήγε • μή γε

4 ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ αὐτὸς¹ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.²

5 Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ³ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν⁴ φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν⁵ τὸν μισθὸν αὐτῶν. 6 Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμειῖόν⁶ σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.⁷ 7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε,⁸ ὥσπερ οἱ ἔθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. 9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. 10 Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς⁹ γῆς. 11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. 12 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν¹⁰ τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. 13 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.¹¹ 14 Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν,¹² οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ¹³ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι¹⁴ ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί

1 αὐτὸς • — 2 ἐν τῷ φανερῷ • — 3 προσεύχη οὐκ ἔση ὥσπερ • προσεύχησθε οὐκ ἔσεσθε ὡς 4 ἂν • — 5 ὅτι ἀπέχουσιν • ἀπέχουσιν 6 ταμειῖόν • ταμειῖόν 7 ἐν τῷ φανερῷ • — 8 βαττολογήσητε • βατταλογήσητε 9 τῆς • — 10 ἀφίεμεν • ἀφήκαμεν 11 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν • — 12 τὰ παραπτώματα αὐτῶν • — 13 ὥσπερ • ὡς 14 ὅτι • —

σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, **18** ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ¹ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ² σοι.

Warning against Covetousness and Care

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυρούς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· **20** θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυρούς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. **21** Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ³ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν. ⁴ **22** Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ⁵ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ἦ, ⁶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον; **24** Οὐδεὶς δύναται δυσιν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. **25** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· ⁷ μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; **26** Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; **28** Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· ⁸ **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. **30** Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ

¹ κρυπτῷ καὶ • κρυφαίῳ καὶ ² κρυπτῷ ἀποδώσει • κρυφαίῳ ἀποδώσει

³ ὑμῶν ἐκεῖ • σου ἐκεῖ ⁴ καρδιά ὑμῶν • καρδιά σου ⁵ οὖν ὁ • οὖν ἢ ὁ ⁶ ἦ • — ⁷ καὶ τί πίητε • [ἢ τί πίητε] ⁸ αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει • αὐξάνουσιν οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν

θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίνωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; 32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ·¹ οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. 33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ² καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ³ ἑαυτῆς. Ἄρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

*Warning against Unauthorized Judging and
Admonition to Persevere in Prayer*

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε·² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. 3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ⁴ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοῦ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; 5 Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,⁵ καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν⁶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 9 Ἡ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ⁷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; 10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ,⁸ μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουσίν αὐτόν; 12 Πάντα

¹ ἐπιζητεῖ • ἐπιζητουσιν ² τοῦ θεοῦ • [τοῦ θεοῦ] ³ τὰ • — ⁴ ἀπὸ • ἐκ ⁵ τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου • ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν ⁶ καταπατήσωσιν • καταπατήσουσιν ⁷ ἐὰν αἰτήσῃ • αἰτήσει ⁸ Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ • Ἡ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει

οὖν ὅσα ἂν¹ θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὕτως γὰρ ἔστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

The Conclusion of the Sermon

13 Εἰσέλθετε² διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεία ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· 14 τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ³ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. 16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν,⁴ ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; 17 Οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς καλοῦς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποῦς πονηροῦς ποιεῖ. 18 Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς πονηροῦς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποῦς καλοῦς ποιεῖν. 19 Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.⁵ 22 Πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν,⁶ καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; 23 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. 24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν⁷ ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ⁸ ἐπὶ τὴν πέτραν· 25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον⁹ τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

1 ἂν • ἐὰν 2 Εἰσέλθετε • Εἰσέλθατε 3 δὲ ἀπὸ • ἀπὸ 4 σταφυλὴν • σταφυλάς
5 οὐρανοῖς • τοῖς οὐρανοῖς 6 προεφητεύσαμεν • ἐπροφητεύσαμεν 7 ὁμοιώσω
αὐτὸν • ὁμοιωθήσεται 8 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν 9 προσέπεσον •
προσέπεσαν

26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ¹ ἐπὶ τὴν ἄμμον· 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἤλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ² ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδασχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ³

The Healing of the Leper

8 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ⁴ ἀπὸ τοῦ ὄρου, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· 2 καὶ ἰδοὺ, λεπρὸς ἐλθὼν ⁵ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθάρισαι. 3 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, ⁶ λέγων, Θέλω, καθάρισθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἶπης· ἀλλὰ ὑπάγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε ⁷ τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωσῆς, ⁸ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

The Centurion of Capernaum

5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ ⁹ εἰς Καπερναοῦμ, ¹⁰ προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, 6 καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. 7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ¹¹ Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 Ἀκούσας δὲ ὁ

¹ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ² συνετέλεσεν • ἐτέλεσεν
³ γραμματεῖς • γραμματεῖς αὐτῶν ⁴ Καταβάντι δὲ αὐτῷ • Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ⁵ ἐλθὼν • προσελθὼν ⁶ ὁ Ἰησοῦς • — ⁷ προσένεγκε • προσένεγκον ⁸ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁹ Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ • Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ ¹⁰ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ¹¹ ὁ Ἰησοῦς • —

Ἰησοῦς ἐθαύμασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν¹ εὔρον. **11** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· **12** οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **13** Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχη, Ὑπαγε, καὶ ὡς² ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ³ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Various Miracles of Healing

14 Καὶ ἔλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, **15** καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. **16** Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· **17** ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥῆθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

Following Jesus

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους⁴ περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. **19** Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **20** Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει πού τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **21** Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁵ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. **22** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⁶ αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

¹ οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν • παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ² καὶ ὡς • ὡς ³ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁴ πολλοὺς ὄχλους • ὄχλον ⁵ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁶ εἶπεν • λέγει

The Storm on the Lake

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 Καὶ ἰδοῦ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. 25 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ¹ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς,² ἀπολλύμεθα. 26 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;³

Jesus and the Gergesenes

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ⁴ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν,⁵ ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· 29 καὶ ἰδοῦ, ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ⁶ υἱὲ τοῦ θεοῦ; Ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; 30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν⁷ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων·⁸ καὶ ἰδοῦ, ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ⁹ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. 33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. 34 Καὶ ἰδοῦ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν¹⁰ τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

¹ οἱ μαθηταὶ • — ² ἡμᾶς • — ³ ὑπακούουσιν αὐτῷ • αὐτῷ ὑπακούουσιν

⁴ ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ ⁵ Γεργεσηνῶν • Γαδαρηνῶν ⁶ Ἰησοῦ • —

⁷ ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν • ἀπόστειλον ἡμᾶς ⁸ τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων • τοὺς χοίρους ⁹ τῶν χοίρων κατὰ • κατὰ ¹⁰ συνάντησιν • ὑπάντησιν

The Healing of the Paralytic

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ¹ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. **2** Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.² **3** Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον³ ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. **4** Καὶ ἰδὼν⁴ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί⁴ ὑμεῖς⁵ ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **5** Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί⁶ σου^b αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι⁷ καὶ περιπάτει; **6** Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ—Ἐγερθεὶς ἄρον σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **7** Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **8** Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν,⁸ καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

The Call of Matthew and His Feast

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον⁹ λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **11** Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον¹⁰ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; **12** Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹¹ ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς,¹² Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. **13** Πορευθέντες δὲ μάθετε τί

^a ἰδὼν • εἰδὼς ^b σου • σοι

¹ τὸ • — ² ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου • ἀφιένταί σου αἱ ἁμαρτίαι ³ εἶπον • εἶπαν ⁴ Ἵνα τί • Ἵνα τί ⁵ ὑμεῖς • — ⁶ Ἀφέωνταί • Ἀφιένταί ⁷ Ἐγείραι • Ἐγείρει ⁸ ἐθαύμασαν • ἐφοβήθησαν ⁹ Ματθαῖον • Ματθαῖον ¹⁰ εἶπον • ἔλεγον ¹¹ Ἰησοῦς • — ¹² αὐτοῖς • —

ἐστιν, Ἔλεον¹ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.²

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά,³ οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ’ ὅσον μετ’ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 Οὐδέεις δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μίγε,⁴ ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.⁵ ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

The Daughter of Jairus

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοῦ, ἄρχων εἰς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ’ αὐτήν, καὶ ζήσεται. 19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 20 Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 21 Ἐλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. 22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς⁶ καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, 24 λέγει αὐτοῖς,⁷ Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. 25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

¹ Ἐλεον • Ἐλεος ² εἰς μετάνοιαν • — ³ πολλά • [πολλά] ⁴ μίγε • μί γε
⁵ ἀπολοῦνται • ἀπόλλυνται ⁶ ἐπιστραφεὶς • στραφεὶς ⁷ λέγει αὐτοῖς • ἔλεγεν

Further Miracles of That Day

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ¹ δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ^α.² 28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσήλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Naί, κύριε. 29 Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. 30 Καὶ ἀνεώχθησαν³ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο⁴ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὅρατε μηδεὶς γινωσκέτω. 31 Οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοῦ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. 33 Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Continuation of Jesus' Teaching and Healing Ministry

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κόμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.⁵ 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

The Commission to the Twelve

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε

^a υἱὲ • υἱὸς

¹ αὐτῷ • [αὐτῷ] ² υἱὲ • υἱὸς ³ ἀνεώχθησαν • ἠνεώχθησαν ⁴ ἐνεβριμήσατο • ἐνεβριμήθη ⁵ ἐν τῷ λαῷ • —

ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος¹ ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· 3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος² ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς³ Θαδδαῖος· 4 Σίμων ὁ Κανανίτης,⁴ καὶ Ἰούδας⁵ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν⁶ μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς⁷ καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 9 Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ράβδους·⁸ ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.⁹ 11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κάκει μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. 12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. 13 Καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω¹⁰ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 Καὶ ὅς ἐάν¹¹ μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι¹² τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξτε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹ Ἰάκωβος • καὶ Ἰάκωβος ² Ματθαῖος • Ματθαῖος ³ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς • — ⁴ Κανανίτης • Καναναῖος ⁵ Ἰούδας • Ἰούδας ὁ ⁶ Σαμαρειτῶν • Σαμαριτῶν ⁷ λεπροὺς • νεκροὺς ἐγείρετε λεπροὺς ⁸ ράβδους • ράβδον ⁹ ἐστιν • — ¹⁰ ἐλθέτω • ἐλθάτω ¹¹ ἐὰν • ἂν ¹² ἐξερχόμενοι • ἐξερχόμενοι ἔξω

The Perils of Apostleship

16 Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. 17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν¹ ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε·² 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην·³ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 Ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν,⁴ πόσω μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς⁵ αὐτοῦ;

Fearless Confession Demanded

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐὶς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. 28 Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων⁶ τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένον ἀποκτεῖναι· φοβήθητε⁷ δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν

¹ παραδιδῶσιν • παραδώσιν ² λαλήσετε • λαλήσητε ³ ἄλλην • ἐτέραν

⁴ ἐκάλεσαν • ἐπεκάλεσαν ⁵ οἰκειακοὺς • οἰκιακοὺς ⁶ ἀποκτενόντων • ἀποκτενόντων ⁷ φοβήθητε • φοβεῖσθε

ψυχὴν^α καὶ τὸ^β,¹ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. 29 Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶν. 31 Μὴ οὖν φοβηθῆτε·² πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.³ 33 Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καγὼ⁴ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.⁵

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· 36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ⁶ αὐτοῦ.

Perfect Consecration Required

37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 Ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ⁷ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται.⁸ 42 Καὶ ὃς ἐὰν⁹ ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ

^α τὴν ψυχὴν • ψυχὴν ^β καὶ τὸ • καὶ

¹ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ • ψυχὴν καὶ ² φοβηθῆτε • φοβεῖσθε ³ οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς ⁴ αὐτὸν καγὼ • καγὼ αὐτὸν ⁵ οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς
⁶ οἰκειακοὶ • οἰκιακοὶ ⁷ λήψεται καὶ • λήμμεται καὶ ⁸ δικαίου λήψεται • δικαίου λήμμεται ⁹ ἐὰν • ἂν

μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

John the Baptist's Disciples Come to Jesus

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας δύο¹ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 3 εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ² ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

Jesus' Testimony Concerning John

7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε³ εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε⁴ ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις⁵ ἡμφιεσμένον; Ἴδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων^{α, 6} εἰσίν. 9 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε⁷ ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 Οὗτος γάρ⁸ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. 11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. 13 Πάντες γὰρ οἱ

^α βασιλείων • βασιλέων

1 δύο • διὰ 2 νεκροὶ • καὶ νεκροὶ 3 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε 4 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε 5 ἱματίοις • — 6 βασιλείων • βασιλέων 7 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε 8 γάρ • —

προφήται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν·¹ 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 Ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν² ἀκουέτω. 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ ἐν ἀγοραῖς^a καθημένῳ, καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις^b αὐτῶν,³ 17 καὶ λέγουσιν,⁴ Ἡλῆσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,⁵ καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 18 Ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει. 19 Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἴδοῦ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων⁶ αὐτῆς.

The Woe upon the Galilean Cities

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν, οὐαὶ σοι, Βηθσαιδᾶ,^c ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. 23 Καὶ σύ, Καπερναοῦμ, ἡ⁷ ἕως τοῦ⁸ οὐρανοῦ ὑψωθείσα,^{d,9} ἕως Ἄδου καταβιβασθήσῃ·¹⁰ ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο¹¹ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν¹² ἂν μέχρι τῆς σήμερον. 24 Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

The Gospel Call

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι

^a ἀγοραῖς • ἀγορᾶ ^b ἐταίροις • ἐτέροις ^c Βηθσαιδᾶ • Βηθσαιδᾶν
^d ὑψωθείσα • ὑψωθῆς

1 προεφήτευσαν • ἐπροφήτευσαν 2 ἀκούειν • — 3 ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις αὐτῶν • καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἢ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις 4 καὶ λέγουσιν • λέγουσιν 5 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν • ἐθρηνήσαμεν 6 τέκνων • ἔργων 7 Καπερναοῦμ ἢ • Καφαρναοῦμ μὴ 8 τοῦ • — 9 ὑψωθείσα • ὑψωθῆς 10 καταβιβασθήσῃ • καταβῆς 11 ἐγένοντο • ἐγενήθησαν 12 ἔμειναν • ἐμείνεν

ἀπέκρυψας¹ ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία² ἔμπροσθέν σου. 27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτός³ εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

The Lord of the Sabbath

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεινάσαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυν καὶ ἐσθίειν. 2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον⁴ αὐτῷ, Ἰδοῦ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. 3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε ἐπεινάσεν αὐτὸς⁵ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· 4 πῶς εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς⁶ οὐκ ἔξδὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; 5 Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, καὶ ἀνάτιοί εἰσιν; 6 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. 7 Εἰ δὲ ἐγνώκατε τί ἐστιν, Ἔλεον⁷ θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. 8 Κύριος γὰρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 10 Καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπος ἦν τὴν⁸ χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν;⁹ ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν

1 ἀπέκρυψας • ἔκρυψας 2 ἐγένετο εὐδοκία • εὐδοκία ἐγένετο 3 πρῶτός • πραύς
4 εἶπον • εἶπαν 5 αὐτὸς • — 6 ἔφαγεν οὓς • ἔφαγον ὃ 7 Ἐλεον • Ἐλεος
8 ἦν τὴν • — 9 θεραπεύειν • θεραπεῦσαι

ἐμπέση τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; **12** Πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. Ὡστε ἕξεσιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. **13** Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου.¹ Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη² ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη.

The Enmity of the Pharisees and Jesus' Answer

14 Οἱ δὲ³ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξεληθόντες,⁴ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. **15** Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι⁵ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, **16** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· **17** ὅπως⁶ πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, **18** Ἰδοῦ, ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. **19** Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. **20** Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάζει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. **21** Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ⁷ λαλεῖν καὶ βλέπειν. **23** Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; **24** Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. **25** Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς⁸ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. **26** Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; **27** Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο αὐτοὶ

¹ τὴν χειρὰ σου • σου τὴν χειρά • ² ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ³ Οἱ δὲ • Ἐξεληθόντες δὲ οἱ ⁴ ἐξεληθόντες • — ⁵ ὄχλοι • [ὄχλοι] ⁶ ὅπως • ἵνα ⁷ τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ • κωφὸν ⁸ ὁ Ἰησοῦς • —

ὕμων ἔσονται κριταί. ¹ 28 Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 29 Ἡ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ διαρπάσαι, ² ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. 30 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστιν· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

The Sin against the Holy Spirit

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. ³ 32 Καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν ⁴ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. 33 Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 Γεννήματα ἐχθιδῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. 36 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἄργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν ⁵ οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

The Sign from Heaven and a Warning

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες ⁶ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 Ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως

¹ ὕμων ἔσονται κριταί • κριταί ἔσονται ὕμων ² διαρπάσαι • ἀρπάσαι ³ οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις • οὐκ ἀφεθήσεται ⁴ τῷ νῦν • τούτῳ τῷ ⁵ ἐὰν λαλήσωσιν • λαλήσουσιν ⁶ τινες • αὐτῷ τινες

ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. 42 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. 43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. 44 Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς¹ τὸν οἶκόν μου ὅθεν² ἐξῆλθον. Καὶ ἔλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Jesus' Relatives

46 Ἔτι δὲ³ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοῦ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλήσαι. 47 Εἶπεν⁴ δέ τις αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλήσαι.⁵ 48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ εἰπόντι⁶ αὐτῷ, Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

The Parable of the Sower

13 Ἐν δὲ⁷ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ⁸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ⁹

¹ Ἐπιστρέψω εἰς • Εἰς ² ὅθεν • ἐπιστρέψω ὅθεν ³ δὲ • — ⁴ Εἶπεν • [Εἶπεν
⁵ λαλήσαι • λαλήσαι] ⁶ εἰπόντι • λέγοντι ⁷ δὲ • — ⁸ ἀπὸ • — ⁹ τὸ • —

πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. **3** Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ἴδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.^a **4** Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ¹ κατέφαγεν αὐτά. **5** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· **6** ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. **7** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάθαρτας, καὶ ἀνέβησαν αὐτὰ ἄκανθα καὶ ἀπέπνιξαν² αὐτά. **8** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. **9** Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν³ ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον⁴ αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; **11** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοις δὲ οὐ δέδοται. **12** Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **13** Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιούσιν. **14** Καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. **15** Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι^b αὐτούς. **16** Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὧτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.⁵ **17** Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον·⁶ καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. **18** Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.⁷ **19** Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς

^a σπείρειν • σπείραι ^b ἰάσομαι • ἰάσωμαι

¹ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ • ἐλθόντα τὰ πετεινὰ ² ἀπέπνιξαν • ἔπνιξαν ³ ἀκούειν • — ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ἀκούει • ἀκούουσιν ⁶ εἶδον • εἶδαν ⁷ σπείροντος • σπείραντος

βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. 20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· 21 οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22 Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου¹ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 23 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν² σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών·³ ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.⁴

The Parable of the Tares, and Other Parables

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοιωθὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι⁵ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρεν⁶ ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. 26 Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 Προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότης εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δούλοι εἶπον⁷ αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν⁸ αὐτά; 29 Ὁ δὲ ἔφη,⁹ Οὐ· μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30 Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα μέχρι¹⁰ τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

^a συλλέζομεν • συλλέζωμεν

¹ τούτου • — ² γῆν τὴν καλὴν • καλὴν γῆν ³ συνιών • συνιείς ⁴ ὁ μὲν...ὁ δὲ...ὁ δὲ • ὁ μὲν...ὁ δὲ...ὁ δὲ ⁵ σπείροντι • σπείραντι ⁶ ἔσπειρεν • ἐπέσπειρεν ⁷ εἶπον • λέγουσιν ⁸ συλλέζομεν • συλλέζωμεν ⁹ ἔφη • φησιν ¹⁰ μέχρι • ἕως

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 32 ὃ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστίν, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν^α,¹ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ² ἐλάλει αὐτοῖς· 35 ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.³

36 Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·⁴ καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον⁵ ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,⁶ Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· 39 ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ⁷ αἰῶνος ἐστίν· οἱ δὲ θεριστὰὶ ἄγγελοί εἰσιν. 40 Ὅσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται,⁸ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.⁹ 41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὄρα ἀκούειν¹⁰ ἀκουέτω.

^α ἔκρυσεν • ἐνέκρυσεν

¹ ἔκρυσεν • ἐνέκρυσεν ² οὐκ • οὐδὲν ³ κόσμου • [κόσμου] ⁴ ὁ Ἰησοῦς • —
⁵ Φράσον • Διασάφησον ⁶ αὐτοῖς • — ⁷ τοῦ • — ⁸ καίεται • [κατα]καίεται
⁹ τούτου • — ¹⁰ ἀκούειν • —

44 Πάλιν¹ ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῶ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἄγρῳ, ὃν εὐρῶν ἄνθρωπος ἔκρυψεν· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ,² καὶ ἀγοράζει τὸν ἄγρον ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· 46 ὃς εὐρῶν³ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· 48 ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγεῖα,⁴ τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁵ Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Naί, κύριε.⁶ 52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν⁷ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

A Visit to Nazareth

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρην ἐκεῖθεν· 54 καὶ ἔλθων εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι⁸ αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; Οὐχὶ⁹ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς¹⁰ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι

¹ Πάλιν • — ² πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ • πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει ³ ὃς εὐρῶν • εὐρῶν δὲ ⁴ ἀγγεῖα • ἄγγη ⁵ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς • — ⁶ κύριε • — ⁷ εἰς τὴν βασιλείαν • τῇ βασιλείᾳ ⁸ ἐκπλήττεσθαι • ἐκπλήσσεσθαι ⁹ Οὐχὶ • Οὐχ ¹⁰ Ἰωσῆς • Ἰωσηφ

πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ¹ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

The Death of John the Baptist

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης ² τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, ³ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 Ἐλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, ⁴ Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. 5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων ⁵ τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ. 7 ὅθεν μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσεται. 8 Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 9 Καὶ ἐλυπήθη ⁶ ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ ⁷ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι. 10 καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν ⁸ Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, ⁹ καὶ ἔθαψαν αὐτό· ¹⁰ καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

The Feeding of the Five Thousand

13 Καὶ ἀκούσας ¹¹ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι

¹ αὐτοῦ καὶ • καὶ ² τετράρχης • τετραράρχης ³ αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ • [αὐτὸν] καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο ⁴ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης αὐτῷ ⁵ Γενεσίων δὲ ἀγομένων • Γενεσίους δὲ γενομένοις ⁶ ἐλυπήθη • λυπηθεὶς ⁷ δὲ • — ⁸ τὸν • [τὸν] ⁹ σῶμα • πτώμα ¹⁰ αὐτό • αὐτό[ν] ¹¹ Καὶ ἀκούσας • Ἀκούσας δὲ

ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς¹ εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. 15 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,² λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς³ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. 17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 Ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε.⁴ 19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους,⁵ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. 21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Jesus Walks on the Sea

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς⁶ τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους. 23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ’ ἰδίαν προσευξασθαι· ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν,⁷ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 Τετάρτη δὲ φυλακῆ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν⁸ πρὸς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς,⁹ περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.¹⁰ 26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ¹¹ ἐπὶ τὴν θάλασσαν¹² περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι Φάντασμα ἐστίν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραζαν. 27 Εὐθέως¹³ δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,¹⁴ λέγων, Θαρσεῖτε·

1 ὁ Ἰησοῦς • — 2 αὐτοῦ • — 3 Ἰησοῦς • [Ἰησοῦς] 4 αὐτούς ὧδε • ὧδε αὐτούς 5 τοὺς χόρτους • τοῦ χόρτου 6 ὁ Ἰησοῦς • — 7 μέσον τῆς θαλάσσης ἦν • σταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέιχεν 8 ἀπῆλθεν • ἦλθεν 9 ὁ Ἰησοῦς • — 10 τῆς θαλάσσης • τὴν θάλασσαν 11 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ • Οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν 12 τὴν θάλασσαν • τῆς θαλάσσης 13 Εὐθέως • Εὐθὺς 14 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς • [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς

ἐγὼ εἶμι· μὴ φοβεῖσθε. 28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἔλθειν¹ ἐπὶ τὰ ὕδατα. 29 Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος² περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἔλθειν³ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν⁴ ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. 31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὁλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; 32 Καὶ ἐμβάντων⁵ αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες⁶ προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν⁷ Γεννησαρέτ. 35 Καὶ ἐπιγόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας· 36 καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἦσαντο διεσώθησαν.

A Lesson Concerning Defilement

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ⁸ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,⁹ λέγοντες, 2 Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουνσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν,¹⁰ ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; 4 Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο, λέγων,¹¹ Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· 5 ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὅς ἂν εἴπη τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθῃς, καὶ¹² οὐ μὴ τιμήσῃ¹³ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ

¹ πρὸς σε ἔλθειν • ἐλθειν πρὸς σε ² ὁ Πέτρος • [ὁ] Πέτρος ³ ἐλθειν • καὶ ἦλθεν
⁴ ἰσχυρὸν • [ἰσχυρὸν] ⁵ ἐμβάντων • ἀναβάντων ⁶ ἐλθόντες • — ⁷ εἰς τὴν γῆν • ἐπὶ τὴν γῆν εἰς ⁸ οἱ • — ⁹ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι • Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς ¹⁰ αὐτῶν • [αὐτῶν] ¹¹ ἐνετείλατο λέγων • εἶπεν ¹² καὶ • —
¹³ τιμήσῃ • τιμήσει

τὴν μητέρα¹ αὐτοῦ· 6 καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν² τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν· 7 ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσεν³ περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, 8 Ἐγγίξει μοι⁴ ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ⁵ τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾶ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. 9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. 10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. 11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον⁶ αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. 14 Ἄφετε αὐτοῦς· ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν·⁷ τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.⁸ 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁹ εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; 17 Οὕπω¹⁰ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι· 20 ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

The Syrophenician Woman

21 Καὶ ἐξεληθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ,¹¹ λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ¹² Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

¹ αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα • — ² τὴν ἐντολὴν • τὸν λόγον ³ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ⁴ Ἐγγίξει μοι • — ⁵ τῷ στόματι αὐτῶν καὶ • — ⁶ αὐτοῦ εἶπον • λέγουσιν ⁷ ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν • τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ [τυφλῶν] ⁸ ταύτην • [ταύτην] ⁹ Ἰησοῦς • — ¹⁰ Οὕπω • Οὐ ¹¹ ἐκραύγασεν αὐτῷ • ἐκραζεν ¹² υἱὲ • υἱὸς

23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων¹ αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. 24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνησεν² αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιγίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

The Feeding of the Four Thousand

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. 30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄγλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς,³ καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ⁴ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· 31 ὥστε τοὺς ὄγλους⁵ θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς⁶ περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁷ Πόθεν ἡμῖν ἐν ἔρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον,⁸ Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. 35 Καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄγλοις⁹ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· 36 καὶ λαβῶν¹⁰ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους

1 ἠρώτων • ἠρώτων 2 προσεκύνησεν • προσεκύνει 3 κωφοὺς κυλλοὺς • κυλλοὺς κωφοὺς 4 τοῦ Ἰησοῦ • αὐτοῦ 5 τοὺς ὄγλους • τὸν ὄχλον 6 χωλοὺς • καὶ χωλοὺς 7 αὐτοῦ • — 8 εἶπον • εἶπαν 9 ἐκέλευσεν τοῖς ὄγλοις • παραγγείλας τῷ ὄχλῳ 10 καὶ λαβῶν • ἔλαβεν

καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας¹ ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν² τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,³ οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.⁴ 37 Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ⁵ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ⁶ σπυρίδας πλήρεις. 38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. 39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη^a εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.⁷

The Demand for a Sign

16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξαι αὐτοῖς. 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅψιας⁸ γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. 3 Καὶ πρωί, Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί,⁹ τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;¹⁰ 4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ¹¹ Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

The Leaven of the Pharisees

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹² εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅρατε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,¹³ Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;¹⁴ 9 Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας

^a ἐνέβη • ἀνέβη

¹ εὐχαριστήσας • καὶ εὐχαριστήσας ² ἔδωκεν • ἐδίδου ³ αὐτοῦ • — ⁴ τῷ ὄχλῳ • τοῖς ὄχλοις ⁵ ἦραν τὸ • τὸ ⁶ ἑπτὰ • ἦραν ἑπτὰ ⁷ Μαγδαλά • Μαγαδάν ⁸ Ὅψιας • [Ὅψιας ⁹ Ὑποκριταί • — ¹⁰ δύνασθε • δύνασθε] ¹¹ τοῦ προφήτου • — ¹² αὐτοῦ • — ¹³ αὐτοῖς • — ¹⁴ ἐλάβετε • ἔχετε

σπυρίδας ἐλάβετε; 11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου¹ εἶπον ὑμῖν προσέχειν² ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; 12 Τότε συνήκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου,³ ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

“Christ the Son of the Living God”

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα με⁴ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 Οἱ δὲ εἶπον,⁵ Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. 15 Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς⁶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 Καὶ δώσω⁷ σοὶ τὰς κλεῖς⁸ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁹ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς¹⁰ ὁ χριστός.

Jesus’ First Prophecy Concerning His Passion

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα,¹¹ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, Ὅτι λέως σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 Ὁ δὲ στραφεὶς

1 ἄρτου • ἄρτων 2 προσέχειν • προσέχετε δὲ 3 τοῦ ἄρτου • τῶν ἄρτων 4 με • — 5 εἶπον • εἶπαν 6 Καὶ ἀποκριθεὶς • Ἀποκριθεὶς δὲ 7 Καὶ δώσω • Δώσω 8 κλεῖς • κλεῖδας 9 αὐτοῦ • — 10 Ἰησοῦς • — 11 ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα • εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν

εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ.¹ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 25 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ² τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν· 26 τί γὰρ ὠφελεῖται³ ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶν⁴ τινες ὧδε⁵ ἐστῶτες, ὅτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

The Transfiguration of Jesus

17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. 2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο^{α, 7} λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 Καὶ ἰδοῦ, ὥφθησαν⁸ αὐτοῖς Μωσῆς⁹ καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.¹⁰ 4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν¹¹ ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ¹² μίαν, καὶ μίαν Ἡλίας.¹³ 5 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·

^α ἐγένοντο • ἐγένετο

1 μου εἶ • εἶ ἐμοῦ 2 ἂν θέλῃ • ἐὰν θέλῃ 3 ὠφελεῖται • ὠφελήσεται 4 εἰσὶν • ὅτι εἰσὶν 5 ὧδε • τῶν ὧδε 6 ἐστῶτες • ἐστῶτων 7 ἐγένοντο • ἐγένετο 8 ὥφθησαν • ὥφθη 9 Μωσῆς • Μωϋσῆς 10 μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες • συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ 11 ποιήσωμεν • ποιήσω 12 Μωσῆ • Μωϋσεῖ 13 μίαν Ἡλία • Ἡλία μίαν

αὐτοῦ ἀκούετε.¹ **6** Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον² ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. **7** Καὶ προσελθὼν³ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ⁴ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. **8** Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν⁵ Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ.⁶ **10** Καὶ ἐπρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁷ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **11** Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁸ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,⁹ Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον,¹⁰ καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· **12** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. **13** Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

The Healing of a Boy with a Demon

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν¹¹ πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτόν **15** καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. **16** Καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. **17** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν;¹² Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. **18** Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **19** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **20** Ὁ δὲ

¹ αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ ² ἔπεσον • ἔπεσαν ³ προσελθὼν • προσῆλθεν ⁴ ἤψατο αὐτῶν καὶ • καὶ ἀγάμενος αὐτῶν ⁵ τὸν • αὐτὸν
⁶ ἀναστῆ • ἐγερθῆ ⁷ αὐτοῦ • — ⁸ Ἰησοῦς • — ⁹ αὐτοῖς • — ¹⁰ πρῶτον • —
— ¹¹ αὐτῶν • — ¹² ἔσομαι μεθ' ὑμῶν • μεθ' ὑμῶν ἔσομαι

Ἰησοῦς εἶπεν¹ αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν² ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν³ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσκει ὑμῖν. 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.⁴

Jesus Foretells His Passion and Pays the Temple-Tax

22 Ἀναστρεφομένων⁵ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, 23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ,⁶ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον,⁷ Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ⁸ δίδραγμα; 25 Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν⁹ εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; 26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος,¹⁰ Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. 27 Ἴνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν¹¹ θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα^{a, 12} πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἑμοῦ καὶ σοῦ.

The Greatest in the Kingdom of Heaven

18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; 2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς¹³ παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, 3 καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν

^a ἀναβαίνοντα • ἀναβάντα

¹ Ἰησοῦς εἶπεν • λέγει ² ἀπιστίαν • ὀλιγοπιστίαν ³ Μετάβηθι ἐντεῦθεν • Μετάβα ἔνθεν ⁴ 17.21 • — ⁵ Ἀναστρεφομένων • Συστρεφομένων

⁶ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ τελεῖ τὰ • τελεῖ [τὰ] ⁹ ὅτε εἰσῆλθεν • ἐλθόντα ¹⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος • Εἰπόντος δέ ¹¹ τὴν • —

¹² ἀναβαίνοντα • ἀναβάντα ¹³ ὁ Ἰησοῦς • —

μὴ στραφήτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξεται παιδίον τοιοῦτον ἐν¹ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· 6 ὃς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς τὸν² τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν³ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,⁴ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. 8 Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτά⁵ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν,⁶ ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. 9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 10 Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 11 Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.⁷ 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἑξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείξ⁸ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς⁹ ζητεῖ τὸ πλανώμενον; 13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 Οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς¹⁰ τῶν μικρῶν τούτων.

1 παιδίον τοιοῦτον ἐν • ἐν παιδίον τοιοῦτο 2 εἰς τὸν • περὶ τὸν 3 ἐστιν • —
4 ἐκείνῳ • — 5 αὐτά • αὐτὸν 6 χωλὸν ἢ κυλλόν • κυλλὸν ἢ χωλόν 7 18.11 •
— 8 ἀφείξ • ἀφήσει 9 πορευθεὶς • καὶ πορευθεὶς 10 εἷς • ἐν

How to Deal with an Erring Brother

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ¹ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον² αὐτὸν μετὰ σου καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· 16 ἂν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σου ἕτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥήμα· 17 ἂν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἂν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ³ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ⁴ οὐρανῷ. 19 Πάλιν ἀμὴν⁵ λέγω ὑμῖν ὅτι ἂν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν⁶ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 Οὐ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν,⁷ Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Ἔως ἑπτάκις; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ'⁸ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

Parable of the Unmerciful Bondservant

23 Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦπραθῆναι,⁹ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ¹⁰ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν,¹¹ καὶ ἀποδοθῆναι. 26 Πесὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε,¹² μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.¹³ 27 Σπλαγχνισθεῖς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν

¹ εἰς σὲ • [εἰς σὲ] ² καὶ ἔλεγξον • ἔλεγξον ³ δεδεμένα ἐν τῷ • δεδεμένα ἐν
⁴ λελυμένα ἐν τῷ • λελυμένα ἐν ⁵ ἀμὴν • [ἀμὴν] ⁶ ὑμῶν συμφωνήσωσιν •
συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ⁷ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν • ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ
⁸ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁹ αὐτοῦπραθῆναι • πραθῆναι ¹⁰ αὐτοῦ καὶ • καὶ ¹¹ εἶχεν •
ἔχει ¹² Κύριε • — ¹³ σοι ἀποδώσω • ἀποδώσω σοι

αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. 28 Ἐξεληθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος μοι¹ εἴ τι ὀφείλεις. 29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ² παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ³ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. 31 Ἰδόντες δὲ⁴ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ⁵ σε ἠλέησα; 34 Καὶ ὀργισθεῖς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.⁶ 35 Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος⁷ ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.⁸

On Marriage and Divorce

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 2 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ⁹ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ¹⁰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,¹¹ Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας¹² ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς, 5 καὶ εἶπεν, Ἔνεκεν¹³ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα^a καὶ τὴν μητέρα, καὶ

^a πατέρα • πατέρα αὐτοῦ

1 μοι • — 2 εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ • — 3 οὗ • — 4 δὲ • οὖν 5 καὶ ἐγώ • κάγω 6 αὐτῷ • — 7 ἐπουράνιος • οὐράνιος 8 τὰ παραπτώματα αὐτῶν • — 9 οἱ • — 10 αὐτῷ Εἰ • Εἰ 11 αὐτοῖς • — 12 ποιήσας • κτίσας 13 Ἔνεκεν • Ἔνεκα

προσκολληθήσεται^{α, 1} τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; 6 Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 7 Λέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς² ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;³ 8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς⁴ πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. 9 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνεία, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.⁵ 10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁶ Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. 11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον,⁷ ἀλλ' οἷς δέδοται. 12 Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

Jesus Blessing Little Children

13 Τότε προσηνέχθη⁸ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξῃται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας,⁹ ἔπορεύθη ἐκεῖθεν.

The Dangers of Riches

16 Καὶ ἰδοῦ, εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ,¹⁰ Διδάσκαλε ἀγαθέ,¹¹ τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω¹² ζωὴν αἰώνιον; 17 Ὁ δὲ εἶπεν

^α προσκολληθήσεται • κολληθήσεται

¹ προσκολληθήσεται • κολληθήσεται ² Μωσῆς • Μωϋσῆς ³ αὐτήν • [αὐτήν] ⁴ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁵ καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται • — ⁶ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁷ τοῦτον • [τοῦτον] ⁸ προσηνέχθη • προσηνέχθησαν ⁹ αὐτοῖς τὰς χεῖρας • τὰς χεῖρας αὐτοῖς ¹⁰ εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ εἶπεν ¹¹ ἀγαθέ • — ¹² ἔχω • σχῶ

αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; ¹ Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἶς, ὁ θεός. ² Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ³ τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· ⁴ τί ἔτι ὑστερῶ; 21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, ⁵ καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· ⁶ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος ⁷ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς ⁸ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ⁹ 25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ¹⁰ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. ^a

The Reward of the Apostles

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσετεσθε ¹¹ καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ.

^a δυνατά • δυνατά ἐστιν

¹ λέγεις ἀγαθόν • ἐρωτᾶς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ² Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἶς ὁ θεός • Εἶς ἐστὶν ὁ ἀγαθός ³ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν • εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ⁴ ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου • ἐφύλαξα ⁵ πτωχοῖς • [τοῖς] πτωχοῖς ⁶ οὐρανῷ • οὐρανοῖς ⁷ δυσκόλως πλούσιος • πλούσιος δυσκόλως ⁸ εἰς • εἰσελθεῖν εἰς ⁹ εἰσελθεῖν • — ¹⁰ αὐτοῦ • — ¹¹ καθίσετεσθε • καθήσετεσθε

29 Καὶ πᾶς ὄς¹ ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα,² ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήσεται,³ καὶ ζῶην αἰώνιον κληρονομήσει. 30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

Parable of the Laborers in the Vineyard

20 Ὅμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτὸ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 Καὶ συμφωνήσας⁴ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. 5 Οἱ δὲ ἀπηλθον. Πάλιν ἐξελθὼν⁵ περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. 6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν⁶ ἐξελθὼν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς,⁷ καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε.⁸ 8 Ὁσίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρῶτων. 9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνᾶριον. 10 Ἐλθόντες δὲ⁹ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα¹⁰ λήψονται·¹¹ καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνᾶριον.¹² 11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότη, 12 λέγοντες ὅτι¹³ Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν,¹⁴ Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου

¹ ὄς • ὅστις ² ἢ γυναῖκα • — ³ λήσεται • λήμματα ⁴ Καὶ συμφωνήσας • Συμφωνήσας δὲ ⁵ ἐξελθὼν • [δὲ] ἐξελθὼν ⁶ ὥραν • — ⁷ ἀργούς • — ⁸ καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε • — ⁹ Ἐλθόντες δὲ • Καὶ ἐλθόντες ¹⁰ πλείονα • πλείον ¹¹ λήψονται • λήμματα ¹² καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνᾶριον • [τὸ] ἀνὰ δηνᾶριον καὶ αὐτοὶ ¹³ ὅτι • — ¹⁴ εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν • ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν

συνεφώνησάς μοι; 14 Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. 15 Ἦ¹ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω² ἐν τοῖς ἐμοῖς; Εἰ³ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; 16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.⁴

Jesus Again Foretells His Passion

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητάς⁵ κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ⁶ εἶπεν αὐτοῖς, 18 Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖζει καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.⁷

The Requests of the Sons of Zebedee

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτουσά τι παρ'⁸ αὐτοῦ. 21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;⁹ Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. 23 Καὶ λέγει¹⁰ αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε.¹¹ τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ¹² ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,¹³ ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. 24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ

1 Ἦ • [H] 2 ποιῆσαι ὃ θέλω • ὃ θέλω ποιῆσαι 3 Εἰ • Ἦ 4 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • — 5 μαθητάς • [μαθητάς] 6 ἐν τῇ ὁδῷ καὶ • καὶ ἐν τῇ ὁδῷ 7 ἀναστήσεται • ἐγερθήσεται 8 παρ' • ἀπ' 9 ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι • — 10 Καὶ λέγει • Λέγει 11 καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε • — 12 μου οὐκ • οὐκ 13 δοῦναι • [τοῦτο] δοῦναι

ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 Οὐχ οὕτως δὲ¹ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλη ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος· 27 καὶ ὃς ἐὰν² θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω³ ὑμῶν δοῦλος· 28 ὡσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Healing of Two Blind Men

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 30 Καὶ ἰδοῦ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε,⁴ υἱὸς Δαυίδ. 31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μείζον ἔκραζον,⁵ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ. 32 Καὶ στας ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; 33 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.⁶ 34 Σπλαγγισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν⁷ αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί,⁸ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Jesus' Entry into Jerusalem

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθσαγαή^a πρὸς⁹ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ὁ¹⁰ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητάς, 2 λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε¹¹ εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι¹² ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. 3 Καὶ ἐὰν τις ὑμῖν εἴπη τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστέλλει¹³ αὐτούς. 4 Τοῦτο δὲ ὄλον¹⁴ γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου,

^a Βηθσαγαή • Βηθφαγή

1 δὲ • — 2 ἐὰν • ἂν 3 ἔστω • ἔσται 4 κύριε • [κύριε] 5 ἔκραζον • ἔκραζαν
6 ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί • ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν 7 ὀφθαλμῶν • ὀμμάτων 8 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί • — 9 Βηθσαγαή πρὸς • Βηθφαγή εἰς 10 ὁ • — 11 Πορεύθητε • Πορεύεσθε 12 ἀπέναντι • κατέναντι 13 εὐθέως δὲ ἀποστέλλει • εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ 14 ὄλον • —

λέγοντος, 5 Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδοῦ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεταιί σοι, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον¹ υἱὸν ὑπόζυγιου. 6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν² αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7 ἦγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον· καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω³ αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ⁴ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. 8 Ὁ δὲ πλειστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. 9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ⁵ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστὶν οὗτος; 11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ⁶ ὁ ἀπὸ Ναζαρετ ⁷ τῆς Γαλιλαίας.

Jesus Visits the Temple

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ⁸ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ,⁹ καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε¹⁰ σπήλαιον ληστῶν. 14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ¹¹ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἔθεράπευσεν αὐτούς. 15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας κρίζοντας¹² ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν, 16 καὶ εἶπον¹³ αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπιῶν καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

¹ πῶλον • ἐπὶ πῶλον ² προσέταξεν • συνέταξεν ³ ἐπέθηκαν ἐπάνω • ἐπέθηκαν ἐπ' ⁴ αὐτῶν καὶ • καὶ ⁵ καὶ • αὐτὸν καὶ ⁶ Ἰησοῦς ὁ προφήτης • ὁ προφήτης Ἰησοῦς ⁷ Ναζαρετ • Ναζαρεθ ⁸ ὁ • — ⁹ τοῦ θεοῦ • — ¹⁰ ἐποιήσατε • ποιεῖτε ¹¹ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ • τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ¹² κρίζοντας • τοὺς κρίζοντας ¹³ εἶπον • εἶπαν

The Cursing of the Fig-Tree

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἕξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠδύλισθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐας¹ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπέινασεν. 19 Καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ’ αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. 20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ; 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κὰν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. 22 Καὶ πάντα ὅσα ἐὰν^α,² αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.³

The Authority of Jesus

23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ⁴ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου⁵ πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ’⁶ ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.⁷ 27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον,⁸ Οὐκ οἶδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

^α ἐὰν • ἂν

¹ Πρωΐας • Πρωὶ ² ἐὰν • ἂν ³ λήψεσθε • λήμψεσθε ⁴ ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ ⁵ Ἰωάννου • τὸ Ἰωάννου ⁶ παρ’ • ἐν ⁷ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην • ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ⁸ εἶπον • εἶπαν

The Parable of the Two Sons

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου.¹ 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπήλθεν. 30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ^{a, 2} εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπήλθεν. 31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; Λέγουσιν αὐτῷ,³ Ὁ πρώτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 32 Ἦλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης⁴ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ⁵ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

The Parable of the Wicked Husbandmen

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός τις^{b, 6} ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο⁷ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. 35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. 37 Ὑστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν⁸ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. 40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος

^a δευτέρῳ • ἐτέρῳ ^b τις • —

¹ μου • — ² Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ • Προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ ³ αὐτῷ • — ⁴ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης • Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ⁵ οὐ • οὐδὲ ⁶ τις • — ⁷ ἐξέδοτο • ἐξέδετο ⁸ κατάσχωμεν • σχῶμεν

τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; 41 Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. 44 Καὶ ¹ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.² 45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. 46 Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατήσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς³ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

The Parable of the Marriage Feast

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς,⁴ λέγων, Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· 3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. 4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις. Ἴδού, τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάσα,⁵ οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. 5 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπήλθον, ὁ μὲν⁶ εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς⁷ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος⁸ ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. 8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. 9 Πορεύεσθε

¹ Καὶ • [Καὶ 2 αὐτόν • αὐτόν] ³ ἐπειδὴ ὡς • ἐπεὶ εἰς ⁴ αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς • ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς ⁵ ἡτοιμάσα • ἡτοιμάκα ⁶ ὁ μὲν • ὁς μὲν ⁷ ὁ δὲ εἰς • ὁς δὲ ἐπὶ ⁸ Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος • Ὁ δὲ βασιλεὺς

οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἄν^α,¹ εὔρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. **10** Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους² εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. **11** Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· **12** καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσήλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμωθη. **13** Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς³ τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας,^β ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε⁴ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **14** Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

The Question Concerning Tribute

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. **16** Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθῆς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. **17** Εἰπέ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἐξεστὶν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ; **18** Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; **19** Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κῆνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **20** Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; **21** Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **22** Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.⁵

The Question of the Sadducees

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ⁶,⁶ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, **24** λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς⁷ εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ

^α ἄν • ἐάν ^β πόδας καὶ χεῖρας • χεῖρας καὶ πόδας ^γ οἱ • —

¹ ἄν • ἐάν ² ὅσους • οὓς ³ εἶπεν ὁ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς εἶπεν ⁴ ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε • ἐκβάλετε αὐτόν ⁵ ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν ⁶ οἱ • — ⁷ Μωσῆς • Μωϋσῆς

ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας¹ ἔτελεύτησεν· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφήκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. 27 Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ² ἡ γυνή. 28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει,³ τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται,⁴ ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν⁵ οὐρανῷ εἰσιν. 31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος, 32 Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς⁶ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. 33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

The Silencing of the Pharisees

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικός,⁷ πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων,⁸ 36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁹ ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ¹⁰ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ¹¹ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. 38 Αὕτη ἐστὶν πρώτη καὶ μεγάλη¹² ἐντολή. 39 Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, ^a Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ¹³ οἱ προφῆται κρέμανται.¹⁴

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, 42 λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος υἱός

^a αὐτῇ • αὕτη

¹ γαμήσας • γήμας ² καὶ • — ³ οὖν ἀναστάσει • ἀναστάσει οὖν
⁴ ἐκγαμίζονται • γαμίζονται ⁵ τοῦ θεοῦ ἐν • ἐν τῷ ⁶ ὁ θεὸς θεὸς • [ὁ]
θεὸς ⁷ νομικός • [νομικός] ⁸ καὶ λέγων • — ⁹ Ἰησοῦς • — ¹⁰ καρδία •
τῇ καρδίᾳ ¹¹ ψυχῇ • τῇ ψυχῇ ¹² πρώτη καὶ μεγάλη • ἡ μεγάλη καὶ πρώτη
¹³ καὶ • κρέματα καὶ ¹⁴ κρέμανται • —

ἐστιν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ. 43 Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ,¹ λέγων, 44 Εἶπεν ὁ² κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον³ τῶν ποδῶν σου; 45 Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; 46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι⁴ λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

The Inordinate Ambition of the Pharisees

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως⁵ καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· 3 πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε·⁶ κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. 4 Δεσμεύουσιν γὰρ⁷ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα,⁸ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ⁹ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι αὐτά. 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν δὲ¹⁰ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν·¹¹ 6 φιλοῦσίν τε¹² τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, 7 καὶ τοὺς ἄσπασμους ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, ῤαββί·¹³ 8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββί· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ χριστός·¹⁴ πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἐστε. 9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.¹⁵ 10 Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής,¹⁶ ὁ χριστός. 11 Ὁ δὲ μεῖζων

1 κύριον αὐτὸν καλεῖ • καλεῖ αὐτὸν κύριον 2 ὁ • — 3 ὑποπόδιον • ὑποκάτω
4 αὐτῷ ἀποκριθῆναι • ἀποκριθῆναι αὐτῷ 5 Μωσέως • Μωϋσέως 6 τηρεῖν
τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε • ποιήσατε καὶ τηρεῖτε 7 γὰρ • δὲ 8 καὶ δυσβάστακτα • [καὶ
δυσβάστακτα] 9 τῷ δὲ • αὐτοὶ δὲ τῷ 10 πλατύνουσιν δὲ • πλατύνουσιν γὰρ
11 τῶν ἱματίων αὐτῶν • — 12 τε • δὲ 13 Ῥαββί ῤαββί • Ῥαββί 14 καθηγητής
ὁ χριστός • διδάσκαλος 15 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ
οὐράνιος 16 εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής • ὅτι καθηγητής ὑμῶν ἐστὶν εἷς

ὕμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. 12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

The Woes upon the Hypocrisy of the Pharisees

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.¹

14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι² κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὅς ἂν ὁμῶση ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἔστιν· ὃς δ' ἂν ὁμῶση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. 17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἔστιν, ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων³ τὸν χρυσόν; 18 Καί, Ὅς ἐὰν⁴ ὁμῶση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἔστιν· ὃς δ' ἂν ὁμῶση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19 Μωροὶ καὶ⁵ τυφλοί· τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; 20 Ὁ οὖν ὁμῶσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὁμῶσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι⁶ αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὁμῶσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον⁷ καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει⁸ ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

¹ κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα • — ² Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι • — ³ ἀγιάζων • ἀγιάσας ⁴ ἐὰν • ἂν ⁵ Μωροὶ καὶ • — ⁶ κατοικήσαντι • κατοικοῦντι ⁷ τὸν ἔλεον • τὸ ἔλεος ⁸ ἔδει • [δὲ] ἔδει

24 Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἕξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἕσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας.¹ 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,² ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν³ καθαρὸν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἕξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἕσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 28 Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἕξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἕσωθεν δὲ μεστοὶ ἐστε⁴ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν⁵ ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν⁶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. 31 Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 Ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

The Recapitulation and the Lament over Jerusalem

34 Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε⁷ καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον⁸ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

1 ἀδικίας • ἀκρασίας 2 καὶ τῆς παροψίδος • — 3 αὐτῶν • αὐτοῦ 4 μεστοὶ ἐστε • ἐστε μεστοὶ 5 ἦμεν ἐν • ἤμεθα ἐν 6 ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν • ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ 7 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε • ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε 8 ἐκχυνόμενον • ἐκχυννόμενον

36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ¹ ἤξει πάντα ταῦτα ^{a, 2} ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα ^{b, 3} τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις ⁴ τὰ νοσσία ἐαυτῆς ⁵ ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. 38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 39 Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

The Judgment of God upon Jerusalem and upon the World

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. ⁶ καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάμιεν αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⁷ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ^{c, 8} Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας ⁹ τοῦ αἰῶνος; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα ¹⁰ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ¹¹ σεισμοὶ κατὰ τόπους. 8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὀδίνων. 9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς.

^a πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ^b ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα ^c πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα

¹ ὅτι • — ² πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ³ ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα
⁴ ἐπισυνάγει ὄρνις • ὄρνις ἐπισυνάγει ⁵ ἐαυτῆς • αὐτῆς ⁶ ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ • ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο ⁷ Ἰησοῦς • ἀποκριθεὶς ⁸ πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ⁹ τῆς συντελείας • συντελείας ¹⁰ πάντα • — ¹¹ λοιμοὶ καὶ •

Καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. **11** Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσιν πολλούς. **12** Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν· **13** ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **14** Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἦξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστὼς¹ ἐν τόπῳ ἀγίῳ—ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω— **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ² τὰ ὄρη· **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω³ ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὰ ἱμάτια⁴ αὐτοῦ. **19** Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **20** Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτω. **21** Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. **22** Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. **23** Τότε ἐὰν τις ὑμῖν εἴπη, Ἰδοῦ, ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. **24** Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **25** Ἰδοῦ, προεῖρηκα ὑμῖν. **26** Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοῦ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοῦ, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. **27** Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ^{α,5} παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **28** Ὅπου γὰρ⁶ ἐὰν ᾗ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.

^α καὶ ἡ • ἡ

¹ ἐστὼς • ἐστός ² ἐπὶ • εἰς ³ καταβαινέτω • καταβάτω ⁴ τὰ ἱμάτια • τὸ ἱμάτιον ⁵ καὶ ἡ • ἡ ⁶ γὰρ • —

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ¹ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὕβονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς² μεγάλης, καὶ ἐπισυναξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ’ ἄκρων οὐρανῶν ἕως³ ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· 33 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα,^{4, 4} γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 34 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ⁵ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. 35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,⁶ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. 36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου⁷ ἄλλος. 37 Ὡσπερ δὲ⁸ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ⁹ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 38 Ὡσπερ¹⁰ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις¹¹ ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες,¹² ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, 39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ¹³ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ¹⁴ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ¹⁵ εἷς ἀφίεται. 41 Δύο

^a ταῦτα πάντα • πάντα ταῦτα

¹ τῷ — ² φωνῆς • — ³ ἕως • ἕως [τῶν] ⁴ ταῦτα πάντα • πάντα ταῦτα
⁵ οὐ • ὅτι οὐ ⁶ παρελεύσονται • παρελεύσεται ⁷ εἰ μὴ ὁ πατήρ μου • οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ ⁸ δὲ • γὰρ ⁹ καὶ — ¹⁰ Ὡσπερ • Ὡς ¹¹ ἡμέραις • ἡμέραις [ἐκείναις] ¹² ἐγκαμίζοντες • γαμίζοντες ¹³ καὶ ἡ • [καὶ] ἡ ¹⁴ ἀγρῷ ὁ • ἀγρῷ ¹⁵ καὶ ὁ • καὶ

ἀλήθουςαι ἐν τῷ μύλωνι·¹ μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

The Need for Watchfulness

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα² ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποία φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυγῆναι³ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. 44 Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε⁴ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι⁵ αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; 46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρησει ποιοῦντα οὕτως.⁶ 47 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου⁷ ἐλθεῖν,⁸ 49 καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους,⁹ ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν¹⁰ μετὰ τῶν μεθυόντων, 50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἧ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἧ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

The Parable of the Ten Virgins

25 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν¹¹ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν¹² τοῦ νυμφίου. 2 Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν¹³ φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραῖ.¹⁴ 3 Αἵτινες¹⁵ μωραῖ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· 4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις

1 μύλωνι • μύλω 2 ὥρα • ἡμέρα 3 διορυγῆναι • διορυχθῆναι 4 ὥρα οὐ δοκεῖτε • οὐ δοκεῖτε ὥρα 5 αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι • ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι 6 ποιοῦντα οὕτως • οὕτως ποιοῦντα 7 ὁ κύριός μου • μου ὁ κύριος 8 ἐλθεῖν • — 9 συνδούλους • συνδούλους αὐτοῦ 10 ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν • ἐσθίει δὲ καὶ πίνει 11 αὐτῶν • ἑαυτῶν 12 ἀπάντησιν • ὑπάντησιν 13 ἦσαν ἐξ αὐτῶν • ἐξ αὐτῶν ἦσαν 14 φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραῖ • μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι 15 Αἵτινες • Αἱ γὰρ

αὐτῶν¹ μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.² 5 Χρονίζοντας δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται,³ ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.⁴ 7 Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.⁵ 8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον,⁶ Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ⁷ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον⁸ πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσήλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.⁹

The Parable of the Talents

14 Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 15 καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. 16 Πορευθεὶς δὲ¹⁰ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο¹¹ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.¹² 17 Ὡσαύτως καὶ ὁ¹³ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς¹⁴ ἄλλα δύο. 18 Ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν ἐν τῇ γῆ, καὶ ἀπέκρυσεν¹⁵ τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 19 Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν¹⁶ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.¹⁷ 20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα,

¹ ἀγγελίαις αὐτῶν • ἀγγελίαις ² λαμπάδων αὐτῶν • λαμπάδων ἑαυτῶν
³ ἔρχεται • — ⁴ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁵ αὐτῶν • ἑαυτῶν ⁶ εἶπον • εἶπαν ⁷ οὐκ • οὐ μὴ
⁸ δὲ μᾶλλον • μᾶλλον ⁹ ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται • — ¹⁰ δὲ • —
¹¹ εἰργάσατο • ἠργάσατο ¹² ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα • ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε
¹³ καὶ ὁ • ὁ ¹⁴ καὶ αὐτὸς • — ¹⁵ ἐν τῇ γῆ καὶ ἀπέκρυσεν • γῆν καὶ ἔκρυσεν
¹⁶ χρόνον πολὺν • πολὺν χρόνον ¹⁷ μετ' αὐτῶν λόγον • λόγον μετ' αὐτῶν

λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.¹ 21 Ἔφη δὲ² αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 22 Προσελθὼν δὲ³ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν⁴ εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.⁵ 23 Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 24 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὄπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· 25 καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. 26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὄπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· 27 ἔδει οὖν σε⁶ βαλεῖν τὸ ἀργύριόν⁷ μου τοῖς τραπεζῖταις, καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. 29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ⁸ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

The Last Judgment

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι⁹ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, 32 καὶ συναχθήσεται¹⁰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ¹¹ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· 33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ,

1 ἐπ' αὐτοῖς • — 2 δὲ • — 3 δὲ • [δὲ] 4 λαβὼν • — 5 ἐπ' αὐτοῖς • — 6 οὖν σε • σε οὖν 7 τὸ ἀργύριόν • τὰ ἀργύριά 8 ἀπὸ δὲ τοῦ • τοῦ δὲ 9 ἅγιοι • — 10 συναχθήσεται • συναχθήσονται 11 ἀφοριεῖ • ἀφορίσει

Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 35 Ἐπεινάσα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με· 36 γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκεύασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε¹ πρὸς με. 37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; Ἡ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; 38 Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; Ἡ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; 39 Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ,² ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; 40 Καὶ ἀποκριθεις ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ³ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· 43 ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκεύασθέ με. 44 Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; 45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Events Preceding the Last Passover

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. 3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ⁴ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, 4 καὶ

¹ ἤλθετε • ἤλαθε • ² ἀσθενῆ • ἀσθενοῦντα • ³ οἱ • [οἱ] • ⁴ γραμματεῖς καὶ οἱ •

συνεβουλευσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 Ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσήλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα¹ βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν² αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ³ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὐτῆς; 9 Ἡδύνατο⁴ γὰρ τοῦτο τὸ μύρον⁵ πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.^α 10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο⁶ εἰς ἐμέ. 11 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς^β ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. 14 Τότε πορευθεῖς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, 15 εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ^γ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια, 16 καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσήλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ,⁷ Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσομέν^{δ,8} σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; 18 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἶπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σε ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοιμάσαν τὸ Πάσχα.

^α πτωχοῖς • τοῖς πτωχοῖς ^β Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς • Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ^γ κἀγὼ • καὶ ἐγὼ ^δ ἐτοιμάσομέν • ἐτοιμάσωμέν

¹ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα • ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου ² τὴν κεφαλὴν • τῆς κεφαλῆς ³ αὐτοῦ • — ⁴ Ἡδύνατο • Ἐδύνατο ⁵ τὸ μύρον • — ⁶ εἰργάσατο • ἠργάσατο ⁷ αὐτῷ • — ⁸ ἐτοιμάσομέν • ἐτοιμάσωμέν

The Passover Meal and the Institution of the Lord's Supper

20 Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. 21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν,¹ Μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; 23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα,² οὗτός με παραδώσει. 24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος. 25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. 26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν³ ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας⁴ ἔκλασεν καὶ ἐδίδου⁵ τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπεν,⁶ Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. 27 Καὶ λαβὼν τὸ⁷ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς⁸ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον⁹ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 29 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι¹⁰ οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος¹¹ τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

Events at Gethsemane

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται¹² τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. 32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε^{a, 13}

^a δὲ οὐδέποτε • οὐδέποτε

¹ ἕκαστος αὐτῶν • εἷς ἕκαστος ² ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα • τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ ³ τὸν • — ⁴ εὐχαριστήσας • εὐλογήσας ⁵ ἐδίδου • δοῦς ⁶ καὶ εἶπεν • εἶπεν ⁷ τὸ • — ⁸ τὸ τῆς καινῆς • τῆς
⁹ ἐκχυνόμενον • ἐκχυννόμενον ¹⁰ ὅτι • — ¹¹ γεννήματος • γενήματος
¹² διασκορπισθήσεται • διασκορπισθήσονται ¹³ δὲ οὐδέποτε • οὐδέποτε

σκανδαλισθήσομαι. 34 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. 35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι. ^α. ¹ Ὁμοίως δὲ ² καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. ³

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, ⁴ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ⁵ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. ⁶ 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ⁷ Περὶ λυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέναιτε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 Καὶ προσελθὼν ⁸ μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστὶν, παρελθέτω ⁹ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ¹⁰ ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει αὐτοὺς πάλιν ¹¹ καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 Καὶ ἀφείς αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν ¹² προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν. ¹³ 45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ¹⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ ¹⁵ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἰδοῦ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

^α ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι

1 ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι 2 δὲ • — 3 εἶπον • εἶπαν 4 Γεθσημανῆ • Γεθσημανί 5 οὗ • [οὗ] 6 προσεύξωμαι ἐκεῖ • ἐκεῖ προσεύξωμαι 7 ὁ Ἰησοῦς • — 8 προσελθὼν • προελθὼν 9 παρελθέτω • παρελθάτω 10 τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ • παρελθεῖν 11 εὕρισκει αὐτοὺς πάλιν • πάλιν εὔρεν αὐτοὺς 12 ἀπελθὼν πάλιν • πάλιν ἀπελθὼν 13 εἰπὼν • εἰπὼν πάλιν 14 αὐτοῦ • — 15 τὸ • [τὸ]

παραδίδονται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. 46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἴδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

The Betrayal and Arrest

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ¹ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν² εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται.³ 53 Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι⁴ παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας⁵ ἀγγέλων; 54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε⁶ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,⁷ καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτόν ἔφυγον.

The Trial before Caiaphas and the Denial of Peter

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν,

1 ᾧ • ὁ 2 σου τὴν μάχαιραν • τὴν μάχαιράν σου 3 μαχαίρα ἀποθανοῦνται • μαχαίρη ἀπολοῦνται 4 ἄρτι • — 5 πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας • ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας 6 ἐξήλθετε • ἐξήλθατε 7 πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ • ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων

ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ¹ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν, ² 60 καὶ οὐχ εὔρον. Καὶ πολλῶν ³ ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὔρον. ⁴ 61 Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες ⁵ εἶπον, ⁶ Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι αὐτόν. ⁷ 62 Καὶ ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη; Τί οὐτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ⁸ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὅψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων ὅτι ⁹ Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρειάν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. ¹⁰ 66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, ¹¹ Ἔνοχος θανάτου ἐστίν. 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν, ¹² 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ. Τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ¹³ ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν ¹⁴ πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξεληθόντα δὲ αὐτόν εἰς ¹⁵ τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν ἄλλη, καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ, Καὶ ¹⁶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ¹⁷ ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ

¹ οἱ πρεσβύτεροι καὶ • — ² θανατώσωσιν αὐτόν • αὐτόν θανατώσωσιν

³ Καὶ πολλῶν • πολλῶν ⁴ ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ εὔρον •

προσελθόντων ψευδομαρτύρων ⁵ ψευδομάρτυρες • — ⁶ εἶπον • εἶπαν

⁷ αὐτόν • — ⁸ ἀποκριθεὶς • — ⁹ ὅτι • — ¹⁰ βλασφημίαν αὐτοῦ • βλασφημίαν

¹¹ εἶπον • εἶπαν ¹² ἐρράπισαν • ἐράπισαν ¹³ ἔξω ἐκάθητο • ἐκάθητο ἔξω

¹⁴ αὐτῶν • — ¹⁵ αὐτόν εἰς • εἰς ¹⁶ αὐτοῖς ἐκεῖ Καὶ • τοῖς ἐκεῖ ¹⁷ μεθ' •

μετὰ

προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 Τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ¹ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

The End of Judas

27 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· 2 καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ² Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰουδᾶς ὁ παραδιδούς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν³ τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις,⁴ 4 λέγων, Ἥμαρτον παραδούς αἷμα ἄθῳον. Οἱ δὲ εἶπον,⁵ Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει. ⁶ 5 Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ,⁷ ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. 6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον,⁸ Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. 9 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἰῶν Ἰσραὴλ· 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

The Trial before Pilate

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη⁹ ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ,¹⁰ Σὺ λέγεις. 12 Καὶ

¹ τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ • Ἰησοῦ εἰρηκότος ² αὐτὸν Ποντίῳ • —

³ ἀπέστρεψεν • ἔστρεψεν ⁴ τοῖς πρεσβυτέροις • πρεσβυτέροις ⁵ εἶπον • εἶπαν

⁶ ὄψει • ὄψῃ ⁷ ἐν τῷ ναῷ • εἰς τὸν ναόν ⁸ εἶπον • εἶπαν ⁹ ἔστη • ἐστάθη

¹⁰ αὐτῷ • —

ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,¹ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; 14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. 16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν.² 17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν,³ ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; 18 Ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. 19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. 20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον,⁴ Βαραββᾶν. 22 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ⁵ πάντες, Σταυρωθήτω. 23 Ὁ δὲ ἡγεμὼν⁶ ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω. 24 Ἴδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου⁷ τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. 25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. 26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτόν ὄλην τὴν σπεῖραν· 28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνη.⁸ 29 Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν

¹ τῶν πρεσβυτέρων • πρεσβυτέρων ² Βαραββᾶν • [Ἰησοῦν] Βαραββᾶν

³ Βαραββᾶν • [Ἰησοῦν τὸν] Βαραββᾶν ⁴ εἶπον • εἶπαν Τὸν ⁵ αὐτῷ • —

⁶ ἡγεμὼν • — ⁷ τοῦ δικαίου • — ⁸ περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνη • χλαμύδα κοκκίνη περιέθηκαν αὐτῷ

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν¹ αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιάν² αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον³ αὐτῷ, λέγοντες, Χαίρε, ὁ βασιλεὺς⁴ τῶν Ἰουδαίων· **30** καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

The Crucifixion and Death of Jesus

31 Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν γλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **33** Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν λεγόμενος Κρανίου Τόπος,⁵ **34** ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος⁶ μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελεν⁷ πιεῖν. **35** Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. **36** Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτόν ἐκεῖ. **37** Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. **38** Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. **39** Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, **40** καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι⁸ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **41** Ὁμοίως δὲ⁹ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων¹⁰ ἔλεγον, **42** Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ¹¹ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεῦσομεν ἐπ' αὐτῷ. ¹² **43** Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν,¹³ εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. **44** Τὸ

¹ τὴν κεφαλὴν • τῆς κεφαλῆς ² ἐπὶ τὴν δεξιάν • ἐν τῇ δεξιᾷ ³ ἐνέπαιζον • ἐνέπαιζαν ⁴ ὁ βασιλεὺς • βασιλεῦ ⁵ λεγόμενος Κρανίου Τόπος • Κρανίου Τόπος λεγόμενος ⁶ ὄξος • οἶνον ⁷ ἤθελεν • ἠθέλησεν ⁸ κατάβηθι • [καὶ] κατάβηθι ⁹ δὲ • — ¹⁰ καὶ Φαρισαίων • — ¹¹ Εἰ • — ¹² αὐτῷ • αὐτόν ¹³ νῦν αὐτόν • νῦν

δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ¹ ὠνείδιζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἥλί, Ἥλί, λιμὰ² σαβαχθανί; Τοῦτ' ἔστιν, Θεέ μου, Θεέ μου, ἴνα τί³ με ἐγκατέλιπες; 47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστῶτων⁴ ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. 48 Καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεις καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. 49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφήκεν τὸ πνεῦμα. 51 Καὶ ἰδοῦ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω⁵ καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθη·⁶ 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσηλθόντες εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. 55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ, 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ⁷ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

The Burial of Jesus

57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν⁸ τῷ Ἰησοῦ· 58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.⁹ 59 Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι¹⁰

1 αὐτῷ • σὺν αὐτῷ 2 λιμὰ • λεμα 3 ἴνα τί • ἰνατί 4 ἐστῶτων • ἐστηκότων
5 εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω • ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο 6 ἠγέρθη • ἠγέρθησαν 7 Ἰωσῆ • Ἰωσήφ 8 ἐμαθήτευσεν • ἐμαθητεύθη 9 ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα • ἀποδοθῆναι 10 σινδόνι • [ἐν] σινδόνι

καθαρῶ, 60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπήλθεν. 61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ¹ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, 63 λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγειρόμαι. 64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς² κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 Ἐφη δὲ³ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἐχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

The Resurrection of Jesus

28 Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ⁴ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. 2 Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν⁵ ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας,⁶ καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. 3 Ἦν δὲ ἡ ἰδέα⁷ αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ⁸ χιῶν. 4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ⁹ νεκροί. 5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος.¹⁰ 7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·

¹ Μαρία ἡ • Μαριὰμ ἡ ² νυκτὸς • — ³ δὲ • — ⁴ Μαρία ἡ • Μαριὰμ ἡ ⁵ προσελθὼν • καὶ προσελθὼν ⁶ ἀπὸ τῆς θύρας • — ⁷ ἰδέα • εἰδέα ⁸ ὡσεὶ • ὡς ⁹ ἐγένοντο ὡσεὶ • ἐγενήθησαν ὡς ¹⁰ ὁ κύριος • —

ιδού, εἶπον ὑμῖν. **8** Καὶ ἐξελθοῦσαι¹ ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **9** Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,² καὶ ιδού, Ἰησοῦς ἀπήνητησεν³ αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ^{a, 4} με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ιδού, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. **12** Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, **13** λέγοντες, Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. **14** Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν,⁵ καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. **15** Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.⁶

The Great Missionary Command

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. **17** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ.⁷ οἱ δὲ ἐδίστασαν. **18** Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.⁸ **19** Πορευθέντες μαθητεύσατε⁹ πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· **20** διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ιδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.¹⁰

^a καὶ ἐκεῖ • κάκει

¹ ἐξελθοῦσαι • ἀπελθοῦσαι ² Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ • — ³ ἀπήνητησεν • ὑπήνητησεν ⁴ καὶ ἐκεῖ • κάκει ⁵ αὐτόν • [αὐτόν] ⁶ σήμερον • σήμερον [ἡμέρας] ⁷ αὐτῷ • — ⁸ γῆς • [τῆς] γῆς ⁹ μαθητεύσατε • οὖν μαθητεύσατε ¹⁰ Ἀμήν • —

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

According to Mark

The Ministry of John the Baptist

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ θεοῦ.¹
2 Ὡς² γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις,³ Ἴδού, ἐγὼ⁴
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου.⁵ 3 Φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
τρίβους αὐτοῦ. 4 Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων⁶ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν.
5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ
οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες⁷ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ,⁸ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
6 Ἦν δὲ⁹ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι
ἄγριον. 7 Καὶ ἐκήρυσσεν, λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου
ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 Ἐγὼ μὲν¹⁰ ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι·¹¹
αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

¹ υἱοῦ τοῦ θεοῦ • [υἱοῦ θεοῦ] ² Ὡς • Καθὼς ³ τοῖς προφήταις • τῷ Ἡσαΐᾳ
τῷ προφήτῃ ⁴ ἐγὼ • — ⁵ ἔμπροσθέν σου • — ⁶ βαπτίζων • [ὁ] βαπτίζων
⁷ καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες • πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο ⁸ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
ὑπ' αὐτοῦ • ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ⁹ Ἦν δὲ • Καὶ ἦν ¹⁰ μὲν • —
¹¹ ὑμᾶς ἐν ὕδατι • ὑμᾶς ὕδατι

The Baptism of Jesus and the Beginning of His Ministry

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. ¹ 10 Καὶ εὐθέως ² ἀναβαίνων ἀπὸ ³ τοῦ ὕδατος, εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ ⁴, ⁴ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' ⁵ αὐτόν· 11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ⁶ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτόν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 13 Καὶ ἦν ἐκεῖ ⁷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα ⁸ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ⁹ τοῦ θεοῦ, 15 καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 Περιπατῶν δὲ ¹⁰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμονα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ ¹¹ Σίμωνος βάλλοντας ἀμφίβληστρον ¹² ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 18 Καὶ εὐθέως ¹³ ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ¹⁴ ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 Καὶ προβάς ἐκεῖθεν ¹⁵ ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. 20 Καὶ εὐθέως ¹⁶ ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδάιον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

^a ὡσεὶ • ὡς

¹ ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην • εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου ² εὐθέως • εὐθὺς ³ ἀπὸ • ἐκ ⁴ ὡσεὶ • ὡς ⁵ ἐπ' • εἰς ⁶ ᾧ • σοὶ ⁷ ἐκεῖ • — ⁸ ἡμέρας τεσσαράκοντα • τεσσαράκοντα ἡμέρας ⁹ τῆς βασιλείας • — ¹⁰ Περιπατῶν δὲ • Καὶ παράγων ¹¹ αὐτοῦ τοῦ • — ¹² βάλλοντας ἀμφίβληστρον • ἀμφιβάλλοντας ¹³ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁴ αὐτῶν • — ¹⁵ ἐκεῖθεν • — ¹⁶ εὐθέως • εὐθὺς

Preaching and Healing in Capernaum

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοῦμ· καὶ εὐθέως¹ τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν. 22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 23 Καὶ ἦν² ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν, 24 λέγων, Ἔα,³ τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. 26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ κράξαν⁴ φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες,⁵ ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστιν τοῦτο; Τίς ἢ διδαχὴ ἢ καινὴ αὕτη, ὅτι⁶ κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; 28 Ἐξῆλθεν δὲ⁷ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς⁸ ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ εὐθέως⁹ ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξεληθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς·¹¹ καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως,¹² καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· 33 καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν¹³ πρὸς τὴν θύραν. 34 Καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.^a

^a αὐτόν • αὐτὸν χριστὸν εἶναι

¹ Καπερναοῦμ καὶ εὐθέως • Καφαρναοῦμ καὶ εὐθὺς ² ἦν • εὐθὺς ἦν ³ Ἔα • — ⁴ κράξαν • φωνήσαν ⁵ πάντες • ἅπαντες ⁶ Τίς ἢ διδαχὴ ἢ καινὴ αὕτη ὅτι • Διδαχὴ καινὴ ⁷ Ἐξῆλθεν δὲ • Καὶ ἐξῆλθεν ⁸ εἰς • πανταχοῦ εἰς ⁹ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁰ εὐθέως • εὐθὺς ¹¹ αὐτῆς • — ¹² εὐθέως • — ¹³ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν • ἦν ὅλη ἢ πόλις ἐπισυνηγμένη

35 Καὶ πρῶτῃ ἔννυχον¹ λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκει προσηύχeto. 36 Καὶ κατεδίωξαν² αὐτὸν ὁ³ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· 37 καὶ εὐρόντες αὐτὸν⁴ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες σε ζητοῦσιν.⁵ 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν⁶ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελέλυθα.⁷

The Healing of a Leper

39 Καὶ ἦν⁸ κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς⁹ αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτόν,¹⁰ καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. 41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹¹ σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ,¹² καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. 42 Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ¹³ εὐθέως¹⁴ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. 43 Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως¹⁵ ἐξέβαλεν αὐτόν, 44 καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης· ἀλλ'¹⁶ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωσῆς,¹⁷ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 45 Ὁ δὲ ἐξεληθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐν¹⁸ ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.¹⁹

Healing the Paralytic

2 Καὶ εἰσῆλθεν²⁰ πάλιν εἰς Καπερναοῦμ²¹ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη²² ὅτι εἰς οἶκόν²³ ἐστίν. 2 Καὶ εὐθέως²⁴ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν

1 ἔννυχον • ἔννυχα 2 κατεδίωξαν • κατεδίωξεν 3 ὁ • — 4 εὐρόντες αὐτόν • εὐρον αὐτόν καὶ 5 σε ζητοῦσιν • ζητοῦσίν σε 6 Ἄγωμεν • Ἄγωμεν ἀλλαχού 7 ἐξελέλυθα • ἐξῆλθον 8 ἦν • ἦλθεν 9 ἐν ταῖς συναγωγαῖς • εἰς τὰς συναγωγὰς 10 καὶ γονυπετῶν αὐτόν • [καὶ γονυπετῶν] 11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Καὶ 12 ἤψατο αὐτοῦ • αὐτοῦ ἤψατο 13 εἰπόντος αὐτοῦ • — 14 εὐθέως • εὐθὺς 15 εὐθέως • εὐθὺς 16 ἀλλ' • ἀλλὰ 17 Μωσῆς • Μωϋσῆς 18 ἐν • ἐπ' 19 πανταχόθεν • πάντοθεν 20 εἰσῆλθεν • εἰσελθὼν 21 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ 22 καὶ ἠκούσθη • ἠκούσθη 23 εἰς οἶκόν • ἐν οἴκῳ 24 εὐθέως • —

θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες,¹ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. 4 Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει² αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν κράββατον^a ἐφ' ᾧ³ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 5 Ἴδὼν δὲ⁴ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.⁵ 6 Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, 7 Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας; 6 Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός; 8 Καὶ εὐθέως⁷ ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ⁸ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν⁹ αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί¹⁰ σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι,^{b, 11} καὶ ἄρον σου τὸν κράββατον,^{c, 12} καὶ περιπάτει; 10 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς^d ἁμαρτίας¹³—λέγει τῷ παραλυτικῷ— 11 Σοὶ λέγω, ἔγειραι^e καὶ¹⁴ ἄρον τὸν κράββατόν^{f, 15} σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 12 Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ¹⁶ ἄρας τὸν κράββατον,^{g, 17} ἐξῆλθεν ἐναντίον¹⁸ πάντων ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι Οὐδέποτε οὕτως¹⁹ εἶδομεν.

^a κράββατον • κράβαττον ^b Ἔγειραι • Ἔγειρε ^c κράββατον • κράβαττον
^d ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς • ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ^e ἔγειραι • ἔγειρε ^f κράββατόν •
κράβαττόν ^g κράββατον • κράβαττον

¹ πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν φέροντες • φέροντες πρὸς αὐτόν παραλυτικόν
² προσεγγίσει • προσενέγκαι ³ κράββατον ἐφ' ᾧ • κράβαττον ὅπου ⁴ Ἴδὼν
δὲ • Καὶ ἰδὼν ⁵ ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου • ἀφιένταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
⁶ λαλεῖ βλασφημίας; • λαλεῖ; Βλασφημεῖ. ⁷ εὐθέως • εὐθὺς ⁸ αὐτοὶ • —
⁹ εἶπεν • λέγει ¹⁰ Ἀφέωνταί • Ἀφιένταί ¹¹ Ἔγειραι • Ἔγειρε ¹² σου τὸν
κράββατον • τὸν κράβαττόν σου ¹³ ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας • ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς
γῆς ¹⁴ ἔγειραι καὶ • ἔγειρε ¹⁵ κράββατόν • κράβαττόν ¹⁶ εὐθέως καὶ • καὶ
εὐθὺς ¹⁷ κράββατον • κράβαττον ¹⁸ ἐναντίον • ἔμπροσθεν ¹⁹ Οὐδέποτε
οὕτως • Οὕτως οὐδέποτε

The Calling of Levi and the Dinner at His House

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. 14 Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶ^α·¹ τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ² κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν³ αὐτῷ. 16 Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι,⁴ ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα⁵ μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον⁶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί⁷ ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;⁸ 17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ⁹ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.¹⁰

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες·¹¹ καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν,¹² οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, νηστεύειν; Ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον,¹³ οὐ δύνανται νηστεύειν· 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.¹⁴ 21 Καὶ οὐδεὶς¹⁵ ἐπίβλημα ράκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·¹⁶ εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ

^α Λευὶ • Λευὶν

¹ Λευὶ • Λευὶν ² ἐγένετο ἐν τῷ • γίνεται ³ ἠκολούθησαν • ἠκολούθουν ⁴ καὶ οἱ Φαρισαῖοι • τῶν Φαρισαίων ⁵ αὐτὸν ἐσθίοντα • ὅτι ἐσθίει ⁶ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον • ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον ⁷ Τί • — ⁸ καὶ πίνει • — ⁹ Οὐ • [ὅτι] Οὐ ¹⁰ εἰς μετάνοιαν • — ¹¹ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες • Φαρισαῖοι νηστεύοντες ¹² τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν • μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν ¹³ μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον • ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν ¹⁴ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις • ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ ¹⁵ Καὶ οὐδεὶς • Οὐδεὶς ¹⁶ ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ • ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν

πλήρωμα αὐτοῦ¹ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει² ὁ οἶνος ὁ νέος³ τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται⁴ καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·⁵ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.⁶

The Lord of the Sabbath

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν⁷ ἐν τοῖς σάββασιν διὰ⁸ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁹ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχους. 24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε, τί ποιῶσιν ἐν¹⁰ τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; 25 Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν¹¹ αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν,¹² καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ¹³ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Healing the Withered Hand

3 Καὶ εἰσῆλθεν ἄλλοτε εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. 2 Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἐγείραι¹⁴ εἰς τὸ μέσον. 4 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι¹⁵ ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον

¹ αὐτοῦ • ἀπ' αὐτοῦ ² ῥήσσει • ῥήξει ³ ὁ νέος • — ⁴ ἐκχεῖται • ἀπόλλυται

⁵ ἀπολοῦνται • — ⁶ βλητέον • — ⁷ παραπορεύεσθαι αὐτόν • αὐτόν ⁸ διὰ •

παραπορεύεσθαι διὰ ⁹ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο

¹⁰ ἐν • — ¹¹ αὐτὸς ἔλεγεν • λέγει ¹² τοῖς ἱερεῦσιν • τοὺς ἱερεῖς ¹³ οὐχ •

καὶ οὐχ ¹⁴ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἐγείραι • τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι

Ἐγείρει ¹⁵ ἀγαθοποιῆσαι • ἀγαθὸν ποιῆσαι

τὴν χειρὰ σου.¹ Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη^{a,2} ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη.³ **6** Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως⁴ μετὰ τῶν Ἑρῳδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν⁵ κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Miracles by the Seaside

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν μετὰ⁶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς⁷ τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν^b αὐτῷ,⁸ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, **8** καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ⁹ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες¹⁰ ὅσα ἐποίει, ἤλθον πρὸς αὐτόν. **9** Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. **10** Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄγωνται, ὅσοι εἶχον μάλιστα. **11** Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν¹¹ αὐτῷ, καὶ ἔκραζεν, λέγοντα¹² ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **12** Καὶ πολλὰ ἐπέτιμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν¹³ ποιήσωσιν.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. **14** Καὶ ἐποίησεν δώδεκα,¹⁴ ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρῦσαι, **15** καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ¹⁵ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· **16** καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα¹⁶ Πέτρον· **17** καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν

^a ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ^b ἠκολούθησαν • ἠκολούθησεν

¹ σου • — ² ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ³ ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη • —
⁴ εὐθέως • εὐθὺς ⁵ ἐποίουν • ἐδίδουν ⁶ ἀνεχώρησεν μετὰ • μετὰ ⁷ πρὸς • ἀνεχώρησεν πρὸς ⁸ ἠκολούθησαν αὐτῷ • [ἠκολούθησεν] ⁹ οἱ • —
¹⁰ ἀκούσαντες • ἀκούοντες ¹¹ ἐθεώρει προσέπιπτεν • ἐθεώρων προσέπιπτον
¹² ἔκραζεν λέγοντα • ἔκραζον λέγοντες ¹³ φανερόν αὐτόν • αὐτὸν φανερόν
¹⁴ δώδεκα • δώδεκα [οὓς καὶ ἀποστόλους ὀνόμασεν] ¹⁵ θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ • — ¹⁶ καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα • [καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα] καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι

τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές,¹ ὃ ἔστιν, Υἱοὶ Βροντῆς· 18 καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον,² καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,³ 19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,⁴ ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται⁵ εἰς οἶκον· 20 καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος,⁶ ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε⁷ ἄρτον φαγεῖν. 21 Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξήλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι Ἐξέστη.

Discourse on the Casting Out of Demons

22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. 25 Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη.⁸ 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται,⁹ οὐ δύναται σταθῆναι,¹⁰ ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 Οὐδεὶς δύναται¹¹ τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν¹² αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ.^{a, 13} 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,¹⁴ καὶ¹⁵ βλασφημίαι ὅσας ἂν¹⁶ βλασφημήσωσιν· 29 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ'¹⁷ ἔνοχός

^a διαρπάσῃ • διαρπάσει

¹ ὀνόματα Βοανεργές • ὀνόμα[τα] Βοανηργές ² Ματθαῖον • Μαθθαῖον
³ Κανανίτην • Καναναῖον ⁴ Ἰσκαριώτην • Ἰσκαριώθ ⁵ ἔρχονται • ἔρχεται
⁶ ὄχλος • [ὁ] ὄχλος ⁷ μήτε • μηδὲ ⁸ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη •
δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι ⁹ μεμέρισται • ἐμερίσθη ¹⁰ σταθῆναι •
στήναι ¹¹ Οὐδεὶς δύναται • Ἄλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς ¹² τὰ σκεύη τοῦ
ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν • εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη
¹³ διαρπάσῃ • διαρπάσει ¹⁴ τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων • τοῖς
υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα ¹⁵ καὶ • καὶ αἱ ¹⁶ ὅσας ἂν • ὅσα ἐὰν
¹⁷ ἀλλ' • ἀλλὰ

ἔστιν αἰωνίου κρίσεως.¹ 30 Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἐρχονται οὖν² οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,³ καὶ ἕξω ἑστῶτες⁴ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες⁵ αὐτόν. 32 Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν.⁶ εἶπον δὲ⁷ αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου⁸ ἕξω ζητοῦσίν σε. 33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων,⁹ Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ¹⁰ ἀδελφοί μου; ¹¹ 34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν¹² καθημένους, λέγει, Ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 35 Ὅς γὰρ¹³ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου¹⁴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

Teaching by Means of Parables

4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθη¹⁵ πρὸς αὐτόν ὄχλος πολὺς,¹⁶ ὥστε αὐτόν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον¹⁷ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.¹⁸ 2 Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 3 Ἀκούετε· ἰδοῦ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ¹⁹ σπείρου. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 Ἄλλο δὲ²⁰ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως²¹ ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος²² ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. 7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν.

1 κρίσεως • ἀμαρτήματος 2 Ἐρχονται οὖν • Καὶ ἔρχεται 3 οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ • ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ 4 ἑστῶτες • στήκοντες 5 φωνοῦντες • καλοῦντες 6 ὄχλος περὶ αὐτόν • περὶ αὐτόν ὄχλος 7 εἶπον δὲ • καὶ λέγουσιν 8 καὶ αἱ ἀδελφαί σου • [καὶ αἱ ἀδελφαί σου] 9 ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων • ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει 10 ἢ οἱ • καὶ οἱ 11 ἀδελφοί μου • ἀδελφοί [μου] 12 κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν • τοὺς περὶ αὐτόν κύκλῳ 13 γὰρ • [γὰρ] 14 ἀδελφή μου • ἀδελφή 15 συνήχθη • συνάγεται 16 πολὺς • πλείστος 17 ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον • εἰς πλοῖον ἐμβάντα 18 ἦν • ἦσαν 19 τοῦ • — 20 Ἄλλο δὲ • Καὶ ἄλλο 21 εὐθέως • εὐθὺς 22 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος • καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος

8 Καὶ ἄλλο¹ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα,² καὶ ἔφερον ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.³ 9 Καὶ ἔλεγεν, Ὁ ἔχων⁴ ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν⁵ αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν.⁶ 11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον⁷ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· 12 ἵνα βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ ἴδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἀφεθῆ ἑαυτοῖς τὰ ἀμαρτήματα.⁸ 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; 14 Ὁ σπεῖρων τὸν λόγον σπεῖρει. 15 Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως⁹ ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.¹⁰ 16 Καὶ οὗτοι εἰσιν ὁμοίως¹¹ οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθέως¹² μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, 17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως¹³ σκανδαλίζονται. 18 Καὶ οὗτοι¹⁴ εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἱ τὸν¹⁵ λόγον ἀκούοντες, 16 19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου,¹⁷ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 20 Καὶ οὗτοι¹⁸ εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται,

¹ ἄλλο • ἄλλα ² αὐξάνοντα • αὐξανόμενα ³ ἐν...ἐν...ἐν • ἐν...ἐν...ἐν ⁴ Ὁ ἔχων • Ὁς ἔχει ⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας ἠρώτησαν • Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας ἠρώτων ⁶ τὴν παραβολήν • τὰς παραβολὰς ⁷ δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον • τὸ μυστήριον δέδοται ⁸ τὰ ἀμαρτήματα • — ⁹ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁰ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν • εἰς αὐτούς ¹¹ ὁμοίως • — ¹² εὐθέως • εὐθὺς ¹³ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁴ οὗτοι • ἄλλοι ¹⁵ οἱ τὸν • οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν ¹⁶ ἀκούοντες • ἀκούσαντες ¹⁷ τούτου • — ¹⁸ οὗτοι • ἐκεῖνοί

καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.¹

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται² ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῆ;³ 22 Οὐ γάρ ἐστὶν τι κρυπτόν, ὃ ἐὰν μὴ⁴ φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ.⁵ 23 Εἴ τις ἔχει ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω. 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.⁶ 25 Ὃς γὰρ ἂν ἔχη,⁷ δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν⁸ ἄνθρωπος βάλλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27 καὶ καθέυδῃ καὶ ἐγειρήται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνη⁹ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 Αὐτομάτῃ γὰρ¹⁰ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη¹¹ σίτον ἐν τῷ στάχυϊ. 29 Ὅταν δὲ παραδῶ¹² ὁ καρπός, εὐθέως¹³ ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγεν, Τίνι ὁμοιώσωμεν^{a, 14} τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; Ἡ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν;¹⁵ 31 Ὃς κόκκον¹⁶ σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος¹⁷ πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶν¹⁸ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· 32 καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων,¹⁹ καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς

^a ὁμοιώσωμεν • ὁμοίωσομεν

1 ἐν...ἐν...ἐν • ἐν...ἐν...ἐν 2 ὁ λύχνος ἔρχεται • ἔρχεται ὁ λύχνος 3 ἐπιτεθῆ • τεθῆ 4 τι κρυπτόν ὃ ἐὰν μὴ • κρυπτόν ἐὰν μὴ ἵνα 5 εἰς φανερόν ἔλθῃ • ἔλθῃ εἰς φανερόν 6 τοῖς ἀκούουσιν • — 7 ἂν ἔχη • ἔχει 8 ἐὰν • — 9 βλαστάνῃ • βλαστᾷ 10 γὰρ • — 11 πλήρη • πλήρη[ς] 12 παραδῶ • παραδοῖ 13 εὐθέως • εὐθὺς 14 Τίνι ὁμοιώσωμεν • Πῶς ὁμοιώσωμεν 15 ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν • τίνι αὐτήν παραβολῇ θῶμεν 16 κόκκον • κόκκῳ 17 μικρότερος • μικρότερον ὄν 18 ἐστὶν • — 19 πάντων τῶν λαχάνων μείζων • μείζον πάντων τῶν λαχάνων

ἐδύναντο ¹ ἀκούειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ² ἐπέλυεν πάντα.

Jesus Stilling the Tempest

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ³ ἦν μετ' αὐτοῦ. 37 Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· ⁴ τὰ δὲ ⁵ κύματα ἐπέβαλλεν^a εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἦδη γεμίξεσθαι. ⁶ 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ ⁷ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν ⁸ αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; 39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοὶ ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ ⁹ ἔχετε πίστιν; 41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν ¹⁰ αὐτῷ;

The Healing of a Demon-Possessed Man

5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. ¹¹ 2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ¹² ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήνησεν ¹³ αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, 3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν· καὶ οὔτε ἀλύσεσιν ¹⁴ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δεῖσαι, 4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλακίς πέδαις καὶ ἀλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυεν ¹⁵ δαμάσαι· 5 καὶ διὰ παντός, νυκτὸς

^a ἐπέβαλλεν • ἐπέβαλεν

¹ ἐδύναντο • ἠδύναντο ² μαθηταῖς αὐτοῦ • ἰδίους μαθηταῖς ³ δὲ πλοιάρια • πλοῖα ⁴ ἀνέμου μεγάλη • μεγάλη ἀνέμου ⁵ τὰ δὲ • καὶ τὰ ⁶ αὐτὸ ἦδη γεμίξεσθαι • ἦδη γεμίξεσθαι τὸ πλοῖον ⁷ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ • αὐτὸς ἦν ἐν τῇ ⁸ διεγείρουσιν • ἐγείρουσιν ⁹ ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ • ἐστε; Οὐπω ¹⁰ ὑπακούουσιν • ὑπακούει ¹¹ Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν ¹² ἐξελθόντι αὐτῷ • ἐξελθόντος αὐτοῦ ¹³ εὐθέως ἀπήνησεν • εὐθὺς ὑπήνησεν ¹⁴ οὔτε ἀλύσεσιν • οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι ¹⁵ αὐτὸν ἴσχυεν • ἴσχυεν αὐτόν

καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὅρεσιν¹ καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν² ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. 6 Ἴδὼν δὲ³ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, 7 καὶ κράζας φωνῇ μεγάλη εἶπεν,⁴ Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. 8 Ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ, Ἔξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. 9 Καὶ ἐπρώτα αὐτόν, Τί σοι ὄνομα;⁵ Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων,⁶ Λεγεὼν⁷ ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. 10 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτοὺς⁸ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. 11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· 12 καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες,⁹ λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς.¹⁰ Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημου εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ¹¹ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. 14 Οἱ δὲ¹² βόσκοντες τοὺς χοίρους¹³ ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν¹⁴ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον¹⁵ ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός· 15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον¹⁶ καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα·¹⁷ καὶ ἐφοβήθησαν. 16 Διηγῆσαντο δὲ¹⁸ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. 17 Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. 18 Καὶ ἐμβάντος¹⁹ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ.²⁰ 19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς²¹ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον²² αὐτοῖς ὅσα σοὶ ὁ κύριος²³

1 ὅρεσιν • μνήμασιν 2 μνήμασιν • ὅρεσιν 3 Ἴδὼν δὲ • Καὶ ἰδὼν 4 εἶπεν • λέγει 5 σοὶ ὄνομα • ὄνομά σοι 6 ἀπεκρίθη λέγων • λέγει αὐτῷ 7 Λεγεὼν • Λεγιῶν 8 αὐτοὺς • αὐτὰ 9 πάντες οἱ δαίμονες • — 10 εὐθέως ὁ Ἰησοῦς • — 11 ἦσαν δὲ • — 12 Οἱ δὲ • Καὶ οἱ 13 τοὺς χοίρους • αὐτοὺς 14 ἀνήγγειλαν • ἀπήγγειλαν 15 ἐξῆλθον • ἦλθον 16 καθήμενον καὶ ἱματισμένον • καθήμενον ἱματισμένον 17 Λεγεῶνα • Λεγιῶνα 18 Διηγῆσαντο δὲ • Καὶ διηγῆσαντο 19 ἐμβάντος • ἐμβαίνοντος 20 ἦ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ἦ 21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Καὶ 22 ἀνάγγειλον • ἀπάγγειλον 23 σοὶ ὁ κύριος • ὁ κύριός σοι

πεποίηκεν, καὶ ἠλέησέν σε. 20 Καὶ ἀπήλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

Raising of the Daughter of Jairus

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ¹ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. 22 Καὶ ἰδού,² ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος,³ καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, 23 καὶ παρεκάλει⁴ αὐτόν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως⁵ σωθῆ καὶ ζήσεται.⁶ 24 Καὶ ἀπήλθεν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνή τις⁷ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,⁸ 26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· 28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι *Kān*⁹ τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι,¹⁰ σωθήσομαι. 29 Καὶ εὐθέως¹¹ ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μᾶστιγος. 30 Καὶ εὐθέως¹² ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξεληθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἤψατο; 32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 33 Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ'¹³ αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ,¹⁴ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μᾶστιγός σου.

¹ ἐν τῷ πλοίῳ • [ἐν τῷ πλοίῳ] ² ἰδού • — ³ Ἰάειρος • Ἰαίρος ⁴ παρεκάλει • παρακαλεῖ ⁵ αὐτῇ τὰς χεῖρας ὅπως • τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα ⁶ ζήσεται • ζήση ⁷ τις • — ⁸ ἔτη δώδεκα • δώδεκα ἔτη ⁹ *Kān* • Ἐὰν ἄψωμαι *kān* ¹⁰ ἄψωμαι • — ¹¹ εὐθέως • εὐθὺς ¹² εὐθέως • εὐθὺς ¹³ ἐπ' • — ¹⁴ Θύγατερ • Θυγάτηρ

35 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; 36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας¹ τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε. 37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ² συνακολουθήσαι, εἰ μὴ Πέτρον³ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. 38 Καὶ ἔρχεται⁴ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας⁵ καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ. 39 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ⁶ δέ, ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.⁷ 41 Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, Ταλιθά, κοῦμι·⁸ ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι.⁹ 42 Καὶ εὐθέως¹⁰ ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει¹¹ μεγάλη. 43 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γινῶ¹² τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Jesus at Nazareth

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν¹³ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν·¹⁴ καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν οὗτω ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ¹⁵ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;¹⁶ 3 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας,¹⁷ ἀδελφὸς δὲ¹⁸ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή¹⁹

¹ εὐθέως ἀκούσας • παρακούσας ² αὐτῷ • μετ' αὐτοῦ ³ Πέτρον • τὸν Πέτρον ⁴ ἔρχεται • ἔρχονται ⁵ κλαίοντας • καὶ κλαίοντας ⁶ Ὁ • Αὐτὸς ⁷ ἀνακείμενον • — ⁸ κοῦμι • κοῦμ ⁹ ἔγειραι • ἔγειρε ¹⁰ εὐθέως • εὐθὺς ¹¹ ἐκστάσει • [εὐθὺς] ἐκστάσει ¹² γινῶ • γνοί ¹³ ἦλθεν • ἔρχεται ¹⁴ ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν • διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ ¹⁵ αὐτῷ καὶ • οὗτω καὶ αἱ ¹⁶ γίνονται • γινόμεναι ¹⁷ Μαρίας • τῆς Μαρίας ¹⁸ ἀδελφὸς δὲ • καὶ ἀδελφὸς ¹⁹ Ἰωσή • Ἰωσήτος

καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. **4** Ἔλεγεν δὲ ¹ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν ² καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **5** Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, ³ εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεις τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν.

The Mission of the Twelve

6 Καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλῳ διδάσκων.

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. **8** Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, ⁴ μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· **9** ἀλλ' ⁵ ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. **10** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ⁶ ὑμᾶς, μὴδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ⁷ **12** Καὶ ἐξεληθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν· ⁸ **13** καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Death of John the Baptist

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ⁹ ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, ¹⁰ καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν

¹ Ἔλεγεν δὲ • Καὶ ἔλεγεν ² συγγενέσιν • συγγενεύσιν αὐτοῦ ³ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι • ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν ⁴ πήραν μὴ ἄρτον • ἄρτον μὴ πήραν ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται • ὅς ἂν τόπος μὴ δέξεται ⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ • — ⁸ ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν • ἐκήρυσσαν ἵνα μετανοήσωσιν ⁹ ἔλεγεν • ἔλεγον ¹⁰ ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη • ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν

αὐτῷ. 15 Ἄλλοι ἔλεγον¹ ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφήτης ἐστίν, ὡς² εἰς τῶν προφητῶν. 16 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης^a εἶπεν ὅτι³ Ὅν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν.⁴ 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. 18 Ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. 19 Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο· 20 ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει,⁵ καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. 21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει⁶ τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, 22 καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς⁷ Ἡρωδιάδος καὶ ὀρησαμένης, καὶ ἀρεσάσης⁸ τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· 23 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι Ὁ⁹ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. 24 Ἡ δὲ ἐξεληθοῦσα¹⁰ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι;¹¹ Ἡ δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.¹² 25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως¹³ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξαυτῆς¹⁴ ἐπὶ πύνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 26 Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους¹⁵ οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι.¹⁶

^a Ἡρώδης • ὁ Ἡρώδης

1 Ἄλλοι ἔλεγον • Ἄλλοι δὲ ἔλεγον 2 ἐστίν ὡς • ὡς 3 Ἡρώδης εἶπεν ὅτι • ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν 4 ἐστὶν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν • ἠγέρθη 5 ἐποίει • ἠπόρει 6 ἐποίει • ἐποίησεν 7 αὐτῆς τῆς • αὐτοῦ 8 καὶ ἀρεσάσης • ἤρεσεν 9 ὅτι Ὁ • [πολλὰ] Ὅτι 10 Ἡ δὲ ἐξεληθοῦσα • Καὶ ἐξεληθοῦσα 11 αἰτήσομαι • αἰτήσωμαι 12 βαπτιστοῦ • βαπτίζοντος 13 εὐθέως • εὐθὺς 14 μοι δῶς ἐξαυτῆς • ἐξαυτῆς δῶς μοι 15 συνανακειμένους • ἀνακειμένους 16 αὐτὴν ἀθετῆσαι • ἀθετῆσαι αὐτήν

27 Καὶ εὐθέως¹ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι² τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 28 Ὁ δὲ³ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦσαν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ⁴ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. 31 Καὶ εἶπεν⁵ αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε⁶ ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 Καὶ ἀπήλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ⁷ κατ' ἰδίαν.

The Feeding of the Five Thousand

33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί,⁸ καὶ πεζῆ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.⁹ 34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς¹⁰ πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς,¹¹ ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν¹² ὅτι Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγρούς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.¹³ 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώμεν¹⁴ αὐτοῖς φαγεῖν; 38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ὑπάγετε καὶ ἴδετε.¹⁵ Καὶ

¹ εὐθέως • εὐθὺς ² ἐνεχθῆναι • ἐνέγκαι ³ Ὁ δὲ • Καὶ ⁴ πάντα καὶ • πάντα ⁵ εἶπεν • λέγει ⁶ ἀναπαύεσθε • ἀναπαύσασθε ⁷ εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ • ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον ⁸ αὐτὸν πολλοί • πολλοί ⁹ καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν • — ¹⁰ ὁ Ἰησοῦς • — ¹¹ αὐτοῖς • αὐτούς ¹² λέγουσιν • ἔλεγον ¹³ ἄρτους Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν • τί φάγωσιν ¹⁴ δώμεν • δώσομεν ¹⁵ καὶ ἴδετε • ἴδετε

γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ γλωρῷ χόρτῳ. 40 Καὶ ἀνέπεσον¹ πρᾶσιαὶ πρᾶσιαι, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ² πενήκοντα. 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ³ ἵνα παραθῶσιν⁴ αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· 43 καὶ ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις,⁵ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους⁶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

Jesus Walking on the Sea and His Return to Galilee

45 Καὶ εὐθέως⁷ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ⁸ τὸν ὄχλον. 46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 Καὶ εἶδεν⁹ αὐτοὺς βασιανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, καὶ περὶ¹⁰ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἠθέλην παρελθεῖν αὐτούς. 49 Οἱ δέ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης,¹¹ ἔδοξαν φάντασμα εἶναι,¹² καὶ ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. Καὶ εὐθέως¹³ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκπερισσοῦ¹⁴ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον.¹⁵ 52 Οὐ γὰρ συνήκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ¹⁶ αὐτῶν ἡ καρδιά πεπωρωμένη.

1 ἀνέπεσον • ἀνέπεσαν 2 ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ • κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ 3 αὐτοῦ • [αὐτοῦ] 4 παραθῶσιν • παρατιθῶσιν 5 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις • κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα 6 τοὺς ἄρτους • [τοὺς ἄρτους] 7 εὐθέως • εὐθὺς 8 ἀπολύσῃ • ἀπολύει 9 εἶδεν • ἰδὼν 10 καὶ περὶ • περὶ 11 περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης • ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα 12 φάντασμα εἶναι • ὅτι φάντασμα ἐστίν 13 Καὶ εὐθέως • Ὁ δὲ εὐθὺς 14 ἐκπερισσοῦ • [ἐκ περισσοῦ] 15 καὶ ἐθαύμαζον • — 16 ἦν γὰρ • ἀλλ' ἦν

53 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν¹ Γεννησαρέτ, καὶ προσωμίσησαν. 54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως² ἐπιγνόντες αὐτόν, 55 περιδραμόντες³ ὄλην τὴν περίχωρον⁴ ἐκείνην, ἤρξαντο⁵ ἐπὶ τοῖς κραββάτοις⁶ τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ⁷ ἐστίν. 56 Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ⁸ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν⁹ τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἤπτοντο¹⁰ αὐτοῦ ἐσώζοντο.

Concerning Ceremonial Washings

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· 2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς¹¹ χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο.¹² 3 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· 4 καὶ ἀπὸ¹³ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλά ἐστίν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν.¹⁴ 5 Ἐπειτα¹⁵ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν¹⁶ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις¹⁷ χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; 6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς¹⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι¹⁹ Καλῶς προεφήτευσεν²⁰ Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος²¹ ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. 7 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλαματα ἀνθρώπων.

¹ ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν • ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς ² εὐθέως • εὐθὺς
³ περιδραμόντες • περιέδραμον ⁴ περίχωρον • χώρον ⁵ ἤρξαντο • καὶ ἤρξαντο ⁶ κραββάτοις • κραβάττοις ⁷ ἐκεῖ • — ⁸ πόλεις ἢ • εἰς πόλεις ἢ εἰς ⁹ ἐτίθουν • ἐτίθεισαν ¹⁰ ἤπτοντο • ἤψαντο ¹¹ κοιναῖς • ὅτι κοιναῖς
¹² ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο • ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους ¹³ ἀπὸ • ἀπ' ¹⁴ καὶ κλινῶν • [καὶ κλινῶν] ¹⁵ Ἐπειτα • Καὶ ¹⁶ οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν • οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου ¹⁷ ἀνίπτοις • κοιναῖς ¹⁸ ἀποκριθεὶς • —
¹⁹ ὅτι • — ²⁰ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ²¹ Οὗτος • [ὅτι] Οὗτος

8 Ἀφέντες γὰρ ¹ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ² 9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. ³ 10 Μωσῆς ⁴ γὰρ εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ· ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, ὃ ἐστίν, δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς· ¹² καὶ ⁵ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ ⁶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ⁷ 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

Jesus' Denunciation of the Pharisees

14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα ⁸ τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀκούετέ ⁹ μου πάντες, καὶ συνίετε. ¹⁰ 15 Οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ¹¹ ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ¹² ἐστὶν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον. 16 Εἴ τις ἔχει ὄρα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹³ 17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. ¹⁴ 18 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον ¹⁵ πάντα τὰ βρώματα. 20 Ἐλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 21 Ἐσῶθεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, ¹⁶

¹ γὰρ • — ² βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε • — ³ τηρήσητε • στήσητε ⁴ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁵ καὶ • — ⁶ αὐτοῦ ἢ • ἢ ⁷ μητρὶ αὐτοῦ • μητρὶ ⁸ πάντα • πάλιν ⁹ Ἀκούετέ • Ἀκούσατέ ¹⁰ συνίετε • σύνετε ¹¹ αὐτὸν κοινῶσαι • κοινῶσαι αὐτόν ¹² ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά • ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ¹³ 7.16 • — ¹⁴ περὶ τῆς παραβολῆς • τὴν παραβολὴν ¹⁵ καθαρίζον • καθαρίζων ¹⁶ μοιχεῖαι πορνεῖαι • πορνεῖαι κλοπαί

φόνοι, 22 κλοπαί,¹ πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

The Syrophenician Woman

24 Καὶ ἐκεῖθεν² ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.³ Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. 25 Ἀκούσασα γὰρ⁴ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συραφοινίκισσα⁵ τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⁶ αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλὸν ἐστίν⁷ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.⁸ 28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ⁹ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει¹⁰ ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. 29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθεν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου.¹¹ 30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.¹²

Healing of the Deaf Man

31 Καὶ πάλιν ἐξεελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν πρὸς¹³ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν

1 κλοπαί • μοιχεῖαι 2 Καὶ ἐκεῖθεν • Ἐκεῖθεν δὲ 3 μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος • ὄρια Τύρου 4 Ἀκούσασα γὰρ • Ἄλλ' εὐθὺς ἀκούσασα 5 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς Συραφοινίκισσα • ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς Συραφοινίκισσα 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν • Καὶ ἔλεγεν 7 καλὸν ἐστίν • ἐστίν καλὸν 8 βαλεῖν τοῖς κυναρίοις • τοῖς κυναρίοις βαλεῖν 9 Ναί κύριε καὶ γὰρ • Κύριε καὶ 10 ἐσθίει • ἐσθίουσιν 11 τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου • ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον 12 δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης • παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός 13 καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς • ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς

μογγιλάλον,^{α, 1} καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῆ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤφατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφραθά, ὃ ἐστίν, Διανοίχθητι. 35 Καὶ εὐθέως διηνοιχθήσαν² αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν.³ ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο,⁴ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. 37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους⁵ λαλεῖν.

The Feeding of the Four Thousand

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου⁶ ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς⁷ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ⁸ λέγει αὐτοῖς, 2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι^b τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· 3 καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ⁹ αὐτῶν μακρόθεν ἦκουσιν.¹⁰ 4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν¹¹ τοῦτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; 5 Καὶ ἐπηρώτα¹² αὐτοῦς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον, ¹³ Ἑπτὰ. 6 Καὶ παρήγγειλεν¹⁴ τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν.¹⁵ καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. 7 Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπεν

^a μογγιλάλον • μογιλάλον ^b ἡμέραι • ἡμέρας

1 μογγιλάλον • καὶ μογιλάλον 2 εὐθέως διηνοιχθήσαν • [εὐθέως] ἠνοιγίσαν
 3 εἴπωσιν • λέγωσιν 4 αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο • αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοῖς
 5 τοὺς ἀλάλους • [τοὺς] ἀλάλους 6 παμπόλλου • πάλιν πολλοῦ 7 ὁ Ἰησοῦς •
 — 8 αὐτοῦ • — 9 τινὲς γὰρ • καὶ τινες 10 μακρόθεν ἦκουσιν • ἀπὸ μακρόθεν
 ἦκασιν 11 Πόθεν • ὅτι Πόθεν 12 ἐπηρώτα • ἠρώτα 13 εἶπον • εἶπαν
 14 παρήγγειλεν • παραγγέλλει 15 παραθῶσιν • παρατιθῶσιν

παραθεῖναι^α καὶ αὐτά. ¹ 8 Ἐφαγον δέ,² καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας. ⁹ Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες³ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

The Leaven of the Pharisees

10 Καὶ εὐθέως⁴ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. **12** Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἢ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ;⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. **13** Καὶ ἀφείς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν εἰς⁶ πλοῖον,⁶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. **16** Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες⁷ ὅτι Ἄρτους οὐκ ἔχομεν.⁸ **17** Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς⁹ λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; Ἔτι¹⁰ πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **18** Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὄτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ μνημονεύετε; **19** Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων¹¹ ἦρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. **20** Ὅτε δὲ τοὺς¹² ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; Οἱ δὲ εἶπον,¹³ Ἑπτὰ. **21** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς οὐ¹⁴ συνίετε;

^α παραθεῖναι • παραθῆναι ^β εἰς • εἰς τὸ

¹ εἶπεν παραθεῖναι καὶ αὐτά • αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι ² Ἐφαγον δέ • Καὶ ἔφαγον ³ οἱ φαγόντες • — ⁴ εὐθέως • εὐθὺς ⁵ σημεῖον ἐπιζητεῖ • ζητεῖ σημεῖον ⁶ ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον • πάλιν ἐμβὰς ⁷ λέγοντες • — ⁸ ἔχομεν • ἔχουσιν ⁹ ὁ Ἰησοῦς • — ¹⁰ Ἔτι • — ¹¹ πλήρεις κλασμάτων • κλασμάτων πλήρεις ¹² δὲ τοὺς • τοὺς ¹³ Οἱ δὲ εἶπον • Καὶ λέγουσιν [αὐτῷ] ¹⁴ Πῶς οὐ • Οὐπω

The Blind Man of Bethsaida

22 Καὶ ἔρχεται¹ εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. 23 Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν² αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.³ 24 Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὀρώ περιπατοῦντας. 25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι.⁴ Καὶ ἀποκατεστάθη,⁵ καὶ ἐνέβλεπεν^α,⁶ τηλαυγῶς ἅπαντας.⁷ 26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν^β,⁸ οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲ εἴτης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.⁹

Jesus the Christ and His Service

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; 28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν,¹⁰ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ ἕνα¹¹ τῶν προφητῶν. 29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς,¹² Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ¹³ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. 30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ¹⁴ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· 32 καὶ παρρησιά τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος¹⁵ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,

^α ἐνέβλεπεν • ἀνέβλεπεν ^β τὸν • —

¹ ἔρχεται • ἔρχονται ² ἐξήγαγεν • ἐξήνεγκεν ³ εἴ τι βλέπει. • Εἴ τι βλέπει; ⁴ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι • διέβλεπεν ⁵ ἀποκατεστάθη • ἀπεκατέστη ⁶ ἐνέβλεπεν • ἐνέβλεπεν ⁷ ἅπαντας • ἅπαντα ⁸ τὸν • — ⁹ μηδὲ εἴτης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ • — ¹⁰ ἀπεκρίθησαν • εἶπαν αὐτῷ λέγοντες [ὅτι] ¹¹ ἕνα • ὅτι εἷς ¹² λέγει αὐτοῖς • ἐπηρώτα αὐτοῦς ¹³ δὲ ὁ • ὁ ¹⁴ ἀπὸ • ὑπὸ ¹⁵ αὐτὸν ὁ Πέτρος • ὁ Πέτρος αὐτὸν

ἐπετίμησεν τῷ Πέτρῳ, λέγων, ¹ Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις ² θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 35 Ὃς γὰρ ἂν θέλη ³ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ ⁴ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ⁵ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος ⁶ σώσει αὐτήν. 36 Τί γὰρ ὠφελήσει ⁷ ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ ⁸ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ ⁹ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 Ἡ τί δώσει ¹⁰ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 Ὃς γὰρ ἐὰν ^a ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων.

The Transfiguration of Jesus

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ¹¹ ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ' ¹² ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, ^{b, 13} καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο ^{c, 14} στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, ¹⁵ οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. ¹⁶ 4 Καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἥλιος σὺν Μωσῆ, ^{d, 17} καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ

^a ἐὰν • ἂν ^b Ἰωάννην • τὸν Ἰωάννην ^c ἐγένοντο • ἐγένετο ^d Μωσῆ • Μωσεί

¹ τῷ Πέτρῳ λέγων • Πέτρῳ καὶ λέγει ² Ὅστις • Εἴ τις ³ ἂν θέλη • ἐὰν θέλῃ ⁴ ἀπολέσῃ • ἀπολέσει ⁵ ἑαυτοῦ ψυχὴν • ψυχὴν αὐτοῦ ⁶ οὗτος • — ⁷ ὠφελήσει • ὠφελεί ⁸ ἐὰν κερδήσῃ • κερδήσῃ ⁹ ζημιωθῆ • ζημιωθῆναι ¹⁰ Ἡ τί δώσει • Τί γὰρ δοί ¹¹ τῶν ὧδε • ὧδε τῶν ¹² μεθ' • μετὰ ¹³ Ἰωάννην • τὸν Ἰωάννην ¹⁴ ἐγένοντο • ἐγένετο ¹⁵ ὡς χιών • — ¹⁶ λευκᾶναι • οὕτως λευκᾶναι ¹⁷ Μωσῆ • Μωϋσεῖ

ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς,¹ σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ^{α, 2} μίαν, καὶ Ἥλιάν μίαν. 6 Οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήσει· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.³ 7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθεν⁴ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.⁵ 8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ⁶ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγῆσονται ἃ εἶδον,⁷ εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. 10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι Λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν⁸ αὐτοῖς, Ἥλιος μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ⁹ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἐξουδενωθῆ.¹⁰ 13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἥλιος ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν,¹¹ καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Casting Out an Unclean Spirit

14 Καὶ ἐλθὼν¹² πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν¹³ ὄχλον πολλὸν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.¹⁴ 15 Καὶ εὐθέως¹⁵ πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη,¹⁶ καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. 16 Καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς,¹⁷ Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; 17 Καὶ ἀποκριθεὶς¹⁸ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν,¹⁹ Διδάσκαλε, ἦνεγκα τὸν υἱὸν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. 18 Καὶ ὅπου ἂν²⁰ αὐτὸν

^a Μωσῆ • Μωσεῖ

1 σκηνὰς τρεῖς • τρεῖς σκηνάς 2 Μωσῆ • Μωϋσεῖ 3 λαλήσει ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι • ἀποκριθῆ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο 4 ἦλθεν • ἐγένετο 5 αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ 6 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ • Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ 7 διηγῆσονται ἃ εἶδον • ἃ εἶδον διηγῆσονται 8 ἀποκριθεὶς εἶπεν • ἔφη 9 ἀποκαθιστᾷ • ἀποκαθιστάνει 10 ἐξουδενωθῆ • ἐξουδενωθῆ 11 ἠθέλησαν • ἠθελον 12 ἐλθὼν • ἐλθόντες 13 εἶδεν • εἶδον 14 αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς 15 εὐθέως • εὐθὺς 16 ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη • ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν 17 τοὺς γραμματεῖς • αὐτούς 18 ἀποκριθεὶς • ἀπεκρίθη αὐτῷ 19 εἶπεν • — 20 ἂν • ἐὰν

καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ,¹ καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον² τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. 19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ³ λέγει, Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρὸς με. 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν⁴ αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπεν, Παιδιόθεν.⁵ 22 Καὶ πολλάκις αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ⁶ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι,⁷ βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι,⁸ πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 Καὶ εὐθέως⁹ κράζας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρῶν¹⁰ ἔλεγεν, Πιστεύω, κύριε,¹¹ βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν,¹² ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω,¹³ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 Καὶ κράζαν,¹⁴ καὶ πολλὰ σπαράζαν αὐτόν,¹⁵ ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς¹⁶ λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν τῆς χειρός,¹⁷ ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. 28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν¹⁸ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν¹⁹ ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.²⁰

1 αὐτοῦ • — 2 εἶπον • εἶπα 3 αὐτῷ • αὐτοῖς 4 εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν • τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν 5 Παιδιόθεν • Ἐκ παιδιόθεν 6 αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ • καὶ εἰς πῦρ αὐτόν 7 δύνασαι • δύνῃ 8 δύνασαι πιστεῦσαι • δύνῃ 9 Καὶ εὐθέως • Εὐθὺς 10 μετὰ δακρῶν • — 11 κύριε • — 12 πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν • ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα 13 σοι ἐπιτάσσω • ἐπιτάσσω σοι 14 κράζαν • κράζας 15 σπαράζαν αὐτόν • σπαράζας 16 πολλοὺς • τοὺς πολλοὺς 17 αὐτόν τῆς χειρός • τῆς χειρὸς αὐτοῦ 18 εἰσελθόντα αὐτόν • εἰσελθόντος αὐτοῦ 19 ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν • κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν 20 καὶ νηστεία • —

The Last Discourses of Jesus in Galilee

30 Καὶ ἐκεῖθεν¹ ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ᾔθελεν ἵνα τις γινῶ.² 31 Ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ³ ἀναστήσεται. 32 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτήσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοῦμ·⁴ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς⁵ διελογίζεσθε; 34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. 35 Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. 36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· 37 Ὃς ἐὰν ἐν⁶ τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται,⁷ οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης,^a λέγων,⁸ Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα τῷ⁹ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν¹⁰ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ¹¹ ἡμῖν. 39 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογησαί με. 40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν¹² ἐστὶν. 41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου,¹³ ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ¹⁴ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 42 Καὶ ὃς ἐὰν¹⁵ σκανδαλίσῃ ἕνα

^a Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης

1 Καὶ ἐκεῖθεν • Κάκειθεν 2 γινῶ • γνοῖ 3 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ • μετὰ τρεῖς ἡμέρας
4 ἦλθεν εἰς Καπερναοῦμ • ἦλθον εἰς Καφαρναοῦμ 5 πρὸς ἑαυτοὺς • — 6 ἐὰν ἐν • ἂν ἐν 7 ἐὰν ἐμὲ δέξηται • ἂν ἐμὲ δέξηται 8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων • Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης 9 τῷ • ἐν τῷ 10 ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν • καὶ ἐκωλύομεν 11 ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ • ὅτι οὐκ ἠκολούθει 12 ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν • ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν 13 μου • — 14 οὐ • ὅτι οὐ 15 ἐὰν • ἂν

τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ,¹ καλόν ἐστίν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περὶκειται λίθος μυλικός² περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζη σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστίν³ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,⁴ ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.⁵ 45 Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζη σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σοι^{α, 6} εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον,⁷ 46 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.⁸ 47 Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζη σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι⁹ ἐστίν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός,¹⁰ 48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἀλλ' ἀλισθήσεται.¹¹ 50 Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλας, καὶ¹² εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

A Question concerning Divorce

10 Κάκειθεν¹³ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας διὰ τοῦ¹⁴ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. 2 Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι^b ἐπηρώτησαν¹⁵ αὐτόν, Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;¹⁶ 4 Οἱ δὲ εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψεν¹⁷ βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ

^a σοι • σε ^b Φαρισαῖοι • οἱ Φαρισαῖοι

¹ τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ • τούτων τῶν πιστευόντων [εἰς ἐμέ] ² λίθος μυλικός • μύλος ὀνικός ³ σοι ἐστίν • ἐστίν σε ⁴ εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν • εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ⁵ 9.44 • — ⁶ σοι • σε ⁷ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον • — ⁸ 9.46 • — ⁹ σοι • σε ¹⁰ τοῦ πυρός • — ¹¹ καὶ πᾶσα θυσία ἀλλ' ἀλισθήσεται • — ¹² ἄλας καὶ • ἄλα καὶ ¹³ Κάκειθεν • Καὶ ἐκεῖθεν ¹⁴ διὰ τοῦ • [καὶ] ¹⁵ ἐπηρώτησαν • ἐπηρώτων ¹⁶ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁷ εἶπον Μωσῆς ἐπέτρεψεν • εἶπαν Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς

ἀπολύσαι. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ¹ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός. ² 7 Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ³ 8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. 9 Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ ⁴ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν ⁵ αὐτόν. 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὅς ἐὰν ⁶ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· 12 καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ ⁷ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, ⁸ μοιχᾶται.

Jesus Blesses Little Children

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἄψηται αὐτῶν· ⁹ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. ¹⁰ 14 Ἴδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγαπάκησεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με· μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐὰν ¹¹ μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς ¹² τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, εὐλόγει αὐτά. ¹³

The Rich Young Man

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτόν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶην αἰώνιον κληρονομήσω; 18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. 19 Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, ¹⁴

¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ • Ὁ δὲ ² ὁ θεός • — ³ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ • [καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ] ⁴ ἐν τῇ οἰκίᾳ • εἰς τὴν οἰκίαν ⁵ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν • περὶ τούτου ἐπηρώτων ⁶ ἐὰν • ἂν ⁷ γυνὴ ἀπολύσῃ • αὐτὴ ἀπολύσασα ⁸ καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ • γαμήσῃ ἄλλον ⁹ ἄψηται αὐτῶν • αὐτῶν ἄψηται ¹⁰ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν • ἐπετίμησαν αὐτοῖς ¹¹ ἐὰν • ἂν ¹² τιθεὶς • κατευλόγει τιθεὶς ¹³ εὐλόγει αὐτά • — ¹⁴ μοιχεύσης μὴ φονεύσης • φονεύσης μὴ μοιχεύσης

μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν¹ αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν σοὶ² ὑστερεῖ ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς,³ καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.⁴ 22 Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεπόμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν⁵ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 Εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν,⁶ ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ἐμβλέψας δὲ⁷ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ ἐστίν⁸ παρὰ τῷ θεῷ. 28 Ἦρξατο ὁ Πέτρος λέγειν⁹ αὐτῷ, Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν¹⁰ σοι. 29 Ἀποκριθεὶς^a ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,¹¹ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστίν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα,¹² ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ^b εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι

^a Ἀποκριθεὶς • Ἀποκριθεὶς δὲ ^b ἕνεκεν τοῦ • τοῦ

¹ ἀποκριθεὶς εἶπεν • ἔφη ² σοι • σε ³ πτωχοῖς • [τοῖς] πτωχοῖς ⁴ ἄρας τὸν σταυρόν • — ⁵ τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν • — ⁶ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν • [τῆς] τρυμαλιᾶς [τῆς] ῥαφίδος διελθεῖν ⁷ δὲ • — ⁸ ἐστίν • — ⁹ ὁ Πέτρος λέγειν • λέγειν ὁ Πέτρος ¹⁰ ἠκολουθήσαμεν • ἠκολουθήκαμεν ¹¹ Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν • Ἐφη ὁ Ἰησοῦς ¹² πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα • μητέρα ἢ πατέρα

τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. 31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι^{α, 1} πρῶτοι.

Priority in Christ's Kingdom

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες² ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· 33 ὅτι Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν,³ καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, 34 καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ,⁴ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁵ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες,⁶ Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν,⁷ ποιήσης ἡμῖν. 36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιησαί με⁸ ὑμῖν; 37 Οἱ δὲ εἶπον⁹ αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου¹⁰ καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου¹¹ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ¹² τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 Οἱ δὲ εἶπον¹³ αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν¹⁴ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ¹⁵ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. 41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 Ὁ δὲ

^α καὶ ἔσχατοι • καὶ οἱ ἔσχατοι

¹ καὶ ἔσχατοι • καὶ [οἱ] ἔσχατοι ² καὶ ἀκολουθοῦντες • οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ³ γραμματεῦσιν • τοῖς γραμματεῦσιν ⁴ μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ • ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν ⁵ αὐτόν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ • καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ⁶ λέγοντες • λέγοντες αὐτῷ ⁷ αἰτήσωμεν • αἰτήσωμέν σε ⁸ ποιησαί με • [με] ποιήσω ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ ἐκ δεξιῶν σου • σου ἐκ δεξιῶν ¹¹ εὐωνύμων σου • ἀριστερῶν ¹² καὶ • ἢ ¹³ εἶπον • εἶπαν ¹⁴ μὲν • — ¹⁵ καὶ • ἢ

Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς¹ λέγει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἔθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν² ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας³ ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος· 44 καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι⁴ πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. 45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρωσιν ἀντὶ πολλῶν.

The Healing of Bartimaeus

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχὼ καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἰκανοῦ, υἱὸς⁵ Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς⁶ ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.⁷ 47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός⁸ ἐστίν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς⁹ Δαυὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 49 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι·¹⁰ καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· ἔγχειραι,¹¹ φωνεῖ σε. 50 Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς¹² ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹³ Τί θέλεις ποιήσω σοί;¹⁴ Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. 52 Ὁ δὲ¹⁵ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ εὐθέως¹⁶ ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ¹⁷ ἐν τῇ ὁδῷ.

1 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς • Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς 2 ἔσται ἐν • ἐστίν ἐν 3 ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας • ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι 4 ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι • ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι 5 υἱὸς • ὁ υἱὸς 6 ὁ τυφλὸς • τυφλὸς προσαιτήτης 7 προσαιτῶν • — 8 Ναζωραῖός • Ναζαρηνός 9 Ὁ υἱὸς • Υἱὲ 10 αὐτὸν φωνηθῆναι • Φωνήσατε αὐτόν 11 ἔγχειραι • ἔγειρε 12 ἀναστὰς • ἀναπηδήσας 13 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς • αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 14 θέλεις ποιήσω σοί • σοι θέλεις ποιήσω 15 Ὁ δὲ • Καὶ ὁ 16 εὐθέως • εὐθὺς 17 τῷ Ἰησοῦ • αὐτῷ

Jesus' Entry into Jerusalem

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθσαφαγή^{α, 1} καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, **2** καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως² εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.³ **3** Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε ὅτι⁴ Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθέως⁵ αὐτὸν ἀποστέλλει ὧδε.⁶ **4** Ἀπῆλθον δὲ⁷ καὶ εὗρον πῶλον^b δεδεμένον πρὸς τὴν⁸ θύραν ἕξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. **5** Καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; **6** Οἱ δὲ εἶπον⁹ αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο¹⁰ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφήκαν αὐτούς. **7** Καὶ ἤγαγον¹¹ τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπέβαλον¹² αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.¹³ **8** Πολλοὶ δὲ τὰ¹⁴ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον¹⁵ ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν.¹⁶ **9** Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες,¹⁷ Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. **10** Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου¹⁸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ. Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσήλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ¹⁹ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

^α Βηθσαφαγή • Βηθφαγή ^b πῶλον • τὸν πῶλον

¹ Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθσαφαγή • Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθσαφαγή ² εὐθέως • εὐθὺς
³ ἀνθρώπων κεκάθικεν λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε • οὐπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν
λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε ⁴ ὅτι • — ⁵ εὐθέως • εὐθὺς ⁶ ὧδε • πάλιν ὧδε
⁷ Ἀπῆλθον δὲ • Καὶ ἀπῆλθον ⁸ τὴν • — ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ ἐνετείλατο •
εἶπεν ¹¹ ἤγαγον • φέρουσιν ¹² ἐπέβαλον • ἐπιβάλλουσιν ¹³ ἐπ' αὐτῷ • ἐπ'
αὐτόν ¹⁴ Πολλοὶ δὲ τὰ • Καὶ πολλοὶ τὰ ¹⁵ στοιβάδας ἔκοπτον • σιβάδας
κόψαντες ¹⁶ δένδρων καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν • ἀγρῶν ¹⁷ λέγοντες •
— ¹⁸ ἐν ὀνόματι κυρίου • — ¹⁹ ὁ Ἰησοῦς καὶ • —

The Miracle of the Fig-Tree

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεΐνασεν. 13 Καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν,¹ ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὐρήσει τι² ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ’ αὐτήν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς³ σύκων. 14 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς⁴ εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα⁵ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς⁶ εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας⁷ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς κατέστρεψεν· 16 καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ. 17 Καὶ ἐδίδασκεν, λέγων⁸ αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε⁹ αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. 18 Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,¹⁰ καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς¹¹ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε¹² ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο¹³ ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρῶτὸν παραπορευόμενοι,¹⁴ εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. 21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκὴ ἦν κατηράσω ἐξήρανται. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 Ἀμὴν γὰρ¹⁵ λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ¹⁶ ὅτι ἃ λέγει¹⁷ γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.¹⁸ 24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι

1 μακρόθεν • ἀπὸ μακρόθεν 2 εὐρήσει τι • τι εὐρήσει 3 οὐ γὰρ ἦν καιρὸς • ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν 4 ὁ Ἰησοῦς • — 5 ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα • εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ 6 ὁ Ἰησοῦς • — 7 ἀγοράζοντας • τοὺς ἀγοράζοντας 8 λέγων • καὶ ἔλεγεν 9 ἐποιήσατε • πεποιήκατε 10 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς 11 ὅτι πᾶς • πᾶς γὰρ 12 ὅτε • ὅταν 13 ἐξεπορεύετο • ἐξεπορεύοντο 14 πρῶτὸν παραπορευόμενοι • παραπορευόμενοι πρῶτῶν 15 γὰρ • — 16 πιστεύσῃ • πιστεύῃ 17 ἃ λέγει • ὃ λαλεῖ 18 ὃ ἐὰν εἴπῃ • —

αἰτήσθε, ^{a, 1} πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, ² καὶ ἔσται ὑμῖν. 25 Καὶ ὅταν στήκητε ³ προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφή ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ⁴

The Question concerning Jesus' Authority

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, 28 καὶ λέγουσιν ⁵ αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς ⁶ σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ⁷ ἵνα ταῦτα ποιῆς; 29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς ⁸ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ ⁹ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ¹⁰ ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Ἀποκρίθητέ μοι. 31 Καὶ ἐλογίζοντο ¹¹ πρὸς ἑαυτοῦς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν ¹² οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 Ἄλλ' ¹³ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ¹⁴ ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως ¹⁵ προφήτης ἦν. 33 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ, ¹⁶ Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς ¹⁷ λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

The Parable of the Vineyard

12 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, ¹⁸ Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, ¹⁹ καὶ περιέθηκεν φραγμόν, καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο ²⁰

^a αἰτήσθε • αἰτεῖσθε

¹ ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε • προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε ² λαμβάνετε • ἐλάβετε
³ στήκητε • στήκετε ⁴ 11.26 • — ⁵ λέγουσιν • ἔλεγον ⁶ Καὶ τίς • Ἡ τίς
⁷ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν • ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ⁸ ἀποκριθεὶς •
— ⁹ καὶ ἐγὼ • — ¹⁰ Ἰωάννου • τὸ Ἰωάννου ¹¹ ἐλογίζοντο • διελογίζοντο
¹² οὖν • [οὖν] ¹³ Ἄλλ' • Ἀλλὰ ¹⁴ λαόν • ὄχλον ¹⁵ ὅτι ὄντως • ὄντως ὅτι
¹⁶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ • τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν ¹⁷ ἀποκριθεὶς • — ¹⁸ λέγειν •
λαλεῖν ¹⁹ ἐφύτευσεν ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ²⁰ ἐξέδοτο • ἐξέδετο

αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ¹ τοῦ ἀμπελῶνος. 3 Οἱ δὲ² λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κάκεινον λιθοβολήσαντες³ ἐκεφαλαίωσαν,⁴ καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.⁵ 5 Καὶ πάλιν⁶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κάκεινον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτένοντες.⁷ 6 Ἔτι οὖν⁸ ἕνα υἱὸν ἔχων⁹ ἀγαπητὸν αὐτοῦ,¹⁰ ἀπέστειλεν καὶ¹¹ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον,¹² λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς¹³ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν,¹⁴ καὶ ἐξέβαλον¹⁵ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. 9 Τί οὖν¹⁶ ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 12 Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Various Questions Proposed to Jesus

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 Οἱ δὲ ἐλθόντες¹⁷ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις.

1 τοῦ καρποῦ • τῶν καρπῶν 2 Οἱ δὲ • Καὶ 3 λιθοβολήσαντες • —
4 ἐκεφαλαίωσαν • ἐκεφαλῶσαν 5 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον • ἠτίμασαν
6 πάλιν • — 7 τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτένοντες • οὓς μὲν δέροντες οὓς
δὲ ἀποκτένοντες 8 οὖν • — 9 υἱὸν ἔχων • εἶχεν υἱὸν 10 αὐτοῦ • — 11 καὶ •
— 12 πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον • ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς 13 εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς •
πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν 14 αὐτὸν ἀπέκτειναν • ἀπέκτειναν αὐτόν 15 ἐξέβαλον •
ἐξέβαλον αὐτόν 16 οὖν • [οὖν] 17 Οἱ δὲ ἐλθόντες • Καὶ ἐλθόντες

Ἔξεστιν κήνσον Καίσαρι δοῦναι,¹ ἢ οὐ; 15 Δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. 16 Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον² αὐτῷ, Καίσαρος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ³ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος⁴ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν⁵ ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν⁶ αὐτόν, λέγοντες, 19 Διδάσκαλε, Μωσῆς⁷ ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι Ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῆ,⁸ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ⁹ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 20 Ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφήκεν σπέρμα· 21 καὶ ὁ δευτέρος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν¹⁰ σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. 22 Καὶ ἔλαβον αὐτήν¹¹ οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ¹² ἀφήκαν σπέρμα. Ἐσχάτη¹³ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.¹⁴ 23 Ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν,¹⁵ τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. 24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,¹⁶ Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; 25 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται,¹⁷ ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ¹⁸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 26 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως,¹⁹ ἐπὶ τοῦ βᾶτου, ὡς²⁰ εἶπεν

^a Μωσέως • Μωϋσέως

1 κήνσον Καίσαρι δοῦναι • δοῦναι κήνσον Καίσαρι 2 εἶπον • εἶπαν 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ • Ὁ δὲ 4 Απόδοτε τὰ Καίσαρος • Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε 5 ἐθαύμασαν • ἐξεθαύμαζον 6 ἐπηρώτησαν • ἐπηρώτων 7 Μωσῆς • Μωϋσῆς 8 τέκνα μὴ ἀφῆ • μὴ ἀφῆ τέκνον 9 αὐτοῦ καὶ • καὶ 10 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφήκεν • μὴ καταλιπὼν 11 ἔλαβον αὐτήν • — 12 καὶ οὐκ • οὐκ 13 Ἐσχάτη • Ἐσχάτων 14 ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή • καὶ ἡ γυνή ἀπέθανεν 15 ὅταν ἀναστῶσιν • [ὅταν ἀναστῶσιν] 16 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς • Ἐφῆ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 17 γαμίσκονται • γαμίζονται 18 οἱ • — 19 Μωσέως • Μωϋσέως 20 ὡς • πῶς

αὐτῷ ὁ θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ,¹ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;² 27 Οὐκ ἔστιν ὁ³ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ θεὸς ζώντων·⁴ ὑμεῖς οὖν⁵ πολὺ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς⁶ ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη,⁷ ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶν πρώτη πάντων ἐντολή;⁸ 29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ⁹ ὅτι Πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν,¹⁰ Ἄκουε, Ἰσραήλ· κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστίν· 30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή.¹¹ 31 Καὶ δευτέρα ὁμοία¹² αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Μεῖζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστιν. 32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας¹³ ὅτι εἷς ἐστίν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς¹⁴ ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖον¹⁵ ἐστὶν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. 34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι¹⁶ νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτήσαι.

David's Son and Lord

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς ἐστὶν Δαυὶδ;¹⁷ 36 Αὐτὸς γὰρ¹⁸ Δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἀγίῳ,¹⁹ Λέγει ὁ²⁰ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς

1 ὁ θεὸς Ἰσαάκ • [ὁ] θεὸς Ἰσαάκ 2 ὁ θεὸς Ἰακώβ • [ὁ] θεὸς Ἰακώβ 3 ὁ • — 4 θεὸς ζώντων • ζώντων 5 ὑμεῖς οὖν • — 6 εἰδὼς • ἰδὼν 7 αὐτοῖς ἀπεκρίθη • ἀπεκρίθη αὐτοῖς 8 πρώτη πάντων ἐντολή • ἐντολή πρώτη πάντων 9 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ • Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς 10 πάντων τῶν ἐντολῶν • ἐστίν 11 Αὕτη πρώτη ἐντολή • — 12 Καὶ δευτέρα ὁμοία • Δευτέρα 13 εἶπας • εἶπες 14 ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς • — 15 πλεῖον • περισσώτερον 16 αὐτὸν ὅτι • [αὐτὸν] ὅτι 17 ἐστὶν Δαυὶδ • Δαυὶδ ἐστὶν 18 γὰρ • — 19 πνεύματι ἀγίῳ • τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ 20 Λέγει ὁ • Εἶπεν

ἐχθρούς σου ὑποπόδιον¹ τῶν ποδῶν σου. 37 Αὐτὸς οὖν² Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;³ Καὶ ὁ⁴ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,⁵ Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις· 40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται⁶ περισσότερον κρίμα.

41 Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς⁷ κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. 42 Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει⁸ αὐτοῖς, Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκεν⁹ τῶν βαλλόντων^a εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Jesus Foretells the Destruction of Jerusalem and the End of the World

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς¹⁰ εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῆ λίθος ἐπὶ λίθῳ,¹¹ ὃς οὐ μὴ καταλυθῆ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων¹² αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, 4 Εἰπὲ¹³ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται;

^a βαλλόντων • βαλόντων

¹ ὑποπόδιον • ὑποκάτω ² οὖν • — ³ υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν • αὐτοῦ ἐστιν υἱός
⁴ ὁ • [ὁ] ⁵ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ • ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν
⁶ λήψονται • λήμψονται ⁷ ὁ Ἰησοῦς • — ⁸ λέγει • εἶπεν ⁹ βέβληκεν • ἔβαλεν
¹⁰ ἀποκριθεὶς • — ¹¹ λίθος ἐπὶ λίθῳ • ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ¹² ἐπηρώτων • ἐπηρώτα ¹³ Εἰπὲ • Εἰπὸν

Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι, ¹ 5 Ὅ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, ² Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 6 Πολλοὶ γὰρ ³ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ ⁴ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος. 8 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, ⁵ καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ ⁶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί· ἀρχαί ⁷ ὠδίνων ταῦτα.

9 Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοῦς· παραδώσουσιν γὰρ ⁸ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 10 Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον ⁹ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. 11 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ¹⁰ ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ¹¹ ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. 12 Παραδώσει δὲ ¹² ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 13 Καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημόσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ¹³ ἐστὼς ¹⁴ ὅπου οὐ δεῖ—ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω—τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· 15 ὁ δὲ ¹⁵ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, ¹⁶ μηδὲ εἰσελθέτω ¹⁷ ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· 16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὄν ¹⁸ μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. 17 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς

1 πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι • ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα 2 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν • ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς 3 γὰρ • — 4 γὰρ • — 5 ἐπὶ ἔθνος • ἐπ' ἔθνος 6 καὶ ἔσονται σεισμοὶ • ἔσονται σεισμοὶ 7 καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί ἀρχαί • ἔσονται λιμοὶ ἀρχή 8 γὰρ • — 9 δεῖ πρῶτον • πρῶτον δεῖ 10 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν • Καὶ ὅταν ἄγωσιν 11 μηδὲ μελετᾶτε • — 12 Παραδώσει δὲ • Καὶ παραδώσει 13 τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου • — 14 ἐστὼς • ἐστηκότα 15 δὲ • [δὲ] 16 εἰς τὴν οἰκίαν • — 17 εἰσελθέτω • εἰσελθάτω 18 ὄν • —

θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **18** Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν¹ χειμῶνος. **19** Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψις, οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἤς² ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. **20** Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν³ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. **21** Τότε^{a, 4} εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἴδού, ὧδε⁵ ὁ χριστός, ἢ Ἴδού,⁶ ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. **22** Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς⁷ ἐκλεκτούς. **23** Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδού,⁸ προεῖρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἄλλ'⁹ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, **25** καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται¹⁰ ἐκπίπτοντες,¹¹ καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. **26** Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. **27** Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ¹² ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτούς αὐτοῦ ἐκ¹³ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος¹⁴ ἀπαλδὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· **29** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε¹⁵ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **30** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρι¹⁶ οὗ πάντα ταῦτα¹⁷ γένηται. **31** Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται,^{b, 18} οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.¹⁹

^a Τότε • Καὶ τότε ^b παρελεύσεται • παρελεύσονται

1 ἡ φυγὴ ὑμῶν • — 2 ἤς • ἦν 3 κύριος ἐκολόβωσεν • ἐκολόβωσεν κύριος
4 Τότε • Καὶ τότε 5 Ἴδού ὧδε • Ἴδε ὧδε 6 ἢ Ἴδού • Ἴδε 7 καὶ τοὺς •
τοὺς 8 ἰδού • — 9 Ἄλλ' • Ἀλλὰ 10 τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται • ἔσονται ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ 11 ἐκπίπτοντες • πίπτοντες 12 αὐτοῦ καὶ • καὶ 13 αὐτοῦ ἐκ •
[αὐτοῦ] ἐκ 14 αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος • ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς 15 ταῦτα ἴδητε • ἴδητε
ταῦτα 16 μέχρι • μέχρις 17 πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα 18 παρελεύσεται •
παρελεύσονται 19 παρέλθωσιν • παρελεύσονται

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ ὥρας¹ οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν² οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. 33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε·³ οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. 34 Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείλκε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δούους τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐκάστῳ⁴ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὅψέ, ἢ μεσονυκτίου,⁵ ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωί· 36 μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὗρη ὑμᾶς καθεύδοντας. 37 Ἄ⁶ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

The Anointing of Jesus

14 Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. 2 Ἐλεγον δέ,⁷ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται⁸ τοῦ λαοῦ.

3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ⁹ ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ κατὰ¹⁰ τῆς κεφαλῆς. 4 Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγοντες,¹¹ Εἰς τί ἢ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; 5 Ἦδύνατο γὰρ τοῦτο¹² πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων,¹³ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο¹⁴ ἐν ἐμοί. 7 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτούς¹⁵ εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

^a τὸ • τὸν

¹ ὥρας • τῆς ὥρας ² οἱ ἐν • ἐν ³ καὶ προσεύχεσθε • — ⁴ καὶ ἐκάστῳ • ἐκάστῳ ⁵ ὅψέ ἢ μεσονυκτίου • ἢ ὅψέ ἢ μεσονυκτίον ⁶ Ἄ • Ὁ ⁷ δέ • γὰρ ⁸ θόρυβος ἔσται • ἔσται θόρυβος ⁹ καὶ συντρίψασα τὸ • συντρίψασα τὴν
¹⁰ κατὰ • — ¹¹ καὶ λέγοντες • — ¹² τοῦτο • τοῦτο τὸ μύρον ¹³ τριακοσίων
δηναρίων • δηναρίων τριακοσίων ¹⁴ εἰργάσατο • ἠργάσατο ¹⁵ αὐτούς • αὐτοῖς

8 Ὁ ἔσχεν αὕτη¹ ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα² εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 Ἀμὴν λέγω^{α, 3} ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο⁴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

The Preparation for, and the Celebration of, the Passover

10 Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης,⁵ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν⁶ αὐτοῖς. 11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι, καὶ ἐζήτηει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ.⁷

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν^β ἵνα φάγης τὸ Πάσχα; 13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότη ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα,⁸ ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγειον^{ε, 9} μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· ἐκεῖ¹⁰ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. 16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,¹¹ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,¹² Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὃ ἐσθίωμεν μετ' ἐμοῦ. 19 Οἱ δὲ¹³ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' ¹⁴ εἷς, Μήτι ἐγώ; Καὶ ἄλλος,¹⁵ Μήτι ἐγώ; 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς¹⁶ εἶπεν

^α λέγω • δὲ λέγω ^β ἐτοιμάσωμεν • ἐτοιμάσομεν ^ε ἀνώγειον • ἀνάγειον

1 αὕτη — 2 μου τὸ σῶμα • τὸ σῶμά μου 3 λέγω • δὲ λέγω 4 τοῦτο — 5 ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης • Ἰούδας Ἰσκαριώθ ὁ 6 παραδῶ αὐτὸν • αὐτὸν παραδοῖ 7 εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ • αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ 8 κατάλυμα • κατάλυμά μου 9 ἀνώγειον • ἀνάγειον 10 ἐκεῖ • καὶ ἐκεῖ 11 αὐτοῦ — 12 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 13 Οἱ δὲ — 14 καθ' • κατὰ 15 Μήτι ἐγώ Καὶ ἄλλος • — 16 ἀποκριθεὶς • —

αὐτοῖς, Εἷς ἐκ¹ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. 21 Ὁ μὲν² υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν³ αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς⁴ ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε·⁵ τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. 23 Καὶ λαβὼν τὸ⁶ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς⁷ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.⁸ 25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

The Passion in Gethsemane

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ·⁹ ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.¹⁰ 28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ¹¹ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ,¹² πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.¹³ 31 Ὁ δὲ ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον,¹⁴ Ἐάν με δέῃ¹⁵ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι.¹⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

1 ἐκ • — 2 Ὁ μὲν • Ὅτι ὁ μὲν 3 ἦν • — 4 ὁ Ἰησοῦς • — 5 φάγετε • — 6 τὸ • — 7 τὸ τῆς καινῆς • τῆς 8 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν 9 ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ • — 10 διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα • τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται 11 Καὶ εἰ • Εἰ καὶ 12 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ • ταύτῃ τῇ νυκτὶ 13 ἀπαρνήσῃ με • με ἀπαρνήσῃ 14 ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον • ἐκπερισσῶς ἐλάλει 15 με δέῃ • δέῃ με 16 ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὐ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ,¹ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσευξώμαι. 33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον² καὶ Ἰωάννην³ μεθ' ἑαυτοῦ,⁴ καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 Καὶ προσελθὼν⁵ μικρόν, ἔπεσεν⁶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήχητο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἢ ὥρα. 36 Καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. Παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο·⁷ ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. 37 Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε⁸ εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν⁹ καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν¹⁰ βεβαρημένοι,¹¹ καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσιν.¹² 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε λοιπὸν¹³ καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει ἦλθεν ἡ ὥρα. Ἴδού, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. 42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἴδού, ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

The Capture of Jesus

43 Καὶ εὐθέως,¹⁴ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν¹⁵ τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολλὸς¹⁶ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὅν ἂν φιλήσω,

¹ Γεθσημανῆ • Γεθσημανί ² Ἰάκωβον • [τὸν] Ἰάκωβον ³ Ἰωάννην • [τὸν] Ἰωάννην ⁴ μεθ' ἑαυτοῦ • μετ' αὐτοῦ ⁵ προσελθὼν • προελθὼν ⁶ ἔπεσεν • ἔπιπεν ⁷ ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο • τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ ⁸ εἰσέλθητε • ἔλθητε ⁹ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν • πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς ¹⁰ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν • αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ¹¹ βεβαρημένοι • καταβαρυνόμενοι ¹² αὐτῷ ἀποκριθῶσιν • ἀποκριθῶσιν αὐτῷ ¹³ λοιπὸν • τὸ λοιπὸν ¹⁴ εὐθέως • εὐθύς ¹⁵ ὢν • — ¹⁶ πολλὸς • —

αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε¹ ἀσφαλῶς.
 45 Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως² προσελθὼν αὐτῷ λέγει αὐτῷ, Ῥαββί,³
 ῤαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 46 Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ’ αὐτόν⁴
 τὰς χεῖρας αὐτῶν,⁵ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 Εἷς δὲ τις⁶
 τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν
 δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.⁷ 48 Καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε⁸
 μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; 49 Καθ’ ἡμέραν ἤμην
 πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
 ἀλλ’ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 Καὶ ἀφέντες αὐτόν πάντες
 ἔφυγον.⁹

51 Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν¹⁰ αὐτῷ,
 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτόν οἱ
 νεανίσκοι.¹¹ 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν
 ἀπ’ αὐτῶν.¹²

The Trial before the High Priest

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ
 συνέρχονται αὐτῷ¹³ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ
 οἱ γραμματεῖς. 54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν
 αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν
 συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος
 πρὸς τὸ φῶς. 55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον
 ἐζήτησαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατώσαι
 αὐτόν, καὶ οὐχ εὔρισκον.¹⁴ 56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν
 κατ’ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. 57 Καί τινες
 ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, λέγοντες 58 ὅτι
 Ἐμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν
 ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον
 ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. 59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ

¹ ἀπαγάγετε • ἀπάγετε ² εὐθέως • εὐθὺς ³ αὐτῷ Ῥαββί • — ⁴ ἐπ’ αὐτόν •
 — ⁵ αὐτῶν • αὐτῷ ⁶ τις • [τις] ⁷ ὠτίον • ὠτάριον ⁸ ἐξήλθετε • ἐξήλατε
⁹ πάντες ἔφυγον • ἔφυγον πάντες ¹⁰ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν •
 νεανίσκος τις συνηκολούθει ¹¹ οἱ νεανίσκοι • — ¹² ἀπ’ αὐτῶν • —
¹³ αὐτῷ • — ¹⁴ εὔρισκον • ἠῤῥισκον

μαρτυρία αὐτῶν. 60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὐτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 61 Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.¹ Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι. Καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρηξίας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας. Τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον² θανάτου. 65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,³ καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον. Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.^{a, 4}

The Denial of Peter

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω,⁵ ἔρχεται μία τῶν παιδικῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα.⁶ 68 Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ⁷ οἶδα, οὐδὲ^{b, 8} ἐπίσταμαι τί σὺ⁹ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.¹⁰ 69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο¹¹ λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν¹² ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. 70 Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.¹³ 71 Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. 72 Καὶ ἐκ¹⁴ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

^a ἔβαλλον • ἔβαλον ^b οὐδὲ • οὔτε

¹ οὐδὲν ἀπεκρίνατο • οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν ² εἶναι ἔνοχον • ἔνοχον εἶναι
³ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ • αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ⁴ ἔβαλλον • ἔλαβον ⁵ ἐν τῇ
αὐλῇ κάτω • κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ⁶ Ἰησοῦ ἦσθα • ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ ⁷ Οὐκ • Οὔτε
⁸ οὐδὲ • οὔτε ⁹ τί σὺ • σὺ τί ¹⁰ καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν • [καὶ ἀλέκτωρ
ἐφώνησεν] ¹¹ πάλιν ἤρξατο • ἤρξατο πάλιν ¹² παρεστηκόσιν • παρεστῶσιν
¹³ καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει • — ¹⁴ ἐκ • εὐθὺς ἐκ

Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν¹ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς.² Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

The Trial before Pilate

15 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ³ πρῶτὸ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἄρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ⁴ Πιλάτῳ. **2** Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ,⁵ Σὺ λέγεις. **3** Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἄρχιερεῖς πολλὰ· **4** ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν⁶ αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν.⁷ **5** Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὄνπερ ἤτοῦντο.⁸ **7** Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν⁹ δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. **8** Καὶ ἀναβοήσας¹⁰ ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς αἰεὶ¹¹ ἐποίει αὐτοῖς. **9** Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **10** Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἄρχιερεῖς. **11** Οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. **12** Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν¹² αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε¹³ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **13** Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. **14** Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;¹⁴ Οἱ δὲ περισσοτέρως¹⁵ ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν.

¹ ὃ εἶπεν • ὡς εἶπεν ² ἀπαρνήσῃ με τρίς • τρίς με ἀπαρνήσῃ ³ εὐθέως ἐπὶ τὸ • εὐθὺς ⁴ τῷ • — ⁵ εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ λέγει ⁶ ἐπηρώτησεν • ἐπηρώτα ⁷ καταμαρτυροῦσιν • κατηγοροῦσιν ⁸ ὄνπερ ἤτοῦντο • ὃν παρητοῦντο ⁹ συστασιαστῶν • στασιαστῶν ¹⁰ ἀναβοήσας • ἀναβὰς ¹¹ αἰεὶ • — ¹² ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν • πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν ¹³ θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε • [θέλετε] ποιήσω [ὃν λέγετε] τὸν ¹⁴ κακὸν ἐποίησεν • ἐποίησεν κακόν
¹⁵ περισσοτέρως • περισσῶς

Condemnation, Crucifixion, and Death of Jesus

15 Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄγλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῆ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. 17 Καὶ ἐνδύουσιν¹ αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, 18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάξεσθαι αὐτόν, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς^{a, 2} τῶν Ἰουδαίων· 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυνον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. 20 Καὶ ὅτε ἐνέπειξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια,³ καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμονα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ⁴ τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν⁵ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ⁶ δὲ οὐκ ἔλαβεν. 24 Καὶ σταυρώσαντες αὐτόν,⁷ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. 25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστὰς, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.⁸ 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινούντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,⁹ 30 σῶσον σεαυτόν, καὶ κατὰβα¹⁰ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 Ὅμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

^a ὁ βασιλεὺς • βασιλεῦ

¹ ἐνδύουσιν • ἐνδιδύσκουσιν ² ὁ βασιλεὺς • βασιλεῦ ³ τὰ ἴδια • αὐτοῦ
⁴ Γολγοθᾶ • τὸν Γολγοθᾶν ⁵ πιεῖν • — ⁶ ὁ • ὃς ⁷ σταυρώσαντες αὐτόν • σταυροῦσιν αὐτόν καὶ ⁸ 15.28 • — ⁹ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν • οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις ¹⁰ καὶ κατὰβα • καταβάς

ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. 32 Ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ¹ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ.^{a,2} Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι³ αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ⁴ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ⁵ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων,⁶ Ἐλωί, Ἐλωί, λιμὰ⁷ σαβαχθανί; Ὁ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Ὁ θεὸς μου, ὁ θεὸς μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;⁸ 35 Καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, Ἰδοῦ,⁹ Ἥλιαν φωνεῖ. 36 Δραμῶν δὲ εἷς, καὶ¹⁰ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε¹¹ καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος καθελεῖν αὐτόν. 37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν.

The Burial of Jesus

38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ¹² ἄνωθεν ἕως κάτω. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὸς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως κράζας¹³ ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος¹⁴ υἱὸς ἦν θεοῦ.¹⁵ 40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν¹⁶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου¹⁷ τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσή¹⁸ μήτηρ, καὶ Σαλώμη, 41 αἱ καί,¹⁹ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρασκευή, ὃ ἐστὶν προσάββατον,^b 43 ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ²⁰ ἀπὸ Ἀριμαθαίας,

^a πιστεύσωμεν αὐτῷ • πιστεύσωμεν ^b προσάββατον • πρὸς σάββατον

1 τοῦ Ἰσραὴλ • Ἰσραὴλ 2 πιστεύσωμεν αὐτῷ • πιστεύσωμεν
3 συνεσταυρωμένοι • συνεσταυρωμένοι σὺν 4 Γενομένης δὲ • Καὶ γενομένης
5 ὥρα τῇ ἐνάτῃ • ἐνάτῃ ὥρα 6 λέγων • — 7 λιμὰ • λεμα 8 με ἐγκατέλιπες • ἐγκατέλιπές με 9 Ἰδοῦ • Ἴδε 10 εἷς καὶ • τις [καί] 11 τε • — 12 ἀπὸ • ἀπ'
13 κράζας • — 14 ὁ ἄνθρωπος οὗτος • οὗτος ὁ ἄνθρωπος 15 ἦν θεοῦ • θεοῦ ἦν 16 ἦν • — 17 τοῦ Ἰακώβου • Ἰακώβου 18 Ἰωσή • Ἰωσήτος 19 αἱ καί • αἱ 20 ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ • ἐλθὼν Ἰωσήφ [ὁ]

εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον,¹ καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν. 45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδώρησατο τὸ σῶμα² τῷ Ἰωσήφ. 46 Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν³ αὐτόν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν⁴ αὐτόν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσή⁵ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.⁶

The Resurrection of Jesus

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰακώβου^{a,7} καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς⁸ σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. 3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιούσις, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. 6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 Ἄλλ'⁹ ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτόν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. 8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ¹⁰ αὐτάς

^a Ἰακώβου • ἡ τοῦ Ἰακώβου

¹ Πιλάτον • τὸν Πιλάτον ² σῶμα • πτώμα ³ καὶ καθελὼν • καθελὼν
⁴ κατέθηκεν • ἔθηκεν ⁵ Ἰωσή • ἡ Ἰωσήτος ⁶ τίθεται • τέθειται ⁷ Ἰακώβου •
 ἡ [τοῦ] Ἰακώβου ⁸ τῆς μιᾶς • τῆ μιᾶ τῶν ⁹ Ἄλλ' • Ἀλλὰ ¹⁰ δὲ • γὰρ

τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον,¹ ἔφοβούντο γάρ.²

The Appearances and the Ascension of Jesus

9 Ἀναστάς³ δὲ πρῶτῃ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ’⁴ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10 Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. 11 Κάκεινοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ’ αὐτῆς ἠπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 Κάκεινοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 Ὑστερον ἀνακειμένοις⁵ αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερῶθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγγεγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς· 18 ὄφεις⁶ ἄροῦσιν· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ· ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν κύριος,⁷ μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη⁸ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. 20 Ἐκείνοι δὲ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργῶντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημεῖων. Ἀμήν.⁹

1 εἶπον • εἶπαν 2 γάρ • γάρ + [SHORTER ENDING] 3 Ἀναστάς • [Ἀναστάς
4 ἀφ’ • παρ’ 5 ἀνακειμένοις • [δὲ] ἀνακειμένοις 6 ὄφεις • [καὶ ἐν ταῖς χερσίν]
ὄφεις 7 κύριος • κύριος Ἰησοῦς 8 ἀνελήφθη • ἀνελήμφοθη 9 σημεῖων. Ἀμήν •
σημεῖων.]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

According to Luke

The Preface to the Gospel

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξεν κάμοι, παρηκολουθηκότη ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

The Announcement of John the Baptist's Birth

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ¹ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἑφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ² ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβητ. 6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐνώπιον³ τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβητ ἦν⁴ στείρα, καὶ ἀμφοτέροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου.

¹ τοῦ • — ² ἡ γυνὴ αὐτοῦ • γυνὴ αὐτῷ ³ ἐνώπιον • ἐναντίον ⁴ ἡ Ἐλισάβητ ἦν • ἦν ἡ Ἐλισάβητ

10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆ ὥρα τοῦ θυμιάματος. **11** Ὦφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἔστως ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. **12** Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ’ αὐτόν. **13** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἴόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. **14** Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει¹ αὐτοῦ χαρήσονται. **15** Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ^{a,2} κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖη, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. **16** Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· **17** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. **18** Καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι Γαβριηὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. **20** Καὶ ἰδοῦ, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. **21** Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτόν ἐν τῷ ναῷ.³ **22** Ἐξεληθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο⁴ λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. **23** Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα

^a τοῦ • —

¹ γεννήσει • γενέσει ² τοῦ • [τοῦ] ³ αὐτόν ἐν τῷ ναῷ • ἐν τῷ ναῷ αὐτόν

⁴ ἠδύνατο • ἐδύνατο

25 ὅτι Οὕτως μοι πεποιήκεν ὁ¹ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τὸ² ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

The Annunciation to Mary

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ³ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ,⁴ 27 πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην⁵ ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος⁶ πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.⁷ 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα⁸ διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ,⁹ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 Καὶ ἰδοῦ, συλλήψῃ¹⁰ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἴόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 36 Καὶ ἰδοῦ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής¹¹ σου, καὶ αὐτὴ συνειληφύα¹² υἴόν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. 37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ θεῷ¹³ πᾶν ῥῆμα. 38 Εἶπεν δὲ Μαριάμ, Ἰδοῦ, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥημά σου. Καὶ ἀπήλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Mary's Visit to Elizabeth

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰουδα, 40 καὶ

1 ὁ • — 2 τὸ • — 3 ὑπὸ • ἀπὸ 4 Ναζαρέτ • Ναζαρέθ 5 μεμνηστευμένην • ἐμνηστευμένην 6 ὁ ἄγγελος • — 7 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν • — 8 ἰδοῦσα • — 9 διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ • ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη 10 συλλήψῃ • συλλήμψῃ 11 συγγενής • συγγενίς 12 συνειληφύα • συνείληφεν 13 τῷ θεῷ • τοῦ θεοῦ

εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας,¹ ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, 42 καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ² μεγάλη, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἕλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς με;³ 44 Ἴδου γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει⁴ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, 47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνευμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρῳ μου. 48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἴδου γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. 49 Ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα⁵ ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν⁶ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν. 52 Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς. 53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. 54 Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδοῦς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

56 Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ⁷ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

The Birth of John the Baptist

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. 58 Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. 59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ,⁸ ἦλθον

¹ ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας • τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ
² φωνῇ • κραυγῇ ³ με • ἐμέ ⁴ τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει • ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ⁵ μεγαλεῖα • μεγάλα ⁶ γενεῶν • καὶ γενεὰς ⁷ ὡσεὶ • ὡς ⁸ ὀγδόη ἡμέρα • ἡμέρα τῆ ὀγδόῃ

περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. **61** Καὶ εἶπον¹ πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ² σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. **62** Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν.³ **63** Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶν τὸ⁴ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. **64** Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικούντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. **66** Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ⁵ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφήτευσεν,⁶ λέγων, **68** Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἤγειρεν κέρασ σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ⁷ παιδὸς αὐτοῦ— **70** καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ'⁸ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ— **71** σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· **72** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, **73** ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, **74** ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν⁹ ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς¹⁰ ἡμῶν. **76** Καὶ σύ,¹¹ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου¹² κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· **77** τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, **78** διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο¹³

¹ εἶπον • εἶπαν ² ἐν τῇ συγγενείᾳ • ἐκ τῆς συγγενείας ³ αὐτόν • αὐτό ⁴ τὸ • — ⁵ χεὶρ • γὰρ χεὶρ ⁶ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ⁷ τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ οἴκῳ Δαυὶδ ⁸ τῶν ἀπ' • ἀπ' ⁹ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν • ἐχθρῶν ¹⁰ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς • πάσαις ταῖς ἡμέραις ¹¹ σύ • σὺ δέ ¹² πρὸ προσώπου • ἐνώπιον ¹³ ἐπεσκέψατο • ἐπισκέψεται

ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, 79 ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

80 Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

The Birth of Jesus and the Adoration of the Shepherds

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. 2 Αὕτη ἡ¹ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν² πόλιν. 4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ,³ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί,⁴ οὕσῃ ἐγκύω. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. 7 Καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ⁵ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 Καὶ ἰδοῦ,⁶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ. 12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον⁷ ἐν φάτνῃ. 13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ, αἰνούντων τὸν θεόν, καὶ λεγόντων, 14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.⁸

1 ἡ • — 2 ἰδίαν • εἰς αὐτοῦ 3 Ναζαρέτ • Ναζαρέθ 4 μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί • ἐμνηστευμένη αὐτῷ 5 τῇ • — 6 ἰδοῦ • — 7 κείμενον • καὶ κείμενον
8 εὐδοκία • εὐδοκίας

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ’ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι¹ οἱ ποιμένες εἶπον² πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥήμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. 16 Καὶ ἦλθον³ σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον⁴ τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. 17 Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν⁵ περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. 18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. 19 Ἡ δὲ Μαριάμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 20 Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

The Circumcision and Presentation of Jesus

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὰ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι⁶ αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως,⁷ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα, παραστήσαι τῷ κυρίῳ— 23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται— 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ⁸ κυρίου, Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς⁹ περιστερῶν. 25 Καὶ ἰδοῦ, ἦν ἄνθρωπος¹⁰ ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ’ αὐτόν. 26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεκηρατισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ¹¹ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτούς κατὰ τὸ

1 καὶ οἱ ἄνθρωποι • — 2 εἶπον • ἐλάλουν 3 ἦλθον • ἦλθαν 4 ἀνεῦρον • ἀνεῦραν 5 διεγνώρισαν • ἐγνώρισαν 6 συλληφθῆναι • συλλημφθῆναι 7 Μωσέως • Μωϋσέως 8 νόμῳ • τῷ νόμῳ 9 νεοσσούς • νοσσούς 10 ἦν ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἦν 11 ἢ • [ἦ] ἂν

εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ,¹ καὶ εὐλόγησεν τὸν θεόν, καὶ εἶπεν, 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥήμά σου, ἐν εἰρήνῃ· 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, 31 ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. 33 Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ² θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοῦ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· 35 καὶ σοῦ δὲ³ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. 36 Καὶ ἦν Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ—αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς⁴ ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὕτη χήρα ὡς⁵ ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων—ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ⁶ τοῦ ἱεροῦ, νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 Καὶ αὕτη αὐτῇ⁷ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ,⁸ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν⁹ Ἱερουσαλήμ. 39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα¹⁰ τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν¹¹ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν¹² ἑαυτῶν Ναζαρέτ.¹³

40 Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι,¹⁴ πληρούμενον σοφίας·¹⁵ καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό.

The Young Jesus in the Temple

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ’ ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. 42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβάντων¹⁶ αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα¹⁷ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, 43 καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ

1 αὐτοῦ • — 2 Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ • ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ 3 δὲ • [δὲ] 4 ἔτη μετὰ ἀνδρὸς • μετὰ ἀνδρὸς ἔτη 5 ὡς • ἕως 6 ἀπὸ • — 7 αὕτη αὐτῇ • αὐτῇ 8 κυρίῳ • θεῷ 9 ἐν • — 10 ἅπαντα • πάντα 11 ὑπέστρεψαν • ἐπέστρεψαν 12 τὴν πόλιν • πόλιν 13 Ναζαρέτ • Ναζαρέθ 14 πνεύματι • — 15 σοφίας • σοφία 16 ἀναβάντων • ἀναβαινόντων 17 εἰς Ἱεροσόλυμα • —

ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ¹ αὐτοῦ· 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι,² ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν³ τοῖς γνωστοῖς· 45 καὶ μὴ εὐρόντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν⁴ εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες⁵ αὐτόν. 46 Καὶ ἐγένετο, μεθ'⁶ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. 47 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς⁷ αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν,⁸ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδοῦ, ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. 49 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ ἤδευτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με; 50 Καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ·⁹ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετιῆρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα¹⁰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφία¹¹ καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

The Ministry of John the Baptist

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος¹² τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος¹³ τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχούντος,¹⁴ 2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 3 Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν¹⁵ περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου,

¹ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ • ἔγνωσαν οἱ γονεῖς ² ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι • εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ³ συγγενέσιν καὶ ἐν • συγγενεῦσιν καὶ ⁴ αὐτόν ὑπέστρεψαν • ὑπέστρεψαν ⁵ ζητοῦντες • ἀναζητοῦντες ⁶ μεθ' • μετὰ ⁷ πρὸς • εἶπεν πρὸς ⁸ εἶπεν • — ⁹ Ναζαρέτ • Ναζαρέθ ¹⁰ ταῦτα • — ¹¹ σοφία • [ἐν τῇ] σοφία ¹² καὶ τετραρχούντος • καὶ τετραρχούντος ¹³ αὐτοῦ τετραρχούντος • αὐτοῦ τετραρχούντος ¹⁴ Ἀβιληνῆς τετραρχούντος • Ἀβιληνῆς τετραρχούντος ¹⁵ τὴν • [τὴν]

κηρύσσω· βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
 4 ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου,
 λέγοντος,¹ Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
 κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 5 Πᾶσα φάραγξ
 πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ
 ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
 6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι
 ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν
 ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
 τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα
 ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ
 τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 9 Ἦδη δὲ
 καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν
 δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
 βάλλεται. 10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν
 ποιήσομεν;² 11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει³ αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο
 χιτῶνας μεταδώτω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως
 ποιείτω. 12 Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον⁴
 πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν;⁵ 13 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς
 αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ
 ἡμεῖς τί ποιήσομεν;⁶ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς,⁷ Μηδένα
 διασεύσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις
 ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων
 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ
 χριστός, 16 ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασιν λέγων,⁸ Ἐγὼ μὲν
 ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ
 ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
 βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· 17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ

¹ λέγοντος • — ² ποιήσομεν • ποιήσωμεν ³ λέγει • ἔλεγεν ⁴ εἶπον • εἶπαν

⁵ ποιήσομεν • ποιήσωμεν ⁶ Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν • Τί ποιήσομεν καὶ ἡμεῖς

⁷ πρὸς αὐτούς • αὐτοῖς ⁸ ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων • λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης

αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ¹ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει² τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· 19 ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης,³ ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, 20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν⁴ τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ⁵ φυλακῇ.

The Baptism and Genealogy of Jesus

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, 22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ⁶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν,⁷ Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς⁸ ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,⁹ ὧν—ὡς ἐνομιζέτο—υἱὸς¹⁰ Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλί, 24 τοῦ Ματθάτ,¹¹ τοῦ Λευί, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά,¹² τοῦ Ἰωσήφ, 25 τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμῶς, τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγγαί, 26 τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεί,^a τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα,¹³ 27 τοῦ Ἰωανάν,^b τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, 28 τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ,¹⁴ τοῦ Ἡρ, 29 τοῦ Ἰωσή,¹⁵ τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεῖμ, τοῦ Ματθάτ,¹⁶ τοῦ Λευί, 30 τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωανάν, τοῦ Ἐλιακεῖμ,¹⁷

^a Σεμεί • Σεμεεῖ ^b Ἰωανάν • Ἰωαννᾶ

1 καὶ διακαθαριεῖ • διακαθαῖραι 2 συνάξει • συναγαγεῖν 3 τετράρχης • τετραράρχης 4 καὶ κατέκλεισεν • [καὶ] κατέκλεισεν 5 τῇ • — 6 ὡσεὶ • ὡς 7 λέγουσαν • — 8 ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς 9 ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος • ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα 10 ὡς ἐνομιζέτο υἱὸς • υἱὸς ὡς ἐνομιζέτο 11 Ματθάτ • Μαθθάτ 12 Ἰαννά • Ἰανναί 13 Σεμεί τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰούδα • Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδά 14 Ἐλμωδάμ • Ἐλμαδάμ 15 Ἰωσή • Ἰησοῦ 16 Ἰωρεῖμ τοῦ Ματθάτ • Ἰωρίμ τοῦ Μαθθάτ 17 Ἰωανάν τοῦ Ἐλιακεῖμ • Ἰωανὰμ τοῦ Ἐλιακίμ

31 τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν,¹ τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν,² τοῦ Δαυίδ, 32 τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ Βοόζ, τοῦ Σαλμών,³ τοῦ Ναασσών, 33 τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀράμ,^{a, 4} τοῦ Ἑσράμ, τοῦ Φαρέζ, τοῦ Ἰούδα, 34 τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα,^b τοῦ Ναχώρ, 35 τοῦ Σερούχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φάλεγ,^{c, 5} τοῦ Ἐβέρ, τοῦ Σαλά, 36 τοῦ Καϊνάν,⁶ τοῦ Ἀρφαζάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, 37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ,⁷ τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν,⁸ 38 τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.

The Temptation of Jesus

4 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης⁹ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,¹⁰ 2 ἡμέρας τεσσαράκοντα¹¹ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον¹² ἐπέινασεν. 3 Καὶ εἶπεν¹³ αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,¹⁴ λέγων,¹⁵ Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,^{d, 16} ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ.¹⁷ 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν¹⁸ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα.

^a Ἀράμ, • Ἀράμ, τοῦ Ἰωράμ, ^b Θάρα • Θάρρα ^c Φάλεγ • Φαλέκ
^d ἄνθρωπος • ὁ ἄνθρωπος

¹ Μαϊνάν • Μενά ² Ναθάν • Ναθάμ ³ Ὠβήδ τοῦ Βοόζ τοῦ Σαλμών • Ἰωβήδ τοῦ Βοός τοῦ Σαλά ⁴ Ἀράμ • Ἀδμίν τοῦ Ἀρνί ⁵ Φάλεγ • Φάλεκ ⁶ Καϊνάν • Καϊνάμ ⁷ Ἰαρέδ • Ἰάρετ ⁸ Καϊνάν • Καϊνάμ ⁹ πνεύματος ἁγίου πλήρης • πλήρης πνεύματος ἁγίου ¹⁰ εἰς τὴν ἔρημον • ἐν τῇ ἐρήμῳ ¹¹ τεσσαράκοντα • τεσεράκοντα ¹² ὕστερον • — ¹³ Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ ¹⁴ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ¹⁵ λέγων • — ¹⁶ ἄνθρωπος • ὁ ἄνθρωπος
¹⁷ ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ • — ¹⁸ ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν • —

8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,¹ Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ·² γέγραπται, Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου,³ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 9 Καὶ ἤγαγεν⁴ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ⁵ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε· 11 καί, Ἐπὶ⁶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκόνῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἄπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

The Beginning of Jesus' Ministry and His Teaching in Nazareth

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. 15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ,⁷ οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ προφήτου.⁸ Καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένος, 18 Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς· ἀπέσταλκέν με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν·⁹ κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, 19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 20 Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ¹⁰ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται

¹ αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ² Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ • — ³ Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου • Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
⁴ Καὶ ἤγαγεν • Ἦγαγεν δὲ ⁵ αὐτὸν ἐπὶ • ἐπὶ ⁶ Ἐπὶ • ὅτι Ἐπὶ ⁷ τὴν Ναζαρέτ • Ναζαρά ⁸ Ἡσαίου τοῦ προφήτου • τοῦ προφήτου Ἡσαίου ⁹ ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν • — ¹⁰ ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ • οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ

ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὤσιν ὑμῶν. 22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; ¹ 23 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναούμ, ² ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 Εἶπεν δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος· ³ πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ· ⁴ καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμάν ⁵ ὁ Σύρος. 28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρυος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ὠκοδόμητο, εἰς τὸ ⁶ κατακρημνίσαι αὐτόν. 30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναοὺμ ⁷ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. 32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

Healing of a Demon-Possessed Man and Other Miracles

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, 34 λέγων, ⁸ Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ ⁹ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον ¹⁰ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάβαν

¹ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ • Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσήφ οὗτος ² ἐν τῇ Καπερναοὺμ • εἰς τὴν Καφαρναοὺμ ³ Σιδῶνος • Σιδωνίας ⁴ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ • ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ⁵ Νεεμάν • Ναιμάν ⁶ αὐτῶν ὠκοδόμητο εἰς τὸ • ὠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε ⁷ Καπερναοὺμ • Καφαρναοὺμ ⁸ λέγων • — ⁹ ἐξ • ἀπ' ¹⁰ μέσον • τὸ μέσον

αὐτόν. 36 Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντα, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; 37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστάς δὲ ἐκ¹ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτόν περὶ αὐτῆς. 39 Καὶ ἐπιστάς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες² ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς ἐθεράπευσεν³ αὐτούς. 41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα⁴· καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ χριστὸς⁵ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. 43 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι.⁶

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.⁷

The Miraculous Catch of Fishes and the Call of the First Disciples

5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν⁸ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· 2 καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν⁹ τὰ δίκτυα.

^a κράζοντα • κραυγάζοντα

¹ ἐκ • ἀπὸ ² πάντες • ἅπαντες ³ ἐπιθείς ἐθεράπευσεν • ἐπιτιθείς ἐθεράπευεν
⁴ κράζοντα • κρ[αυγ]άζοντα ⁵ ὁ χριστὸς • — ⁶ εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι • ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην ⁷ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας • εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας ⁸ τοῦ ἀκούειν • καὶ ἀκούειν ⁹ ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν • ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον

3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ¹ ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου ² τοὺς ὄχλους. 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, ³ Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς ⁴ νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. ⁵ 6 Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον ⁶ αὐτῶν· 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν ⁷ τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 Ἴδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ, λέγων, Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. 9 Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντα τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἧ ⁸ συνέλαβον· 10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. 11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ⁹ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

The Healing of a Leper and of a Paralytic

12 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν ¹⁰ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι. 13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ, εἰπὼν, ¹¹ Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπήλθεν ἀπ' αὐτοῦ. 14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδεὶν εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς, ¹² εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο

¹ τοῦ Σίμωνος • Σίμωνος ² Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου • Καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν ³ ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ • Σίμων εἶπεν ⁴ τῆς • — ⁵ τὸ δίκτυον • τὰ δίκτυα ⁶ διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον • διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα ⁷ τοῖς ἐν • ἐν ⁸ ἧ • ὦν ⁹ ἅπαντα • πάντα ¹⁰ καὶ ἰδὼν • ἰδὼν δὲ ¹¹ εἰπὼν • λέγων ¹² Μωσῆς • Μωϋσῆς

ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ¹ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. **16** Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.² **18** Καὶ ἰδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον³ αὐτοῦ· **19** καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. **20** Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ,⁴ Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. **21** Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας,⁵ εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; **22** Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **23** Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι⁶ καὶ περιπάτει; **24** Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου⁷ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ—Σοὶ λέγω, ἔγειραι,⁸ καὶ ἄρας τὸ κλινιδίόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. **25** Καὶ παρακρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. **26** Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

The Call of Levi and the Discourse Concerning Jesus' Ministry

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὄνοματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ

¹ ὑπ' αὐτοῦ • — ² αὐτούς • αὐτόν ³ ἐνώπιον • [αὐτόν] ἐνώπιον ⁴ αὐτῷ • — ⁵ ἀφιέναι ἁμαρτίας • ἁμαρτίας ἀφεῖναι ⁶ Ἔγειραι • Ἔγειρε ⁷ ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου • ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ⁸ ἔγειραι • ἔγειρε

μοι. 28 Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα,¹ ἀναστὰς ἠκολούθησεν² αὐτῷ. 29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευῖς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς,³ καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακέιμενοι. 30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι⁴ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ τῶν^α τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἱατροῦ, ἀλλ'⁵ οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 33 Οἱ δὲ εἶπον⁶ πρὸς αὐτόν, Διὰ τί οἱ⁷ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; 34 Ὁ δὲ εἶπεν⁸ πρὸς αὐτούς, Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύειν;⁹ 35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ¹⁰ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε,¹¹ καὶ τὸ καινὸν σχίξει,¹² καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ¹³ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,¹⁴ ῥήξει ὁ νέος οἶνος¹⁵ τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. 38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.¹⁶ 39 Καὶ¹⁷ οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν εὐθέως¹⁸ θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός¹⁹ ἐστίν.

^α τῶν • —

1 ἅπαντα • πάντα 2 ἠκολούθησεν • ἠκολούθει 3 τελωνῶν πολὺς • πολλὸς τελωνῶν 4 γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι • Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν 5 ἀλλ' • ἀλλὰ 6 εἶπον • εἶπαν 7 Διὰ τί οἱ • Οἱ 8 εἶπεν • Ἰησοῦς εἶπεν 9 νηστεύειν • νηστεῦσαι 10 ἱματίου καινοῦ • ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας 11 μήγε • μή γε 12 σχίξει • σχίσει 13 συμφωνεῖ • συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα 14 μήγε • μή γε 15 ὁ νέος οἶνος • ὁ οἶνος ὁ νέος 16 καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται • — 17 Καὶ • [Καὶ] 18 εὐθέως • — 19 χρηστότερός • χρηστός

Disputes Concerning Sabbath Observance

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ¹ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν² σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχους, καὶ ἤσθιον,³ ψώχοντες ταῖς χερσίν. **2** Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς,⁴ Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν⁵ τοῖς σάββασιν; **3** Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅποτε⁶ ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; **4** Ὡς⁸ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν, καὶ⁹ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς¹⁰ μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; **5** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι¹¹ Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.¹²

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν¹³ ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος,¹⁴ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἢ δεξιὰ ἦν ξηρά. **7** Παρετήρουν δὲ¹⁵ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει¹⁶ ἵνα εὕρωσιν κατηγορίαν¹⁷ αὐτοῦ. **8** Αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ¹⁸ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι,¹⁹ καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ²⁰ ἀναστάς ἔστη. **9** Εἶπεν οὖν²¹ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω²² ὑμᾶς τί, Ἔξεστιν²³ τοῖς σάββασιν²⁴ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι;²⁵ **10** Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν καὶ ἀποκατεστάθη²⁶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη.²⁷ **11** Αὐτοὶ

¹ δευτεροπρώτῳ • — ² τῶν • — ³ τοὺς στάχους καὶ ἤσθιον • καὶ ἤσθιον τοὺς στάχους ⁴ εἶπον αὐτοῖς • εἶπαν ⁵ ποιεῖν ἐν • — ⁶ ὅποτε • ὅτε ⁷ ὄντες • [ὄντες] ⁸ Ὡς • [Ὡς] ⁹ ἔλαβεν καὶ • λαβὼν ¹⁰ καὶ τοῖς • τοῖς ¹¹ ὅτι • — ¹² ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου • τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ¹³ καὶ ἐν • ἐν ¹⁴ ἐκεῖ ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἐκεῖ ¹⁵ Παρετήρουν δὲ • Παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν ¹⁶ θεραπεύσει • θεραπεύει ¹⁷ κατηγορίαν • κατηγορεῖν ¹⁸ καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ • εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ ¹⁹ Ἔγειραι • Ἔγειρε ²⁰ Ὁ δὲ • Καὶ ²¹ οὖν • δὲ ²² Ἐπερωτήσω • Ἐπερωτώ ²³ ὑμᾶς τί, Ἔξεστιν • ὑμᾶς, Εἰ ἔξεστιν ²⁴ τοῖς σάββασιν • τῷ σαββάτῳ ²⁵ ἀποκτεῖναι • ἀπολέσαι ²⁶ ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ²⁷ ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη • —

δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν ¹ τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξήλθεν ² εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ.

The Twelve Apostles

13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ’ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον ³ καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον ⁴ καὶ Βαρθολομαῖον, 15 Ματθαῖον ⁵ καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ ⁶ Ἄλφαιου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, 16 Ἰούδαν Ἰακώβου, ⁷ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ⁸ ὃς καὶ ⁹ ἐγένετο προδότης.

Miracles of Healing and Preaching

17 Καὶ καταβάς μετ’ αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν ¹⁰ αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· 18 καὶ οἱ ὄχλούμενοι ¹¹ ὑπὸ ^a, ¹² πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. ¹³ 19 Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ¹⁴ ἄπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ’ αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἴατο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν,

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.

Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

^a ὑπὸ • ἀπὸ

1 ποιήσειαν • ποιήσαιεν 2 ἐξήλθεν • ἐξελθεῖν αὐτὸν 3 Ἰάκωβον • καὶ Ἰάκωβον 4 Φίλιππον • καὶ Φίλιππον 5 Ματθαῖον • καὶ Ματθαῖον 6 Ἰάκωβον τὸν τοῦ • καὶ Ἰάκωβον 7 Ἰούδαν Ἰακώβου • καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου 8 Ἰσκαριώτην • Ἰσκαριώθ 9 ὃς καὶ • ὃς 10 μαθητῶν • πολλὸς μαθητῶν 11 ὄχλούμενοι • ἐνοχλούμενοι 12 ὑπὸ • ἀπὸ 13 καὶ ἐθεραπεύοντο • ἐθεραπεύοντο 14 ἐζήτει • ἐζήτουν

22 Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 23 Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα¹ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι,² ὅτι πεινάσετε.

Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελώντες³ νῦν, ὅτι πενήθησете καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν⁴,⁴ οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα⁵ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἄλλ'^{b,6} ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,⁷ προσεύχεσθε ὑπὲρ⁸ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. 30 Παντὶ δὲ τῷ⁹ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. 31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς¹⁰ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 Καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 Καὶ ἐὰν¹¹ ἀγαθοποιήτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ¹² οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. 34 Καὶ ἐὰν δανείζητε¹³ παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν,¹⁴ ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;¹⁵ Καὶ γὰρ¹⁶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν,¹⁷ ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. 35 Πλὴν

^a εἴπωσιν • εἴπωσιν πάντες ^b Ἄλλ' • Ἄλλὰ

¹ ταῦτα • τὰ αὐτὰ ² ἐμπεπλησμένοι • ἐμπεπλησμένοι νῦν ³ ὑμῖν οἱ γελώντες • οἱ γελώντες ⁴ καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν • ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες ⁵ ταῦτα • τὰ αὐτὰ ⁶ Ἄλλ' • Ἄλλὰ ⁷ ὑμῖν • ὑμᾶς ⁸ ὑπὲρ • περὶ ⁹ δὲ τῷ • — ¹⁰ καὶ ὑμεῖς • — ¹¹ ἐὰν • [γὰρ] ἐὰν ¹² γὰρ • — ¹³ δανείζητε • δανίσητε ¹⁴ ἀπολαβεῖν • λαβεῖν ¹⁵ ἐστίν • [ἐστίν] ¹⁶ γὰρ • — ¹⁷ δανείζουσιν • δανίζουσιν

ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε,¹ μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. 36 Γίνεσθε οὖν² οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ³ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. 37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε.⁴ Μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. 38 δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον⁵ καὶ ὑπερεκχυνόμενον⁶ δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ⁷ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ⁸ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον πεσοῦνται;⁹ 40 Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος¹⁰ δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 Ἡ¹¹ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ¹² κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.¹³ 43 Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ¹⁴ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἄκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσιν σταφυλὴν.¹⁵ 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν,¹⁶ καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος¹⁷ ἐκ τοῦ

¹ δανείζετε • δανίζετε ² οὖν • — ³ καὶ • [καὶ] ⁴ κριθῆτε • κριθῆτε. Καὶ ⁵ καὶ σεσαλευμένον • σεσαλευμένον ⁶ καὶ ὑπερεκχυνόμενον • ὑπερεκχυνόμενον ⁷ Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ • ᾧ γὰρ μέτρῳ ⁸ δὲ • δὲ καὶ ⁹ πεσοῦνται • ἐμπεσοῦνται ¹⁰ αὐτοῦ κατηρτισμένος • κατηρτισμένος ¹¹ Ἡ • — ¹² ἐκβαλεῖν τὸ • τὸ ¹³ ἀδελφοῦ σου • ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν ¹⁴ οὐδὲ • οὐδὲ πάλιν ¹⁵ τρυγῶσιν σταφυλὴν • σταφυλὴν τρυγῶσιν ¹⁶ αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν • προφέρει τὸ ἀγαθόν ¹⁷ πονηρὸς ἄνθρωπος • πονηρὸς

πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ¹ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς² καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ λέγω; 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· 48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν, καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας³ δὲ γενομένης, προσέρρηξεν⁴ ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευθῆσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.⁵ 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἣ προσέρρηξεν⁶ ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσεν,⁷ καὶ ἐγένετο τὸ ρήγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

The Centurion of Capernaum

7 Ἐπεὶ δὲ⁸ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ρήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ.⁹

2 Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δούλος κακῶς ἔχων ἔμελλεν¹⁰ τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ. 4 Οἱ δὲ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει¹¹ τοῦτο· 5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους,¹² λέγων αὐτῷ, Κύριε,

¹ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ • πονηροῦ ² τοῦ περισσεύματος τῆς • περισσεύματος ³ πλημμύρας • πλημμύρης ⁴ προσέρρηξεν • προσέρηξεν ⁵ τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν • διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν ⁶ προσέρρηξεν • προσέρηξεν ⁷ εὐθέως ἔπεσεν • εὐθὺς συνέπεσεν ⁸ Ἐπεὶ δὲ • Ἐπειδὴ ⁹ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ¹⁰ ἔμελλεν • ἤμελλεν ¹¹ παρέξει • παρέξῃ ¹² πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους • φίλους ὁ ἐκατοντάρχης

μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς¹ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου^α εἰσέλθῃς· 7 διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλ'² εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται³ ὁ παῖς μου. 8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, οὔτε^{β, 4} ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον⁵ εὔρον τὸν ἀσθενοῦντα⁶ δοῦλον ὑγιαίνοντα.

Raising of the Widow's Son

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ^ε ἐξῆς, ἐπορεύετο⁷ εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί,⁸ καὶ ὄχλος πολὺς. 12 Ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοῦ, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς⁹ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα·^{δ, 10} καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν¹¹ αὐτῇ. 13 Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. 14 Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βασταζόντες ἔστησαν. Καὶ εἶπεν, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 Ἐλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἐγήγερται¹² ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ¹³ τῇ περιχώρῳ.

^α ὑπὸ τὴν στέγην μου • μου ὑπὸ τὴν στέγην ^β οὔτε • οὐδὲ ^γ τῷ • τῇ ^δ χήρα • ἦν χήρα

¹ εἰμι ἱκανός • ἱκανός εἰμι ² ἀλλ' • ἀλλὰ ³ ἰαθήσεται • ἰαθήτω ⁴ οὔτε • οὐδὲ ⁵ οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον • εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες ⁶ ἀσθενοῦντα • — ⁷ ἐπορεύετο • ἐπορεύθη ⁸ ἱκανοί • — ⁹ υἱὸς μονογενῆς • μονογενῆς υἱὸς ¹⁰ χήρα • ἦν χήρα ¹¹ σὺν • ἦν σὺν ¹² ἐγήγερται • ἠγέρθη ¹³ ἐν πάσῃ • πάσῃ

Those Sent by John the Baptist

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. 19 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν,¹ λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον,² Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν³ ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 21 Ἐν αὐτῇ δὲ⁴ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ⁵ βλέπειν. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς⁶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννη ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι⁷ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ⁸ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 23 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις⁹ περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε¹⁰ εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 25 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε¹¹ ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἴδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν. 26 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε¹² ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 27 Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἴδού, ἐγὼ¹³ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. 28 Λέγω γὰρ¹⁴ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ¹⁵ οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. 29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα

1 Ἰησοῦν • κύριον 2 εἶπον • εἶπαν 3 ἀπέσταλκεν • ἀπέστειλεν 4 αὐτῇ δὲ • ἐκείνῃ 5 τὸ • — 6 ὁ Ἰησοῦς • — 7 ὅτι • — 8 κωφοὶ • καὶ κωφοὶ 9 τοῖς ὄχλοις • πρὸς τοὺς ὄχλους 10 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε 11 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε 12 ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε 13 ἐγὼ • — 14 γὰρ • — 15 προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ • Ἰωάννου

Ἰωάννου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. 31 Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; 32 Ὅμοιοὶ εἰσὶν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν,¹ Ἡδύσησάμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,² καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. 33 Ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς μήτε ἄρτον ἐσθίων³ μήτε οἶνον πίνων,⁴ καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει· 34 ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοῦ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. 35 Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.⁵

The First Anointing of Jesus

36 Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν⁶ τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη.⁷ 37 Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν⁸ ἁμαρτωλός, ἐπιγνοῦσα⁹ ὅτι ἀνάκειται¹⁰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, 38 καὶ στᾶσα παρὰ¹¹ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα,¹² ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν,¹³ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ φησιν,

^a ἐπιγνοῦσα • καὶ ἐπιγνοῦσα

¹ καὶ λέγουσιν • ἂ λέγει ² ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν • ἐθρηνήσαμεν ³ μήτε ἄρτον ἐσθίων • μὴ ἐσθίων ἄρτον ⁴ οἶνον πίνων • πίνων οἶνον ⁵ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων • πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς ⁶ τὴν οἰκίαν • τὸν οἶκον ⁷ ἀνεκλίθη • κατεκλίθη ⁸ ἐν τῇ πόλει ἣτις ἦν • ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ⁹ ἐπιγνοῦσα • καὶ ἐπιγνοῦσα ¹⁰ ἀνάκειται • κατάκειται ¹¹ παρὰ • ὀπίσω παρὰ ¹² ὀπίσω κλαίουσα • κλαίουσα τοῖς δάκρυσιν ¹³ τοῖς δάκρυσιν • —

Διδάσκαλε, εἶπέ.¹ 41 Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ² τινί· ὁ εἷς ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 Μὴ ἐχόντων δὲ³ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, εἶπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;⁴ 43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ⁵ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅρθῶς ἔκρινας. 44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; Εἰσηλθὼν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου⁶ οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς⁷ αὐτῆς ἐξέμαξεν. 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσηλθον, οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 Ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺς πόδας.^{a, 8} 47 Οὐ⁸ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 Εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν; 50 Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

Teaching in Parables

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμένοι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτά ἐξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα,^b καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἀπὸ⁹ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

^a μου τοὺς πόδας • τοὺς πόδας μου ^b Σουσάννα • Σωσάννα

¹ φησιν Διδάσκαλε εἶπέ • Διδάσκαλε εἶπέ φησίν ² χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ • χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῆ ³ δὲ • — ⁴ εἶπέ πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει • πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν ⁵ δὲ ὁ • — ⁶ ἐπὶ τοὺς πόδας μου • μοι ἐπὶ πόδας ⁷ τῆς κεφαλῆς • — ⁸ μου τοὺς πόδας • τοὺς πόδας μου ⁹ ἀπὸ • ἐκ

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, 5 Ἐξήλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν¹ ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες,² Τίς εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη;³ 10 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 11 Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες,⁴ εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἳ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μερμιῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. 15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν,⁵ ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 Οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται⁶ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ

¹ ἔπεσεν • κατέπεσεν ² λέγοντες • — ³ εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη • αὕτη
εἶη ἡ παραβολή ⁴ ἀκούοντες • ἀκούσαντες ⁵ ἐπιτίθησιν • τίθησιν
⁶ γνωσθήσεται • μὴ γνωσθῇ

ἐὰν¹ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἐὰν μὴ² ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

19 Παρεγένοντο³ δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύνατο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. 20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, ⁴ Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.⁵ 21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες αὐτόν.⁶

The Storm on the Sea

22 Καὶ ἐγένετο⁷ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνήχθησαν. 23 Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον. 24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς⁸ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἐστὶν ἡ⁹ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

In the Country of the Gadarenes

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν,¹⁰ ἣτις ἐστὶν ἀντιπέραν¹¹ τῆς Γαλιλαίας. 27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ¹² τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχεν¹³ δαιμόνια ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ¹⁴ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο,¹⁵ καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράζας,¹⁶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ

1 γὰρ ἐὰν • ἂν γὰρ 2 ἐὰν μὴ • ἂν μὴ 3 Παρεγένοντο • Παρεγένετο 4 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων • Ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ 5 σε θέλοντες • θέλοντές σε 6 αὐτόν • — 7 Καὶ ἐγένετο • Ἐγένετο δὲ 8 ἐγερθεὶς • διεγερθεὶς 9 ἐστὶν ἡ • ἡ 10 Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν 11 ἀντιπέραν • ἀντιπέρα 12 αὐτῷ ἀνὴρ • ἀνὴρ 13 ὃς εἶχεν • ἔχων 14 ἐκ χρόνων ἰκανῶν καὶ • καὶ χρόνῳ ἰκανῷ 15 ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο • οὐκ ἐνεδύσατο ἰμάτιον 16 καὶ ἀνακράζας • ἀνακράζας

φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. 29 Παρηγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελεθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο¹ ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσωσιν τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος² εἰς τὰς ἐρήμους. 30 Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων,³ Τί σοι ἐστὶν ὄνομα;⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Λεγεών,⁵ ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν⁶ εἰς αὐτόν. 31 Καὶ παρεκάλει⁷ αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. 32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων⁸ ἐν τῷ ὄρει καὶ παρεκάλουν⁹ αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. 34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγεννημένον¹⁰ ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὖρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει,¹¹ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. 36 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ¹² οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. 37 Καὶ ἠρώτησαν¹³ αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν¹⁴ ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον¹⁵ ὑπέστρεψεν. 38 Ἐδέετο¹⁶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς¹⁷ λέγων, 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέν σοι¹⁸ ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

¹ ἐδεσμεῖτο • ἐδεσμεύετο ² δαίμονος • δαιμονίου ³ λέγων • — ⁴ ἐστὶν ὄνομα • ὄνομά ἐστιν ⁵ Λεγεών • Λεγιών ⁶ δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν • εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ ⁷ παρεκάλει • παρεκάλουν ⁸ βοσκομένων • βοσκομένη ⁹ παρεκάλουν • παρεκάλεσαν ¹⁰ γεγεννημένον • γεγονός ¹¹ ἐξεληλύθει • ἐξῆλθεν ¹² καὶ • — ¹³ ἠρώτησαν • ἠρώτησεν ¹⁴ Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν ¹⁵ τὸ πλοῖον • πλοῖον ¹⁶ Ἐδέετο • Ἐδεῖτο ¹⁷ ὁ Ἰησοῦς • — ¹⁸ ἐποίησέν σοι • σοι ἐποίησεν

The Woman with an Issue of Blood and Jairus' Daughter

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι¹ τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 Καὶ ἰδοῦ, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς² ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ³ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 42 ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη⁴,⁴ ἀπέθνησκειν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον⁵ οὐκ ἴσχυσεν ὑπ'⁶ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, 44 προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. 45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,⁷ Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου;⁸ 46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἦψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξεληθοῦσαν⁹ ἀπ' ἐμοῦ. 47 Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον¹⁰ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἴαθη παραχρῆμα. 48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει, θύγατερ, ¹¹ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ¹² ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ¹³ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων,¹⁴ Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε,¹⁵ καὶ σωθήσεται. 51 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν

^a αὕτη • αὐτή

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι • Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν ² Ἰάειρος καὶ αὐτὸς • Ἰαίρος καὶ οὗτος ³ τοῦ • [τοῦ] ⁴ αὕτη • αὐτή ⁵ ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον • [ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον] ⁶ ὑπ' • ἀπ' ⁷ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ • — ⁸ καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου • — ⁹ ἐξεληθοῦσαν • ἐξεληλυθυῖαν ¹⁰ αὐτῷ ἐνώπιον • ἐνώπιον ¹¹ Θάρσει θύγατερ • Θυγάτηρ ¹² αὐτῷ • — ¹³ μὴ • μηκέτι ¹⁴ λέγων • — ¹⁵ πίστευε • πίστευσον

οὐδένα,¹ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. 52 Ἐκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπεν, Μὴ κλαίετε· οὐκ² ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἕξω πάντας, καὶ³ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. ⁴ 55 Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. 56 Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

The Mission of the Twelve

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.⁵ 3 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ράβδους,⁶ μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνά⁷ δύο χιτῶνας ἔχειν. 4 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 Καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται⁸ ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκεῖνης καὶ τὸν⁹ κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε¹⁰ εἰς μαρτύριον ἐπ’ αὐτούς. 6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης¹¹ τὰ γινόμενα ὑπ’ αὐτοῦ¹² πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται¹³ ἐκ νεκρῶν· 8 ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ ὅτι Προφήτης εἷς¹⁴ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 9 Καὶ εἶπεν Ἡρώδης,¹⁵ Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω¹⁶ τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

¹ οὐδένα • τινα σὺν αὐτῷ ² οὐκ • οὐ γὰρ ³ ἐκβαλὼν ἕξω πάντας καὶ • — ⁴ ἐγείρου • ἐγειρε ⁵ τοὺς ἀσθενοῦντας • [τοὺς ἀσθενεῖς] ⁶ ράβδους • ράβδον ⁷ ἀνά • [ἀνά] ⁸ ἐὰν μὴ δέξωνται • ἂν μὴ δέχωνται ⁹ καὶ τὸν • τὸν ¹⁰ ἀποτινάξατε • ἀποτινάσσετε ¹¹ τετράρχης • τετραράρχης ¹² ὑπ’ αὐτοῦ • — ¹³ ἐγήγερται • ἠγέρθη ¹⁴ εἷς • τις ¹⁵ Καὶ εἶπεν Ἡρώδης • Εἶπεν δὲ Ἡρώδης ¹⁶ ἐγὼ ἀκούω • ἀκούω

The Feeding of the Five Thousand

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον¹ πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν.²
11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος³ αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἴατο. **12** Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον⁴ αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες⁵ εἰς τὰς κύκλω κώμας καὶ τοὺς⁶ ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. **13** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον,⁷ Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι⁸ καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. **14** Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνά⁹ πεντήκοντα. **15** Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἀνέκλιναν¹⁰ ἅπαντας. **16** Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναί¹¹ τῷ ὄχλῳ. **17** Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφιοι δώδεκα.

Peter's Confession and Jesus' Answer

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας,¹² συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; **19** Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον,¹³ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **20** Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεῖς

¹ τόπον ἔρημον • — ² πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν • πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδὰ ³ δεξάμενος • ἀποδεξάμενος ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ἀπελθόντες • πορευθέντες ⁶ τοὺς • — ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ πέντε ἄρτοι • ἄρτοι πέντε ⁹ ἀνά • [ὡσεὶ] ἀνά ¹⁰ ἀνέκλιναν • κατέκλιναν ¹¹ παρατιθεῖναι • παραθεῖναι ¹² καταμόνας • κατὰ μόνας ¹³ εἶπον • εἶπαν

δὲ ὁ Πέτρος¹ εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ εἰπεῖν² τοῦτο, 22 εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.³ 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω⁴ ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,⁵ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 24 Ὃς γὰρ ἐὰν⁶ θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. 27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστώτων,⁷ οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

The Transfiguration

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν⁸ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 29 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἵματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. 30 Καὶ ἰδοῦ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς⁹ καὶ Ἠλίας, 31 οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλεν¹⁰ πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνω· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 Καὶ

^a ἀναστῆναι • ἐγερθῆναι

¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος • Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς ² εἰπεῖν • λέγειν

³ ἀναστῆναι • ἐγερθῆναι ⁴ ἔλθειν ἀπαρνησάσθω • ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω

⁵ αὐτοῦ • αὐτοῦ καθ' ἡμέραν ⁶ ἐὰν • ἂν ⁷ ὧδε ἐστώτων • αὐτοῦ ἐστηκότων

⁸ καὶ παραλαβὼν • [καὶ] παραλαβὼν ⁹ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁰ ἔμελλεν • ἤμελλεν

ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν Πέτρος ¹ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηναὶς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν Μωσῆ, ^α, ² καὶ μίαν Ἡλίου· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. **34** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν ³ αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν ⁴ εἰς τὴν νεφέλην. **35** Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· ⁵ αὐτοῦ ἀκούετε. **36** Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη ὁ ⁶ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐώρακασιν. ⁷

The Healing of the Boy with the Unclean Spirit

37 Ἐγένετο δὲ ἐν ⁸ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. **38** Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησεν, ⁹ λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ^b ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενῆς ἐστίν μοι· ¹⁰ **39** καὶ ἰδοῦ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κρᾶζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντριβὸν αὐτόν. **40** Καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. **41** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ¹¹ **42** Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. **43** Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ¹² εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, **44** Θέσθε ὑμεῖς εἰς

^a Μωσῆ • Μωσει ^b ἐπίβλεψαι • ἐπίβλεπον

¹ Πέτρος • ὁ Πέτρος ² Μωσῆ • Μωῦσει ³ ἐπεσκίασεν • ἐπεσκίαζεν
⁴ ἐκείνους εἰσελθεῖν • εἰσελθεῖν αὐτοῦς ⁵ ἀγαπητός • ἐκλελεγμένος ⁶ ὁ •
— ⁷ ἐώρακασιν • ἐώρακαν ⁸ ἐν • — ⁹ ἀνεβόησεν • ἐβόησεν ¹⁰ ἐστίν
μοι • μοί ἐστιν ¹¹ τὸν υἱόν σου ὧδε • ὧδε τὸν υἱόν σου ¹² ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς •
ἐποίει

τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. **45** Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥήμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

Lessons in Humility

46 Εἰσηλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. **47** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν¹ τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,² ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, **48** καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ³ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος ἔσται⁴ μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ⁵ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐπὶ⁶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν⁷ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. **50** Καὶ εἶπεν⁸ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν⁹ ἔστιν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως¹⁰ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν¹¹ τοῦ πορευέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, **52** καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσηλθὼν εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε¹² ἐτοιμάσαι αὐτῷ. **53** Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. **54** Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹³ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον,¹⁴ Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν;¹⁵ **55** Στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ

¹ ἰδὼν • εἰδὼς ² παιδίου • παιδίον ³ ἐὰν ἐμὲ • ἂν ἐμὲ ⁴ ἔσται • ἔστιν ⁵ ὁ • —
⁶ ἐπὶ • ἐν ⁷ ἐκωλύσαμεν • ἐκωλύομεν ⁸ Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ ⁹ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν • ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ¹⁰ ἀναλήψεως • ἀναλήψεως ¹¹ αὐτοῦ ἐστήριξεν • ἐστήρισεν ¹² Σαμαρειτῶν ὥστε • Σαμαριτῶν ὡς ¹³ αὐτοῦ • — ¹⁴ εἶπον •
¹⁵ ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν • —

εἶπεν, Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς· ^{a,1} 56 ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.^{b,2} Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

True Discipleship

57 Ἐγένετο δὲ ³ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέν τις πρὸς αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν^{c,4} ἀπέρχῃ, κύριε.⁵ 58 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. 59 Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε,⁶ ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. 60 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⁷ Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 62 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,⁸ Οὐδεὶς, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ⁹ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν¹⁰ τοῦ θεοῦ.

The Mission of the Seventy

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα,¹¹ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο¹² πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν¹³ αὐτὸς ἔρχεσθαι. 2 Ἐλεγεν οὖν πρὸς¹⁴ αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ

^a καὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς • — ^b ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι • — ^c ἂν • ἐὰν

1 καὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς • — 2 ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι • — 3 Ἐγένετο δὲ • Καὶ 4 ἂν • ἐὰν 5 κύριε • — 6 Κύριε • [Κύριε] 7 ὁ Ἰησοῦς • — 8 ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • [πρὸς αὐτόν] ὁ Ἰησοῦς 9 αὐτοῦ • — 10 εἰς τὴν βασιλείαν • τῆ βασιλείᾳ 11 καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα • ἑτέρους ἑβδομήκοντα [δύο] 12 ἀνὰ δύο • ἀνὰ δύο [δύο] 13 ἔμελλεν • ἤμελλεν 14 οὖν πρὸς • δὲ πρὸς

θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας¹ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 3 Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ² ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. 4 Μὴ βαστάζετε βαλάντιον,³ μὴ πήραν, μηδὲ⁴ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. 5 Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε,⁵ πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. 6 Καὶ ἐὰν ἡ ἐκεῖ⁶ υἴος εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται⁷ ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,⁸ ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. 7 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστίν.⁹ Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 Καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 10 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε,¹⁰ καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε, 11 Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα¹¹ ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς¹² ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 12 Λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 13 Οὐαὶ σοι, Χοραζίν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο¹³ αἱ δυνάμεις αἰ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι¹⁴ μετενόησαν. 14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. 15 Καὶ σύ, Καπερναοὺμ, ἢ¹⁵ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα,¹⁶ ἕως Ἄδου καταβιβασθήσῃ.¹⁷ 16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹ ἐκβάλλῃ ἐργάτας • ἐργάτας ἐκβάλλῃ ² ἐγὼ • — ³ βαλάντιον • βολλάντιον

⁴ μηδὲ • μὴ ⁵ οἰκίαν εἰσέρχησθε • εἰσέλθητε οἰκίαν ⁶ ἡ ἐκεῖ • ἐκεῖ

ἡ ⁷ ἐπαναπαύσεται • ἐπαναπαήσεται ⁸ μήγε • μὴ γε ⁹ ἐστίν • —

¹⁰ εἰσέρχησθε • εἰσέλθητε ¹¹ ἀπομασσόμεθα • εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα

¹² ἐφ' ὑμᾶς • — ¹³ ἐγένοντο • ἐγενήθησαν ¹⁴ καθήμεναι • καθήμενοι

¹⁵ Καπερναοὺμ ἢ • Καφαρναοὺμ μὴ ¹⁶ τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα • οὐρανοῦ

ὑψώθησῃ ¹⁷ Ἄδου καταβιβασθήσῃ • τοῦ Ἄδου καταβήσῃ

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα¹ μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 18 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἄστραπην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 Ἴδού, δίδωμι² ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. 20 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίrete ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίrete δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη³ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιᾶσατο τῷ πνεύματι⁴ ὁ Ἰησοῦς,⁵ καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία⁶ ἔμπροσθέν σου. 22 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν,⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

The Good Samaritan

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφητῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον·⁸ καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων,⁹ Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις; 27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας¹⁰ σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας¹¹ σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 Εἶπεν

1 ἑβδομήκοντα • ἑβδομήκοντα [δύο] 2 δίδωμι • δέδωκα 3 ἐγράφη • ἐγγέγραπται 4 τῷ πνεύματι • [ἐν] τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ 5 ὁ Ἰησοῦς • — 6 ἐγένετο εὐδοκία • εὐδοκία ἐγένετο 7 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν • — 8 εἶδον • εἶδαν 9 καὶ λέγων • λέγων 10 τῆς καρδίας • [τῆς] καρδίας 11 ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας • ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ

δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήση. 29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν¹ ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; 30 Ὑπολαβὼν δὲ² ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσαν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανή τυγχάνοντα.³ 31 Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. 32 Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος⁴ κατὰ τὸν τόπον ἔλθων καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρείτης⁵ δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη,⁶ 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν,⁷ ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν⁸ τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ,⁹ Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. 36 Τίς οὖν¹⁰ τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές; 37 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν¹¹ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορευού, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

Mary and Martha

38 Ἐγένετο δὲ ἐν¹² τῷ πορευέσθαι αὐτούς, καὶ¹³ αὐτὸς εἰσηλθὼν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.¹⁴ 39 Καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ¹⁵ καὶ παρακαθίσασα παρὰ¹⁶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ¹⁷ ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 40 Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλειπεν¹⁸ διακονεῖν; Εἰπέ οὖν

1 δικαιοῦν • δικαιοῶσαι 2 δὲ • — 3 τυγχάνοντα • — 4 γενόμενος • [γενόμενος] 5 Σαμαρείτης • Σαμαρίτης 6 αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη • ἐσπλαγχνίσθη 7 ἐξελθὼν • — 8 δύο δηνάρια ἔδωκεν • ἔδωκεν δύο δηνάρια 9 αὐτῷ • — 10 οὖν • — 11 οὖν • δὲ 12 Ἐγένετο δὲ ἐν • Ἐν δὲ 13 καὶ • — 14 εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς • — 15 Μαρία ἢ • Μαριάμ [ἦ] 16 παρακαθίσασα παρὰ • παρακαθεσθεῖσα πρὸς 17 Ἰησοῦ • κυρίου 18 κατέλειπεν • κατέλειπεν

αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,¹ Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ² περὶ πολλά· 42 ἐνὸς δέ ἐστιν χρεία· Μαρία δὲ³ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ’⁴ αὐτῆς.

A Lesson in Prayer

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσευχέσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 2 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,⁵ ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.⁶ 3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ’ ἡμέραν. 4 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν⁷ παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.⁸

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπη αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος⁹ παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη, Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ’ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον,¹⁰ διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον¹¹ χρήζει. 9 Καγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.¹² 11 Τίνα δὲ ὑμῶν¹³ τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει

¹ Ἰησοῦς • κύριος ² τυρβάζῃ • θορυβάζῃ ³ Μαρία δὲ • Μαριὰμ γὰρ ⁴ ἀπ’ • — ⁵ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • — ⁶ Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς • — ⁷ ἀφίεμεν • ἀφίομεν ⁸ ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ • — ⁹ φίλος • φίλος μου ¹⁰ αὐτοῦ φίλον • φίλον αὐτοῦ ¹¹ ὅσον • ὅσων ¹² ἀνοιγήσεται • ἀνογι[ήσ]εται ¹³ ὑμῶν • ἐξ ὑμῶν

αὐτῷ;¹ Ἦ καὶ ἰχθύν, μὴ² ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;³
12 Ἦ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὦν, μὴ⁴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; **13** Εἰ
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι
τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ⁵ οὐρανοῦ δώσει
πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

Jesus Casts Out a Demon and Rebukes the Pharisees

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν⁶ κωφόν.
Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξεληθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός·
καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. **15** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν
Βεελζεβούλ ἄρχοντι⁷ τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
16 Ἄλλοι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ
οὐρανοῦ.⁸ **17** Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν
αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται·
καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. **18** Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν
διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ὅτι λέγετε,
Ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. **19** Εἰ δὲ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ⁹ ἔσονται. **20** Εἰ δὲ
ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω¹⁰ τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος
φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἔστιν τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ. **22** Ἐπὰν δὲ ὁ¹¹ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικῆσῃ
αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἧ ἐπεποίθει, καὶ τὰ
σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. **23** Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ
ἔστιν· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. **24** Ὅταν τὸ
ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι'
ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει,¹²
Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. **25** Καὶ ἐλθὼν
εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **26** Τότε πορεύεται

¹ ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ — ² Ἦ καὶ ἰχθύν μὴ • ἰχθύν καὶ ³ ἐπιδώσει
αὐτῷ • αὐτῷ ἐπιδώσει ⁴ ἐὰν αἰτήσῃ ὦν μὴ • αἰτήσῃ ὦν ⁵ ὁ ἐξ • [ὁ] ἐξ
⁶ καὶ αὐτὸ ἦν • [καὶ αὐτὸ ἦν] ⁷ ἄρχοντι • τῷ ἄρχοντι ⁸ παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν
ἐξ οὐρανοῦ • ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ ⁹ κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ • αὐτοὶ
ὑμῶν κριταὶ ¹⁰ ἐκβάλλω • [ἐγὼ] ἐκβάλλω ¹¹ ὁ • — ¹² λέγει • [τότε] λέγει

καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα¹ πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ ἐλθόντα² κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν³ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας. 28 Αὐτὸς δὲ εἶπεν, Μενοῦνγε⁴ μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.⁵

The Sign of Jonah

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά⁶ ἐστίν· σημεῖον ἐπιζητεῖ,⁷ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.⁸ 30 Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις,⁹ οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Σολομῶνος ᾧδε. 32 Ἄνδρες Νινευῖ^{a, 10} ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωνᾶ ᾧδε.

33 Οὐδεὶς δὲ¹¹ λύχνον ἄψας εἰς κρύπτῃν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον,¹² ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος¹³ βλέπωσιν. 34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός·¹⁴ ὅταν οὖν¹⁵ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾦ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος

^a Νινευῖ • Νινευίται

1 ἑπτὰ ἕτερα • ἕτερα 2 καὶ ἐλθόντα • ἐπτά καὶ εἰσελθόντα 3 γυνὴ φωνὴν • φωνὴν γυνή 4 Μενοῦνγε • Μενοῦν 5 αὐτόν • — 6 πονηρά • γενεὰ πονηρά 7 ἐπιζητεῖ • ζητεῖ 8 τοῦ προφήτου • — 9 σημεῖον τοῖς Νινευίταις • τοῖς Νινευίταις σημεῖον 10 Νινευῖ • Νινευίται 11 δὲ • — 12 οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον • [οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον] 13 φέγγος • φῶς 14 ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός • ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός σου 15 οὖν • —

ἐστίν. 36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος¹ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

Woes upon the Pharisees and Experts in the Jewish Law

37 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι, ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις² ὅπως ἀριστήση παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἕξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἕξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 Πλὴν τὰ ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοῦ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

42 Ἄλλ'³ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἕδει⁴ ποιῆσαι, κάκεινα μὴ ἀφιέναι.⁵ 43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,⁶ ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες⁷ ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ὁ δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 Ἄρα μαρτυρεῖτε⁸ καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.⁹ 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,

¹ τι μέρος • μέρος τι ² ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις • ἐρωτᾶ αὐτὸν Φαρισαῖος
³ Ἄλλ' • Ἄλλὰ ⁴ ἕδει • δὲ ἕδει ⁵ ἀφιέναι • παρεῖναι ⁶ γραμματεῖς
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί • — ⁷ περιπατοῦντες • [οἱ] περιπατοῦντες
⁸ μαρτυρεῖτε • μάρτυρές ἐστε ⁹ αὐτῶν τὰ μνημεῖα • —

καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν.¹ 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον² ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ τοῦ³ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ⁴ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. Ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε,⁵ καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς,⁶ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦντες⁷ θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.⁸

Warning against Hypocrisy and Covetousness

12 Ἐν οἷς ἐπίσυναχθειςῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις.⁹ 2 Οὐδὲν δὲ συγκεκριμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 Ἄνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἵπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐρ ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. 4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων¹⁰ τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. 5 Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἐξουσίαν ἔχοντα¹¹ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται¹² ἄσφαρίων δύο; Καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν

¹ ἐκδιώξουσιν • διώξουσιν ² ἐκχυνόμενον • ἐκκεχυμένον ³ ἀπὸ τοῦ • ἀπὸ ⁴ ἕως τοῦ • ἕως ⁵ εἰσήλθετε • εἰσήλατε ⁶ Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς • Κάκειθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ ⁷ ζητοῦντες • — ⁸ ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ • — ⁹ τῶν Φαρισαίων ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις • ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων ¹⁰ ἀποκτενόντων • ἀποκτεινόντων ¹¹ ἐξουσίαν ἔχοντα • ἔχοντα ἐξουσίαν ¹² πωλεῖται • πωλοῦνται

ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 Ἄλλα καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν¹ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· 9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν² ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε³ πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· 12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπεν δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου,⁴ Διδάσκαλε, εἶπε τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστὴν⁵ ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; 15 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὅρατε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς⁶ πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτῷ⁷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.⁸ 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· 17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; 18 Καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου⁹ καὶ τὰ ἀγαθὰ μου. 19 Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. 20 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός, Ἄφρον,¹⁰ ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίني ἔσται; 21 Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεδὸν πλουτῶν.

1 οὖν • — 2 προσφέρωσιν • εἰσφέρωσιν 3 μεριμνᾶτε • μεριμνήσητε 4 αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου • ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ 5 δικαστὴν • κριτὴν 6 τῆς • πάσης 7 αὐτῷ • αὐτοῦ 8 αὐτοῦ • αὐτῷ 9 τὰ γενήματά μου • τὸν σίτον 10 Ἄφρον • Ἄφρων

Of Trust in God and Preparation for Christ's Coming

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,¹ Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω,² μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν,³ τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. 23 Ἡ ψυχὴ⁴ πλεῖον ἐστὶν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. 24 Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; 25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι^a ἐπὶ⁵ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα;⁶ 26 Εἰ οὖν οὔτε⁷ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; 27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. 28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἄγρῳ σήμερον ὄντα,⁸ καὶ αὐριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν,⁹ πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ¹⁰ τί πίνητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. 30 Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ·¹¹ ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. 31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα¹² προστεθήσεται ὑμῖν. 32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια¹³ μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει· 34 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμένοι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· 36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ

^a προσθεῖναι • προσθήναι

1 αὐτοῦ • [αὐτοῦ] 2 ὑμῖν λέγω • λέγω ὑμῖν 3 ὑμῶν • — 4 ψυχὴ • γὰρ ψυχὴ 5 προσθεῖναι ἐπὶ • ἐπὶ 6 πῆχυν ἓνα • προσθεῖναι πῆχυν 7 οὔτε • οὐδὲ 8 τὸν χόρτον ἐν τῷ ἄγρῳ σήμερον ὄντα • ἐν ἄγρῳ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον 9 ἀμφιέννυσιν • ἀμφιέζει 10 ἢ • καὶ 11 ἐπιζητεῖ • ἐπιζητοῦσιν 12 τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα • αὐτοῦ καὶ ταῦτα 13 βαλάντια • βαλλάντια

κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. 37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ¹ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι² ἐκεῖνοι. 39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποία ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ³ οὐκ ἂν ἀφήκεν διορυγῆναι⁴ τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 Καὶ ὑμεῖς οὖν⁵ γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν δὲ αὐτῷ⁶ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 Εἶπεν δὲ⁷ ὁ κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος,⁸ ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δίδόναι ἐν καιρῷ τὸ⁹ σιτομέτριον; 43 Μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. 44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 Ἐὰν δὲ εἶπῃ ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἧ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἧ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 Ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ,¹⁰ καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδὲ¹¹ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλὰς· 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς¹² τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθῃ; 50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι

¹ Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ • Κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ² οἱ δοῦλοι • — ³ ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ • — ⁴ διορυγῆναι • διορυχθῆναι ⁵ οὖν • — ⁶ αὐτῷ • — ⁷ Εἶπεν δὲ • Καὶ εἶπεν ⁸ καὶ φρόνιμος • ὁ φρόνιμος ⁹ τὸ • [τὸ] ¹⁰ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ¹¹ μηδὲ • ἢ ¹² εἰς • ἐπὶ

ἕως οὗ¹ τελεσθῆ. 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῆ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμὸν. 52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ² διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσίν, καὶ δύο ἐπὶ τρισίν. 53 Διαμερισθήσεται³ πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί,⁴ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί·⁵ πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.⁶ 54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε τὴν⁷ νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ⁸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, Ὅμβρος⁹ ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτως. 55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. 56 Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν¹⁰ τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;¹¹ 57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ¹² τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ¹³ εἰς φυλακὴν. 59 Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸν¹⁴ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

Admonitions to Repentance

13 Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς¹⁵ εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα¹⁶ πεπόνθασιν; 3 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὡσαύτως¹⁷ ἀπολεισθε. 4 Ἡ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ,¹⁸ ἐφ' οὓς ἔπεσαν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι

1 οὗ • ὅτου 2 οἴκῳ ἐνὶ • ἐνὶ οἴκῳ 3 Διαμερισθήσεται • Διαμερισθήσονται

4 θυγατρί • τὴν θυγατέρα 5 μητρί • τὴν μητέρα 6 πενθερὰν αὐτῆς • πενθερὰν

7 τὴν • [τὴν] 8 ἀπὸ • ἐπὶ 9 Ὅμβρος • ὅτι Ὅμβρος 10 δὲ καιρὸν • καιρὸν

δὲ 11 οὐ δοκιμάζετε • οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν 12 παραδῶ • παραδώσει

13 βάλῃ • βαλεῖ 14 οὗ καὶ τὸν • καὶ τὸ 15 ὁ Ἰησοῦς • — 16 τοιαῦτα •

ταῦτα 17 ὡσαύτως • ὁμοίως 18 δέκα καὶ ὀκτώ • δεκαοκτώ

οὔτοι¹ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους² τοὺς κατοικοῦντας ἐν³ Ἱερουσαλήμ; 5 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως⁴ ἀπολεισθε. 6 Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχεν τις ἐν τῷ⁵ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·⁶ καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. 7 Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι⁷ ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὗρισκω· ἔκκοπον αὐτήν·⁸ ἵνα τί⁹ καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάσω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· 9 κὰν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον¹⁰ ἐκκόψεις αὐτήν.

The Crippled Woman Healed

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν· 11 καὶ ἰδοῦ, γυνὴ ἦν πνεῦμα¹¹ ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ,¹² καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύβαι εἰς τὸ παντελές. 12 Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. 13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, Ἐξ¹³ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις¹⁴ οὐκ ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 Ἀπεκρίθη οὖν¹⁵ αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βῶν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; 16 Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἦν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδοῦ, δέκα καὶ ὀκτώ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ,

1 οὔτοι • αὐτοὶ 2 ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους 3 κατοικοῦντας ἐν • κατοικοῦντας 4 ὁμοίως • ὡσαύτως 5 ἐν τῷ • πεφυτευμένην ἐν τῷ 6 πεφυτευμένην • — 7 ἔρχομαι • ἀφ' οὗ ἔρχομαι 8 αὐτήν • [οὖν] αὐτήν 9 ἵνα τί • ἵνατί 10 εἰ δὲ μήγε εἰς τὸ μέλλον • εἰς τὸ μέλλον εἰ δὲ μή γε 11 ἦν πνεῦμα • πνεῦμα 12 δέκα καὶ ὀκτώ • δεκαοκτώ 13 Ἐξ • ὅτι Ἐξ 14 ταύταις • αὐταῖς 15 οὖν • δὲ

κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαίρει ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Parables and Teachings

18 Ἐλεγεν δέ,¹ Τίτι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; Καὶ τίτι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 Ὅμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠῤῥησεν, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα,² καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. 20 Πάλιν³ εἶπεν, Τίτι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 Ὅμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυσεν⁴ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορεῖαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.⁵ 23 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, 24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης·⁶ ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. 25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἕξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, κύριε,⁷ ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· 26 τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. 27 Καὶ ἐρεῖ, Λέγω⁸ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς⁹ πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς¹⁰ ἀδικίας. 28 Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὤψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἕξω. 29 Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ¹¹ καὶ νότου, καὶ ἀνακληθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 30 Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

1 δέ • οὖν 2 μέγα • — 3 Πάλιν • Καὶ πάλιν 4 ἐνέκρυσεν • [ἐν]έκρυσεν
5 Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσόλυμα 6 πύλης • θύρας 7 Κύριε κύριε • Κύριε 8 Λέγω • λέγων 9 ὑμᾶς • [ὕμᾶς] 10 οἱ ἐργάται τῆς • ἐργάται 11 βορρᾶ • ἀπὸ βορρᾶ

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν¹ τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείνειν. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ² σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. 34 Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα^{a, 3} τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. 35 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.⁴ Λέγω δὲ⁵ ὑμῖν ὅτι⁶ οὐ μὴ με ἴδητε⁷ ἕως ἄν ἴξῃ, ὅτε⁸ εἴπητε, Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Jesus the Guest of a Pharisee

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων⁹ σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ¹⁰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;¹¹ 4 Οἱ δὲ ἠσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἴασατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς¹² πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,¹³ καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ¹⁴ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ¹⁵ πρὸς ταῦτα.

7 Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς,

^a ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα

¹ ἡμέρᾳ προσήλθόν • ὥρα προσήλθάν ² ἐπιτελῶ • ἀποτελῶ ³ ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα ⁴ ἔρημος • — ⁵ δὲ • [δὲ] ⁶ ὅτι • — ⁷ με ἴδητε • ἴδητέ με ⁸ ἄν ἴξῃ ὅτε • [ἴξῃ ὅτε] ⁹ τῶν Φαρισαίων • [τῶν] Φαρισαίων ¹⁰ Εἰ • — ¹¹ θεραπεύειν • θεραπεῦσαι ἢ οὐ ¹² ἀποκριθεὶς • — ¹³ ἐμπεσεῖται • πεσεῖται ¹⁴ τῇ • — ¹⁵ αὐτῷ • —

8 Ὄταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' ¹ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 Ἄλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε, εἴπῃ ² σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν ³ συνανακειμένων σοι. 11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκῶτι αὐτόν, Ὄταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίου· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσιν, ⁴ καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ⁵ 13 Ἄλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, ⁶ κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, ⁷ χωλοὺς, τυφλοὺς· 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

The Great Supper

15 Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, ὃς φάγεται ἄριστον ⁸ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις ἐποίησεν ⁹ δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς· 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν πάντα. ¹⁰ 18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ¹¹ Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἄγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ¹² ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 19 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 20 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Γυναῖκα ἔγνημα, καὶ διὰ

¹ μετ' • μετὰ ² εἴπῃ • ἐρεῖ ³ τῶν • πάντων τῶν ⁴ σε ἀντικαλέσωσιν • ἀντικαλέσωσίν σε ⁵ σοι ἀνταπόδομα • ἀνταπόδομά σοι ⁶ ποιῆς δοχὴν • δοχὴν ποιῆς ⁷ ἀναπήρους • ἀναπεύρους ⁸ ὃς φάγεται ἄριστον • ὅστις φάγεται ἄριστον ⁹ ἐποίησεν • ἐποίει ¹⁰ πάντα • — ¹¹ παραιτεῖσθαι πάντες • πάντες παραιτεῖσθαι ¹² ἐξελθεῖν καὶ • ἐξελθὼν

τοῦτο οὐ δύναμαι ἔλθειν. 21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἐκεῖνος¹ ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους² καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς³ εἰσάγαγε ὧδε. 22 Καὶ εἶπεν ὁ δούλος, Κύριε, γέγονεν ὡς⁴ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. 23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.⁵ 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταιί μου τοῦ δείπνου. Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.^{a, 6}

The Obligations of Discipleship

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, 26 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ⁷ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ⁸ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν,⁹ οὐ δύναται μου μαθητῆς εἶναι.¹⁰ 27 Καὶ ὅστις¹¹ οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ¹² καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς. 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, ὁ¹³ θέλων πύργον οἰκοδομήσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ¹⁴ εἰς^b ἀπαρτισμόν; 29 Ἴνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίξιν αὐτῷ,¹⁵ 30 λέγοντες, ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 Ἦ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ¹⁶ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέται¹⁷

^a Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • — ^b εἰς • πρὸς

¹ ἐκεῖνος • — ² ἀναπήρους • ἀναπεῖρους ³ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς • τυφλοὺς καὶ χωλοὺς ⁴ ὡς • ὃ ⁵ ὁ οἶκός μου • μου ὁ οἶκος ⁶ Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • — ⁷ αὐτοῦ καὶ • ἑαυτοῦ καὶ ⁸ δὲ • τε ⁹ ἑαυτοῦ ψυχὴν • ψυχὴν ἑαυτοῦ ¹⁰ μου μαθητῆς εἶναι • εἶναι μου μαθητῆς ¹¹ Καὶ ὅστις • Ὅστις ¹² αὐτοῦ • ἑαυτοῦ ¹³ ὁ • — ¹⁴ τὰ • — ¹⁵ ἐμπαίξιν αὐτῷ • αὐτῷ ἐμπαίξιν ¹⁶ συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ • ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν ¹⁷ βουλευέται • βουλευέσεται

εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι¹ τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ’ αὐτόν; 32 Εἰ δὲ μήγε,² ἔτι πόρρω αὐτοῦ³ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι⁴ μαθητής. 34 Καλὸν⁵ τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ⁶ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; 35 Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν ἕξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω.

Parables of the Love of Jesus to the Lost

15 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ⁷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. 2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι⁸ καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, 4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἐν ἐξ αὐτῶν,⁹ οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὔρη αὐτό; 5 Καὶ εὗρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους ἑαυτοῦ¹⁰ χαίρων. 6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχαρήτέ μοι, ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ¹¹ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρειάν ἔχουσιν μετανοίας.

8 Ἦ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου¹² εὔρη; 9 Καὶ εὗρουσα συγκαλεῖται¹³ τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας,¹⁴ λέγουσα, Συγχαρήτέ μοι, ὅτι εὔρον

¹ ἀπαντῆσαι • ὑπαντῆσαι ² μήγε • μή γε ³ πόρρω αὐτοῦ • αὐτοῦ πόρρω

⁴ μου εἶναι • εἶναί μου ⁵ Καλὸν • Καλὸν οὖν ⁶ δὲ • δὲ καὶ ⁷ ἐγγίζοντες αὐτῷ • αὐτῷ ἐγγίζοντες ⁸ Φαρισαῖοι • τε Φαρισαῖοι ⁹ ἐν ἐξ αὐτῶν • ἐξ αὐτῶν ἐν ¹⁰ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ¹¹ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ • ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ¹² ὅτου • οὐ ¹³ συγκαλεῖται • συγκαλεῖ ¹⁴ τὰς γείτονας • γείτονας

τὴν δραχμὴν ἦν ἀπόλεσα. **10** Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται¹ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι.

The Prodigal Son

11 Εἶπεν δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· **12** καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν² αὐτοῖς τὸν βίον. **13** Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα³ ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. **14** Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς⁴ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. **16** Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ⁵ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν,⁶ Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν⁷ ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι·⁸ **18** ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· **19** καὶ⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. **20** Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.^{a, 10} Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **21** Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός,¹¹ Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι¹² εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. **22** Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν¹³ στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε

^a πατέρα αὐτοῦ • πατέρα ἑαυτοῦ

¹ χαρὰ γίνεται • γίνεται χαρὰ ² Καὶ διεῖλεν • Ὁ δὲ διεῖλεν ³ ἅπαντα • πάντα ⁴ ἰσχυρὸς • ἰσχυρὰ ⁵ γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ • χορτασθῆναι ἐκ ⁶ εἶπεν • ἔφη ⁷ περισσεύουσιν • περισσεύονται ⁸ ἀπόλλυμαι • ὠδὲ ἀπόλλυμαι ⁹ καὶ • — ¹⁰ πατέρα αὐτοῦ • πατέρα ἑαυτοῦ ¹¹ αὐτῷ ὁ υἱός • ὁ υἱὸς αὐτῷ ¹² καὶ οὐκέτι • οὐκέτι ¹³ Ἐξενέγκατε τὴν • Ταχὺ ἐξενέγκατε

δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· 23 καὶ ἐνέγκαντες¹ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν,² καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῶ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. 26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἶη³ ταῦτα. 27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἤκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 Ὁργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ οὖν⁴ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί,⁵ Ἰδοῦ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. 30 Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. ⁶ 31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν. 32 Εὐφρανθήναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν,⁷ καὶ εὐρέθη.

The Parable of the Unjust Steward and Its Lessons

16 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,⁸ Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ⁹ ἔτι οἰκονομεῖν. 3 Εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαυτεῖν αἰσχύνομαι. 4 Ἐγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ τῆς¹⁰ οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

¹ ἐνέγκαντες • φέρετε ² καὶ ἀπολωλὼς ἦν • ἦν ἀπολωλὼς ³ εἶη • ἂν εἶη

⁴ οὖν • δὲ ⁵ πατρί • πατρὶ αὐτοῦ ⁶ μόσχον τὸν σιτευτόν • σιτευτὸν μόσχον

⁷ ἀνέζησεν καὶ ἀπολωλὼς ἦν • ἔζησεν καὶ ἀπολωλὼς ⁸ μαθητὰς αὐτοῦ •

μαθητὰς ⁹ δυνήσῃ • δύνῃ ¹⁰ τῆς • ἐκ τῆς

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν¹ τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν² αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα,³ καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει⁴ αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα,⁵ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. 8 Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. 9 Κἀγὼ⁶ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς⁷ φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπῃτε,⁸ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. 10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. 11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; 12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; 13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ⁹ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως¹⁰ Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. 17 Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. 18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ

¹ χρεωφειλετῶν • χρεωφειλετῶν ² Καὶ εἶπεν • Ὁ δὲ εἶπεν ³ τὸ γράμμα • τὰ γράμματα ⁴ Καὶ λέγει • Λέγει ⁵ τὸ γράμμα • τὰ γράμματα ⁶ Κἀγὼ • Καὶ ἐγὼ ⁷ Ποιήσατε ἑαυτοῖς • Ἐαυτοῖς ποιήσατε ⁸ ἐκλίπῃτε • ἐκλίπη ⁹ καὶ οἱ • οἱ ¹⁰ ἕως • μέχρι

γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς¹ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

The Rich Man and Lazarus, the Beggar

19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. 20 Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς² ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος³ 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιγίων⁴ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον⁵ τὰ ἔλκη αὐτοῦ. 22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. 23 Καὶ ἐν τῷ Ἄδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν⁶ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. 24 Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. 25 Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ⁷ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὦδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. 26 Καὶ ἐπὶ⁸ πᾶσιν τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκείθεν⁹ πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. 27 Εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε,¹⁰ πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, 28 ἔχῳ γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τούτον τῆς βασάνου. 29 Λέγει αὐτῷ¹¹ Ἀβραάμ, Ἔχουσιν Μωσέα¹² καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. 30 Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. 31 Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως¹³ καὶ τῶν

1 καὶ πᾶς • καὶ 2 ἦν ὀνόματι Λάζαρος ὃς • ὀνόματι Λάζαρος 3 ἠλκωμένος • εἰλκωμένος 4 τῶν ψιγίων • — 5 ἀπέλειχον • ἐπέλειχον 6 τὸν • — 7 σὺ τὰ • τὰ 8 ἐπὶ • ἐν 9 οἱ ἐκείθεν • ἐκείθεν 10 οὖν σε • σε οὖν 11 Λέγει αὐτῷ • Λέγει δὲ 12 Μωσέα • Μωϋσέα 13 Μωσέως • Μωϋσέως

προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ,¹ ἂν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται.

A Lesson on Offenses and Forgiveness

17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς,² Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα.³ οὐαὶ δὲ⁴ δι' οὗ ἔρχεται. 2 Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὄνικος⁵ περὶκεται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων.⁶ 3 Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἀμάρτη εἰς σέ⁷ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἂν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. 4 Καὶ ἂν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμάρτη⁸ εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ,⁹ λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπον¹⁰ οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθεες ἡμῖν πίστιν. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ,¹¹ Ἐκρίζωθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. 7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ¹² εὐθέως, Παρελθὼν ἀνάπεσε· 8 ἄλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 Μὴ χάριν ἔχει¹³ τῷ δούλῳ ἐκείνῳ¹⁴ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; Οὐ δοκῶ.¹⁵ 10 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὁ ὀφείλομεν^{a, 16} ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

^a ὀφείλομεν • ὠφείλομεν

1 οὐδέ • οὐδ' 2 μαθητάς • μαθητὰς αὐτοῦ 3 μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα • τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν 4 οὐαὶ δὲ • πλὴν οὐαὶ 5 μύλος ὄνικος • λίθος μυλικός 6 ἓνα τῶν μικρῶν τούτων • τῶν μικρῶν τούτων ἓνα 7 δὲ ἀμάρτη εἰς σέ • ἀμάρτη 8 ἀμάρτη • ἀμαρτήση 9 τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ • ἐπιστρέψῃ πρὸς σέ 10 εἶπον • εἶπαν 11 ταύτῃ • [ταύτῃ] 12 ἐρεῖ • ἐρεῖ αὐτῷ 13 χάριν ἔχει • ἔχει χάριν 14 ἐκείνῳ • — 15 Οὐ δοκῶ • — 16 ὅτι ὁ ὀφείλομεν • ὁ ὠφείλομεν

The Ten Lepers

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν¹ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου² Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήνησαν αὐτῷ³ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν· 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. 15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν· 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.⁴ 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἄλλογενῆς οὗτος; 19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἄναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

Concerning the Kingdom of God and the Coming of Christ

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· 21 οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ.⁵ Ἴδου γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἴδου ὧδε, ἢ, Ἴδου ἐκεῖ·⁶ μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώζητε. 24 Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἢ ἀστράπτουσα⁷ ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς⁸ τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.⁹ 25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

1 αὐτὸν • — 2 μέσου • μέσον 3 αὐτῷ • [αὐτῷ] 4 Σαμαρείτης • Σαμαρίτης

5 Ἴδου ἐκεῖ • Ἐκεῖ 6 ὧδε ἢ Ἴδου ἐκεῖ • ἐκεῖ [ἢ] Ἴδου ὧδε 7 ἡ ἀστράπτουσα • ἀστράπτουσα 8 ὑπ' οὐρανὸν εἰς • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς 9 ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ • [ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ]

27 Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο,¹ ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.² 28 Ὅμοίως καὶ ὡς³ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· 29 ἡ δὲ ἡμέρα ἐξηλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας·⁴ 30 κατὰ ταῦτα⁵ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. 31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ⁶ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. 32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. 33 Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσαι⁷ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὅς ἐὰν⁸ ἀπολέσῃ αὐτήν⁹ ζωογονήσει αὐτήν. 34 Λέγω ὑμῖν, ταῦτη τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μίας· εἷς παραληφθήσεται,¹⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. 35 Δύο ἔσονται¹¹ ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ¹² ἑτέρα ἀφεθήσεται. 36 37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἅετοί.¹³

The Unjust Judge

18 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν¹⁴ αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι,¹⁵ καὶ μὴ ἐκκακεῖν,¹⁶ 2 λέγων, Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος· 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 Καὶ οὐκ ἠθέλησεν¹⁷ ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ¹⁸ ἐντρέπομαι·

¹ ἐξεγαμίζοντο • ἐγαμίζοντο ² ἅπαντας • πάντας ³ καὶ ὡς • καθὼς
⁴ ἅπαντας • πάντας ⁵ ταῦτα • τὰ αὐτά ⁶ τῷ • — ⁷ σώσαι • περιποιήσασθαι
⁸ καὶ ὅς ἐὰν • ὅς δ' ἂν ⁹ ἀπολέσῃ αὐτήν • ἀπολέσῃ ¹⁰ εἷς παραληφθήσεται • ὁ εἷς παραληφθήσεται ¹¹ Δύο ἔσονται • Ἔσονται δύο ¹² μία παραληφθήσεται καὶ ἡ • ἡ μία παραληφθήσεται ἡ δὲ ¹³ συναχθήσονται οἱ ἅετοί • καὶ οἱ ἅετοί ἐπισυναχθήσονται ¹⁴ καὶ παραβολὴν • παραβολὴν ¹⁵ προσεύχεσθαι • προσεύχεσθαι αὐτοὺς ¹⁶ ἐκκακεῖν • ἐγκακεῖν ¹⁷ ἠθέλησεν • ἤθελεν ¹⁸ καὶ ἄνθρωπον οὐκ • οὐδὲ ἄνθρωπον

5 διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ¹ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. 7 Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ^a τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν² ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν³ ἐπ’ αὐτοῖς; 8 Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

The Pharisee and the Tax-Collector

9 Εἶπεν δὲ πρὸς⁴ τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ’ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενούντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· 10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι· ὁ εἰς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. 12 Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 Καὶ ὁ⁵ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι,⁶ ἀλλ’ ἔτυπεν εἰς⁷ τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. 14 Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος·⁸ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Jesus Blesses Little Children

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν⁹ αὐτοῖς. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν,¹⁰ Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ

^a ποιήσῃ • ποιήσει

¹ ὑποπιάζῃ • ὑποπιάζει ² πρὸς αὐτὸν • αὐτῷ ³ μακροθυμῶν • μακροθυμεῖ

⁴ πρὸς • καὶ πρὸς ⁵ Καὶ ὁ • Ὁ δὲ ⁶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι • ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν ⁷ ἔτυπεν εἰς • ἔτυπεν ⁸ ἢ γὰρ ἐκεῖνος • παρ’ ἐκεῖνον

⁹ ἐπετίμησαν • ἐπετίμων ¹⁰ προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν • προσκαλέσατο αὐτὰ λέγων

βασιλεία τοῦ θεοῦ. 17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν¹ μὴ δέξῃται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Denying All for Jesus' Sake

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. 20 Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.² 21 Ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην³ ἐκ νεότητός μου.⁴ 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα⁵ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἔν σοι λείπει πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ.⁶ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο.⁷ ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 Ἴδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον⁸ εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται⁹ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.¹⁰ 25 Εὐκόπωτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος¹¹ εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Εἶπον¹² δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ.¹³ 28 Εἶπεν δὲ Πέτρος,¹⁴ Ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ¹⁵ ἠκολουθήσαμεν σοι. 29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,¹⁶ ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα,¹⁷ ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, 30 ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ¹⁸ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

¹ ἐὰν • ἂν ² μητέρα σου • μητέρα ³ ἐφυλαξάμην • ἐφύλαξα ⁴ μου • — ⁵ ταῦτα • — ⁶ οὐρανῷ • [τοῖς] οὐρανοῖς ⁷ ἐγένετο • ἐγενήθη ⁸ περίλυπον γενόμενον • [περίλυπον γενόμενον] ⁹ εἰσελεύσονται • — ¹⁰ θεοῦ • Θεοῦ εἰσπορεύονται ¹¹ τρυμαλιᾶς ραφίδος • τρήματος βελόνης ¹² Εἶπον • Εἶπαν ¹³ ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ • παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν ¹⁴ Πέτρος • ὁ Πέτρος ¹⁵ ἀφήκαμεν πάντα καὶ • ἀφέντες τὰ ἴδια ¹⁶ γονεῖς • γυναῖκα ¹⁷ γυναῖκα • γονεῖς ¹⁸ οὐ μὴ ἀπολάβῃ • οὐχὶ μὴ [ἀπο]λάβῃ

The Lord's Third Prediction of His Passion

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἴδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,¹ καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. 32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. 34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

The Blind Man of Jericho

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.² 36 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. 37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 Καὶ ἐβόησεν, λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. 39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ.³ αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. 40 Σταθεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, 41 λέγων,⁴ Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. 43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

Zacchaeus the Tax-Collector

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. 2 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν⁵ πλούσιος. 3 Καὶ ἐζήτητι ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 Καὶ προδραμῶν ἔμπροσθεν⁶ ἀνέβη

¹ Ἱεροσόλυμα • Ἱερουσαλήμ ² προσαιτῶν • ἐπαιτῶν ³ σιωπήσῃ • σιγήσῃ

⁴ λέγων • — ⁵ οὗτος ἦν • αὐτὸς ⁶ ἔμπροσθεν • εἰς τὸ ἔμπροσθεν

ἐπὶ συκομοραίαν¹ ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκεῖνης^α ἔμελλεν² διέρχεσθαι. 5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ³ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι. 6 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 Καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἄνδρῳ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον, Ἰδοῦ, τὰ ἡμίση⁴ τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε,⁵ δίδωμι τοῖς πτωχοῖς·⁶ καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

The Parable of the Talents

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλήμ,⁷ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παρακρήμα μέλλει ἢ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. 12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. 13 Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἕως⁸ ἔρχομαι. 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν^β φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκεν⁹ τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ τίς τί διεπραγματεύσατο.¹⁰ 16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα¹¹

^α ἐκεῖνης • δι' ἐκεῖνης ^β καὶ εἶπεν • εἶπεν

¹ συκομοραίαν • συκομορέαν ² ἔμελλεν • ἤμελλεν ³ εἶδεν αὐτόν καὶ • — ⁴ ἡμίση • ἡμισία μου ⁵ μου κύριε • κύριε ⁶ δίδωμι τοῖς πτωχοῖς • τοῖς πτωχοῖς δίδωμι ⁷ αὐτόν εἶναι Ἰερουσαλήμ • εἶναι Ἰερουσαλήμ αὐτόν
⁸ ἕως • ἐν ᾧ ⁹ ἔδωκεν • δεδώκει ¹⁰ γνῶ τίς τί διεπραγματεύσατο • γνοι τί διεπραγματεύσαντο ¹¹ προσειργάσατο δέκα • δέκα προσηργάσατο

μνάς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὐ¹, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. 18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνά σου² ἐποίησεν πέντε μνάς. 19 Εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω³ πέντε πόλεων. 20 Καὶ ἕτερος⁴ ἦλθεν, λέγων, Κύριε, ἰδοῦ, ἡ μνά σου, ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀστυερὸς εἶ· αἴρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας. 22 Λέγει δὲ⁵ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀστυερὸς εἰμι, αἴρων ὁ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα· 23 καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου⁶ ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ⁷ ἔλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό;⁸ 24 Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνά, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνάς ἔχοντι. 25 Καὶ εἶπον⁹ αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνάς. 26 Λέγω γὰρ¹⁰ ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.¹¹ 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους,¹² τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάζατε ἔμπροσθέν¹³ μου.

Jesus' Entry into Jerusalem

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθσφαγὴ^a καὶ Βηθανίαν¹⁴ πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,¹⁵ 30 εἰπὼν,¹⁶ Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαντες¹⁷ αὐτὸν ἀγάγετε. 31 Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως

^a Βηθσφαγὴ • Βηθφαγὴ

1 Εὐ • Εὐγε 2 Κύριε ἡ μνά σου • Ἡ μνά σου κύριε 3 γίνου ἐπάνω • ἐπάνω γίνου 4 ἕτερος • ὁ ἕτερος 5 δὲ — 6 τὸ ἀργύριόν μου • μου τὸ ἀργύριον 7 καὶ ἐγὼ • καγὼ 8 ἔπραξα αὐτό • αὐτὸ ἔπραξα 9 εἶπον • εἶπαν 10 γὰρ • — 11 ἀπ' αὐτοῦ • — 12 ἐκείνους • τούτους 13 ἔμπροσθέν • αὐτούς ἔμπροσθέν 14 Βηθσφαγὴ καὶ Βηθανίαν • Βηθφαγὴ καὶ Βηθανία[ν] 15 αὐτοῦ • — 16 εἰπὼν • λέγων 17 λύσαντες • καὶ λύσαντες

ἐρεῖτε αὐτῷ¹ ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. 32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. 33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον² οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 Οἱ δὲ εἶπον,³ Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. 35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν⁴ τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες,

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς⁵ ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ,⁶ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον⁷ πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,⁸ Λέγω ὑμῖν ὅτι⁹ ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν,¹⁰ οἱ λίθοι κεκράζονται.¹¹

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ,¹² 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνων καὶ σύ, καὶ γε¹³ ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ,¹⁴ τὰ πρὸς εἰρήνην σου·¹⁵ νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. 43 Ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν¹⁶ οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, 44 καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθῳ·¹⁷ ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας,¹⁸ 46 λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ¹⁹ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν·²⁰ ὑμεῖς δὲ

¹ αὐτῷ — ² εἶπον • εἶπαν ³ εἶπον • εἶπαν ὅτι ⁴ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν • ἐπιρρίψαντες αὐτῶν ⁵ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς ⁶ εἰρήνη ἐν οὐρανῷ • ἐν οὐρανῷ εἰρήνη ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ αὐτοῖς • — ⁹ ὅτι • — ¹⁰ σιωπήσωσιν • σιωπήσουσιν ¹¹ κεκράζονται • κράζουσιν ¹² αὐτῇ • αὐτήν ¹³ καὶ σύ καὶ γε • — ¹⁴ σου ταύτῃ • ταύτῃ καὶ σὺ ¹⁵ εἰρήνην σου • εἰρήνην ¹⁶ περιβαλοῦσιν • παρεμβαλοῦσιν ¹⁷ ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ • λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί ¹⁸ ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας • — ¹⁹ Ὁ • Καὶ ἔσται ὁ ²⁰ ἐστίν • —

αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· 48 καὶ οὐχ εὑρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

The Authority of Jesus

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων,¹ διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς² καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, 2 καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, λέγοντες, Εἰπέ³ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα⁴ λόγον, καὶ εἰπάτέ μοι· 4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 6 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς⁵ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. 7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπος ἐφύτευσεν⁶ ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο⁷ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανούς· 10 καὶ ἐν⁸ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν⁹ αὐτῷ. Οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν¹⁰ κενόν. 11 Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον¹¹ δούλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον·¹² οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. 13 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ

¹ ἐκείνων • — ² ἱερεῖς • ἀρχιερεῖς ³ εἶπον πρὸς αὐτόν λέγοντες Εἰπέ • εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν Εἶπόν ⁴ ἕνα • — ⁵ πᾶς ὁ λαὸς • ὁ λαὸς ἅπας ⁶ ἐφύτευσεν • [τις] ἐφύτευσεν ⁷ ἐξέδοτο • ἐξέδετο ⁸ ἐν • — ⁹ δῶσιν • δώσουσιν ¹⁰ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν • ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες ¹¹ πέμψαι ἕτερον • ἕτερον πέμψαι ¹² πέμψαι τρίτον • τρίτον πέμψαι

ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες¹ ἐντραπήσονται. 14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς,² λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,³ ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. 15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον,⁴ Μὴ γένοιτο. 17 Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; 18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

The Pharisees and Sadducees Confounded

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς⁵ ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν.⁶ ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτούς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν.⁷ 20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ⁸ παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις· καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. 22 Ἐξεστὶν ἡμῖν⁹ Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; 23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε;¹⁰ 24 Ἐπιδείξατέ¹¹ μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον,¹² Καίσαρος. 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,¹³ Ἀπόδοτε τοῖνυν¹⁴ τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 26 Καὶ οὐκ

1 ἰδόντες — 2 ἑαυτούς • ἀλλήλους 3 δεῦτε — 4 εἶπον • εἶπαν 5 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς • γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς 6 ἐφοβήθησαν • ἐφοβήθησαν τὸν λαόν 7 τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν • εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην 8 εἰς τὸ • ὥστε 9 ἡμῖν • ἡμᾶς 10 Τί με πειράζετε — 11 Ἐπιδείξατέ • Δείξατέ 12 Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον • Οἱ δὲ εἶπαν 13 αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς 14 Ἀπόδοτε τοῖνυν • Τοῖνυν ἀπόδοτε

ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες¹ ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν, 28 λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς² ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα³ λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 29 Ἐπτά οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· 30 καὶ ἔλαβεν⁴ ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.⁵ 31 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν ὡσαύτως.⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. 32 Ὑστερον δὲ^a πάντων⁷ ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.⁸ 33 Ἐν τῇ οὖν⁹ ἀναστάσει, τίνας αὐτῶν γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. 34 Καὶ ἀποκριθεὶς¹⁰ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ ἐγκαμίσκονται.¹¹ 35 οἱ δὲ καταξιοθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐγκαμίζονται.¹² 36 οὔτε¹³ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν τοῦ¹⁴ θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. 37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς^{b, 15} ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βιάτου, ὡς λέγει, Κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ¹⁶ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ.¹⁷ 38 Θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. 39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον,¹⁸ Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. 40 Οὐκέτι δὲ¹⁹ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

^a δὲ • — ^b Μωσῆς • Μωϋσῆς

¹ ἀντιλέγοντες • [ἀντι]λέγοντες ² Μωσῆς • Μωϋσῆς ³ ἀποθάνῃ ἵνα • ἢ ἵνα ⁴ ἔλαβεν • — ⁵ τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος • — ⁶ αὐτὴν ὡσαύτως • αὐτὴν ⁷ δὲ πάντων • — ⁸ ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή • καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν ⁹ Ἐν τῇ οὖν • Ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ¹⁰ ἀποκριθεὶς • — ¹¹ ἐγκαμίσκονται • γαμίσκονται ¹² ἐγκαμίζονται • γαμίζονται ¹³ οὔτε • οὐδὲ ¹⁴ τοῦ • — ¹⁵ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁶ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ • καὶ θεὸν Ἰσαὰκ ¹⁷ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ • καὶ θεὸν Ἰακώβ ¹⁸ εἶπον • εἶπαν ¹⁹ δὲ • γὰρ

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν υἱὸν Δαυὶδ εἶναι; ¹ 42 Καὶ αὐτὸς ² Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ ³ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 44 Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ⁴ ἐστίν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ⁵ 46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 47 οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι λήψονται ⁶ περισσώτερον κρίμα.

The Widow's Gift

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ⁷ πλουσίου· 2 εἶδεν δὲ τινα καὶ ⁸ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, ⁹ 3 καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη ¹⁰ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· 4 ἅπαντες ¹¹ γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ· ¹² αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα ¹³ τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

The Destruction of Jerusalem and the End of the World

5 Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, 6 Ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. 7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 Ὁ δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι ¹⁴

¹ υἱὸν Δαυὶδ εἶναι • εἶναι Δαυὶδ υἱόν ² Καὶ αὐτὸς • Αὐτὸς γὰρ ³ ὁ • — ⁴ υἱὸς αὐτοῦ • αὐτοῦ υἱός ⁵ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁶ λήψονται • λήμονται ⁷ τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον • εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν ⁸ καὶ • — ⁹ δύο λεπτά • λεπτά δύο ¹⁰ ἢ πτωχὴ αὕτη • αὕτη ἢ πτωχὴ ¹¹ ἅπαντες • πάντες ¹² τοῦ θεοῦ • — ¹³ ἅπαντα • πάντα ¹⁴ ὅτι • —

Ἐγὼ εἶμι· καί, Ὁ καιρὸς ἤγγικεν, μὴ οὖν¹ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 Ὄταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος,² καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 11 σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ³ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ⁴ μεγάλα ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς⁵ καὶ φυλακάς, ἀγομένους⁶ ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. 13 Ἀποβήσεται δὲ⁷ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας⁸ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες⁹ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν,¹⁰ καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. 17 Καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 Καὶ θριξέκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὄταν δὲ ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν¹¹ Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. 22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταῖ εἰσιν, τοῦ πλησθῆναι^a πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 Οὐαὶ δὲ¹² ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν

^a πλησθῆναι • πληρωθῆναι

1 οὖν • — 2 ἐπὶ ἔθνος • ἐπ' ἔθνος 3 κατὰ τόπους καὶ • καὶ κατὰ τόπους
4 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ • ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα 5 συναγωγὰς • τὰς συναγωγὰς
6 ἀγομένους • ἀπαγομένους 7 δὲ • — 8 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας • Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις 9 ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες • ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες 10 συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν • ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων 11 τὴν • — 12 δὲ • —

τῷ¹ λαῷ τούτῳ. 24 Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας,² καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη·³ καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι⁴ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. 25 Καὶ ἔσται⁵ σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης⁶ θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, Ἵδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. 31 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδωτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 32 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. 33 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.⁷

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ⁸ ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη· 35 ὥς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται⁹ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν¹⁰ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε¹¹ ἐκφυγεῖν πάντα¹² τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠϋλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. 38 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὄρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

¹ ἐν τῷ • τῷ ² μαχαίρας • μαχαίρης ³ πάντα τὰ ἔθνη • τὰ ἔθνη πάντα ⁴ ἄχρι • ἄχρι οὗ ⁵ ἔσται • ἔσονται ⁶ ἠχούσης • ἤχους ⁷ παρέλθωσιν • παρελεύσονται ⁸ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ • ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ⁹ γὰρ ἐπελεύσεται • ἐπιελεύσεται γὰρ ¹⁰ οὖν • δὲ ¹¹ καταξιωθῆτε • κατισχύσητε ¹² πάντα • ταῦτα πάντα

The Preparation for, and the Celebration of, the Passover

22 ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. **2** Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον ¹ Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. **4** Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. **5** Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. **6** Καὶ ἐξωμολόγησεν καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. ³

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ⁴ ἧ ἕδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. **8** Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. **9** Οἱ δὲ εἶπον ⁵ αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσομεν; ^{4, 6} **10** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοῦ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσεται ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ ⁷ εἰσπορεύεται. **11** Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **12** Κάκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγειον ⁸ μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. **13** Ἀπελθόντες δὲ εὔρον καθὼς εἶρηκεν ⁹ αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ Πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ δώδεκα ¹⁰ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμῖα ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· **16** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι ¹¹ οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ¹² ἕως ὅτου πληρωθῆ ἔν τῃ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **17** Καὶ δεξιόμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε

^a ἐτοιμάσομεν • ἐτοιμάσωμεν

¹ ἐπικαλούμενον • καλούμενον ² αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς • αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν ³ αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου • ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς ⁴ ἐν • [ἐν] ⁵ εἶπον • εἶπαν ⁶ ἐτοιμάσομεν • ἐτοιμάσωμεν ⁷ οὗ • εἰς ἣν ⁸ ἀνώγειον • ἀνάγιαον ⁹ εἶρηκεν • εἰρήκει ¹⁰ δώδεκα • — ¹¹ οὐκέτι • — ¹² ἐξ αὐτοῦ • αὐτό

ἑαυτοῖς· ¹ 18 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ² οὐ μὴ πῖω ἀπὸ ³ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ⁴ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. 19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἑμὴν ἀνάμνησιν. 20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον ⁵ μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. ⁶ 21 Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς ⁷ τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον· ⁸ πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ παραδίδοται. 23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

A Lesson on Humility

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ⁹ ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ¹⁰ ὡς ὁ διακονῶν. 28 Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, 30 ἵνα ἐσθίητε ¹¹ καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ^{a, 12} καὶ καθίσησθε ¹³ ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς ¹⁴ τοῦ Ἰσραήλ.

^a μου • μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου

¹ ἑαυτοῖς • εἰς ἑαυτοῦς ² ὅτι • [ὅτι] ³ ἀπὸ • ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ ⁴ ὅτου • οὐ ⁵ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον • Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως ⁶ ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον ⁷ Καὶ ὁ μὲν υἱὸς • Ὅτι ὁ υἱὸς μὲν ⁸ πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον • κατὰ τὸ ὀρισμένον πορεύεται ⁹ γενέσθω • γινέσθω ¹⁰ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν • ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ¹¹ ἐσθίητε • ἔσθητε ¹² μου • μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ¹³ καθίσησθε • καθήσεσθε ¹⁴ κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς • τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες

The Walk to Gethsemane and the Agony

31 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος,¹ Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ^a ἡ πίστις σου· καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον² τοὺς ἀδελφούς σου. 33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 Ὁ δὲ εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃ³ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ⁴ τρεῖς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.⁵

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου⁶ καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον,⁷ Οὐθενός. 36 Εἶπεν οὖν⁸ αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον⁹ ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλήσει¹⁰ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει¹¹ μάχαιραν. 37 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι¹² τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ¹³ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 Οἱ δὲ εἶπον,¹⁴ Κύριε, ἰδοῦ, μάχαιραι ᾧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἴκανόν ἐστιν.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.¹⁵ 40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θείς τὰ γόνατα προσηύχετο, 42 λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο¹⁶ ἀπ' ἐμοῦ· πλην μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.^{b, 17} 43 Ὁφθη¹⁸ δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ¹⁹

^a ἐκλίπῃ • ἐκλείπῃ ^b γενέσθω • γινέσθω

1 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος • — 2 στήριξον • στήρισον 3 οὐ μὴ φωνήσῃ • οὐ φωνήσει 4 πρὶν ἢ • ἕως 5 ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με • με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι 6 βαλαντίου • βαλλαντίου 7 εἶπον • εἶπαν 8 οὖν • δὲ 9 βαλάντιον • βαλλάντιον 10 πωλήσει • πωλησάτω 11 ἀγοράσει • ἀγορασάτω 12 ἔτι • — 13 τὰ • τὸ 14 εἶπον • εἶπαν 15 αὐτοῦ • — 16 παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο • παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον 17 γενέσθω • γινέσθω 18 Ὁφθη • Ἰφθη 19 Ἐγένετο δὲ • Καὶ ἐγένετο

ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσει θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.¹ **45** Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους² ἀπὸ τῆς λύπης, **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἐτι δὲ³ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, ὄχλος καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. **48** Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁴ εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω; **49** Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ,⁵ Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρα; **50** Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως,⁷ καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς⁸ τὸ δεξιόν. **51** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐάτε ἕως τούτου. Καὶ ἀγάμενος τοῦ ὀπίου αὐτοῦ,⁹ ἴασατο αὐτόν. **52** Εἶπεν δὲ ὁ¹⁰ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ’ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε¹¹ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; **53** Καθ’ ἡμέραν ὄντος μου μεθ’ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ’ ἐμέ. Ἄλλ’ αὕτη ὑμῶν ἐστίν¹² ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Jesus before Caiaphas and The Denial of Peter

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον¹³ τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. **55** Ἀψάντων¹⁴ δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο¹⁵ ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. **56** Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα

¹ γῆν • γῆν]] ² αὐτοὺς κοιμωμένους • κοιμωμένους αὐτοὺς ³ δὲ • — ⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς δὲ ⁵ εἶπον αὐτῷ • εἶπαν ⁶ μαχαίρα • μαχαίρη ⁷ τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως • τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον ⁸ αὐτοῦ τὸ οὖς • τὸ οὖς αὐτοῦ ⁹ αὐτοῦ • — ¹⁰ ὁ • — ¹¹ ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε ¹² ὑμῶν ἐστίν • ἐστὶν ὑμῶν ¹³ αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον • εἰς τὴν οἰκίαν ¹⁴ Ἀψάντων • Περιαψάντων ¹⁵ αὐτῶν ἐκάθητο • ἐκάθητο ¹⁶ ἐν μέσῳ αὐτῶν • μέσος αὐτῶν

αὐτῷ, εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν,¹ λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.² 58 Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτόν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,³ Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. 59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διῦσχυρίζετο, λέγων, Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. 60 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρήμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. 61 Καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου⁴ τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ⁵ με τρίς. 62 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος⁶ ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν⁷ ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. 64 Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν,⁸ λέγοντες, Προφήτευσον. Τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; 65 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς⁹ καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον¹⁰ αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες, 67 Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπέ¹¹ ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· 68 ἐὰν δὲ καὶ¹² ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε.¹³ 69 Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται¹⁴ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70 Εἶπον¹⁵ δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. 71 Οἱ δὲ εἶπον,¹⁶ Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας;¹⁷ Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

1 ἠρνήσατο αὐτόν • ἠρνήσατο 2 Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν • Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι 3 εἶπεν • ἔφη 4 λόγου • ῥήματος 5 ἀπαρνήσῃ • σήμερον ἀπαρνήσῃ 6 ὁ Πέτρος • — 7 τὸν Ἰησοῦν • αὐτόν 8 ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν • ἐπηρώτων 9 ἀρχιερεῖς • ἀρχιερεῖς τε 10 ἀνήγαγον • ἀπήγαγον 11 εἰπέ • εἶπόν 12 καὶ • — 13 μοι ἢ ἀπολύσητε • — 14 ἔσται • δὲ ἔσται 15 Εἶπον • Εἶπαν 16 εἶπον • εἶπαν 17 χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας • ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν

The Trial before Pilate

23 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. **2** Ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὐρομεν¹ διαστρέφοντα τὸ ἔθνος,² καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους³ διδόναι, λέγοντα⁴ ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. **3** Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν⁵ αὐτόν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. **4** Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὐρίσκω αἷτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. **5** Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι Ἀνασειεὶ τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος⁶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ᾧδε. **6** Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν⁷ ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν. **7** Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀπέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ⁸ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ⁹ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. **9** Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. **10** Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. **11** Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ¹⁰ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθήτα¹¹ λαμπράν, ἀπέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. **12** Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης¹² ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπήρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.¹³

13 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, **14** εἶπεν πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν¹⁴ εὔρον ἐν τῷ

¹ εὐρομεν • εὔραμεν ² ἔθνος • ἔθνος ἡμῶν ³ Καίσαρι φόρους • φόρους
Καίσαρι ⁴ λέγοντα • καὶ λέγοντα ⁵ ἐπηρώτησεν • ἠρώτησεν ⁶ ἀρξάμενος •
καὶ ἀρξάμενος ⁷ Γαλιλαίαν • — ⁸ θέλων ἐξ ἱκανοῦ • ἐξ ἱκανῶν χρόνων
θέλων ⁹ πολλὰ • — ¹⁰ ὁ • [καὶ] ὁ ¹¹ αὐτὸν ἐσθήτα • ἐσθήτα ¹² Πιλάτος
καὶ ὁ Ἡρώδης • Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ¹³ ἑαυτούς • αὐτούς ¹⁴ οὐδὲν •
οὐθέν

ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· **15** ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν,¹ καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. **16** Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **17** Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἓνα.² **18** Ἀνέκραξαν³ δὲ παμπληθεῖ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν·⁴ **19** ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακὴν.⁵ **20** Πάλιν οὖν⁶ ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν,⁷ θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. **21** Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον⁸ αὐτόν. **22** Ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὑρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **23** Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.⁹ **24** Ὁ δὲ¹⁰ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν. **25** Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν¹¹ φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

The Crucifixion, Death, and Burial of Jesus

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου¹² ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἱ καὶ ἐκόπτοντο¹³ καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. **28** Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ¹⁴ Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλην ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. **29** Ὅτι ἰδοῦ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι αἱ στείραι, καὶ κοιλία αἱ οὐκ¹⁵ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ

¹ ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν • ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτόν πρὸς ἡμᾶς ² 23.17 • — ³ Ἀνέκραξαν • Ἀνέκραγον ⁴ Βαραββᾶν • τὸν Βαραββᾶν ⁵ βεβλημένος εἰς φυλακὴν • βληθείς ἐν τῇ φυλακῇ ⁶ οὖν • δὲ ⁷ προσεφώνησεν • προσεφώνησεν αὐτοῖς ⁸ Σταύρωσον σταύρωσον • Σταύρου σταύρου ⁹ καὶ τῶν ἀρχιερέων • — ¹⁰ Ὁ δὲ • Καὶ ¹¹ τὴν • — ¹² Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου • Σίμωνά τινά Κυρηναῖον ἐρχόμενον ¹³ καὶ ἐκόπτοντο • ἐκόπτοντο ¹⁴ ὁ • [ὁ] ¹⁵ κοιλία αἱ οὐκ • αἱ κοιλία αἱ οὐκ

ἐθήλασαν.¹ 30 Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ζύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακούργοι² σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

33 Καὶ ὅτε ἀπῆλθον³ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 Ὁ⁴ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν.⁵ Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον.⁶ 35 Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς,⁷ λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ τοῦ θεοῦ⁸ ἐκλεκτός. 36 Ἐνέπαιζον⁹ δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὄξος¹⁰ προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή γεγραμμένη¹¹ ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν¹² ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.¹³

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων, Εἰ σὺ¹⁴ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτόν καὶ ἡμᾶς. 40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπέτιμα αὐτῷ, λέγων,¹⁵ Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. 42 Καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί¹⁶ μου, κύριε,¹⁷ ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ¹⁸ σου. 43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹⁹ Ἀμὴν λέγω σοι,²⁰ σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

1 ἐθήλασαν • ἔθρεψαν 2 δύο κακούργοι • κακούργοι δύο 3 ἀπῆλθον • ἤλθον
4 Ὁ • [Ὁ 5 ποιοῦσιν • ποιοῦσιν] 6 κλῆρον • κλήρους 7 σὺν αὐτοῖς •
— 8 ὁ τοῦ θεοῦ • τοῦ θεοῦ ὁ 9 Ἐνέπαιζον • Ἐνέπαιζαν 10 καὶ ὄξος •
ὄξος 11 γεγραμμένη • — 12 γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ
Ἑβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν • — 13 Ἰουδαίων • Ἰουδαίων οὗτος 14 Εἰ σὺ • Οὐχὶ
σὺ 15 ἐπέτιμα αὐτῷ λέγων • ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη 16 τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί •
Ἰησοῦ μνήσθητί 17 κύριε • — 18 ἐν τῇ βασιλείᾳ • εἰς τὴν βασιλείαν 19 ὁ
Ἰησοῦς • — 20 λέγω σοι • σοι λέγω

44 Ἦν δὲ¹ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος,² καὶ ἐσχίσθη³ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι⁴ τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα⁵ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος⁶ τὸ γενόμενον, ἐδόξασεν⁷ τὸν θεόν, λέγων, Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες⁸ τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν⁹ τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ¹⁰ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι¹¹ αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὀρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων,¹² ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος— 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν—ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς¹³ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 Καὶ καθελὼν αὐτὸ¹⁴ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν¹⁵ μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς¹⁶ κείμενος. 54 Καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευή,¹⁷ σάββατον ἐπέφωσκεν. 55 Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες,¹⁸ αἵτινες ἦσαν συνελθλυθῆναι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας,¹⁹ ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. 56 Ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

1 Ἦν δὲ • Καὶ ἦν ἤδη 2 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος • Τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος 3 καὶ ἐσχίσθη • ἐσχίσθη δὲ 4 παραθήσομαι • παρατίθεμαι 5 καὶ ταῦτα • τοῦτο δὲ 6 ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχης 7 ἐδόξασεν • ἐδόξαζεν 8 θεωροῦντες • θεωρήσαντες 9 ἑαυτῶν • — 10 αὐτοῦ • αὐτῷ ἀπὸ 11 συνακολουθήσασαι • συνακολουθοῦσαι 12 ὑπάρχων • ὑπάρχων [καὶ] 13 καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς • προσεδέχετο 14 καθελὼν αὐτὸ • καθελὼν 15 αὐτὸ ἐν • αὐτὸν ἐν 16 οὐδέπω οὐδεὶς • οὐδεὶς οὐπω 17 Παρασκευή • Παρασκευῆς καὶ 18 γυναῖκες • αἱ γυναῖκες 19 αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας • ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ

The Resurrection of Jesus

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος,^a ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα,¹ φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινες σὺν αὐταῖς.² 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. 3 Καὶ εἰσελθοῦσαι³ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι⁴ αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις·⁵ 5 ἐμόφωβον δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον⁶ εἰς τὴν γῆν, εἶπον⁷ πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ⁸ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου⁹ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 ⁸ Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου,^{b, 10} καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον¹¹ πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ¹² ἠπίστουν αὐταῖς. 12 Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα¹³ μόνα· καὶ ἀπήλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

The Emmaus Disciples

13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ¹⁴ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἐμμαούς. 14 Καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς

^a βαθέος • βαθέως ^b Ἰακώβου • ἡ Ἰακώβου

¹ βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα • βαθέως ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον ² καὶ τινες σὺν αὐταῖς • — ³ Καὶ εἰσελθοῦσαι • Εἰσελθοῦσαι δὲ ⁴ διαπορεῖσθαι • ἀπορεῖσθαι ⁵ ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις • ἐσθῆτι ἀστραπτούση ⁶ τὸ πρόσωπον • τὰ πρόσωπα ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁹ ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου • τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ ¹⁰ Ἰακώβου • ἡ Ἰακώβου ¹¹ αἱ ἔλεγον • ἔλεγον ¹² αὐτῶν καὶ • ταῦτα καὶ ¹³ κείμενα • — ¹⁴ ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ • ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι

ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὄμιλεϊν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ¹ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. 16 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 17 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστε² σκυθρωποί; 18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα³ Κλεοπᾶς, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον⁴ αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,⁵ ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. 20 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. Ἀλλὰ γε σὺν⁶ πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον⁷ ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι⁸ ἐπὶ τὸ μνημεῖον. 23 καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐφορακεῖναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. 24 Καὶ ἀπήλθον τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὐρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. 25 Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· 26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; 27 Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως⁹ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διημήνευεν¹⁰ αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. 28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω¹¹ πορεύεσθαι. 29 Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἡ¹² ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ

1 ὁ • — 2 ἐστε • ἐστάθησαν 3 ὁ εἷς ᾧ ὄνομα • εἷς ὀνόματι 4 εἶπον • εἶπαν 5 Ναζωραίου • Ναζαρηνοῦ 6 σὺν • καὶ σὺν 7 σήμερον • — 8 ὄρθριαι • ὄρθριναι 9 Μωσέως • Μωϋσέως 10 διημήνευεν • διεμήνευεν 11 προσεποιεῖτο πορρωτέρω • προσεποιήσατο πορρώτερον 12 ἡ • ἤδη ἡ

μείναι σὺν αὐτοῖς. **30** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. **31** Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. **32** Καὶ εἶπον¹ πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν,² ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς³ διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; **33** Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους⁴ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, **34** λέγοντας ὅτι Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως,⁵ καὶ ὤφθη Σίμωνι. **35** Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

The Last Appearances of Jesus

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς⁶ ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. **37** Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμβοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. **38** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουνσιν ἐν ταῖς καρδίαις⁷ ὑμῶν; **39** Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι.⁸ ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. **40** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν⁹ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. **41** Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; **42** Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.¹⁰ **43** Καὶ λαβῶν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς,¹¹ Οὗτοι οἱ λόγοι¹² οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὄν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ¹³ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. **45** Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως

¹ εἶπον • εἶπαν ² ἐν ἡμῖν • [ἐν ἡμῖν] ³ καὶ ὡς • ὡς ⁴ συνηθροισμένους • ἠθροισμένους ⁵ Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως • ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος ⁶ ὁ Ἰησοῦς — ⁷ ταῖς καρδίαις • τῇ καρδίᾳ ⁸ αὐτὸς ἐγὼ εἰμι • ἐγὼ εἰμι αὐτός ⁹ ἐπέδειξεν • ἔδειξεν ¹⁰ καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου — ¹¹ αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς ¹² λόγοι • λόγοι μου ¹³ Μωσέως καὶ • Μωυσέως καὶ τοῖς

ἔδει¹ παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν² ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον³ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 48 Ὑμεῖς δὲ ἐστε⁴ μάρτυρες τούτων. 49 Καὶ ἰδοῦ,⁵ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ,⁶ ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.⁷

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕξω ἕως εἰς⁸ Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. 52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης· 53 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ⁹ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. Ἀμήν.¹⁰

1 καὶ οὕτως ἔδει • — 2 καὶ ἄφεσιν • εἰς ἄφεσιν 3 ἀρξάμενον • ἀρξάμενοι
4 δὲ ἐστε • — 5 ἰδοῦ • [ἰδοῦ] 6 Ἱερουσαλήμ • — 7 δύναμιν ἐξ ὕψους •
ἐξ ὕψους δύναμιν 8 ἕξω ἕως εἰς • [ἕξω] ἕως πρὸς 9 αἰνοῦντες καὶ • —
10 Ἀμήν • —

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

According to John

The Word Became Flesh

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. 4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. 6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. 7 Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. 8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν—καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός—πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. 15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος

ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. **16** Καὶ ἐκ¹ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. **17** Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως² ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. **18** Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός,³ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

The Testimony of John the Baptist

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ⁴ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; **20** Καὶ ὠμολόγησεν, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὠμολόγησεν ὅτι Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ⁵ ὁ χριστός. **21** Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ;⁶ Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὐ. **22** Εἶπον⁷ οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; Ἴνα ἀποκρισὶν δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **23** Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνετε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. **24** Καὶ οἱ⁸ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. **25** Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον⁹ αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, οὔτε Ἠλίας, οὔτε¹⁰ ὁ προφήτης; **26** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ¹¹ ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **27** Αὐτός ἐστιν¹² ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν·¹³ οὐ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ¹⁴ ἄξιός ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. **28** Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης¹⁵ βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει^α τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν

^α βλέπει • βλέπει ὁ Ἰωάννης

¹ Καὶ ἐκ • Ὅτι ἐκ ² Μωσέως • Μωϋσέως ³ ὁ μονογενὴς υἱός • μονογενὴς θεός ⁴ οἱ • [πρὸς αὐτόν] οἱ ⁵ Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ • Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ⁶ Ἠλίας εἶ σύ • Σὺ Ἠλίας εἶ ⁷ Εἶπον • Εἶπαν ⁸ οἱ • — ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ οὔτε Ἠλίας οὔτε • οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ¹¹ δὲ • — ¹² Αὐτός ἐστιν • — ¹³ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν • — ¹⁴ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ • οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ] ¹⁵ Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης

τοῦ κόσμου. 30 Οὗτός ἐστιν περὶ¹ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 31 Κἀγὼ οὐκ ἤδιν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι² βαπτίζων. 32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ³ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. 33 Κἀγὼ οὐκ ἤδιν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 34 Κἀγὼ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

The First Disciples of Jesus

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστίκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ⁴ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. 38 Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον⁵ αὐτῷ, Ῥαββί—δὲ λέγεται ἐρμηνευόμενον,⁶ Διδάσκαλε—ποῦ μένεις; 39 Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε.⁷ Ἦλθον καὶ εἶδον⁸ ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. 40 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. 41 Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος⁹ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν¹⁰—ὃ ἐστιν μεθερμηνεύομενον, χριστός. 42 Καὶ¹¹ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας^b αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάν·¹² σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς—δὲ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

^a ὡσεὶ • ὡς ^b Ἐμβλέψας • Ἐμβλέψας δὲ

¹ περὶ • ὑπὲρ ² τῷ ὕδατι • ὕδατι ³ ὡσεὶ • ὡς ⁴ αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ • οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ ⁵ εἶπον • εἶπαν ⁶ ἐρμηνευόμενον • μεθερμηνεύομενον
⁷ ἴδετε • ὄψεσθε ⁸ Ἦλθον καὶ εἶδον • Ἦλθον οὖν καὶ εἶδαν ⁹ πρῶτος • πρῶτον ¹⁰ Μεσίαν • Μεσσίαν ¹¹ Καὶ • — ¹² Ἰωάν • Ἰωάννου

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ^α Ἀκολούθει μοι. 44 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅν ἔγραψεν Μωσῆς¹ ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταὶ εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν² τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρέτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος,³ Ἔρχου καὶ ἴδε. 47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. 48 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκὴν, εἰδόν σε. 49 Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ,⁴ Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς⁵ τοῦ Ἰσραήλ. 50 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν σοι, Εἶδόν⁶ σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει.⁷ 51 Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι⁸ ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῶτα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

The Marriage at Cana

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 4 Λέγει⁹ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. 5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὅ τι ἂν λέγη ὑμῖν, ποιήσατε. 6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ¹⁰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,

^α ὁ Ἰησοῦς • —

¹ Μωσῆς • Μωϋσῆς ² τὸν υἱὸν • υἱὸν ³ Φίλιππος • [ὁ] Φίλιππος

⁴ Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ • αὐτῷ Ναθαναήλ ⁵ εἶ ὁ βασιλεὺς • βασιλεὺς εἶ ⁶ Εἶδόν • ὅτι εἶδόν ⁷ ὄψει • ὄψη ⁸ ἀπ' ἄρτι • — ⁹ Λέγει • [καὶ] λέγει
¹⁰ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ • λίθιναι ὑδρίαὶ ἕξ κατὰ

χωροῦσαι¹ ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. 7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. 8 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν.² 9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν—οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ—φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλινος, 10 καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε³ τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. 11 Ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν⁴ τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

The Purging of the Temple and Its Results

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοῦμ,⁵ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,⁶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. 15 Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν.⁷ 16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. 17 Ἐμνήσθησαν δὲ⁸ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. 18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον⁹ αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. 20 Εἶπον¹⁰ οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα¹¹

¹ χωροῦσαι • κείμενα χωροῦσαι ² Καὶ ἤνεγκαν • Οἱ δὲ ἤνεγκαν ³ τότε • — ⁴ τὴν ἀρχὴν • ἀρχὴν ⁵ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ⁶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ • ἀδελφοὶ [αὐτοῦ] ⁷ ἀνέστρεψεν • ἀνέτρεψεν ⁸ δὲ • — ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ Εἶπον • Εἶπαν ¹¹ Τεσσαράκοντα • Τεσσεράκοντα

καὶ ἔξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη¹ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ² εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 24 Αὐτὸς δὲ ὁ³ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν⁴ αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

The Visit of Nicodemus

3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· 2 οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν^α νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται⁵ ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. 3 Ἀπεκρίθη ὁ⁶ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ⁷ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὢν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνευμά ἐστίν. 7 Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. 8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. 9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;

^α αὐτόν • τὸν Ἰησοῦν

¹ ᾠκοδομήθη • οἰκοδομήθη ² ᾧ • ὄν ³ ὁ • — ⁴ ἑαυτὸν • αὐτόν ⁵ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται • δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ⁶ ὁ • — ⁷ ὁ • [ὁ]

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **11** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **12** Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; **13** Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.¹ **14** Καὶ καθὼς Μωσῆς² ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· **15** ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν³ μὴ ἀπόληται, ἀλλ’⁴ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ⁵ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. **17** Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς⁶ τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ. **18** Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **19** Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν⁷ τὰ ἔργα. **20** Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσει μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ. **21** Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

John's Second Testimony of Jesus

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ’ αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. **23** Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης⁸ βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ,^{a,9} ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. **24** Οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ

^a Σαλήμ • Σαλείμ

¹ ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ — ² Μωσῆς • Μωϋσῆς ³ εἰς αὐτὸν • ἐν αὐτῷ ⁴ μὴ ἀπόληται ἀλλ’ — ⁵ αὐτοῦ • — ⁶ αὐτοῦ εἰς • εἰς ⁷ πονηρὰ αὐτῶν • αὐτῶν πονηρὰ ⁸ Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης ⁹ Σαλήμ • Σαλείμ

Ἰωάννης. 25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον¹ αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. 27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν,² ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε³ ὅτι εἶπον, Οὐκ⁴ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 Ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν.⁵ 32 Καὶ ὁ⁶ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. 34 Ὅν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ⁷ πνεῦμα. 35 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν,^a ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

Jesus and the Woman of Samaria

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος⁸ ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης— 2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ— 3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς⁹ τὴν Γαλιλαίαν. 4 Ὑδεὶ δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

^a ζωὴν • τὴν ζωὴν

1 εἶπον • εἶπαν 2 οὐδέν • οὐδὲ ἔν 3 μαρτυρεῖτε • μοι μαρτυρεῖτε 4 Οὐκ • [ὅτι] Οὐκ 5 οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν • οὐρανοῦ ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν] 6 Καὶ ὁ • Ὁ 7 ὁ θεὸς τὸ • τὸ 8 κύριος • Ἰησοῦς 9 εἰς • πάλιν εἰς

5 Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ¹ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὥσει² ἔκτη. 7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν.³ 8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις,⁴ Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν⁵ αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρεΐτιδος;⁶—Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεΐταις.⁷ 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν,⁸ σὺ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. 11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; 13 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· 14 ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ¹⁰ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. 15 Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι¹¹ ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,¹² Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. 17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν,¹³ Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. 19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. 20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν

¹ Ἰωσήφ • [τῷ] Ἰωσήφ ² ὥσει • ὡς ³ πιεῖν • πεῖν ⁴ Σαμαρεῖτις • Σαμαρίτις
⁵ πιεῖν • πεῖν ⁶ οὔσης γυναικὸς Σαμαρεΐτιδος • γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης
⁷ Σαμαρεΐταις • Σαμαρίταις ⁸ πιεῖν • πεῖν ⁹ ἡ γυνή • [ἡ γυνή] ¹⁰ διψήσῃ •
διψήσει ¹¹ ἔρχομαι • διέρχωμαι ¹² ὁ Ἰησοῦς • — ¹³ εἶπεν • εἶπεν αὐτῷ

Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.¹ 21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι² ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. 23 Ἀλλ’³ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 Πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσίας⁴ ἔρχεται—ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.⁵ 26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον⁶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν⁷ ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ’ αὐτῆς; 28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, 29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; 30 Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν. 31 Ἐν δὲ⁸ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταί, λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. 32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 33 Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μή τις ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; 34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ⁹ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. 35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνός ἐστιν, καὶ ὁ θερισμός ἔρχεται; Ἰδοῦ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. 36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν¹⁰ λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ¹¹ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.

1 δεῖ προσκυνεῖν • προσκυνεῖν δεῖ 2 Γύναι πίστευσόν μοι • Πίστευέ μοι γύναι
3 Ἀλλ’ • Ἀλλὰ 4 Μεσίας • Μεσσίας 5 πάντα • ἅπαντα 6 ἦλθον • ἦλθαν
7 ἐθαύμασαν • ἐθαύμαζον 8 δὲ • — 9 ποιῶ • ποιήσω 10 Καὶ ὁ θερίζων
μισθὸν • Ὁ θερίζων μισθὸν 11 ἵνα καὶ • ἵνα

37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός,¹ ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν² διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ὅσα³ ἐποίησα. 40 Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται,⁴ ἠρώτων αὐτὸν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.⁵

The Healing of the Nobleman's Son

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν⁶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 Αὐτὸς γὰρ ὁ⁷ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ⁸ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς⁹ εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναοῦμ.¹⁰ 47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα¹¹ καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἔμελλεν^{a, 12} γὰρ ἀποθνήσκειν. 48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 Λέγει αὐτῷ ὁ

^a ἔμελλεν • ἤμελλεν

¹ ὁ ἀληθινός • ἀληθινός ² Σαμαρειτῶν • Σαμαριτῶν ³ ὅσα • ἃ
⁴ Σαμαρεῖται • Σαμαριται ⁵ ὁ χριστός • — ⁶ καὶ ἀπῆλθεν • — ⁷ ὁ • —
⁸ ἃ • ὅσα ⁹ ὁ Ἰησοῦς • — ¹⁰ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ¹¹ αὐτὸν ἵνα • ἵνα
¹² ἔμελλεν • ἤμελλεν

Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ. Καὶ ἐπίστευσεν¹ ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ² εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν³ λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς σου⁴ ζῆ. 52 Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν⁵ ἐν ἣ κομψότερον ἔσχεν. Καὶ εἶπον⁶ αὐτῷ ὅτι Χθὲς⁷ ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 Ἐγὼ οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ⁸ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ὁ⁹ υἱός σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. 54 Τοῦτο πάλιν¹⁰ δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

The Paralyzed Man of Bethesda

5 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ^{a, 11} ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ¹² Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

2 Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἣ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά,¹³ πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ¹⁴ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.¹⁵ 4 Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαιναν ἐν τῇ κολυμβήθρα, καὶ ἐτάρασεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δὴποτε κατείχετο νοσήματι.¹⁶ 5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ^{b, 17} ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.¹⁸ 6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακαίμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἴνα, ὅταν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ

^a ἡ • — ^b ὀκτὼ • καὶ ὀκτὼ

¹ Καὶ ἐπίστευσεν • Ἐπίστευσεν ² ᾧ • ὄν ³ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν • ἀπήντησαν αὐτῷ ⁴ σου • αὐτοῦ ⁵ παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν • τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ⁶ Καὶ εἶπον • Εἶπαν οὖν ⁷ Χθὲς • Ἐχθὲς ⁸ ἐν ἐκείνῃ • [ἐν] ἐκείνῃ ⁹ ὅτι Ὁ • Ὁ ¹⁰ πάλιν • [δὲ] πάλιν ¹¹ ἡ • — ¹² ὁ • — ¹³ Βηθεσδά • Βηθζαθά ¹⁴ πολὺ • — ¹⁵ ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν • — ¹⁶ 5.4 • — ¹⁷ ὀκτὼ • [καὶ] ὀκτὼ ¹⁸ ἀσθενείᾳ • ἀσθενείᾳ αὐτοῦ

ἔμοῦ καταβαίνει. **8** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι,¹ ἄρον τὸν κράββατόν² σου, καὶ περιπάτει. **9** Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράββατον³ αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· οὐκ⁴ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον.⁵ **11** Ἀπεκρίθη⁶ αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκείνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν κράββατόν⁷ σου καὶ περιπάτει. **12** Ἠρώτησαν οὖν⁸ αὐτόν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον τὸν κράββατόν σου⁹ καὶ περιπάτει; **13** Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** Μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι^{a, 10} γένηται. **15** Ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **16** Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι,¹¹ καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,¹² ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

The Relation between the Father and the Son

17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹³ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. **18** Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυνεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν¹⁴ αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιούντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκείνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. **20** Ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν,

^a τί σοι • σοί τι

¹ Ἔγειραι • Ἔγειρε ² κράββατόν • κράβαττόν ³ κράββατον • κράβαττον
⁴ οὐκ • καὶ οὐκ ⁵ κράββατον • κράβαττόν σου ⁶ Ἀπεκρίθη • Ὁ δὲ ἀπεκρίθη
⁷ κράββατόν • κράβαττόν ⁸ οὖν • — ⁹ τὸν κράββατόν σου • — ¹⁰ τί σοι • σοί τι ¹¹ τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι • οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν ¹² καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι • — ¹³ Ἰησοῦς • [Ἰησοῦς] ¹⁴ εἶπεν • ἔλεγεν

καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 Ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὐδὲ θέλει ζωοποιεῖ. 22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ· 23 ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. 24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. 25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται¹ τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.² 26 Ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ³ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 27 καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν⁴ ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. 28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἧ ἅ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται⁵ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, 29 καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.⁶

The Witness of John, of the Father, and of Scriptures

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 32 Ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. 34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν⁷ μοι ὁ πατήρ

¹ ἀκούσονται • ἀκούσουσιν ² ζήσονται • ζήσουσιν ³ ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ • καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ⁴ καὶ κρίσιν • κρίσιν ⁵ ἀκούσονται • ἀκούσουσιν ⁶ πατρός • — ⁷ ἔδωκέν • δέδωκέν

ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,¹ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. 37 Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς² μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε,³ οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε. 38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν,⁴ ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 Ἐρευνᾶτε⁵ τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· 42 ἀλλ’⁶ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.⁷ 44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,⁸ εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῆ,⁹ ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

The Feeding of the Five Thousand

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. 2 Καὶ ἠκολούθει¹⁰ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων αὐτοῦ¹¹ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ¹² Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 5 Ἐπάρas οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς,¹³ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται

^a Μωσῆ • Μωσει

¹ ἐγὼ ποιῶ • ποιῶ ² αὐτὸς • ἐκεῖνος ³ ἀκηκόατε πώποτε • πώποτε ἀκηκόατε
⁴ μένοντα ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν μένοντα ⁵ Ἐρευνᾶτε • Ἐραυνᾶτε ⁶ ἀλλ’ • ἀλλὰ
⁷ λήψεσθε • λήμψεσθε ⁸ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁹ Μωσῆ • Μωϋσεῖ ¹⁰ Καὶ ἠκολούθει • Ἠκολούθει δὲ ¹¹ ἐώρων αὐτοῦ • ἐθεώρων ¹² ὁ • — ¹³ ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς • τοὺς ὀφθαλμούς ὁ Ἰησοῦς

πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν¹ Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσομεν² ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος,³ Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι⁴ λάβῃ. 8 Λέγει αὐτῷ εἰς ἕκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, 9 Ἔστιν παιδάριον ἐν ᾧδε, ὃ⁵ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; 10 Εἶπεν δὲ ὁ⁶ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον^{a,7} οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὥσει⁸ πεντακισχίλιοι. 11 Ἔλαβεν δὲ τοὺς⁹ ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ¹⁰ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. 12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. 13 Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένευσαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν¹¹ τοῖς βεβρωκόσιν. 14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς,¹² ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

Jesus Walks on the Sea

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτόν¹³ βασιλέα, ἀνεχώρησεν¹⁴ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ¹⁵ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ.¹⁶ Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει,

^a Ἀνέπεσον • Ἀνέπεσαν

1 τὸν • — 2 ἀγοράσομεν • ἀγοράσωμεν 3 Φίλιππος • [ὁ] Φίλιππος 4 αὐτῶν βραχύ τι • βραχύ [τι] 5 ἐν ᾧδε ὁ • ᾧδε ὃς 6 δὲ ὁ • ὁ 7 Ἀνέπεσον • Ἀνέπεσαν 8 ὥσει • ὡς 9 δὲ τοὺς • οὖν τοὺς 10 τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ • — 11 ἐπερίσσευσεν • ἐπερίσσευσαν 12 ὁ Ἰησοῦς • — 13 ποιήσωσιν αὐτόν • ποιήσωσιν 14 ἀνεχώρησεν • ἀνεχώρησεν πάλιν 15 τὸ • — 16 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ

καὶ οὐκ¹ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. 18 Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.² 19 Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. 20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. 21 Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο³ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

Jesus the Bread of Life

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν⁴ ὅτι πλοῖαριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν ἐκείνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁵ καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖαριον, ἀλλὰ⁶ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον— 23 ἄλλα δὲ⁷ ἦλθεν πλοῖαρια⁸ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου— 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα,⁹ καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ,¹⁰ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὦδε γέγονας; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. 28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; 29 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς¹¹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε¹² εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; 31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα

¹ οὐκ • οὐπω ² διηγείρετο • διεγείρετο ³ τὸ πλοῖον ἐγένετο • ἐγένετο τὸ πλοῖον

⁴ ἰδὼν • εἶδον ⁵ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • — ⁶ πλοῖαριον

ἀλλὰ • πλοῖον ἀλλὰ ⁷ δὲ • — ⁸ πλοῖαρια • πλοιά[ρια] ⁹ πλοῖα • πλοῖαρια

¹⁰ Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ¹¹ Ἰησοῦς • [ὁ] Ἰησοῦς ¹² πιστεύσητε •

πιστεύητε

ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς¹ δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. 34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τούτον. 35 Εἶπεν δὲ² αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με³ οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ⁴ πώποτε. 36 Ἄλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με,⁵ καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἤξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με⁶ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. 38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ⁷ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός,⁸ ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ^a τῇ^{b,9} ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 Τοῦτο δὲ¹⁰ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,¹¹ ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ¹² ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 42 Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος¹³ ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; 43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ¹⁴ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ¹⁵ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. Πᾶς

^a αὐτὸ • αὐτόν ^b τῇ • ἐν τῇ

¹ Μωσῆς • Μωϋσῆς ² δὲ • — ³ πρὸς με • πρὸς ἐμὲ ⁴ διψήσῃ • διψήσει
⁵ με • [με] ⁶ με • ἐμὲ ⁷ ἐκ • ἀπὸ ⁸ πατρός • — ⁹ τῇ • [ἐν] τῇ ¹⁰ δέ • γάρ
¹¹ πέμψαντός με • πατρός μου ¹² τῇ • [ἐν] τῇ ¹³ οὖν λέγει οὗτος • νῦν λέγει
¹⁴ οὖν ὁ • — ¹⁵ καὶ ἐγὼ • κἀγὼ

οὖν ὁ ἀκούων¹ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς με.² 46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἐώρακεν,³ εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. 47 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,⁴ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. 48 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,⁵ καὶ ἀπέθανον. 50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγη καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται⁶ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω⁷ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα⁸ φαγεῖν; 53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ⁹ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ^α ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶν βρώσις,¹⁰ καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶν πόσις. 56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 Καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται¹² δι' ἐμέ. 58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ¹³ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα,¹⁴ καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται^{β, 15} εἰς τὸν αἰῶνα. 59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναοῦμ.¹⁶

^α τῇ • ἐν τῇ ^β ζήσεται • ζήσει

1 οὖν ὁ ἀκούων • ὁ ἀκούσας 2 με • ἐμέ 3 τις ἐώρακεν • ἐώρακέν τις 4 εἰς ἐμέ • — 5 τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ • ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα 6 ζήσεται • ζήσει
7 ἣν ἐγὼ δώσω • — 8 σὰρκα • σάρκα [αὐτοῦ] 9 καὶ ἐγὼ • κἀγὼ 10 ἀληθῶς ἐστὶν βρώσις • ἀληθῆς ἐστὶν βρώσις 11 ἀληθῶς ἐστὶν πόσις • ἀληθῆς ἐστὶν πόσις 12 ζήσεται • ζήσει 13 ἐκ τοῦ • ἐξ 14 ὑμῶν τὸ μάννα • — 15 ζήσεται • ζήσει 16 Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ

The Offense of Many Disciples

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον,¹ Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος·² τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; 61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; 63 Τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ³ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστίν. 64 Ἄλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσω αὐτόν. 65 Καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς μου.⁴

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁵ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; 68 Ἀπεκρίθη οὖν⁶ αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. 69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.⁷ 70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁸ Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; 71 Ἐλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην·⁸ οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι,⁹ εἷς ὢν¹⁰ ἐκ τῶν δώδεκα.

The Unbelief of Jesus' Relatives

7 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα¹¹ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν

^a ὁ Ἰησοῦς • —

¹ εἶπον • εἶπαν ² οὗτος ὁ λόγος • ὁ λόγος οὗτος ³ λαλῶ • λελάληκα
⁴ μου • — ⁵ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ • [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
ἀπῆλθον ⁶ οὖν • — ⁷ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος • ἅγιος τοῦ
θεοῦ ⁸ Ἰσκαριώτην • Ἰσκαριώτου ⁹ αὐτὸν παραδιδόναι • παραδιδόναι αὐτόν
¹⁰ ὢν • — ¹¹ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα • μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς

Ἰουδαίων ἢ Σκηνοπηγία. 3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου¹ ἃ ποιεῖς. 4 Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι² ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. 5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐπω³ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς⁴ οὐπω πεπλήρωται. 9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,⁵ ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Jesus at the Feast of Tabernacles

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν,⁶ οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς⁷ ἐν κρυπτῷ. 11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; 12 Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν⁸ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἄγαθός ἐστιν· ἄλλοι⁹ ἔλεγον, Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. 13 Οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσουσίης, ἀνέβη ὁ¹⁰ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. 15 Καὶ ἐθαύμαζον¹¹ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς; 16 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ¹² Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. 17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδασχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. 18 Ὁ ἀπ' ἐαυτοῦ

¹ θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου • θεωρήσουσιν σοῦ τὰ ἔργα ² ἐν κρυπτῷ τι • τι ἐν κρυπτῷ ³ ταύτην ἐγὼ οὐπω • ἐγὼ οὐκ ⁴ καιρὸς ὁ ἐμὸς • ἐμὸς καιρὸς ⁵ αὐτοῖς • αὐτὸς ⁶ τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν • εἰς τὴν ἑορτὴν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη ⁷ ἀλλ' ὡς • ἀλλὰ [ὡς] ⁸ πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν • περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ⁹ ἄλλοι • ἄλλοι [δὲ] ¹⁰ ὁ • — ¹¹ Καὶ ἐθαύμαζον • Ἐθαύμαζον οὖν ¹² ὁ • [ὁ]

λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἐστίν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 19 Οὐ Μωσῆς¹ δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτείνει; 20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν,² Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτείνει; 21 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. 22 Διὰ τοῦτο Μωσῆς³ δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως⁴ ἐστίν, ἀλλ’ ἐκ τῶν πατέρων—καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. 23 Εἰ περιτομήν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως,⁵ ἔμοι χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 Μὴ κρίνετε κατ’ ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.⁶

25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτείνει; 26 Καὶ ἶδε παρρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ⁷ χριστός; 27 Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. 28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἅπ’ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἐστίν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 29 Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ’ αὐτοῦ εἰμι, κάκεῖνός με ἀπέστειλεν. 30 Ἐζήτουν οὖν αὐτόν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ’ αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου⁸ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι⁹ Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι¹⁰ πλείονα σημεῖα τούτων¹¹ ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν; 32 Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς¹² ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. 33 Εἶπεν

1 Μωσῆς • Μωϋσῆς 2 καὶ εἶπεν • — 3 Μωσῆς • Μωϋσῆς 4 Μωσέως • Μωϋσέως 5 Μωσέως • Μωϋσέως 6 κρίνατε • κρίνετε 7 ἀληθῶς ὁ • ὁ 8 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου • Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ 9 ὅτι • — 10 μήτι • μὴ 11 τούτων • — 12 ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας

οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον¹ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμπαντά με. 34 Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε·² καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; 36 Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος³ ὃν εἶπεν, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε·⁴ καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραζεν, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρέουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ^{4,5} ἕμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες⁶ εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον,⁷ ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. 40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου⁸ ἀκούσαντες τὸν λόγον⁹ ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. 41 Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ἄλλοι¹⁰ ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; 42 Οὐχὶ¹¹ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ χριστὸς ἔρχεται;¹² 43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο¹³ δι' αὐτόν. 44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; 46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν¹⁴ ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.¹⁵ 47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς

^a οὐ • ὁ

¹ μικρὸν χρόνον • χρόνον μικρὸν ² εὐρήσετε • εὐρήσετέ [με] ³ οὗτος ὁ λόγος • ὁ λόγος οὗτος ⁴ εὐρήσετε • εὐρήσετέ [με] ⁵ οὐ • ὁ ⁶ πιστεύοντες • πιστεύσαντες ⁷ ἅγιον • — ⁸ Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου • Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ⁹ τὸν λόγον • τῶν λόγων τούτων ¹⁰ χριστός Ἄλλοι • χριστός Οἱ δὲ ¹¹ Οὐχὶ • Οὐχ ¹² ὁ χριστὸς ἔρχεται • ἔρχεται ὁ χριστός ¹³ ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο • ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ ¹⁴ οὕτως ἐλάλησεν • ἐλάλησεν οὕτως ¹⁵ ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος •

πεπλάνησθε; 48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 Ἄλλ' ¹ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί² εἰσιν. 50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς—ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, ³ εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν— 51 Μή ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον⁴ καὶ γνῶ τί ποιεῖ; 52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁵ αὐτῷ, Μή καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον⁶ καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας⁷ οὐκ ἐγγεραται.⁸ 53 Καὶ⁹ ἐπορεύθη¹⁰ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

The Woman Taken in Adultery

8 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο.¹¹ καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν¹² γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ¹³ καταληφθεῖσαν.¹⁴ καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες,¹⁵ Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη¹⁶ ἐπ' αὐτοφόρῳ^{a, 17} μοιχευομένη. 5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς^b ἡμῖν¹⁸ ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι.¹⁹ σὺ οὖν τί λέγεις; 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῳσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν^{c, 20} εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.²¹ 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς,²²

^a αὐτοφόρῳ • αὐτοφόρῳ ^b Μωσῆς • Μωϋσῆς ^c ἔγραφεν • κατέγραφεν

1 Ἄλλ' • Ἀλλὰ 2 ἐπικατάρατοί • ἐπάρατοί 3 νυκτὸς πρὸς αὐτόν • πρὸς αὐτὸν [τὸ] πρότερον 4 παρ' αὐτοῦ πρότερον • πρῶτον παρ' αὐτοῦ 5 εἶπον • εἶπαν 6 Ἐρεύνησον • Ἐραύνησον 7 προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας • ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης 8 ἐγγεραται • ἐγείρεται 9 Καὶ • [Καὶ 10 ἐπορεύθη • ἐπορεύθησαν 11 ἤρχετο • ἤρχετο πρὸς αὐτόν 12 πρὸς αὐτόν • — 13 ἐν μοιχείᾳ • ἐπὶ μοιχείᾳ 14 καταληφθεῖσαν • κατελημμένην 15 πειράζοντες • — 16 κατελήφθη • κατελήπται 17 αὐτοφόρῳ • αὐτοφόρῳ 18 Μωσῆς ἡμῖν • ἡμῖν Μωϋσῆς 19 λιθοβολεῖσθαι • λιθάξιν 20 ἔγραφεν • κατέγραφεν 21 μὴ προσποιούμενος • — 22 ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς • ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον^{α,1} ἐπ’ αὐτήν τὸν^β λίθον βαλέτω.^{ς,2} **8** Καὶ πάλιν κάτω κύψας³ ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. **9** Οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι,⁴ ἐξήρχοντο εἰς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,⁵ καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. **10** Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός,⁶ εἶπεν αὐτῇ,⁷ Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;⁸ Οὐδεῖς σε κατέκρινεν; **11** Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεῖς, κύριε. Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω.⁹ πορεύου καὶ¹⁰ μηκέτι ἀμάρτανε.¹¹

μ⁶ alternative to main text μ⁵ in John 7:53–8:11:

53 Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· **1** καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. **2** Ὁρθρου δὲ πάλιν βαθέος^δ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. **3** Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν^ε γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατελιμμένην, καὶ στήσαντες αὐτήν ἐν τῷ μέσῳ, **4** εἶπον αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταύτην εὗρομεν ἐπ’ αὐτοφώρῳ^ς μοιχευομένην. **5** Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς^ς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις περὶ αὐτῆς; **6** Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορίαν κατ’ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. **7** Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπερωτῶντες αὐτόν, ἀναβλέψας εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ’ αὐτήν. **8** Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. **9** Οἱ δέ, ἀκούσαντες, ἐξήρχοντο^ι εἰς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,^ι καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. **10** Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν αὐτήν καὶ εἶπεν, Γύναι, ποῦ εἰσιν; ^κ Οὐδεῖς σε κατέκρινεν; **11** Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεῖς, κύριε. Εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν^ι μηκέτι ἀμάρτανε.

^α πρῶτον • πρῶτος ^β τὸν • — ^ς βαλέτω • βαλλέτω ^δ βαθέος • βαθέως ^ε πρὸς αὐτόν • — ^ς αὐτοφώρῳ • αὐτοφόρῳ ^ς Μωϋσῆς • Μωσῆς ^ι περὶ αὐτῆς • — ^ι ἐξήρχοντο • καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο ^ι μόνος ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς μόνος ^κ εἰσιν • εἰσιν οἱ κατήγοροί σου ^ι καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν • ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ

¹ πρῶτον • πρῶτος ² τὸν λίθον βαλέτω • βαλέτω λίθον ³ κάτω κύψας • κατακύψας ⁴ καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι • — ⁵ ὁ Ἰησοῦς • — ⁶ καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός • — ⁷ αὐτῇ • αὐτῇ Γύναι ⁸ ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου • — ⁹ κρίνω • κατακρίνω ¹⁰ καὶ • [καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν ¹¹ ἀμάρτανε • ἀμάρτανε]]

Jesus the Light of the World

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν¹ λέγων, Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. 13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ² ποῦ ὑπάγω. 15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής³ ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἶμι, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. 17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. 18 Ἐγὼ εἶμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. 19 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.⁴ 20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς⁵ ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁶ Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 22 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; 23 Καὶ εἶπεν⁷ αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἶμι· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ,⁸ ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἶμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. 25 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν⁹ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. 26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, καὶ γὰρ ἂ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ,

1 ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν • ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς 2 ἔρχομαι καὶ • ἔρχομαι ἢ
3 ἀληθής • ἀληθινή 4 ᾔδειτε ἄν • ἂν ᾔδειτε 5 ὁ Ἰησοῦς • — 6 ὁ Ἰησοῦς • —
7 εἶπεν • ἔλεγεν 8 τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ • τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ 9 Καὶ
εἶπεν • Εἶπεν

ταῦτα λέγω¹ εἰς τὸν κόσμον. 27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς² ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ μου,³ ταῦτα λαλῶ. 29 καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκέν με μόνον ὁ πατήρ,⁴ ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

The True Liberty of the Gospel

31 Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ· 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. 33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ,⁵ Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. 35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 Ἐγὼ δ' ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου,⁷ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν δ' ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρί ὑμῶν,⁸ ποιεῖτε. 39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁹ αὐτῷ, Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε,¹⁰ τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε.^a 40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν¹¹ αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. 42 Εἶπεν οὖν¹² αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατήρ ὑμῶν ἦν,

^a ἐποιεῖτε • ἐποιεῖτε ἄν

¹ λέγω • λαλῶ ² αὐτοῖς • [αὐτοῖς] ³ μου • — ⁴ ὁ πατήρ • — ⁵ αὐτῷ • πρὸς αὐτόν ⁶ Ἐγὼ δ' ἄ ἐγὼ ⁷ μου • — ⁸ δ' ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρί ὑμῶν • ἂ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ ἦτε • ἐστε ¹¹ Εἶπον οὖν • Εἶπαν [οὖν] ¹² οὖν • —

ἡγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἅπ' ἑμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκοῦειν τὸν λόγον τὸν ἐμὸν. 44 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἅπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν,¹ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλή τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. 46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; Εἰ δὲ² ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; 47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. 48 Ἀπεκρίθησαν οὖν³ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον⁴ αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης⁵ εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. 50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν⁶ τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. 52 Εἶπον οὖν⁷ αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. 53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;⁸ 54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω⁹ ἑμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν ἐστίν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, καὶ ἐὰν¹⁰ εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν,¹¹ ψεύστης· ἀλλ' ¹² οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὐπω

¹ οὐχ ἔστηκεν • οὐκ ἔστηκεν ² δὲ • — ³ οὖν • — ⁴ εἶπον • εἶπαν

⁵ Σαμαρείτης • Σαμαρίτης ⁶ λόγον τὸν ἐμὸν • ἐμὸν λόγον ⁷ οὖν • [οὖν]

⁸ σὺ ποιεῖς • ποιεῖς ⁹ δοξάζω • δοξάσω ¹⁰ καὶ ἐὰν • κἀν ¹¹ ὑμῶν • ὑμῖν

¹² ἀλλ' • ἀλλὰ

ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; 58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ ¹ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. 59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως. ²

Healing of the Man That was Born Blind

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; 3 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ’ ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. 4 Ἐμὲ ³ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. 5 Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. 6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν τὸν ⁴ πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ⁵ 7 καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ—ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. 8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ⁶ ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; 9 Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι ⁷ Ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. 10 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεώχθησάν ^{a, 8} σου οἱ ὀφθαλμοί; 11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος ⁹ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι, ¹⁰ Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ ¹¹ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ ¹² καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. 12 Εἶπον οὖν ¹³ αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

^a ἀνεώχθησάν • ἠνεώχθησάν

1 ὁ • — 2 διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως • — 3 Ἐμὲ • Ἡμᾶς
4 τὸν • αὐτοῦ τὸν 5 τοῦ τυφλοῦ • — 6 τυφλὸς • προσαιτίης 7 δὲ ὅτι • ἔλεγον
Οὐχὶ ἀλλὰ 8 ἀνεώχθησάν • [οὖν] ἠνεώχθησάν 9 καὶ εἶπεν Ἄνθρωπος • Ὁ
ἄνθρωπος ὁ 10 μοι • μοι ὅτι 11 τὴν κολυμβήθραν τοῦ • τὸν 12 δὲ • οὖν
13 Εἶπον οὖν • Καὶ εἶπαν

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. 14 Ἦν δὲ σάββατον ὅτε¹ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεπεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. 16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ,² ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι³ ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 Λέγουσιν τῷ⁴ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί⁵ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξεν⁶ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. 18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν⁷ καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, 19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;⁸ 20 Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς⁹ οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον,¹⁰ Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε,¹¹ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. 22 Ταῦτα εἶπον¹² οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον¹³ ὅτι Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. ¹⁴ 24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον¹⁵ ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον¹⁶ αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος

1 ὅτε • ἐν ἡμέρᾳ 2 Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ • Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος 3 Ἄλλοι • Ἄλλοι [δὲ] 4 τῷ • οὖν τῷ 5 Σὺ τί • Τί σὺ 6 ἠνοιξέν • ἠνέωξέν 7 τυφλὸς ἦν • ἦν τυφλός 8 ἄρτι βλέπει • βλέπει ἄρτι 9 δὲ αὐτοῖς • οὖν 10 εἶπον • εἶπαν 11 αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε • αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει 12 εἶπον • εἶπαν 13 εἶπον • εἶπαν 14 ἐρωτήσατε • ἐπερωτήσατε 15 ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον • τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου 16 εἶπον • εἶπαν

οὗτος¹ ἁμαρτωλός ἐστιν. 25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν,² Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. 26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν,³ Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 Ἐλοιδόρησαν⁴ αὐτόν, καὶ εἶπον, Σὺ εἰ μαθητῆς⁵ ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως⁶ ἐσμὲν μαθηταί. 29 Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσῆ⁷ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ⁸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέωξέν⁹ μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 Οἶδαμεν δὲ¹⁰ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ᾗ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν¹¹ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. 33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον¹² αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω.

35 Ἦκουσεν ὁ¹³ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἕξω· καὶ εὐρών αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ,¹⁴ Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ;¹⁵ 36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεῦσω εἰς αὐτόν; 37 Εἶπεν δὲ¹⁶ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. 38 Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. 40 Καὶ ἤκουσαν¹⁷ ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ,¹⁸ καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; 41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ

1 ὁ ἄνθρωπος οὗτος • οὗτος ὁ ἄνθρωπος 2 καὶ εἶπεν • — 3 δὲ αὐτῷ πάλιν • οὖν αὐτῷ 4 Ἐλοιδόρησαν • Καὶ ἐλοιδόρησαν 5 εἰ μαθητῆς • μαθητῆς εἰ 6 Μωσέως • Μωϋσέως 7 Μωσῆ • Μωϋσεῖ 8 γὰρ τούτῳ • τούτῳ γὰρ τὸ 9 ἀνέωξέν • ἤνοιξέν 10 δὲ • — 11 ἤνοιξέν • ἠνέωξέν 12 εἶπον • εἶπαν 13 ὁ • — 14 αὐτῷ • — 15 θεοῦ • ἀνθρώπου 16 δὲ • — 17 Καὶ ἤκουσαν • Ἦκουσαν 18 ὄντες μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ὄντες

Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἢ οὖν¹ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

Jesus the Good Shepherd

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής. **2** Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. **3** Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ² κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. **4** Καὶ ὅταν³ τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ,⁴ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. **5** Ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,⁵ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς⁶ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. **8** Πάντες ὅσοι ἦλθον⁷ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. **9** Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. **10** Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. **11** Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. **12** Ὁ μισθωτὸς δέ,⁸ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶν⁹ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.¹⁰ **13** Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει,¹¹ ὅτι μισθωτὸς ἐστὶν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. **14** Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ

¹ οὖν • — ² καλεῖ • φωνεῖ ³ Καὶ ὅταν • Ὅταν ⁴ πρόβατα ἐκβάλῃ • πάντα ἐκβάλῃ ⁵ ἀκολουθήσωσιν • ἀκολουθήσουσιν ⁶ αὐτοῖς • — ⁷ ἦλθον • ἦλθον [πρὸ ἐμοῦ] ⁸ δέ • — ⁹ εἰσὶν • ἔστιν ¹⁰ σκορπίζει τὰ πρόβατα • σκορπίζει ¹¹ Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει • —

ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. ¹ 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεῖνά με δεῖ ² ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν· καὶ γενήσεται ³ μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν. 17 Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ⁴ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 Οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

19 Σχίσμα οὖν ⁵ πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 Ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;⁶

Jesus' Sermon at the Feast of Dedication

22 Ἐγένετο δὲ ⁷ τὰ Ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ⁸ χειμῶν ἦν· 23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. ⁹ 24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. 25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· 26 ἀλλ' ¹⁰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ¹¹ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. ¹² 27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου ἀκούει, ¹³ καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι· 28 καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· ¹⁴ καὶ οὐ μὴ ἀπόλονται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. 29 Ὁ πατήρ

¹ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν • γινώσκουσίν με τὰ ἐμά ² με δεῖ • δεῖ με
³ γενήσεται • γενήσονται ⁴ ὁ πατήρ με • με ὁ πατήρ ⁵ οὖν • — ⁶ ἀνοίγειν • ἀνοίξει ⁷ δὲ • τότε ⁸ Ἱεροσολύμοις καὶ • τοῖς Ἱεροσολύμοις ⁹ Σολομῶνος • τοῦ Σολομῶνος ¹⁰ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹¹ οὐ γάρ • ὅτι οὐκ ¹² καθὼς εἶπον ὑμῖν • — ¹³ ἀκούει • ἀκούουσιν ¹⁴ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς • δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον

μου ὃς δέδωκέν μοι, μείζων πάντων¹ ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου.² **30** Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑσμεν. **31** Ἐβάστασαν οὖν³ πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. **32** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα⁴ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς μου.⁵ διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;⁶ **33** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες,⁷ Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. **34** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ⁸ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ⁹ εἶπα, Θεοὶ ἐστε; **35** Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή— **36** ὃν ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; **37** Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι· **38** εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε.¹⁰ ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε¹¹ ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ.¹² **39** Ἐζήτησαν οὖν^a πάλιν αὐτὸν¹³ πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. **41** Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθὴ ἦν. **42** Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.¹⁴

The Raising of Lazarus

11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. **2** Ἦν δὲ Μαρία¹⁵ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.

^a οὖν • —

¹ ὃς δέδωκέν μοι μείζων πάντων • ὃ δέδωκέν μοι πάντων μείζων ² πατρὸς μου • πατρὸς ³ οὖν • — ⁴ καλὰ ἔργα • ἔργα καλὰ ⁵ μου • — ⁶ λιθάζετέ με • ἐμὲ λιθάζετε ⁷ λέγοντες • — ⁸ ὁ • [ὁ] ⁹ Ἐγὼ • ὅτι Ἐγὼ ¹⁰ πιστεύσατε • πιστεύετε ¹¹ πιστεύσητε • γινώσκητε ¹² αὐτῷ • τῷ πατρί ¹³ οὖν πάλιν αὐτόν • [οὖν] αὐτόν πάλιν ¹⁴ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν • πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ἐκεῖ ¹⁵ Μαρία • Μαριάμ

3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. 4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. 5 Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. 6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπω δύο ἡμέρας. 7 Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. 8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι¹ τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. 10 Ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. 12 Εἶπον² οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. 14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν. 15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη⁴ ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. 18 Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· 19 καὶ πολλοὶ⁵ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρῖαν,⁶ ἵνα παραμυθῆσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. 20 Ἦ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία⁸ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθέζετο. 21 Εἶπεν οὖν Μάρθα⁹ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός

1 εἰσιν ὥραι • ὥραι εἰσιν 2 Εἶπον • Εἶπαν 3 αὐτοῦ • αὐτῷ 4 ἡμέρας ἤδη • ἤδη ἡμέρας 5 καὶ πολλοὶ • πολλοὶ δὲ 6 τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρῖαν • τὴν Μάρθαν καὶ Μαρῖαν 7 αὐτῶν • — 8 Μαρία • Μαρῖαν 9 Μάρθα • ἡ Μάρθα

μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.¹ ² Ἄλλὰ² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἄναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ Λέγει αὐτῷ Μάρθα, ³ Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ Λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ Καὶ ταῦτα⁴ εἰποῦσα ἀπήλθεν, καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν⁵ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ Ἐκεῖνη ὡς⁶ ἤκουσεν, ἐγείρεται⁷ ταχὺ καὶ ἔρχεται⁸ πρὸς αὐτόν. ³⁰ Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν⁹ τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν¹⁰ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες¹¹ ὅτι Ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² Ἡ οὖν Μαρία,¹² ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς,¹³ ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς¹⁴ τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ᾧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέν μου¹⁵ ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμῆσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο¹⁶ οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

1 ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει • οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου 2 Ἄλλὰ • [Ἄλλὰ] 3 Μάρθα • ἡ Μάρθα 4 ταῦτα • τοῦτο 5 Μαρίαν • Μαριάμ 6 ὡς • δὲ ὡς 7 ἐγείρεται • ἠγέρθη 8 ἔρχεται • ἤρχετο 9 ἐν • ἐτι ἐν 10 Μαρίαν • Μαριάμ 11 λέγοντες • δόξαντες 12 Μαρία • Μαριάμ 13 ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς 14 εἰς • πρὸς 15 ἀπέθανέν μου • μου ἀπέθανεν 16 εἶπον Οὐκ ἠδύνατο • εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο

39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος¹ Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. 40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσης, ὄψει² τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 Ἐγὼ δὲ ἤδιδον ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. 43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἕξω. 44 Καὶ ἐξῆλθεν⁴ ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.⁵

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν⁶ καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,⁷ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον⁸ αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ⁹ Ἰησοῦς.

The Council concerning Jesus' Removal

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.¹⁰ 48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ διαλογίζεσθε¹¹ ὅτι συμφέρει ἡμῖν¹² ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν¹³ ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ

1 τεθνηκός • τελεωτηκός 2 ὄψει • ὄψη 3 οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος • — 4 Καὶ ἐξῆλθεν • Ἐξῆλθεν 5 ὑπάγειν • αὐτὸν ὑπάγειν 6 Μαρίαν • Μαριάμ 7 ὁ Ἰησοῦς • — 8 εἶπον • εἶπαν 9 ὁ • — 10 σημεῖα ποιεῖ • ποιεῖ σημεῖα 11 διαλογίζεσθε • λογίζεσθε 12 ἡμῖν • ὑμῖν 13 προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν

διεσκορπισμένα συναγάγη εἰς ἓν. 53 Ἄπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλευσαντο¹ ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὖν² οὐκέτι παρρησία περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κάκει διέτριβεν³ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.⁴ 55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. 56 Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; 57 Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⁵ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν,⁶ ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστίν, μὴνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

The Anointing of Jesus

12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς,⁷ ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.⁸ 2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν⁹ ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 Ἡ οὖν Μαρία¹⁰ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,¹¹ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, 5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; 6 Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ¹² τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς¹³ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν¹⁴

¹ συνεβουλευσαντο • ἐβουλευσαντο ² Ἰησοῦς οὖν • Ὁ οὖν Ἰησοῦς
³ διέτριβεν • ἔμεινε ⁴ αὐτοῦ • — ⁵ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • οἱ ἀρχιερεῖς
⁶ ἐντολήν • ἐντολὰς ⁷ ὁ τεθνηκώς • — ⁸ νεκρῶν • νεκρῶν Ἰησοῦς ⁹ τῶν • ἐκ τῶν
¹⁰ Μαρία • Μαριὰμ ¹¹ οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης • δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹² εἶχεν καὶ • ἔχων
¹³ εἰς • ἵνα εἰς ¹⁴ τετήρηκεν • τηρήσῃ

αυτό. 8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 Ἔγνων οὖν ὄχλος¹ πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Jesus' Entry into Jerusalem

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος² πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς³ εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαιῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον,⁴ Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς⁵ τοῦ Ἰσραὴλ. 14 Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστίν γεγραμμένον, 15 Μὴ φοβοῦ, θύγατερ⁶ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. 16 Ταῦτα δὲ⁷ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁸ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς,⁹ τότε ἐμήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 Διὰ τοῦτο καὶ⁹ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσεν¹⁰ τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον¹¹ πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

Some Greeks Seek Jesus

20 Ἦσαν δὲ τινες Ἑλλήνες¹² ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες,

^a Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

¹ ὄχλος • [ὁ] ὄχλος ² ὄχλος • ὁ ὄχλος ³ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς ⁴ ἔκραζον • ἐκραύαζον ⁵ βασιλεὺς • [καὶ] ὁ βασιλεὺς ⁶ θύγατερ • θυγάτηρ ⁷ δὲ • — ⁸ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ ⁹ καὶ • [καὶ] ¹⁰ ἤκουσεν • ἤκουσαν ¹¹ εἶπον • εἶπαν ¹² τινες Ἑλλήνες • Ἑλληνές τινες

Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 Ἔρχεται¹ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν² Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσιν³ τῷ Ἰησοῦ. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο⁴ αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει⁵ αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις,⁶ ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν⁷ τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. 27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἶπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἤλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. 28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. 29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς^a καὶ εἶπεν, Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ⁸ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. 32 Καγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 33 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν⁹ ἀποθνήσκειν.

Walking in the Light

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ¹⁰ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,¹¹ Δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν¹² ἐστίν. Περιπατεῖτε ἕως¹³ τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα

^a Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

¹ Ἔρχεται • Ἔρχεται ὁ ² καὶ πάλιν • ἔρχεται ³ λέγουσιν • καὶ λέγουσιν
⁴ ἀπεκρίνατο • ἀποκρίνεται ⁵ ἀπολέσει • ἀπολλύει ⁶ διακονῇ τις • τις
διακονῇ ⁷ καὶ ἐάν • ἐάν ⁸ αὕτη ἡ φωνὴ • ἡ φωνὴ αὕτη ⁹ ἔμελλεν • ἤμελλεν
¹⁰ αὐτῷ • οὖν αὐτῷ ¹¹ σὺ λέγεις • λέγεις σὺ ὅτι ¹² μεθ' ὑμῶν • ἐν ὑμῖν
¹³ ἕως • ὡς

μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 Ἔως¹ τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ² Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. 37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· 38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαίου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίني ἀπεκαλύφθη; 39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαίας, 40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν³ αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσιν, καὶ ἰάσωμαι^{a, 4} αὐτούς. 41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαίας, ὅτε⁵ εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

Of Faith in Christ and God

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. 43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεῦει εἰς ἐμέ, ἀλλ'⁶ εἰς τὸν πέμψαντά με· 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,⁷ ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 Ὁ ἀθετῶν ἐμέ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι

^a ἰάσωμαι • ἰάσομαι

¹ Ἔως • Ὡς ² ὁ • — ³ πεπώρωκεν • ἐπώρωσεν ⁴ ἐπιστραφῶσιν καὶ ἰάσωμαι • στραφῶσιν καὶ ἰάσομαι ⁵ ὅτε • ὅτι ⁶ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷ πιστεύσῃ • φυλάξῃ

έντολήν ἔδωκεν,¹ τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. **50** Καὶ οἶδα ὅτι ἡ έντολή αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν· ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ,² καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

Jesus Washing the Disciples' Feet

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν³ αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. **2** Καὶ δείπνου γενομένου,⁴ τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκὸτος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῶ,⁵ **3** εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς⁶ ὅτι πάντα δέδωκεν⁷ αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. **5** Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. **6** Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος,⁸ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **7** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. **8** Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου⁹ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹⁰ Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. **9** Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. **10** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος σὺ χρεῖαν ἔχει ἢ¹¹ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. **11** Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ¹² πάντες καθαροὶ ἐστε.

¹ ἔδωκεν • δέδωκεν ² λαλῶ ἐγώ • ἐγὼ λαλῶ ³ ἐλήλυθεν • ἦλθεν
⁴ γενομένου • γινομένου ⁵ Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῶ • ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου ⁶ ὁ Ἰησοῦς • — ⁷ δέδωκεν • ἔδωκεν ⁸ καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος • λέγει αὐτῷ ⁹ τοὺς πόδας μου • μου τοὺς πόδας ¹⁰ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς αὐτῷ ¹¹ σὺ χρεῖαν ἔχει ἢ • οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ ¹² Οὐχὶ • ὅτι Οὐχὶ

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν¹ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν² πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; 13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ Ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. 15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιήτε. 16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιήτε αὐτά. 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὐδὲ³ ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ⁴ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε⁵ ὅτι ἐγὼ εἰμι. 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐάν⁶ τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

The Traitor at the Table

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ⁷ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Ἐβλεπον οὖν⁸ εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἦν δὲ⁹ ἀνακείμενος εἷς¹⁰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. 25 Ἐπιπεσὼν δὲ¹¹ ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; 26 Ἀποκρίνεται ὁ¹² Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ βάψας¹³ τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. ¹⁴ Καὶ ἐμβάψας¹⁵ τὸ ψωμίον, δίδωσιν¹⁶ Ἰουδᾶ Σίμωνος Ἰσκαριώτη. ¹⁷ 27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε

¹ καὶ ἔλαβεν • [καὶ] ἔλαβεν ² ἀναπεσὼν • καὶ ἀνέπεσεν ³ οὐδὲ • τίνος ⁴ μετ' ἐμοῦ • μου ⁵ ὅταν γένηται πιστεύσητε • πιστεύσητε ὅταν γένηται ⁶ ἐάν • ἂν ⁷ ὁ • [ὁ] ⁸ οὖν • — ⁹ δὲ • — ¹⁰ εἷς • εἷς ἐκ ¹¹ Ἐπιπεσὼν δὲ • Ἀναπεσὼν οὖν ¹² ὁ • [ὁ] ¹³ βάψας • βάψω ¹⁴ ἐπιδώσω • καὶ δώσω αὐτῷ ¹⁵ Καὶ ἐμβάψας • Βάψας οὖν ¹⁶ δίδωσιν • [λαμβάνει καὶ] δίδωσιν ¹⁷ Ἰσκαριώτη • Ἰσκαριώτου

εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. 28 Τοῦτο δὲ¹ οὐδεις ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας,² ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,³ Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἴνα τι δῶ. 30 Λαβὼν οὖν τὸ ψωμῖον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξήλθεν·⁴ ἦν δὲ νύξ.

Concerning Jesus' Glorification

31 Ὅτε⁵ ἐξήλθεν, λέγει ὁ⁶ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,⁷ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ,⁸ καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ὑπάγω ἐγώ,⁹ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹⁰ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθήσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.¹¹ 37 Λέγει αὐτῷ Πέτρος,¹² Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθήσαι ἄρτι; Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. 38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹³ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὐ ἀπαρνήσῃ¹⁴ με τρίς.

Of Jesus' Going to the Father

14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς

1 δὲ • [δὲ] 2 ὁ Ἰούδας • Ἰούδας 3 ὁ Ἰησοῦς • [ὁ] Ἰησοῦς 4 εὐθέως ἐξήλθεν • ἐξήλθεν εὐθύς 5 Ὅτε • Ὅτε οὖν 6 λέγει ὁ • λέγει 7 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ • [Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ] 8 ἐαυτῷ • αὐτῷ 9 ὑπάγω ἐγώ • ἐγὼ ὑπάγω 10 αὐτῷ ὁ • [αὐτῷ] 11 ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι • ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον 12 Πέτρος • ὁ Πέτρος 13 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ • Ἀποκρίνεται 14 ἀπαρνήσῃ • ἀρνήσῃ

μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· Πορεύομαι ¹ ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. 3 Καὶ ἐὰν πορευθῶ, ἑτοιμάσω ^{a, 2} ὑμῖν τόπον· ³ πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ⁴ ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. 4 Καὶ ὅπου ἐγὼ ⁵ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. ⁶ 5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ ⁷ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; 6 Λέγει αὐτῷ ὁ ⁸ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. 7 Εἰ ἐγνώκειτέ με, ⁹ καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκατε ἂν· ¹⁰ καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἐωράκατε αὐτόν. 8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον ¹¹ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἐωρακῶς ἐμέ, ἐώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς ¹² σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; 10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ¹³ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ¹⁴ ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ¹⁵ ποιεῖ τὰ ἔργα. ¹⁶ 11 Πιστεῦτέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεῦτέ μοι. ¹⁷ 12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου ¹⁸ πορεύομαι. 13 Καὶ ὅτι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. 14 Ἐάν τι αἰτήσητέ με ^b ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

^a ἑτοιμάσω • καὶ ἑτοιμάσω = ἑτοιμάσαι ^b με • —

¹ Πορεύομαι • ὅτι πορεύομαι ² ἑτοιμάσω • καὶ ἑτοιμάσω ³ ὑμῖν τόπον • τόπον ὑμῖν ⁴ παραλήψομαι • παραλήμψομαι ⁵ ἐγὼ • [ἐγὼ] ⁶ καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε • τὴν ὁδόν ⁷ καὶ • — ⁸ ὁ • [ὁ] ⁹ ἐγνώκειτέ με • ἐγνώκατέ με ¹⁰ ἐγνώκατε ἂν • γνώσεσθε ¹¹ Τοσοῦτον χρόνον • Τοσοῦτω χρόνω ¹² καὶ πῶς • πῶς ¹³ λαλῶ ὑμῖν • λέγω ὑμῖν ¹⁴ ὁ ἐν • ἐν ¹⁵ αὐτὸς • — ¹⁶ ἔργα • ἔργα αὐτοῦ ¹⁷ αὐτὰ πιστεῦτέ μοι • αὐτὰ πιστεῦτε ¹⁸ μου • —

Of Another Comforter and Loving God

15 Ἐὰν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.¹ 16 Καὶ ἐγὼ² ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη³ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,⁴ 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό.⁵ Ὑμεῖς δὲ⁶ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. 18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.⁷ 20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ⁸ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ ἐγὼ⁹ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, καὶ τί¹⁰ γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.¹¹

On the Work of the Spirit

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.¹² 27 Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾷτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον, Πορεύομαι¹³ πρὸς

1 τηρήσατε • τηρήσετε 2 Καὶ ἐγὼ • Κἀγὼ 3 μένη • — 4 αἰῶνα • αἰῶνα ἡ
5 γινώσκει αὐτό • γινώσκει 6 δὲ • — 7 ζήσεσθε • ζήσετε 8 καὶ ἐγὼ • κἀγὼ
9 καὶ ἐγὼ • κἀγὼ 10 καὶ τί • [καὶ] τί 11 ποιήσομεν • ποιησόμεθα 12 ὑμῖν •
ὑμῖν [ἐγὼ] 13 εἶπον Πορεύομαι • πορεύομαι

τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων¹ μου ἐστίν. **29** Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. **30** Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν· **31** ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Jesus the True Vine

15 Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστίν. **2** Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν² φέρῃ. **3** Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. **4** Μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ³ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.⁴ **5** Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. **6** Ἐὰν μὴ τις μείνῃ⁵ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συναγούσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. **7** Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε,⁶ καὶ γενήσεται ὑμῖν. **8** Ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε⁷ ἐμοὶ μαθηταί. **9** Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς·⁸ μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. **10** Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου τητήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

The New Status of Jesus' Disciples

11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ,⁹ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. **12** Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμῇ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. **13** Μείζονα

¹ μου μείζων • μεῖζων ² πλείονα καρπὸν • καρπὸν πλείονα ³ μείνῃ • μένη
⁴ μείνητε • μένητε ⁵ μείνῃ • μένη ⁶ αἰτήσεσθε • αἰτήσασθε ⁷ γενήσεσθε •
γενήσθε ⁸ ἠγάπησα ὑμᾶς • ὑμᾶς ἠγάπησα ⁹ μείνῃ • ἡ

ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. 14 Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα¹ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω² δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἵρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ⁴ ὑμῖν. 17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους. 18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκειτε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. 19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν³ διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. 22 Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον·⁴ νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. 23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν,⁵ ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον·⁶ νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. 25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν⁷ τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι⁸ Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν δὲ⁹ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

⁴ δῶ • δῶη

¹ ὅσα • ἃ ² ὑμᾶς λέγω • λέγω ὑμᾶς ³ ὑμῖν • εἰς ὑμᾶς ⁴ εἶχον • εἶχουσαν
⁵ πεποίηκεν • ἐποίησεν ⁶ εἶχον • εἶχουσαν ⁷ γεγραμμένος ἐν • ἐν ⁸ ὅτι •
γεγραμμένος ὅτι ⁹ δὲ —

Comfort against the World's Hatred

16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. **2** Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. **3** Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. **4** Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, ¹ μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. **5** Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; **6** Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ² ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. **8** Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· **9** περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **10** περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ³ ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· **11** περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. **12** Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ⁴ ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. **13** Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· ⁵ οὐ γὰρ λαλήσει ἄφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ ⁶ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **14** Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, ⁷ καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

The Comfort of Christ's Second Advent

16 Μικρὸν καὶ οὐ ⁸ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ⁹ **17** Εἶπον ¹⁰ οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;

¹ ὥρα • ὥρα αὐτῶν ² ἐγὼ μὴ • μὴ ³ μου • — ⁴ λέγειν ὑμῖν • ὑμῖν λέγειν ⁵ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν • ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ ⁶ ἂν ἀκούσῃ • ἀκούσει
⁷ λήψεται • λήμψεται ⁸ οὐ • οὐκέτι ⁹ ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα • —
¹⁰ Εἶπον • Εἶπαν

Καὶ ὅτι Ἐγὼ¹ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; **18** Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστὶν ὃ λέγει,² τὸ μικρὸν; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. **19** Ἔγνω οὖν ὁ³ Ἰησοῦς ὅτι ἠθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; **20** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε,⁴ ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. **21** Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. **22** Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν⁵ ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. **23** Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν⁶ αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. **24** Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε,⁷ ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ'⁸ ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ⁹ ὑμῖν. **26** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· **27** αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφίληκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ¹⁰ θεοῦ ἐξῆλθον. **28** Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. **29** Λέγουσιν αὐτῷ¹¹ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε, νῦν παρρησίᾳ¹² λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. **30** Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. **31** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ¹³ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; **32** Ἰδοῦ, ἔρχεται ὥρα καὶ

¹ Ἐγὼ • — ² Τοῦτο τί ἐστὶν ὃ λέγει • Τί ἐστὶν τοῦτο [ὃ λέγει] ³ οὖν ὁ • [ὁ]

⁴ δὲ λυπηθήσεσθε • λυπηθήσεσθε ⁵ λύπην μὲν νῦν • νῦν μὲν λύπην ⁶ ὅτι ὅσα ἂν • ἂν τι ⁷ λήψεσθε • λήμψεσθε ⁸ ἀλλ' • — ⁹ ἀναγγελῶ • ἀπαγγελῶ ¹⁰ τοῦ • [τοῦ] ¹¹ αὐτῷ • — ¹² παρρησίᾳ • ἐν παρρησίᾳ ¹³ ὁ • —

νῦν¹ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ² μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. 33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

The High Priestly Prayer

17 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπήρην³ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπεν,⁴ Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου⁵ δοξάσῃ σε· 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ⁶ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 Αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσίν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. 4 Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα⁷ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. 5 Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι⁸ ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ⁹ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ¹⁰ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν.¹¹ 7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν.¹² 8 Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς¹³ μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσίν· 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι¹⁴ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ¹⁵ πρὸς σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς. 12 Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,¹⁶ ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου·

1 νῦν • — 2 καὶ ἐμὲ • κάμῃ 3 ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπήρην • Ἰησοῦς καὶ ἐπάρας
4 καὶ εἶπεν • εἶπεν 5 καὶ ὁ υἱός σου • ὁ υἱός 6 δώσῃ • δώσῃ 7 ἐτελείωσα •
τελείωσας 8 δέδωκάς μοι • ἔδωκάς μοι 9 καὶ ἐμοὶ • κάμοι 10 δέδωκας
καὶ • ἔδωκας καὶ 11 τετηρήκασιν • τετήρηκαν 12 ἐστίν • εἰσίν 13 δέδωκάς •
ἔδωκάς 14 οὗτοι • αὐτοὶ 15 καὶ ἐγὼ • κάγω 16 ἐν τῷ κόσμῳ • —

οὐς¹ δέδωκάς μοι,² ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπόλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 Νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.³ 14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου. 15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.⁴ 17 Ἀγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.⁵ ὁ λόγος ὁ σοὺς ἀληθείᾳ ἐστιν. 18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν⁶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· 21 ἵνα πάντες ἐν ὧσιν· καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν⁷ ὧσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ⁸ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 22 Καὶ ἐγὼ⁹ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς ἔν ἐσμεν.¹⁰ 23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ ἵνα¹¹ γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. 24 Πάτερ, οὐς¹² δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμί ἐγὼ κάκεῖνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς^{a, 13} μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. 25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· 26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

^a ἔδωκάς • δέδωκάς

1 οὐς • ὧ 2 μοι • μοι καὶ 3 αὐτοῖς • ἑαυτοῖς 4 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί • οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου 5 σου • — 6 καὶ αὐτοὶ ὧσιν • ὧσιν καὶ αὐτοὶ 7 ἡμῖν ἐν • ἡμῖν 8 πιστεύσῃ • πιστεύῃ 9 Καὶ ἐγὼ • Κἀγὼ 10 ἐσμεν • — 11 καὶ ἵνα • ἵνα 12 οὐς • ὁ 13 ἔδωκάς • δέδωκάς

The Arrest of Jesus

18 Ταῦτα εἰπὼν ὁ¹ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν² Κέδρων, ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** Ἦδει δὲ καὶ Ἰουδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη^a ὁ Ἰησοῦς³ ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **3** Ὁ οὖν Ἰουδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων⁴ ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. **4** Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ’ αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν⁵ αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; **5** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁶ Ἐγὼ εἰμι. Εἰστίκει δὲ καὶ Ἰουδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ’ αὐτῶν. **6** Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι⁷ Ἐγὼ εἰμι, ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον⁸ χαμαί. **7** Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν,⁹ Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. **8** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· **9** ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὐδὲ δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. **10** Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον¹¹ τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. **11** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιραν^b εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, **13** καὶ ἀπήγαγον αὐτόν¹² πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. **14** Ἦν δὲ

^a συνήχθη • συνήχθη καὶ ^b μάχαιραν • μάχαιράν σου

1 ὁ • — 2 τῶν • τοῦ 3 ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς 4 Φαρισαίων • ἐκ τῶν Φαρισαίων 5 ἐξελθὼν εἶπεν • ἐξῆλθεν καὶ λέγει 6 ὁ Ἰησοῦς • — 7 ὅτι • —
8 ἔπεσον • ἔπεσαν 9 αὐτοὺς ἐπηρώτησεν • ἐπηρώτησεν αὐτούς 10 εἶπον • εἶπαν 11 ὠτίον • ὠτάριον 12 ἀπήγαγον αὐτόν • ἤγαγον

Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι¹ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

Jesus Arraigned, and the Denial of Peter

15 Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος² μαθητῆς. Ὁ δὲ μαθητῆς ἐκεῖνος ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· 16 ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητῆς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ,³ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἢ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ,⁴ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποικότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος⁵ ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ⁶ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ⁷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ⁸ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον⁹ τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὐτοὶ οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς¹⁰ ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν, Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹¹ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 24 Ἀπέστειλεν αὐτὸν¹² ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο οὖν

1 ἀπολέσθαι • ἀποθανεῖν 2 ὁ ἄλλος • ἄλλος 3 ὃς ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ • ὁ γνωστός τοῦ ἀρχιερέως 4 ἡ παιδίσκη ἢ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ • τῷ Πέτρῳ ἢ παιδίσκη ἢ θυρωρὸς 5 μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος • καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν 6 ὁ • — 7 ἐλάλησα τῷ • λελάληκα τῷ 8 πάντοτε οἱ • πάντες οἱ 9 ἐπερωτᾷς Ἐπερώτησον • ἐρωτᾷς Ἐρώτησον 10 τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς • παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν 11 ὁ • — 12 αὐτὸν • οὖν αὐτὸν

ἐκεῖνος, ¹ καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὐ παρέκομεν Πέτρος τὸ ὄτιον, Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ ² Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

The Trial before Pilate

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωί,^a καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα³ φάγωσιν τὸ Πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς⁴ αὐτούς, καὶ εἶπεν,⁵ Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ⁶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁷ αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός,⁸ οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ⁹ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτείνειν οὐδένα· 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν^{b, 10} ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν¹¹ ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹² Ἰησοῦς, Ἄφ' ἑαυτοῦ¹³ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον¹⁴ περὶ ἐμοῦ; 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μῆτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρεταὶ ἂν¹⁵ οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα¹⁶ μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,^{c, 17} Σὺ

^a πρωί • πρωία ^b ἔμελλεν • ἤμελλεν ^c Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

¹ οὖν ἐκεῖνος • ἐκεῖνος ² ὁ • — ³ ἀλλ' ἵνα • ἀλλὰ ⁴ πρὸς • ἔξω πρὸς
⁵ εἶπεν • φησίν ⁶ κατὰ • [κατὰ] ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ κακοποιός • κακὸν ποιῶν
⁹ οὖν αὐτῷ • αὐτῷ ¹⁰ ἔμελλεν • ἤμελλεν ¹¹ εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν • πάλιν
εἰς τὸ πραιτώριον ¹² αὐτῷ ὁ • — ¹³ Ἄφ' ἑαυτοῦ • Ἀπὸ σεαυτοῦ ¹⁴ σοι
εἶπον • εἰπόν σοι ¹⁵ ἂν • — ¹⁶ ἵνα • [ἂν] ἵνα ¹⁷ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ¹ Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. **38** Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστὶν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ² **39** Ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν ³ τῷ Πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν ⁴ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **40** Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, ⁵ λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

The Condemnation of Jesus

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔμαστίγωσεν. **2** Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, **3** καὶ ἔλεγον, ⁶ Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν ⁷ αὐτῷ ῥαπίσματα. **4** Ἐξῆλθεν οὖν ⁸ πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. ⁹ **5** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ¹⁰ ὁ ἄνθρωπος. **6** Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει ¹¹ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. **7** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ¹² ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ¹³ ἐποίησεν. **8** Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **9** καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ,

¹ εἰμι ἐγώ • εἰμι ² αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ • εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν ³ ὑμῖν ἀπολύσω ἐν • ἀπολύσω ὑμῖν ἐν ⁴ ὑμῖν ἀπολύσω τὸν • ἀπολύσω ὑμῖν τὸν ⁵ πάντες — ⁶ ἔλεγον • ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ⁷ ἐδίδουν • ἐδίδοσαν ⁸ Ἐξῆλθεν οὖν • Καὶ ἐξῆλθεν ⁹ ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω • οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ ¹⁰ Ἴδε • Ἰδοῦ ¹¹ αὐτόν. Λέγει • Λέγει ¹² ἡμῶν • — ¹³ ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ • υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν

Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **10** Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι¹ σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι² σε; **11** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,³ Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ,⁴ εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον⁵ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς⁶ μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. **12** Ἐκ τούτου ἐζήτηε ὁ Πιλάτος⁷ ἀπολύσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον⁸ λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεῖα ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. **13** Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον⁹ ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ¹⁰ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. **14** ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει^{a, 11} ἔκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. **15** Οἱ δὲ ἐκραύγασαν,¹² Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλεῖα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα εἰ μὴ Καίσαρα.

The Crucifixion

16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.¹³ **17** καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ¹⁴ ἐξῆλθεν εἰς τόπον¹⁵ λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃς¹⁶ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ. **18** ὅπου αὐτόν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. **19** Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. **20** Τοῦτον

^a ὥσει • ὥς

¹ σταυρῶσαι • ἀπολύσαι ² ἀπολύσαι • σταυρῶσαι ³ Ἰησοῦς • [αὐτῷ] Ἰησοῦς
⁴ οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ • κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν ⁵ σοι δεδομένον • δεδομένον σοι
⁶ παραδιδούς • παραδούς ⁷ ἐζήτηε ὁ Πιλάτος • ὁ Πιλάτος ἐζήτηε ⁸ ἔκραζον •
ἐκραύγασαν ⁹ τοῦτον τὸν λόγον • τῶν λόγων τούτων ¹⁰ τοῦ — ¹¹ δὲ ὥσει •
ἦν ὥς ¹² Οἱ δὲ ἐκραύγασαν • Ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι ¹³ δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ
ἤγαγον • οὖν τὸν Ἰησοῦν ¹⁴ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ • ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ¹⁵ εἰς
τόπον • εἰς τὸν ¹⁶ ὃς • ὃ

οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί.¹ 21 Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. 22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. 24 Εἶπον² οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ ἢ λέγουσα,³ Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 25 Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ,⁴ Γύναι, ἰδοὺ^α,⁵ ὁ υἱός σου. 27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἴδου⁶ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο ἰδὼν⁷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη⁸ τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. 29 Σκευὸς οὖν⁹ ἔκειτο ὄξους μεστὸν· οἱ δέ, πλῆσαντες¹⁰ σπόγγον¹¹ ὄξους, καὶ¹² ὑσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ¹³ Ἰησοῦς, εἶπεν, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

^α ἰδοὺ • ἴδε

¹ Ἑλληνιστί Ῥωμαϊστί • Ῥωμαϊστί Ἑλληνιστί ² Εἶπον • Εἶπαν ³ ἢ λέγουσα • [ἢ λέγουσα] ⁴ αὐτοῦ • — ⁵ ἰδοὺ • ἴδε ⁶ Ἴδου • Ἴδε ⁷ ἰδὼν • εἰδὼς ⁸ πάντα ἤδη • ἤδη πάντα ⁹ οὖν • — ¹⁰ οἱ δέ πλῆσαντες • — ¹¹ σπόγγον • σπόγγον οὖν ¹² ὄξους καὶ • μεστὸν τοῦ ὄξους ¹³ ὁ • [ὁ]

The Burial of Jesus

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ¹ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν²—ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου—ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη³ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· 34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγγῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν⁴ αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινή ἐστὶν αὐτοῦ^{a, 5} ἡ μαρτυρία, κάκεινος⁶ οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.⁷ 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ'⁸ αὐτοῦ. 37 Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ ταῦτα⁹ ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ^b ὁ ἀπὸ¹⁰ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.¹¹ 39 Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν¹² νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς^c λίτρας ἑκατόν. 40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν¹³ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.¹⁴ 42 Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

^a ἐστὶν αὐτοῦ • αὐτοῦ ἐστὶν ^b Ἰωσήφ • ὁ Ἰωσήφ ^c ὡς • ὡσει

¹ ἵνα μὴ • ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ἵνα μὴ ² ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν • — ³ αὐτὸν ἤδη • ἤδη αὐτὸν ⁴ εὐθέως ἐξῆλθεν • ἐξῆλθεν εὐθὺς ⁵ ἐστὶν αὐτοῦ • αὐτοῦ ἐστὶν ⁶ κάκεινος • καὶ ἐκεῖνος ⁷ ὑμεῖς πιστεύσητε • καὶ ὑμεῖς πιστεύ[σ]ητε ⁸ ἀπ' • — ⁹ ταῦτα • δὲ ταῦτα ¹⁰ ὁ ἀπὸ • [ὁ] ἀπὸ ¹¹ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ • ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ¹² τὸν Ἰησοῦν • αὐτὸν ¹³ ἐν • — ¹⁴ ἐτέθη • ἦν τεθειμένος

Resurrection Morning

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **2** Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **3** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **4** Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, **5** καὶ παρακύσας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **6** Ἔρχεται οὖν Σίμων¹ Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, **7** καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. **8** Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ ἐπίστευσεν· **9** οὐδέπω γὰρ ἤδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτόν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **10** Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοῦς² οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον^{a, 3} κλαίουσα ἔξω·⁴ ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, **12** καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **14** Καὶ ταῦτα⁵ εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ἤδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. **15** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,⁶ Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτόν

^a πρὸς τὸ μνημεῖον • πρὸς τῷ μνημείῳ

¹ Σίμων • καὶ Σίμων ² ἑαυτοῦς • αὐτοῦς ³ πρὸς τὸ μνημεῖον • πρὸς τῷ μνημείῳ ⁴ κλαίουσα ἔξω • ἔξω κλαίουσα ⁵ Καὶ ταῦτα • Ταῦτα ⁶ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς

ἀρῶ. 16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία.¹ Στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί²—ὃ λέγεται, Διδάσκαλε. 17 Λέγει αὐτῇ ὁ³ Ἰησοῦς, Μή μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου⁴ δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. 18 Ἔρχεται Μαρία⁵ ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα⁶ τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακεν⁷ τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Two Appearances to the Assembled Disciples

19 Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων,⁸ καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι,⁹ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς¹⁰ χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.¹¹ Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. 21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς¹² πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. 23 Ἄν τινων ἀφήτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται¹³ αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς.¹⁴ 25 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἐώρακαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου¹⁵ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν.

¹ ὁ Ἰησοῦς Μαρία • Ἰησοῦς Μαριάμ ² Ῥαββουνί • Ἐβραϊστί Ῥαββουνι ³ ὁ • — ⁴ μου πορεύου • πορεύου ⁵ Μαρία • Μαριάμ ⁶ ἀπαγγέλλουσα • ἀγγέλλουσα ⁷ ἑώρακεν • Ἐώρακα ⁸ τῶν σαββάτων • σαββάτων ⁹ συνηγμένοι • — ¹⁰ αὐτοῖς τὰς • τὰς ¹¹ αὐτοῦ • αὐτοῖς ¹² ὁ Ἰησοῦς • [ὁ Ἰησοῦς] ¹³ ἀφίενται • ἀφέωνται ¹⁴ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς ¹⁵ τὴν χεῖρά μου • μου τὴν χεῖρα

27 Ἐἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. 28 Καὶ ἀπεκρίθη¹ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. 29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,² ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 31 Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε³ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

The Appearance of Jesus at the Sea of Tiberias

21 Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς^a ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως. 2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς,⁴ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. 4 Πρωίας δὲ ἥδη γενομένης ἔστη ὁ⁵ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 5 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ⁶ Ἰησοῦς, Παιδιά, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὐ. 6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν⁷ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο—ἦν γὰρ γυμνός—καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. 8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ

^a μαθηταῖς • μαθηταῖς αὐτοῦ

¹ Καὶ ἀπεκρίθη • Ἀπεκρίθη ² αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ³ πιστεύσητε • πιστεύ[σ]ητε
⁴ εὐθύς • — ⁵ ὁ • — ⁶ ὁ • [ὁ] ⁷ ἴσχυσαν • ἴσχυον

πλοιαρίῳ ἦλθον—οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ¹ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων—σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. **9** Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. **10** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. **11** Ἀνέβη Σίμων ² Πέτρος, καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. **12** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. **13** Ἔρχεται οὖν ὁ ⁴ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. **14** Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ ⁵ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ⁶ ἐγερθεῖς ἐκ νεκρῶν.

The Test of Peter's Love

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ⁷ ἀγαπᾷς με πλεῖον ⁸ τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἄρνια μου. **16** Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰωνᾶ, ⁹ ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. **17** Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, ¹⁰ φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ εἶπεν ¹¹ αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα ¹² οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ¹³ Βόσκε τὰ πρόβατά μου. **18** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. **19** Τοῦτο δὲ εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι. **20** Ἐπιστραφεὶς δὲ ¹⁴ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δαίπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος

¹ ἀλλ' • ἀλλὰ ² Σίμων • οὖν Σίμων ³ ἐπὶ τῆς γῆς • εἰς τὴν γῆν ⁴ οὖν ὁ •
— ⁵ ὁ • — ⁶ αὐτοῦ • — ⁷ Ἰωνᾶ • Ἰωάννου ⁸ πλεῖον • πλέον ⁹ Ἰωνᾶ •
Ἰωάννου ¹⁰ Ἰωνᾶ • Ἰωάννου ¹¹ Καὶ εἶπεν • Καὶ λέγει ¹² σὺ πάντα • πάντα
σὺ ¹³ ὁ Ἰησοῦς • [ὁ Ἰησοῦς] ¹⁴ δὲ • —

αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; **21** Τοῦτον ἰδὼν¹ ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; Σὺ ἀκολούθει μοι.² **23** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος³ εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν⁴ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;⁵

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας⁶ ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.⁷

25 Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα⁸ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ⁹ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.¹⁰

¹ ἰδὼν • οὖν ἰδὼν ² ἀκολούθει μοι • μοι ἀκολούθει ³ ὁ λόγος οὗτος • οὗτος ὁ λόγος ⁴ καὶ οὐκ εἶπεν • οὐκ εἶπεν δὲ ⁵ τί πρὸς σε • [τί πρὸς σέ] ⁶ γράψας • ὁ γράψας ⁷ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ • αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν ⁸ ὅσα • ἃ ⁹ οὐδὲ • οὐδ' ¹⁰ Ἀμήν • —

Part II

The Book of Acts and The General Epistles

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Acts of the Apostles

The Ascension of Jesus

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἧς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὐς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη· ¹ ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα· ² ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁴ Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἣν ἠκούσατέ μου· ⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι· ³ ἅγιον οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

⁶ Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων· ⁴ αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; ⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὐς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. ⁸ Ἀλλὰ λήψεσθε· ⁵ δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι· ⁶ μάρτυρες ἕν τε Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πάσῃ· ⁷ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου

¹ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη ² τεσσαράκοντα • τεσεεράκοντα ³ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι • ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ⁴ ἐπηρώτων • ἠρώτων ⁵ λήψεσθε • λήμψεσθε ⁶ μοι • μου ⁷ ἐν πάσῃ • [ἐν] πάσῃ

της γῆς. **9** Καὶ ταῦτα εἰπών, βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. **10** Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήτι λευκῇ, **11** οἳ καὶ εἶπον, ² Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες ³ εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ⁴ ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

The Election of Matthias

12 Τότε ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. **13** Καὶ ὅτε εἰσήλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν ⁵ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ⁶ καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, ⁷ Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, ⁸ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαρίας ⁹ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν ¹⁰ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν ¹¹ εἶπεν—ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ¹² ἑκατὸν εἴκοσι— **16** Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ¹³ ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν ¹⁴ Ἰησοῦν. **17** Ὅτι κατηριθιμημένος ἦν σὺν ¹⁵ ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης— **18** Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηγῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. **19** Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς

¹ ἐσθήτι λευκῇ • NA^{27/28}: ἐσθήσεσιν λευκαῖς ² εἶπον • εἶπαν ³ ἐμβλέποντες • [ἐμ]βλέποντες ⁴ ἀναληφθεὶς • ἀναλημφθεὶς ⁵ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν • εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν ⁶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης • Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος ⁷ Ματθαῖος • Μαθθαῖος ⁸ καὶ τῇ δεήσει • — ⁹ Μαρίας • Μαρῖαμ ¹⁰ καὶ σὺν • καὶ ¹¹ μαθητῶν • ἀδελφῶν ¹² ὡς • NA^{27/28}: ὡσεὶ ¹³ ταύτην • — ¹⁴ τὸν • — ¹⁵ σὺν • ἐν

κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά,¹ τοῦτ' ἔστιν, χωρίον αἵματος— 20 Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι² ἕτερος. 21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ³ εἰσηλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη⁴ ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν⁵ ἓνα τούτων. 23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν,⁶ ὃς ἐπεκλήθη Ἰουδστος, καὶ Ματθίαν.⁷ 24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον,⁸ Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα 25 λαβεῖν τὸν κλῆρον⁹ τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ¹⁰ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν,¹¹ καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν,¹² καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

The Pentecost Miracle

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν¹³ ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. 3 Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέν τε¹⁴ ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν. 4 Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες¹⁵ πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.¹⁶

5 Ἦσαν δὲ ἐν¹⁷ Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

¹ Ἀκελδαμά • Ἀκελδαμάχ ² λάβοι • λαβέτω ³ ἐν ᾧ • ᾧ ⁴ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη ⁵ γενέσθαι σὺν ἡμῖν • σὺν ἡμῖν γενέσθαι ⁶ Βαρσαββᾶν • Βαρσαββᾶν ⁷ Ματθίαν • Μαθθίαν ⁸ εἶπον • εἶπαν ⁹ κλῆρον • τόπον ¹⁰ ἐξ • ἀφ' ¹¹ αὐτῶν • NA^{27/28}: αὐτοῖς ¹² Ματθίαν • Μαθθίαν ¹³ ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν • πάντες ὁμοῦ ¹⁴ ἐκάθισέν τε • NA^{27/28}: καὶ ἐκάθισεν ¹⁵ ἅπαντες • πάντες ¹⁶ αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι • ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς ¹⁷ ἐν • NA^{27/28}: εἰς

6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνήλθεν τὸ πλήθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 7 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ¹ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους,² Οὐκ³ ἰδοὺ πάντες⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; 8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἔγεννήθημεν; 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, 11 Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. 12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί ἂν θέλοι⁵ τοῦτο εἶναι; 13 Ἄτεροι δὲ χλευάζοντες⁶ ἔλεγον ὅτι Γλεῦκος μεμεστωμένοι εἰσίν.

The Sermon of Peter and Its Effect

14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος⁷ σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπήρην τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες,⁸ τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματά μου. 15 Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· 16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, 17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια⁹ ἐνυπνιασθήσονται· 18 καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ

¹ πάντες καὶ • καὶ ² πρὸς ἀλλήλους • — ³ Οὐκ • Οὐχ ⁴ ἰδοὺ πάντες • ἰδοὺ ἅπαντες ⁵ ἂν θέλοι • θέλει ⁶ χλευάζοντες • διαχλευάζοντες ⁷ Πέτρος • ὁ Πέτρος ⁸ ἅπαντες • πάντες ⁹ ἐνύπνια • ἐνυπνίους

καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἔλθειν τὴν¹ ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανή· 21 καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 22 Ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον² εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ³ οἶδατε, 23 τοῦτον τῇ ὀρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες,⁴ διὰ χειρῶν⁵ ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλετε·⁶ 24 ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδίννας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. 25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, Προωρώμην⁷ τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· 26 διὰ τοῦτο εὐφράνθη⁸ ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλίασατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι· 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς Ἄδου,⁹ οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν,¹⁰ καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου¹¹ αὐτοῦ, 31 προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη¹² ἡ ψυχὴ αὐτοῦ¹³ εἰς Ἄδου, οὐδὲ¹⁴ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. 33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου

1 ἢ ἔλθειν τὴν • NA^{27/28}: ἔλθειν 2 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον • ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ 3 καὶ αὐτοὶ • αὐτοὶ 4 λαβόντες • — 5 χειρῶν • χειρὸς 6 ἀνείλετε • ἀνείλατε 7 Προωρώμην • Προορώμην 8 εὐφράνθη • ἠφράνθη 9 Ἄδου • Ἄδην 10 τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν • — 11 τοῦ θρόνου • τὸν θρόνον 12 οὐ κατελείφθη • οὔτε ἐγκατελείφθη 13 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ • — 14 Ἄδου οὐδὲ • Ἄδην οὔτε

πνεύματος¹ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ νῦν² ὑμεῖς³ βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 Οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός, Εἶπεν ὁ⁴ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν,⁵ τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ,⁶ εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ποιήσομεν,^{α,7} ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ ἔφη⁸ πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε,⁹ καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,¹⁰ καὶ λήψεσθε¹¹ τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. 39 Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. 40 Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει¹² λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιαῆς ταύτης. 41 Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως¹³ ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ¹⁴ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια. 42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ¹⁵ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο¹⁶ δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. 44 Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. 46 Καθ' ἡμέραν τε

^α ποιήσομεν • ποιήσωμεν

¹ ἁγίου πνεύματος • πνεύματος τοῦ ἁγίου ² νῦν • — ³ ὑμεῖς • NA^{27/28}: ὑμεῖς [καὶ] ⁴ ὁ • [ὁ] ⁵ καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν • αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός ⁶ τῇ καρδίᾳ • τὴν καρδίαν ⁷ ποιήσομεν • ποιήσωμεν ⁸ ἔφη • — ⁹ Μετανοήσατε • Μετανοήσατε [φησὶν] ¹⁰ ἁμαρτιῶν • τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν ¹¹ λήψεσθε • λήμψεσθε ¹² διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει • διεμαρτύρητο καὶ παρεκάλει αὐτούς ¹³ ἀσμένως • — ¹⁴ τῇ • ἐν τῇ ¹⁵ κοινωνία καὶ • κοινωνία ¹⁶ Ἐγένετο • Ἐγένετο

προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.¹

The Healing of the Lame Man

3 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος² καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. 2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν. 3 Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην.³ 4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, Βλέπον εἰς ἡμᾶς. 5 Ὁ δὲ ἐπέιχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγυραι^a καὶ⁴ περιπάτει. 7 Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν· παραχρῆμα⁵ δὲ ἔστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις⁶ καὶ τὰ σφυρά.⁷ 8 Καὶ ἐξαλλόμενος ἕστη καὶ περιπάτει, καὶ εἰσήλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. 9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς⁸ περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· 10 ἐπεγίνωσκόν τε⁹ αὐτὸν ὅτι οὗτος¹⁰ ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

^a ἔγυραι • ἔγειρε

¹ τῇ ἐκκλησίᾳ • ἐπὶ τὸ αὐτό ² Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος • Πέτρος δὲ ³ ἐλεημοσύνην • ἐλεημοσύνην λαβεῖν ⁴ ἔγυραι καὶ • [ἔγειρε καὶ] ⁵ παραχρῆμα • αὐτὸν παραχρῆμα ⁶ αὐτοῦ αἱ βάσεις • αἱ βάσεις αὐτοῦ ⁷ σφυρά • σφουδρά ⁸ αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς • πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν ⁹ τε • δὲ ¹⁰ οὗτος • αὐτός

11 Κρατούντος δὲ τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ¹ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην,² συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς³ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἔκθαμβοι.

The Address of Peter in the Temple

12 Ἴδὼν δὲ Πέτρος⁴ ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεπονηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ⁵ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτόν⁶ κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. 14 Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, 15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. 16 Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. 17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. 18 Ὁ δὲ θεὸς ἂ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστόν,⁷ ἐπλήρωσεν οὕτως. 19 Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, 20 καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστόν Ἰησοῦν· 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ⁸ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.⁹ 22 Μωσῆς¹⁰ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας¹¹ εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν¹² ἐκ τῶν

¹ τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ • αὐτοῦ ² Ἰωάννην • τὸν Ἰωάννην ³ πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς • πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ⁴ Πέτρος • ὁ Πέτρος ⁵ Ἰσαὰκ καὶ • NA^{27/28}: [ὁ θεὸς] Ἰσαὰκ καὶ [ὁ θεὸς] ⁶ αὐτόν • — ⁷ αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν • παθεῖν τὸν χριστόν αὐτοῦ ⁸ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ • τῶν ἁγίων ⁹ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος • ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν ¹⁰ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹¹ γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας • — ¹² ἡμῶν • ὑμῶν

ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήση πρὸς ὑμᾶς. 23 Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἐὰν^α μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται¹ ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν^β τὰς ἡμέρας ταύτας. 25 Ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ² τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,³ λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται⁴ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. 26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ θεός, ἀναστήσας⁵ τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν,⁶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

Peter and John before the Council

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν⁷ νεκρῶν. 3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἡδὴ. 4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ⁸ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ⁹ χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς¹⁰ Ἱερουσαλήμ, 6 καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον,¹¹ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. 7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ¹² ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; 8 Τότε Πέτρος

^α ἐὰν • ἂν ^β κατήγγειλαν • προκατήγγειλαν

¹ ἐξολοθρευθήσεται • ἐξολεθρευθήσεται ² υἱοὶ • οἱ υἱοὶ ³ ἡμῶν • ὑμῶν

⁴ ἐνευλογηθήσονται • [ἐν]ευλογηθήσονται ⁵ ὁ θεός ἀναστήσας • ἀναστήσας

ὁ θεός ⁶ Ἰησοῦν • — ⁷ τῶν • τὴν ἐκ ⁸ ὁ • [ὁ] ⁹ ὡσεὶ • NA^{27/28}: [ὡς]

¹⁰ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς • τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς

ἐν ¹¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον • Ἄννας

ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος ¹² μέσῳ • τῷ μέσῳ

πλησθεῖς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ,¹ 9 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται·² 10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. 11 Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων,³ ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. 12 Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὔτε⁴ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον^a τὸ⁵ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοὶ εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτούς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. 14 Τὸν δὲ⁶ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστώτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. 15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, 16 λέγοντες, Τί ποιήσομεν^{b, 7} τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.⁸ 17 Ἄλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα^{c, 9} αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς¹⁰ τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτούς εἶπον,¹¹ Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε.

^a ἕτερον • ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν

^b ποιήσομεν • ποιήσομεν

^c ἀπειλησόμεθα • ἀπειλησόμεθα

1 τοῦ Ἰσραήλ • — 2 σέσωσται • σέσωται 3 οἰκοδομούντων • οἰκοδόμων

4 οὔτε • οὐδὲ 5 τὸ • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ 6 δὲ • τε 7 ποιήσομεν • ποιήσομεν

8 ἀρνήσασθαι • ἀρνεῖσθαι 9 ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα • ἀπειλησόμεθα

10 αὐτοῖς • — 11 πρὸς αὐτούς εἶπον • εἶπον πρὸς αὐτούς

20 Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν¹ καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. 21 Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσσονται² αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. 22 Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα³ ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει⁴ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

The Prayer and the Further Establishment of the Congregation

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.⁵ 24 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν, καὶ εἶπον,⁶ Δέσποτα, σὺ ὁ θεὸς ὁ⁷ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 25 ὁ διὰ⁸ στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπὼν, Ἵνα τί⁹ ἐφφύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ¹⁰ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, 28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου¹¹ προώρισεν γενέσθαι. 29 Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλάς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, 30 ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου¹² ἐκτείνειν σε εἰς ἴασις, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ. 31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου,¹³ καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

¹ εἶδομεν • εἶδαμεν ² κολάσσονται • κολάσσονται ³ τεσσαράκοντα • τεσεεράκοντα ⁴ ἐγεγόνει • γεγόνει ⁵ εἶπον • εἶπαν ⁶ εἶπον • εἶπαν ⁷ θεὸς ὁ • — ⁸ διὰ • τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου ⁹ Ἵνα τί • Ἵνατί ¹⁰ ἐπὶ • ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ ¹¹ βουλή σου • βουλή [σου] ¹² χεῖρά σου • χεῖρά [σου] ¹³ πνεύματος ἁγίου • τοῦ ἁγίου πνεύματος

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά¹ καὶ ἡ ψυχὴ² μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν^{a, 3} ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. 33 Καὶ μεγάλη δυνάμει⁴ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. 34 Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν⁵ ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, 35 καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοδο⁶ δὲ ἑκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

36 Ἰωσῆς⁷ δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων—ὃ ἐστίν, μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως—Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκεν παρὰ⁸ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Ananias and Sapphira

5 Ἄνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ⁹ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα, 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας¹⁰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,¹¹ καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 Εἶπεν δὲ Πέτρος,¹² Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί σε ἀπὸ¹³ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; 4 Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.¹⁴ 6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

^a αὐτῶν • αὐτῷ

¹ ἡ καρδία • καρδία ² ἡ ψυχὴ • ψυχὴ ³ αὐτῶν • αὐτῷ ⁴ μεγάλη δυνάμει • δυνάμει μεγάλη ⁵ ὑπῆρχεν • ἦν ⁶ διεδίδοδο • διεδίδετο ⁷ Ἰωσῆς • Ἰωσήφ ⁸ παρὰ • πρὸς ⁹ Σαπφείρῃ • Σαπφίρῃ ¹⁰ συνειδυίας • συνειδυίης ¹¹ αὐτοῦ • — ¹² Πέτρος • ὁ Πέτρος ¹³ σε ἀπὸ • ἀπὸ ¹⁴ ταῦτα • —

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδῦσα τὸ γεγονός εἰσήλθεν. 8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ¹ Πέτρος, Εἶπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, τοσοῦτου. 9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν² πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἴδού, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. 10 Ἔπεσεν δὲ παραχρήμα παρὰ³ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

Signs and Wonders in the Church

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο^a σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά·⁴ καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. 13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· 14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· 15 ὥστε κατὰ τὰς⁵ πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων,⁶ ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὲ αὐτῶν. 16 Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς⁷ Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀγκλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

The Imprisonment, Deliverance, and Defense of the Apostles

17 Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ—ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων—ἐπλήσθησαν ζήλου, 18 καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν⁸ ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. 19 Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν⁹ τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς

^a ἐγένετο • ἐγένετο

¹ αὐτῇ ὁ • πρὸς αὐτήν ² εἶπεν • — ³ παρὰ • πρὸς ⁴ ἐν τῷ λαῷ πολλά • πολλὰ ἐν τῷ λαῷ ⁵ κατὰ τὰς • καὶ εἰς τὰς ⁶ κλινῶν καὶ κραββάτων • κλιναρίων καὶ κραβάτων ⁷ εἰς • — ⁸ αὐτῶν • — ⁹ τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν • νυκτὸς ἀνοίξας

εἶπεν, 20 Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. 21 Ἀκούσαντες δὲ εἰσήλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. 22 Οἱ δὲ ὑπρέται παραγενόμενοι¹ οὐχ εὔρον αὐτούς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, 23 λέγοντες ὅτι Τὸ μὲν² δεσμοτήριον εὔρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας πρὸ³ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδένα εὔρομεν. 24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ⁴ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. 25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οὐδὲ ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. 26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπρέταις ἤγαγεν⁵ αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα⁶ μὴ λιθασθῶσιν. 27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτούς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Καὶ ἐπρώτησεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς, 28 λέγων, Οὐ⁷ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; Καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. 29 Ἀποκριθεῖς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον,⁸ Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 31 Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι⁹ μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ¹⁰ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ¹¹ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

¹ ὑπρέται παραγενόμενοι • παραγενόμενοι ὑπρέται ² μὲν • — ³ πρὸ • ἐπὶ
⁴ ἱερεὺς καὶ ὁ • — ⁵ ἤγαγεν • NA^{27/28}: ἤγεν ⁶ ἵνα • — ⁷ Οὐ • [Οὐ] ⁸ εἶπον •
εἶπαν ⁹ δοῦναι • NA^{27/28}: [τοῦ] δοῦναι ¹⁰ αὐτοῦ • — ¹¹ δὲ • —

33 Οἱ δὲ ἀκούοντες^{α, 1} διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο² ἀνελεῖν αὐτούς. 34 Ἀναστάς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὄνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω βραχὺ τι τοὺς ἀποστόλους³ ποιῆσαι. 35 Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. 36 Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ⁴ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν ἱκανὸν⁵ ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεινος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 38 Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε⁶ αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή⁷ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνασθε⁸ καταλῦσαι αὐτό,⁹ μήποτε καὶ θεομάχοι εὔρεθῆτε. 40 Ἐπίσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.¹⁰ 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ^β κατηξιώθησαν¹¹ ἄτιμασθῆναι. 42 Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν χριστόν.¹²

The Choosing of the Seven

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους,

^α ἀκούοντες • ἀκούσαντες ^β τοῦ Ἰησοῦ • αὐτοῦ

¹ ἀκούοντες • ἀκούσαντες ² ἐβουλεύοντο • ^{NA^{27/28}}: ἐβούλοντο ³ τι τοὺς ἀποστόλους • τοὺς ἀνθρώπους ⁴ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ • προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς ⁵ ἱκανὸν • — ⁶ ἐάσατε • ἄφετε ⁷ βουλή • βουλή αὕτη ⁸ δύνασθε • δυνήσεσθε ⁹ αὐτό • αὐτούς ¹⁰ αὐτούς • — ¹¹ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν • κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ¹² Ἰησοῦν τὸν χριστόν • τὸν χριστόν Ἰησοῦν

ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. 2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον,¹ Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. 3 Ἐπισκέψασθε οὖν,² ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου³ καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν⁴,⁴ ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. 4 Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 Καὶ ἤρresεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης^b πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠϋξάνεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως⁵ καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

The Testimony of Stephen

9 Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. 10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν⁶ καὶ τὸν θεόν. 12 Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν⁷ κατὰ τοῦ τύπου τοῦ

^a καταστήσωμεν • καταστήσομεν ^b πλήρης • πλήρη

¹ εἶπον • εἶπαν ² οὖν • δέ ³ ἁγίου • — ⁴ καταστήσωμεν • καταστήσομεν
⁵ πίστεως • χάριτος ⁶ Μωσῆν • Μωϋσῆν ⁷ ῥήματα βλάσφημα λαλῶν • λαλῶν ῥήματα

ἀγίου καὶ¹ τοῦ νόμου· 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς.² 15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες³ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

The Defense of Stephen and His Death

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ ἄρα⁴ ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ⁵ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν⁶ ἣν ἂν σοὶ δείξω. 4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν· κάκειθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετόκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ^a εἰς κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. 6 Ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. 7 Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἂν δουλεύσωσιν,⁷ κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός·⁸ καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαάκ⁹ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ¹⁰ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. 9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξείλετο¹¹ αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον

^a δοῦναι αὐτῷ • αὐτῷ δοῦναι

1 καὶ • [τούτου] καὶ 2 Μωσῆς • Μωϋσῆς 3 ἅπαντες • πάντες 4 ἄρα • —
5 καὶ ἐκ • καὶ [ἐκ] 6 γῆν • τὴν γῆν 7 δουλεύσωσιν • NA^{27/28}: δουλεύουσιν
8 εἶπεν ὁ θεός • ὁ θεός εἶπεν 9 ὁ Ἰσαάκ • Ἰσαάκ 10 ὁ Ἰακώβ • Ἰακώβ
11 ἐξείλετο • ἐξείλετο

Φαραώ βασιλέως Αιγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον¹ τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου² καὶ Χαναάν, καὶ θλίμῃς μεγάλη· καὶ οὐχ εὔρισκον³ χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σίτα ἐν Αἰγύπτῳ,⁴ ἐξῆλθε καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ. 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραώ τὸ γένος τοῦ⁵ Ἰωσήφ. 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ,⁶ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν,^a ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. 15 Κατέβη δὲ⁷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ⁸ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ τοῦ⁹ Συχέμ. 17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν¹⁰ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠΰξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς¹¹ οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν,¹² τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη¹³ αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζῶγονεῖσθαι. 20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς,¹⁴ καὶ ἦν ἀστειὸς τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς. 21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο¹⁵ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς¹⁶ πάσῃ¹⁷ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις.¹⁸ 23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς¹⁹ χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ

^a συγγένειαν • συγγένειαν αὐτοῦ

1 ὅλον • [ἐφ'] ὅλον 2 γῆν Αἰγύπτου • Αἴγυπτον 3 εὔρισκον • ἠύρισκον 4 σίτα ἐν Αἰγύπτῳ • σιτία εἰς Αἴγυπτον 5 τοῦ • [τοῦ] 6 τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ • Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ 7 Κατέβη δὲ • Καὶ κατέβη 8 ὃ • ᾧ 9 Ἐμμὼρ τοῦ • Ἐμμὼρ ἐν 10 ὤμοσεν • ὠμολόγησεν 11 ὃς • [ἐπ' Αἴγυπτον] ὃς 12 πατέρας ἡμῶν • πατέρας [ἡμῶν] 13 ἔκθετα τὰ βρέφη • τὰ βρέφη ἔκθετα 14 Μωσῆς • Μωϋσῆς 15 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο • Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτόν 16 Μωσῆς • Μωϋσῆς 17 πάσῃ • ^{NA}27/28: [ἐν] πάσῃ 18 ἔργοις • ἔργους αὐτοῦ 19 τεσσαρακονταετῆς • τεσσερακονταετῆς

ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. 24 Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον· 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι¹ ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν·² οἱ δὲ οὐ συνήκαν. 26 Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν³ αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς·⁴ ἵνα τί⁵ ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσαστο αὐτόν, εἰπὼν, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;^{4,6} 28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνείλες χθῆς⁷ τὸν Αἰγύπτιον; 29 Ἐφυγεν δὲ Μωσῆς⁸ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα,⁹ ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου¹⁰ ἐν φλογὶ πυρὸς βᾶτου. 31 Ὁ δὲ Μωσῆς¹¹ ἰδὼν ἐθαύμαζεν^b τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν,¹² 32 Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς¹³ Ἰακώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς¹⁴ οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν¹⁵ ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. 34 Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ¹⁶ σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον τὸν Μωσῆν¹⁷ ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν; τοῦτον ὁ θεὸς¹⁸ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν¹⁹ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος

^a ἡμᾶς • ἡμῶν ^b ἐθαύμαζεν • ἐθαύμασεν

1 αὐτοῦ ὅτι • [αὐτοῦ] ὅτι 2 αὐτοῖς σωτηρίαν • σωτηρίαν αὐτοῖς 3 συνήλασεν • συνήλλασεν 4 ὑμεῖς • — 5 ἵνα τί • ἵνατί 6 ἡμᾶς • ἡμῶν 7 χθῆς • ἐχθῆς 8 Μωσῆς • Μωϋσῆς 9 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα 10 κυρίου • — 11 Μωσῆς • Μωϋσῆς 12 πρὸς αὐτόν • — 13 ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ 14 Μωσῆς • Μωϋσῆς 15 ἐν • ἐφ' 16 ἀποστελῶ • ἀποστείλω 17 Μωσῆν • Μωϋσῆν 18 θεὸς • θεὸς [καὶ] 19 ἀπέστειλεν ἐν • ἀπέσταλκεν σὸν

αὐτῷ ἐν τῇ βάρῃ. 36 Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.¹ 37 Οὗτός ἐστιν ὁ Μωσῆς ὁ εἰπὼν² τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν³ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο λόγον^{a, 4} ζῶντα δοῦναι ἡμῖν· 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ’⁵ ἀπόσαντο, καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ⁶ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἄαρῶν, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς⁷ οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν⁸ αὐτῷ. 41 Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 Ἔστρεψεν δὲ ὁ θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα⁹ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; 43 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν,^{b, 10} τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῆ, ¹¹ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει. 45 Ἦν καὶ εἰσηγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὐρεῖν σκηνῶμα τῷ θεῷ¹²

a λόγον • λόγια b Ῥεμφάν • Ρεφάν

¹ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ² Μωσῆς ὁ εἰπὼν • Μωϋσῆς ὁ εἶπας
³ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν • ὁ θεὸς ⁴ λόγον • λόγια ⁵ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁶ τῇ καρδίᾳ •
ἐν ταῖς καρδίαις ⁷ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁸ γέγονεν • ἐγένετο ⁹ τεσσαράκοντα •
τεσσεράκοντα ¹⁰ ὑμῶν Ῥεμφάν • [ὑμῶν] Ῥαιφάν ¹¹ Μωσῆ • Μωϋσῆ
¹² θεῷ • οἴκῳ

Ἰακώβ. 47 Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν¹ αὐτῷ οἶκον. 48 Ἄλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς² κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, 49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ³ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεῖλانتας περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε·⁴ 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν δόξαν θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν, Ἴδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους,⁵ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 Κράζαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια παρὰ⁶ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. 59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνευμά μου. 60 Θεὸς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην.⁷ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

The Gospel Planted in Samaria

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν

¹ ᾠκοδόμησεν • οἰκοδόμησεν ² ναοῖς • — ³ τῇ καρδίᾳ • καρδίαις

⁴ γεγένησθε • ἐγένεσθε ⁵ ἀνεωγμένους • διηνοιγμένους ⁶ παρὰ • αὐτῶν παρὰ

⁷ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην • ταύτην τὴν ἁμαρτίαν

ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαντο¹ κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν² τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. 6 Προσεῖχόν τε³ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 Πολλῶν⁴ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο·⁵ πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. 8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη⁶ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν⁷ τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν μέγαν· 10 ᾧ προσεῖχον ἀπὸ⁸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη.⁹ 11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέσαι αὐτούς. 12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίπῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ¹⁰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίπῳ· θεωρῶν τε δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα,¹¹ ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον¹² καὶ Ἰωάννην· 15 οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·

¹ ἐποίησαντο • ἐποίησαν ² πόλιν • [τὴν] πόλιν ³ τε • δὲ ⁴ Πολλῶν • Πολλοὶ
⁵ ἐξήρχετο • ἐξήρχοντο ⁶ Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη • Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ
⁷ ἐξιστῶν • ἐξιστάνων ⁸ ἀπὸ • πάντες ἀπὸ ⁹ μεγάλη • καλουμένη μεγάλη
¹⁰ τὰ • — ¹¹ δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα • σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας
γινόμενας ¹² τὸν Πέτρον • Πέτρον

16 οὐπω¹ γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ χριστοῦ² Ἰησοῦ. 17 Τότε ἐπετίθουν³ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. 18 Θεασάμενος⁴ δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,⁵ προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, 19 λέγων, Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἐάν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνη πνεῦμα ἅγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον⁶ τοῦ θεοῦ. 22 Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ,⁷ εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. 23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρῶ σε ὄντα. 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ,⁸ πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.⁹

The Ethiopian Eunuch

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλείσσης¹⁰ Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

¹ οὐπω • οὐδέπω ² χριστοῦ • κυρίου ³ ἐπετίθουν • ἐπετίθεσαν

⁴ Θεασάμενος • Ἰδὼν ⁵ τὸ ἅγιον • — ⁶ ἐνώπιον • ἐναντι ⁷ Θεοῦ • κυρίου

⁸ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ • ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα ⁹ Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο • Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο ¹⁰ τῆς βασιλείσσης • βασιλείσσης

29 Εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίπῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. 30 Προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,¹ καὶ εἶπεν, Ἄρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 Ὁ δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσῃ² με; Παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος³ αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ⁴ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη, τὴν δὲ⁵ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; Ὅτι αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ζωῆ αὐτοῦ. 34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίπῳ εἶπεν, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; Περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 37 38 Καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφοτέροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἦρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

The Conversion and Early Labors of Paul

9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, 2 ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τις εὔρη τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης

¹ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν • Ἡσαΐαν τὸν προφήτην ² ὀδηγήσῃ • NA^{27/28}: ὀδηγήσει
³ κείροντος • κείραντος ⁴ αὐτοῦ ἢ • [αὐτοῦ] ἢ ⁵ δὲ • —

περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ ¹ τοῦ οὐρανοῦ· 4 καὶ πεσῶν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; 5 Εἶπεν δέ, Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν, ² Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι τί ³ σε δεῖ ποιεῖν. 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἔνεοί,⁴ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 Ἠγέρθη δὲ ὁ ⁴ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων τε ⁵ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ⁶ ἔβλεπεν, χειραγωγούντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι,⁷ Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἴδου ἐγώ, κύριε. 11 Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσεά· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, 12 καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανιάν ⁸ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα,⁹ ὅπως ἀναβλέψη. 13 Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ¹⁰ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου ¹¹ ἐν Ἱερουσαλήμ· 14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. 15 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοι ἐστίν ¹² οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ ¹³ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραὴλ· 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 17 Ἀπήλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτόν

⁴ ἐνεοί • ἐννεοί

¹ καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ • ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ ² κύριος εἶπεν • — ³ τί • ὁ τί ⁴ ὁ • — ⁵ τε • δὲ ⁶ οὐδένα • NA^{27/28}: οὐδὲν ⁷ ὁ κύριος ἐν ὁράματι • ἐν ὁράματι ὁ κύριος ⁸ ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανιάν • NA^{27/28}: ἄνδρα [ἐν ὁράματι] Ἀνανιάν ὀνόματι; ECM: ἄνδρα Ἀνανιάν ὀνόματι ⁹ χεῖρα • NA^{27/28}: [τὰς] χεῖρας; ECM: χεῖρας ¹⁰ ἀκήκοα • ἤκουσα ¹¹ ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου • τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν ¹² μοι ἐστίν • ¹³ καὶ • τε καὶ

τάς χεῖρας εἶπεν, Σαοῦλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με,¹ ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. **18** Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ² λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ^a ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος³ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. **20** Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν χριστόν,⁴ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **21** Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ⁵ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ᾧδε εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν⁶ ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; **22** Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν τοὺς⁷ Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. Παρετήρουν τε⁸ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· **25** λαβόντες δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ⁹ νυκτός, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους,¹⁰ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπειράτο¹¹ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. **27** Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

^a τε καὶ • τε παραχρήμα, καὶ

¹ με • με Ἰησοῦς ² ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ • ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς ³ ὁ Σαῦλος • — ⁴ χριστόν • Ἰησοῦν ⁵ ἐν Ἱερουσαλὴμ • *NA*^{27/28}: εἰς Ἱερουσαλὴμ ⁶ ἐλήλυθεν • ἐληλύθει ⁷ συνέχυνεν τοὺς • συνέχυνεν [τοὺς] ⁸ Παρετήρουν τε • Παρετηροῦντο δὲ καὶ ⁹ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ • οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ¹⁰ καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους • διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν ¹¹ ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπειράτο • εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπειράζεν

28 Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος^α εἰς^{β,1} Ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιαζόμενος² ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,³ 29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.⁴ 30 Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι⁵ καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι, καὶ πορευόμεναι⁶ τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.⁷

Two Miracles Performed by Peter

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν.⁸ 33 Εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα Αἰνέαν ὀνόματι,⁹ ἐξ ἐτῶν ὀκτῶ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ,^{ς,10} ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός·¹¹ ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. 35 Καὶ εἶδον¹² αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσάραωνα,¹³ οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά,¹⁴ ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων¹⁵ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. 37 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν¹⁶ ἐν ὑπερώῳ. 38 Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης¹⁷ τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ,

^α εἰσπορευόμενος • εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ^β εἰς • ἐν
^ς κραββάτῳ • κραββάτου

¹ εἰς • καὶ ἐκπορευόμενος εἰς ² καὶ παρρησιαζόμενος • παρρησιαζόμενος
³ Ἰησοῦ — ⁴ αὐτὸν ἀνελεῖν • ἀνελεῖν αὐτόν ⁵ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι •
Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία ⁶ εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι •
εἶχον εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη ⁷ ἐπληθύνοντο • ἐπληθύνετο
⁸ Λύδδαν • Λύδδα ⁹ Αἰνέαν ὀνόματι • ὀνόματι Αἰνέαν ¹⁰ κραββάτῳ •
κραββάτου ¹¹ ὁ χριστός • χριστός ¹² εἶδον • εἶδαν ¹³ Λύδδαν καὶ τὸν
Ἀσάραωνα • Λύδδα καὶ τὸν Σαράωνα ¹⁴ Ταβηθά • Ταβιθά ¹⁵ ἀγαθῶν ἔργων •
ἔργων ἀγαθῶν ¹⁶ αὐτὴν ἔθηκαν • ἔθηκαν [αὐτὴν] ¹⁷ Λύδδης • Λύδδας

ἀπέστειλαν πρὸς¹ αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσαι² διελθεῖν ἕως αὐτῶν.³ 39 Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνήλθεν αὐτοῖς· ὄν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ἡ Δορκάς. 40 Ἐκβαλὼν δὲ ἕξω πάντας ὁ Πέτρος θεῖς⁴ τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβηθά,⁵ ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισεν. 41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν⁶ ἐπὶ τὸν κύριον. 43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι αὐτὸν⁷ ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Cornelius the Centurion

10 Ἄνῆρ δέ τις ἦν⁸ ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε⁹ ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός. 3 Εἶδεν ἐν ὀράματι φανερώς, ὥσει ὄραν¹⁰ ἐνάτην^a τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. 4 Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστίν, κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἰ προσευχαῖ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον¹¹ τοῦ θεοῦ. 5 Καὶ νῦν πέμπσον εἰς Ἰόππην ἄνδρα,¹² καὶ μετάπεμψαι Σίμονα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον·^{b, 13} 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστίν οἰκία παρὰ

^a ἐνάτην • ἐννάτην ^b τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον • ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος

¹ πρὸς • δύο ἄνδρας πρὸς ² ὀκνήσαι • ὀκνήσης ³ αὐτῶν • ἡμῶν ⁴ θεῖς • καὶ θεῖς ⁵ Ταβηθά • Ταβιθά ⁶ πολλοὶ ἐπίστευσαν • ἐπίστευσαν πολλοὶ ⁷ αὐτόν • — ⁸ ἦν • — ⁹ τε • — ¹⁰ ὄραν • περὶ ὄραν ¹¹ ἐνώπιον • ἔμπροσθεν ¹² εἰς Ἰόππην ἄνδρα • ἄνδρα εἰς Ἰόππην ¹³ τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον • τινὰ ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος

θάλασσαν. 7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ,¹ φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ,² καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ,³ 8 καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα,³ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἴοππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων⁴ καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην· 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν⁵ ἐπ' αὐτὸν ἕκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν⁶ σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ⁷ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ⁸ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 14 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ⁹ ἀκάθαρτον. 15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 16 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη¹⁰ τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, καὶ¹¹ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ¹² τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος,¹³ ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. 19 Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ¹⁴ τὸ πνεῦμα, Ἴδού, ἄνδρες ζητοῦσίν¹⁵ σε. 20 Ἀλλὰ ἀναστάς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι¹⁶ ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτοὺς. 21 Καταβάς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν, Ἴδού, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;

1 τῷ Κορνηλίῳ • αὐτῷ 2 αὐτοῦ • — 3 αὐτοῖς ἅπαντα • ἅπαντα αὐτοῖς
4 ἐκείνων • *ECM*: αὐτῶν 5 ἐκείνων ἐπέπεσεν • αὐτῶν ἐγένετο 6 ἐπ' αὐτόν • —
7 δεδεμένον καὶ • — 8 τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ • καὶ ἔρπετά
τῆς γῆς καὶ 9 ἢ • καὶ 10 πάλιν ἀνελήφθη • εὐθὺς ἀνελήμφθη 11 καὶ • —
12 ἀπὸ • ὑπὸ 13 Σίμωνος • τοῦ Σίμωνος 14 αὐτῷ • [αὐτῷ] 15 ζητοῦσίν •
τρεῖς ζητοῦντές 16 διότι • ὅτι

22 Οἱ δὲ εἶπον,¹ Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 23 Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος² ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. 24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον³ εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. 26 Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρεν⁴ λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ⁵ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. 27 Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ⁶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· 29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. Πυνθάνομαι οὖν, τίني λόγῳ μετεπέμψασθέ με. 30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ⁷ τὴν ἐνάτην ὥραν⁸ προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, 31 καὶ φησιν, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.⁹ 33 Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ

1 εἶπον • εἶπαν 2 ὁ Πέτρος • ἀναστάς 3 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον • Τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν 4 αὐτὸν ἤγειρεν • ἤγειρεν αὐτὸν 5 κἀγὼ • καὶ ἐγὼ 6 καὶ ἐμοὶ • κάμοι 7 νηστεύων καὶ • — 8 ὥραν • — 9 ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι • —

προσ τεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.¹ 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν,

Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης² ὁ θεός· 35 ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. 36 Τὸν λόγον ὃν³ ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ—οὗτός ἐστιν πάντων κύριος— 37 ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥήμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον⁴ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ,⁵ ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. 39 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν⁶ μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ·⁷ ὃν καὶ ἀνεῖλον⁸ κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 40 Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ⁹ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός¹⁰ ἔστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 Τούτῳ πάντες οἱ προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι συνήλθον¹¹ τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἢ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. 46 Ἦκουον γὰρ αὐτῶν λαλοῦντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ¹² Πέτρος, 47 Μήτι τὸ ὕδωρ κωλύσαι δύναται¹³ τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι

1 ὑπὸ τοῦ θεοῦ • ὑπὸ τοῦ κυρίου 2 προσωπολήπτης • προσωπολήπτης 3 ὃν • [ὃν] 4 ἀρξάμενον • ἀρξάμενος 5 Ναζαρέτ • Ναζαρέθ 6 ἐσμεν • — 7 ἐν Ἱερουσαλήμ • [ἐν] Ἱερουσαλήμ 8 ἀνεῖλον • ἀνεῖλαν 9 τῇ • NA^{27/28}: [ἐν] τῇ 10 αὐτός • οὗτός 11 συνήλθον • συνήλθαν 12 ὁ • — 13 κωλύσαι δύναται • δύναται κωλύσαι

τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς¹ καὶ ἡμεῖς; 48 Προσέταξέν τε² αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου.³ Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

Jewish Brethren Rejoice that Gentiles Granted Repentance

11 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 Καὶ ὅτε⁴ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα,⁵ διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, 3 λέγοντες ὅτι Πρὸς⁶ ἄνδρα ἀκροβυστίαν ἔχοντα εἰσηλθες,⁷ καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ⁸ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, 5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππη προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 Ἦκουσα δὲ φωνῆς⁹ λεγούσης μοι, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 8 Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι πᾶν¹⁰ κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσηλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 Ἀπεκρίθη δέ μοι¹¹ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη¹² ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 Καὶ ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἧ ἤμην,¹³ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. 12 Εἶπεν δέ μοι τὸ πνεῦμα¹⁴ συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον.¹⁵ Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοῦ οὗτοι, καὶ εἰσηλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός· 13 ἀπήγγειλέν τε¹⁶ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον¹⁷ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ,¹⁸ Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρα,¹⁹ καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν

¹ καθὼς • ὡς ² τε • δὲ ³ βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου • ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι ⁴ Καὶ ὅτε • Ὅτε δὲ ⁵ Ἱεροσόλυμα • Ἱερουσαλήμ ⁶ Πρὸς • Εἰσηλθες πρὸς ⁷ εἰσηλθες • — ⁸ ὁ • — ⁹ φωνῆς • καὶ φωνῆς ¹⁰ πᾶν • — ¹¹ μοι • — ¹² πάλιν ἀνεσπάσθη • ἀνεσπάσθη πάλιν ¹³ ἤμην • ἤμεν ¹⁴ μοι τὸ πνεῦμα • τὸ πνευμά μοι ¹⁵ διακρινόμενον • διακρίναντα ¹⁶ τε • δὲ ¹⁷ τὸν ἄγγελον • [τὸν] ἄγγελον ¹⁸ αὐτῷ • — ¹⁹ ἄνδρα • —

ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ’ αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου,¹ ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 Εἰ οὖν τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ² τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν; 18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον³ τὸν θεόν, λέγοντες, Ἄρα γε⁴ καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.⁵

The Establishment of the Congregation at Antioch

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. 20 Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες⁶ εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς⁷ τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ’ αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας⁸ ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. 22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις⁹ περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν¹⁰ ἕως Ἀντιοχείας· 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ¹¹ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ· 24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας¹² ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 26 καὶ εὗρὼν ἤγαγεν αὐτὸν¹³ εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς¹⁴ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι

1 κυρίου • τοῦ κυρίου 2 δὲ • — 3 ἐδόξαζον • ἐδόξασαν 4 Ἄρα γε • Ἄρα
5 ἔδωκεν εἰς ζωὴν • εἰς ζωὴν ἔδωκεν 6 εἰσελθόντες • ἐλθόντες 7 πρὸς • καὶ
πρὸς 8 πιστεύσας • ὁ πιστεύσας 9 ἐν Ἱεροσολύμοις • οὔσης ἐν Ἱερουσαλήμ
10 διελθεῖν • NA^{27/28}: [διελθεῖν]; ECM. — 11 τοῦ • [τὴν] τοῦ 12 ὁ Βαρνάβας •
— 13 αὐτὸν • — 14 αὐτοὺς • αὐτοῖς καὶ

τῆ¹ ἐκκλησία καὶ διδάξει ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον² ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφηταὶ εἰς Ἀντιόχειαν. 28 Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαθος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν³ μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ⁴ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.⁵ 29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοίς· 30 ὁ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Herod Persecutes the Church at Jerusalem and is Punished by God

12 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα.⁶ 3 Καὶ ἰδὼν⁷ ὅτι ἀρεστοὶ ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον—ἦσαν δὲ αἱ⁸ ἡμέραι τῶν ἀζύμων— 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενης⁹ γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ¹⁰ αὐτοῦ. 6 Ὅτε δὲ ἔμελλεν¹¹ αὐτὸν προάγειν¹² ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσίν· φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. 7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον¹³ αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 Εἶπέν τε¹⁴ ὁ ἄγγελος πρὸς

1 τῆ • ἐν τῇ 2 πρῶτον • πρώτως 3 μέγαν • μεγάλην 4 ὅστις καὶ • ἦτις
5 Καίσαρος • — 6 μαχαίρα • μαχαίρη 7 Καὶ ἰδὼν • Ἰδὼν δὲ 8 αἱ • [αἱ]
9 ἐκτενης • ἐκτενωῶς 10 ὑπὲρ • περὶ 11 ἔμελλεν • ἤμελλεν 12 αὐτὸν προάγειν •
προαγαγεῖν αὐτόν 13 ἐξέπεσον • ἐξέπεσαν 14 τε • δὲ

αὐτόν, Περιζῶσαι¹ καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. **9** Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ·² καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. **10** Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον³ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτη ἠνοίχθη⁴ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. **11** Καὶ ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ,⁵ εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος⁶ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό⁷ με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. **12** Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας⁸ τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. **13** Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου⁹ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. **14** Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. **15** Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον,¹⁰ Μαίνῃ. Ἡ δὲ διῦσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν.¹¹ **16** Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοιξάντες δὲ εἶδον¹² αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. **17** Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς¹³ ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπεν δέ,¹⁴ Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. **18** Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν¹⁵ Καισάρειαν διέτριβεν.

1 Περιζῶσαι • Ζῶσαι 2 αὐτῷ • — 3 ἦλθον • ἦλθαν 4 ἠνοίχθη • ἠνοίγη
5 γενόμενος ἐν ἑαυτῷ • ἐν ἑαυτῷ γενόμενος 6 κύριος • NA^{27/28}: [ὁ] κύριος
7 ἐξείλετό • ἐξείλατό 8 Μαρίας • τῆς Μαρίας 9 τοῦ Πέτρου • αὐτοῦ
10 εἶπον • εἶπαν 11 αὐτοῦ ἐστίν • ἐστὶν αὐτοῦ 12 εἶδον • εἶδαν 13 αὐτοῖς
πῶς • [αὐτοῖς] πῶς 14 Εἶπεν δέ • Εἶπέν τε 15 τὴν • —

20 Ἦν δὲ ὁ Ἑρώδης¹ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἤτουντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 Τακτῆ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἑρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ² καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. 22 Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Φωνὴ θεοῦ^{a, 3} καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 Παραχρήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν δόξαν⁴ τῷ θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἤϋξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς^b Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην⁵ τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

Paul and Barnabas on the Island of Cyprus

13 Ἦσαν δὲ τινες⁶ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφήται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἑρώδου τοῦ τετράρχου⁷ σύντροφος, καὶ Σαῦλος. 2 Λειτουργοῦντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον⁸ εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 Οὗτοι⁹ μὲν οὖν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,¹⁰ κατήλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν·¹¹ ἐκεῖθεν δὲ^{c, 12} ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον.¹³ 5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν

^a Φωνὴ θεοῦ • Θεοῦ φωνή ^b εἰς • ἀπὸ ^c δὲ • τε

¹ ὁ Ἑρώδης • — ² καὶ • [καὶ] ³ Φωνὴ θεοῦ • Θεοῦ φωνή ⁴ δόξαν • τὴν δόξαν ⁵ καὶ Ἰωάννην • Ἰωάννην ⁶ τινες • — ⁷ τετράρχου • τετραάρχου ⁸ τὸν Σαῦλον • Σαῦλον ⁹ Οὗτοι • Αὐτοὶ ¹⁰ πνεύματος τοῦ ἁγίου • ἁγίου πνεύματος ¹¹ τὴν Σελεύκειαν • Σελεύκειαν ¹² δὲ • τε ¹³ τὴν Κύπρον • Κύπρον

Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ τὴν¹ νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν τινα² μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριῆσοῦς,³ 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 Ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος—οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ—ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας⁴ εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου⁵ τὰς εὐθείας; 11 Καὶ νῦν ἰδοῦ, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρήμα δὲ ἐπέπεσεν⁶ ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκκλησούμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

At Antioch of Pisidia

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν⁷ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας,⁸ καὶ εἰσελθόντες⁹ εἰς τὴν συναγωγὴν τῆ ἡμέρα τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. 15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυναγωγοὶ πρὸς αὐτούς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν¹⁰ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 Ἀναστάς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῆ χειρὶ, εἶπεν,

^a Βαριῆσοῦς • Βαριῆσοῦν

1 τὴν • ὅλην τὴν 2 τινα • ἄνδρα τινὰ 3 Βαριῆσοῦς • Βαριησοῦ 4 καὶ ἀτενίσας • ἀτενίσας 5 κυρίου • [τοῦ] κυρίου 6 δὲ ἐπέπεσεν • NA^{27/28}: τε ἔπεσεν; ECM: τε ἐπέπεσεν 7 τὸν • — 8 τῆς Πισιδίας • τὴν Πισιδίαν 9 εἰσελθόντες • [εἰς]ελθόντες 10 ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν • τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος

Ἄνδρες Ἰσραηλίται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 Ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο¹ τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ Αἰγύπτῳ,² καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. 18 Καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ³ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 19 Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῆ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς⁴ τὴν γῆν αὐτῶν. 20 Καὶ μετὰ ταῦτα,⁵ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα,⁶ ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ⁷ προφήτου. 21 Κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα.⁸ 22 Καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ⁹ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίαν,¹⁰ 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας τῷ¹¹ Ἰσραὴλ. 25 Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ^a,¹² Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν, Τίνα με¹³ ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἄλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ¹⁴ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη.¹⁵ 27 Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν^b Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. 28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ

a ὁ • — b ἐν • —

¹ ἐξελέξατο • Ἰσραὴλ ἐξελέξατο ² Αἰγύπτῳ • Αἰγύπτου ³ τεσσαρακονταετῆ • τεσσαρακονταετῆ ⁴ αὐτοῖς • — ⁵ Καὶ μετὰ ταῦτα • — ⁶ πενήκοντα • πενήκοντα. Καὶ μετὰ ταῦτα ⁷ τοῦ • [τοῦ] ⁸ τεσσαράκοντα • τεσσαράκοντα ⁹ αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ • τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς ¹⁰ σωτηρίαν • σωτήρα Ἰησοῦν ¹¹ τῷ • παντὶ τῷ λαῷ ¹² ὁ • — ¹³ Τίνα με • Τί ἐμέ ¹⁴ ὑμῖν ὁ • ἡμῖν ὁ ¹⁵ ἀπεστάλη • ἐξαπεστάλη

γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 31 ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσιν¹ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν,² ἀναστήσας Ἰησοῦν· 33 ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται,³ Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 Διὸ⁴ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν· 36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλή ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν· 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 καὶ⁵ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ⁶ νόμῳ Μωϋσέως^a δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. 40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς⁷ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, 41 Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι⁸ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὃ⁹ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ^b ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,¹⁰ παρεκάλουν τὰ ἔθνη¹¹ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα.^{c, 12} 43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες

^a Μωϋσέως • Μωσέως ^b δὲ • δὲ αὐτῶν ^c ῥήματα • ῥήματα ταῦτα

¹ εἰσιν • [vñ] εἰσιν ² τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν • ^{NA^{27/28}}: τέκνοις [αὐτῶν] ἡμῖν; ^{ECM}: τέκνοις ἡμῖν (cj) ³ τῷ δευτέρῳ γέγραπται • γέγραπται τῷ δευτέρῳ ⁴ Διὸ • Διότι ⁵ καὶ • [καὶ] ⁶ τῷ — ⁷ ἐφ' ὑμᾶς — ⁸ ἐγὼ ἐργάζομαι • ἐργάζομαι ἐγὼ ⁹ ὃ • ἔργον ὃ ¹⁰ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων • αὐτῶν ¹¹ τὰ ἔθνη • — ¹² ῥήματα • ῥήματα ταῦτα

προσλαλούντες, ἔπειθον¹ αὐτοὺς ἐπιμένειν² τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

44 Τῷ τε³ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκούσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.⁴ 45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ⁵ Παύλου λεγομένοις,⁶ ἀντιλέγοντες καὶ⁷ βλασφημοῦντες. 46 Παρρησιασάμενοι δὲ ὁ⁸ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον,⁹ Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε¹⁰ αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 Οὕτως γὰρ ἐντέταται ἡμῖν ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρεν,¹¹ καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. 50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς¹² εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν,¹³ καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. 51 Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν¹⁴ ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. 52 Οἱ δὲ¹⁵ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

Paul and Barnabas at Iconium and Lystra

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλήσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες¹⁶ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 Ἰκανὸν μὲν

^a ἔχαιρεν • ἔχαιρον

¹ ἔπειθον • αὐτοῖς ἔπειθον ² ἐπιμένειν • προσμένειν ³ τε • δὲ ⁴ θεοῦ • κυρίου ⁵ τοῦ • — ⁶ λεγομένοις • λαλουμένοις ⁷ ἀντιλέγοντες καὶ • — ⁸ δὲ ὁ • τε ὁ ⁹ εἶπον • εἶπαν ¹⁰ δὲ ἀπωθεῖσθε • ἀπωθεῖσθε ¹¹ ἔχαιρεν • ἔχαιρον ¹² καὶ τὰς • τὰς ¹³ τὸν Βαρνάβαν • Βαρναβάν ¹⁴ αὐτῶν • — ¹⁵ δὲ • τε ¹⁶ ἀπειθοῦντες • ἀπειθήσαντες

οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι¹ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· 7 κάκει ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.²

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος³ τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων,⁴ ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει. 9 Οὗτος ἤκουσεν^a τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει⁶ τοῦ σωθῆναι, 10 εἶπεν μεγάλη τῇ⁷ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθῶς. ^{b, 8} Καὶ ἤλλετο⁹ καὶ περιεπάτει. 11 Οἱ δὲ¹⁰ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος,¹¹ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. 12 Ἐκάλουν τε τὸν μὲν¹² Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 Ὁ δὲ¹³ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν,¹⁴ ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰσεπήδησαν¹⁵ εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες 15 καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν¹⁶ ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν

^a ἤκουσεν • ἤκουεν ^b ὀρθῶς • ὀρθός

1 μαρτυροῦντι • NA^{27/28}: μαρτυροῦντι [ἐπὶ] 2 ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι • εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν 3 ἐν Λύστροις ἀδύνατος • ἀδύνατος ἐν Λύστροις
4 ὑπάρχων • — 5 περιπεπατήκει • περιεπάτησεν 6 πίστιν ἔχει • ἔχει πίστιν
7 τῇ • NA^{27/28}: — 8 ὀρθῶς • ὀρθός 9 ἤλλετο • ἤλατο 10 δὲ • τε 11 ὁ Παῦλος • Παῦλος
12 μὲν • — 13 δὲ • τε 14 αὐτῶν • — 15 εἰσεπήδησαν • ἐξεπήδησαν
16 τὸν θεὸν τὸν • θεὸν

θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 16 ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 17 Καίτοιγε¹ οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν² ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν,³ οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.⁴ 18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

The Return Journey to Syria

19 Ἐπήλθον⁵ δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.⁶ 20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν,⁷ ἀναστὰς εἰσήλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβῃ εἰς Δέρβην. 21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον⁸ καὶ Ἀντιόχειαν,⁹ 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν,¹⁰ προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς Παμφυλίαν.¹¹ 25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· 26 κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν¹² ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 Διέτριβον δὲ ἐκεῖ¹³ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

1 Καίτοιγε • Καίτοι 2 ἑαυτὸν • αὐτὸν 3 ἀγαθοποιῶν • ἀγαθουργῶν 4 ἡμῶν • ὑμῶν 5 Ἐπήλθον • Ἐπήλθαν 6 νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι • νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι 7 αὐτὸν τῶν μαθητῶν • τῶν μαθητῶν αὐτόν 8 Ἰκόνιον • εἰς Ἰκόνιον 9 Ἀντιόχειαν • εἰς Ἀντιόχειαν 10 πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν • κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους 11 Παμφυλίαν • τὴν Παμφυλίαν 12 ἀνήγγειλαν • ἀνήγγειλλον 13 ἐκεῖ • —

The Convention at Jerusalem

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει¹ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 Γενομένης οὖν² στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην³ καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ⁴ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ⁵ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως⁶ γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο,⁷ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. 8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ⁸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· 9 καὶ οὐδὲν⁹ διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

1 περιτέμνησθε τῷ ἔθει • περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ 2 οὖν • δὲ 3 Φοινίκην • τε Φοινίκην 4 ἀπεδέχθησαν ὑπὸ • NA^{27/28}: παρεδέχθησαν ἀπὸ; ECM: παρεδέχθησαν ὑπὸ 5 δὲ • τε 6 συζητήσεως • ζητήσεως 7 ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο • ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεός 8 αὐτοῖς τὸ • τὸ 9 οὐδὲν • οὐθέν

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγήσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου· 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ¹ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, 16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.² 18 Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.³ 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν· 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ⁴ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν Παύλῳ⁵ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον⁶ Βαρσαββᾶν,^a καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε,⁷ Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοί⁸ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν· 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες⁹ ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς

^a Βαρσαββᾶν • Βαρσαβᾶν

¹ ἐπὶ — ² ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα • NA^{27/28}: ποιῶν ταῦτα; ECM: ὁ ποιῶν ταῦτα

³ ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ • — ⁴ ἀπὸ • — ⁵ Παύλῳ • τῷ Παύλῳ

⁶ ἐπικαλούμενον • καλούμενον ⁷ τάδε • — ⁸ καὶ οἱ ἀδελφοὶ • ἀδελφοὶ

⁹ ἐξεληθόντες • [ἐξεληθόντες]

ὕμῶν, λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον,¹ οἷς οὐ διεστείλαμεθα· 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους² ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβῃ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 27 Ἀπεστάλακαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 Ἔδοξεν γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,³ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων,⁴ 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ⁵ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον⁶ εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 Ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφήται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους.⁷ 34 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

The Beginning of Paul's Second Missionary Journey

36 Μετὰ δέ τινες ἡμέρας εἶπεν Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν,⁸ Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν⁹ κατὰ πᾶσαν πόλιν,¹⁰ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. 37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο¹¹ συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην,¹² τὸν καλούμενον Μάρκον. 38 Παῦλος δὲ ἤξιον, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα

¹ λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον • — ² ἐκλεξαμένους • ἐκλεξαμένοις ³ ἁγίῳ πνεύματι • πνεύματι τῷ ἁγίῳ ⁴ τῶν ἐπάναγκες τούτων • τούτων τῶν ἐπάναγκες ⁵ πνικτοῦ • πνικτῶν ⁶ ἦλθον • κατήλθον ⁷ ἀποστόλους • ἀποστείλαντας αὐτούς ⁸ Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν • πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος ⁹ ἡμῶν • — ¹⁰ πᾶσαν πόλιν • πόλιν πᾶσαν ¹¹ ἐβουλεύσατο • ἐβούλετο ¹² τὸν Ἰωάννην • NA^{27/28}: καὶ τὸν Ἰωάννην; ECM: καὶ Ἰωάννην

αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν¹ τοῦτον. 39 Ἐγένετο οὖν² παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ³ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. 41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν,⁴ ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

Paul and Silas in Asia Minor

16 Κατήντησεν δὲ εἰς⁵ Δέρβην καὶ Λύστραν·⁶ καὶ ἰδοῦ, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς τινος⁷ Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἑλλήνος· 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἑλληνας⁸ ὑπῆρχεν. 4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν⁹ αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν¹⁰ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 11 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διελθόντες¹² δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν¹³ χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλήσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες¹⁴ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι·¹⁵ καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα·¹⁶ 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 9 Καὶ ὄραμα διὰ τῆς¹⁷ νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·¹⁸ ἀνὴρ τις ἦν Μακεδὼν¹⁹ ἐστῶς,²⁰ παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς

1 συμπαραλαβεῖν • συμπαραλαμβάνειν 2 οὖν • δὲ 3 θεοῦ • κυρίου

4 Κιλικίαν • NA^{27/28}: [τὴν] Κιλικίαν 5 εἰς • [καὶ] εἰς 6 Λύστραν • εἰς Λύστραν

7 τινος • — 8 τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἑλληνας • ὅτι Ἑλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ

9 παρεδίδουν • παρεδίδουσαν 10 καὶ τῶν • καὶ 11 Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσολύμοις

12 Διελθόντες • Διήλθον 13 τὴν Γαλατικὴν • Γαλατικὴν 14 ἐλθόντες •

ἐλθόντες δὲ 15 κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι • εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι

16 πνεῦμα • πνεῦμα Ἰησοῦ 17 τῆς • [τῆς] 18 ὤφθη τῷ Παύλῳ • τῷ Παύλῳ

ὤφθη 19 τις ἦν Μακεδὼν • Μακεδὼν τις ἦν 20 ἐστῶς • ἐστῶς καὶ

Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. **10** Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελεῖν εἰς τὴν ¹ Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος ² εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Paul and His Companions at Philippi

11 Ἀναθρόντες οὖν ἀπὸ τῆς ³ Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ⁴ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ⁵ **12** ἐκεῖθὲν τε ⁶ εἰς Φιλίππους, ἣτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος τῆς ⁷ Μακεδονίας πόλις, κολωνεῖα. ⁸ ἡμεν δὲ ἐν αὐτῇ ⁹ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. **13** Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως ¹⁰ παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχῆ ¹¹ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. **14** Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. **15** Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μέναιτε. ¹² Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, ¹³ παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντήσαι ¹⁴ ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. **17** Αὕτη κατακολουθήσασα ¹⁵ τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ^α ἔκραζεν λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν ¹⁶ σωτηρίας. **18** Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ ¹⁷ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι

^α καὶ ἡμῖν • καὶ τῷ Σίλα

1 τὴν • — 2 κύριος • θεός 3 οὖν ἀπὸ τῆς • NA^{27/28}: δὲ ἀπὸ; ECM: οὖν ἀπὸ 4 τε • δὲ 5 Νεάπολιν • Νεάν Πόλιν 6 ἐκεῖθὲν τε • ἀκεῖθεν 7 πρώτη τῆς μερίδος τῆς • NA^{27/28}: πρώτη[ς] μερίδος τῆς (cj); ECM: πρώτη τῆς μερίδος 8 κολωνεῖα • κολωνία 9 αὐτῇ • αὐτῇ 10 πόλεως • πόλης 11 ἐνομίζετο προσευχῆ • NA^{27/28}: ἐνομιζόμεν προσευχὴν 12 μέναιτε • μένετε 13 προσευχὴν • τὴν προσευχὴν 14 Πύθωνος ἀπαντήσαι • Πύθωνα ὑπαντήσαι 15 κατακολουθήσασα • NA^{27/28}: κατακολουθοῦσα 16 ἡμῖν ὁδὸν • ὑμῖν ὁδὸν 17 ὁ • —

εἶπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι¹ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ’ αὐτῆς. Καὶ ἐξήλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξήλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον,² Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαῖοις οὖσιν. 22 Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ’ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες³ αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν. 23 Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· 24 ὅς, παραγγείλιαν τοιαύτην εἰληφώς,⁴ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο⁵ εἰς τὸ ξύλον. 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι· 26 ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἀνεώχθησάν τε⁶ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν,⁷ ἔμελλεν⁸ ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. 28 Ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ⁹ Παῦλος λέγων, Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. 29 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ,¹⁰ 30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 Οἱ δὲ εἶπον,¹¹ Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν,¹² καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. 32 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν

¹ τῷ ὀνόματι • ὀνόματι ² εἶπον • εἶπαν ³ περιρρήξαντες • περιρρίζαντες
⁴ εἰληφώς • λαβὼν ⁵ αὐτῶν ἠσφαλίσατο • ἠσφαλίσατο αὐτῶν ⁶ ἀνεώχθησάν τε • ἠνεώχθησαν δὲ ⁷ μάχαιραν • NA^{27/28}: [τὴν] μάχαιραν ⁸ ἔμελλεν • ἤμελλεν
⁹ φωνῇ μεγάλῃ ὁ • NA^{27/28}: μεγάλη φωνῇ [ὁ] ¹⁰ τῷ Σίλᾳ • [τῷ] Σιλᾷ ¹¹ εἶπον • εἶπαν ¹² χριστόν • —

λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσιν¹ τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. 34 Ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ² παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιᾶτο πανοικί³ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἄπολυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. 36 Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους⁴ πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι Ἀπεστάλκασιν⁵ οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον⁶ εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἐξαγαγέτωσαν.⁷ 38 Ἀνήγγειλαν⁸ δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν⁹ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, 39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἐξελθεῖν¹⁰ τῆς πόλεως. 40 Ἐξελθόντες δὲ ἐκ¹¹ τῆς φυλακῆς εἰσήλθον πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς,¹² καὶ ἐξῆλθον.¹³

Paul and Silas in Thessalonica and Berea

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν,¹⁴ ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ¹⁵ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων· 2 κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσήλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς Ἰησοῦς,¹⁶ ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 Καί τινες ἐξ

¹ καὶ πᾶσιν • σὺν πᾶσιν ² αὐτοῦ • — ³ ἠγαλλιᾶτο πανοικί • ἠγαλλιᾶσατο πανοικεῖ ⁴ τούτους • [τούτους] ⁵ Ἀπεστάλκασιν • Ἀπέσταλκαν ⁶ ἔβαλον • ἔβαλαν ⁷ ἐξαγαγέτωσαν • ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν ⁸ Ἀνήγγειλαν • Ἀπήγγειλαν ⁹ καὶ ἐφοβήθησαν • ἐφοβήθησαν δὲ ¹⁰ ἐξελθεῖν • ἀπελθεῖν ἀπὸ ¹¹ ἐκ • ἀπὸ ¹² τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς • παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς ¹³ ἐξῆλθον • ἐξῆλθαν ¹⁴ Ἀπολλωνίαν • τὴν Ἀπολλωνίαν ¹⁵ ἡ • — ¹⁶ Ἰησοῦς • [ὁ] Ἰησοῦς

αὐτῶν ἐπέισθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,¹ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 Προσλαβόμενοι² δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες,³ τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας⁴ πονηροὺς, καὶ ὀγλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε⁵ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν⁶ εἰς τὸν δῆμον. 6 Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον τὸν⁷ Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλεῖα λέγοντες ἕτερον⁸ εἶναι, Ἰησοῦν. 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. 9 Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς⁹ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων.¹⁰ 11 Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ¹¹ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. 13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκεῖ σαλεύοντες τοὺς¹² ὄχλους. 14 Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς¹³ ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ¹⁴ ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

1 πολὺ πλῆθος • πλῆθος πολὺ 2 Προσλαβόμενοι • Ζηλώσαντες 3 οἱ ἀπειθοῦντες • καὶ προσλαβόμενοι 4 τινὰς ἄνδρας • ἄνδρας τινὰς 5 ἐπιστάντες τε • καὶ ἐπιστάντες 6 ἀγαγεῖν • προαγαγεῖν 7 τὸν • — 8 λέγοντες ἕτερον • ἕτερον λέγοντες 9 τῆς • — 10 ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων • τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν 11 τὸ • — 12 τοὺς • καὶ ταράσσοντες τοὺς 13 ὡς • ἕως 14 ὑπέμενον δὲ • ὑπέμεινάν τε

Paul in Athens

15 Οἱ δὲ καθιστῶντες¹ τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως² Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον,³ ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι⁴ κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. 17 Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. 18 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στοϊκῶν^{α,5} φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ. Καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. 19 Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; 20 Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί ἂν θέλοι⁶ ταῦτα εἶναι— 21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν,⁷ ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν⁸ καινότερον.

22 Σταθεῖς δὲ ὁ⁹ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστεροῦς ὑμᾶς θεωρῶ. 23 Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὖρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἄγνωστω θεῷ. Ὅν¹⁰ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον¹¹ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων,¹² οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, 25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων¹³ θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ

^α Στοϊκῶν • Στοϊκῶν

¹ καθιστῶντες • καθιστάνοντες ² αὐτὸν ἕως • ἕως ³ Τιμόθεον • τὸν Τιμόθεον
⁴ θεωροῦντι • θεωροῦντος ⁵ τῶν Στοϊκῶν • Στοϊκῶν ⁶ τί ἂν θέλοι •
 τίνα θέλει ⁷ εὐκαίρουν • ἠὲ καίρουν ⁸ καὶ ἀκούειν • ἢ ἀκούειν τι ⁹ ὁ •
 [ὁ] ¹⁰ Ὅν • Ὁ ¹¹ τοῦτον • τοῦτο ¹² κύριος ὑπάρχων • ὑπάρχων κύριος
¹³ ἀνθρώπων • ἀνθρωπίνων

πνοὴν κατὰ ¹ πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς αἵματος ² πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον ³ τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν· 27 ζητεῖν τὸν κύριον, ⁴ εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὖροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. 29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσιν ⁵ πανταχοῦ μετανοεῖν· 31 διότι ⁶ ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἧ ἔμελλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, ⁷ Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. ⁸ 33 Καὶ ⁹ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Paul at Corinth

18 Μετὰ δὲ ¹⁰ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ¹¹ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 Καὶ εὗρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐλληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι ^{a, 12} Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ ¹³ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον

^a τεταχέναι • διατεταχέναι

¹ κατὰ • καὶ τὰ ² αἵματος • — ³ πᾶν τὸ πρόσωπον • παντὸς προσώπου
⁴ κύριον • θεόν ⁵ πᾶσιν • πάντας ⁶ διότι • καθότι ⁷ εἶπον • εἶπαν ⁸ πάλιν
περὶ τούτου • περὶ τούτου καὶ πάλιν ⁹ Καὶ • — ¹⁰ δὲ • — ¹¹ ὁ Παῦλος • —
¹² τεταχέναι • διατεταχέναι ¹³ ἐκ • ἀπὸ

εἶναι, ἔμενον παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο.¹ ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην.^{α, 2} 4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

5 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι³ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν⁴ χριστὸν Ἰησοῦν. 6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν⁵ εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου,⁶ σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ⁷ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· 10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε· διότι λαὸς ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 Ἐκάθισέν τε⁸ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος⁹ τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει¹⁰ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν¹¹ ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιουργημα πονηρόν, ὃ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμεν¹² ὑμῶν· 15 εἰ δὲ ζήτημά¹³ ἐστὶν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ¹⁴ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. 16 Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος.

^α τὴν τέχνην • τῇ τέχνῃ

1 εἰργάζετο • ἠργάζετο 2 τὴν τέχνην • τῇ τέχνῃ 3 πνεύματι • λόγῳ 4 τὸν • εἶναι τὸν 5 ἦλθεν • εἰσηλθεν 6 Ἰούστου • NA^{27/28}: Τιτίου Ἰούστου; ECM: Τίτου Ἰούστου 7 δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ • ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος 8 τε • δὲ 9 ἀνθυπατεύοντος • ἀνθυπάτου ὄντος 10 οὗτος ἀναπείθει • ἀναπείθει οὗτος 11 οὖν • — 12 ἠνεσχόμεν • ἀνεσχόμεν 13 ζήτημά • ζητήματά 14 γὰρ • —

17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες¹ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίονι ἔμελλεν.²

The Return Trip to Antioch and the Beginning of the Third Journey

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς.³ εἶχεν γὰρ εὐχήν. 19 Κατήνησεν⁴ δὲ εἰς Ἔφεσον, καὶ ἐκεῖνους^{α, 5} κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη⁶ τοῖς Ἰουδαίοις. 20 Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεῖονα χρόνον μείναι παρ' αὐτοῖς,⁷ οὐκ ἐπένευσεν. 21 ἀλλ' ⁸ ἀπετάξατο αὐτοῖς⁹ εἰπὼν, Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα.¹⁰ πάλιν δὲ¹¹ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. Ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, 22 καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. 23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήνησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. 25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος¹² μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. 26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα,¹³ προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν

^α καὶ ἐκεῖνους • κάκεινους

1 οἱ Ἕλληνες • — 2 ἔμελλεν • ἔμελεν 3 τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς • ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν 4 Κατήνησεν • Κατήνησαν 5 καὶ ἐκεῖνους • κάκεινους 6 διελέχθη • διελέξατο 7 παρ' αὐτοῖς • — 8 ἀλλ' • ἀλλὰ 9 ἀπετάξατο αὐτοῖς • ἀποταξάμενος καὶ 10 Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα • — 11 δὲ • — 12 κυρίου ἐπιστάμενος • Ἰησοῦ ἐπιστάμενος 13 Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα • Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας

τοῦ θεοῦ ὁδόν.¹ 27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

Paul's Work at Ephesus

19 Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν² εἰς Ἔφεσον· καὶ εὐρών³ τινας μαθητὰς 2 εἶπεν⁴ πρὸς αὐτούς, Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον⁵ πρὸς αὐτόν, Ἄλλ' οὐδὲ⁶ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. 3 Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, ⁷ Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον, ⁸ Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 Εἶπεν δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν⁹ ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν χριστὸν¹⁰ Ἰησοῦν. 5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς¹¹ χεῖρας, ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον.¹² 7 Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.¹³

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ¹⁴ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 9 Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός.¹⁵ 10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,¹⁶ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας. 11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θεὸς¹⁷ διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,

¹ τοῦ θεοῦ ὁδόν • ὁδὸν [τοῦ θεοῦ] ² ἐλθεῖν • [κατ]ελθεῖν ³ εὐρών • εὐρεῖν
⁴ εἶπεν • εἶπέν τε ⁵ εἶπον • — ⁶ οὐδὲ • οὐδ' ⁷ πρὸς αὐτούς • — ⁸ εἶπον •
εἶπαν ⁹ μὲν • — ¹⁰ χριστὸν • — ¹¹ τὰς • [τὰς] ¹² προεφήτευον •
ἐπροφήτευον ¹³ δεκαδύο • δώδεκα ¹⁴ τὰ • [τὰ] ¹⁵ τινός • — ¹⁶ Ἰησοῦ •
— ¹⁷ ἐποίει ὁ θεὸς • ὁ θεὸς ἐποίει

12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι¹ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.² 13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ³ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν⁴ ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ⁵ Παῦλος κηρύσσει. 14 Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ⁶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ⁷ τοῦτο ποιοῦντες. 15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν,⁸ Τὸν Ἰησοῦν⁹ γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; 16 Καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος¹⁰ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν,¹¹ ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλῆσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 18 Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὖρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. 20 Οὕτως κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου¹² ἠύξανεν καὶ ἴσχυεν.

The Tumult Caused by Demetrius

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,¹³ εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. 22 Ἀποστεύλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν

¹ ἐπιφέρεσθαι • ἀποφέρεσθαι ² ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν • ἐκπορεύεσθαι
³ ἀπὸ • καὶ ⁴ Ὁρκίζομεν • Ὁρκίζω ⁵ ὁ • — ⁶ τινες υἱοὶ Σκευᾶ • NA^{27/28}:
τινος Σκευᾶ; ECM: τινες Σκευᾶ ⁷ οἱ • υἱοὶ ⁸ εἶπεν • εἶπεν αὐτοῖς ⁹ Ἰησοῦν •
NA^{27/28}: [μὲν] Ἰησοῦν ¹⁰ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος • ἐφαλλόμενος
ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς ¹¹ καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν • κατακυριεύσας
ἀμφοτέρων ¹² ὁ λόγος τοῦ κυρίου • τοῦ κυρίου ὁ λόγος ¹³ Ἱερουσαλήμ •
Ἱεροσόλυμα

δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχευεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην· ¹ 25 οὗς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἢ εὐπορία ἡμῶν ² ἐστίν. 26 Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. 27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος ^α. ³ εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ ⁴ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα ⁵ αὐτῆς, ἣν ὅλη ἢ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. 28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἢ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. 29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη ⁶ τῆς συγχύσεως ὄρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. 30 Τοῦ δὲ Παύλου ⁷ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. 31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. 32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνας ἔνεκεν ⁸ συνεληλύθεισαν. 33 Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν ⁹ Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασεισας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. 34 Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνῇ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἢ Ἄρτεμις

^α ἱερὸν Ἀρτέμιδος • Ἀρτέμιδος ἱερὸν

¹ ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην • οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν ² ἡμῶν • ἡμῖν ³ ἱερὸν Ἀρτέμιδος • Ἀρτέμιδος ἱερὸν ⁴ δὲ καὶ • τε καὶ ⁵ τὴν μεγαλειότητα • τῆς μεγαλειότητος ⁶ ὅλη • — ⁷ Τοῦ δὲ Παύλου • Παύλου δὲ ⁸ ἔνεκεν • ἔνεκα ⁹ προεβίβασαν • συνεβίβασαν

Ἐφεσίων. 35 Καταστεύλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος¹ ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς² Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; 36 Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δεόν ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετεὺς πράσσειν. 37 Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν.³ 38 Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείωσαν ἀλλήλοις. 39 Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων⁴ ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. 40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ⁵ δυνησόμεθα δοῦναι^{4,6} λόγον⁷ τῆς συστροφῆς ταύτης. 41 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

The Journey to Macedonia and Back to Miletus

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος⁸ ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος,⁹ ἐξῆλθεν πορευθῆναι¹⁰ εἰς τὴν¹¹ Μακεδονίαν. 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. 3 Ποίησας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς¹² ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη¹³ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος¹⁴ Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικός καὶ Τρόφιμος. 5 Οὗτοι προσελθόντες¹⁵ ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. 6 Ἡμεῖς δὲ

^a δοῦναι • ἀποδοῦναι

¹ ἄνθρωπος • ἀνθρώπων ² θεᾶς • — ³ ὑμῶν • ἡμῶν ⁴ περὶ ἐτέρων • περαιτέρω ⁵ οὐ οὐ • οὐ [οὐ] ⁶ δοῦναι • ἀποδοῦναι ⁷ λόγον • λόγον περὶ ⁸ προσκαλεσάμενος • μεταπεμψάμενος ⁹ ἀσπασάμενος • παρακαλέσας ἀσπασάμενος ¹⁰ πορευθῆναι • πορεύεσθαι ¹¹ τὴν • — ¹² αὐτῷ ἐπιβουλῆς • ἐπιβουλῆς αὐτῷ ¹³ γνώμη • γνώμης ¹⁴ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος • Σώπατρος Πύρρου ¹⁵ προσελθόντες • NA^{27/28}: δὲ προελθόντες; ECM: δὲ προσελθόντες

ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ¹ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν² κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλον ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. 8 Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. 9 Καθήμενος³ δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὼ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἦρθη νεκρός. 10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέτεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔστιν. 11 Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον⁴ καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὀμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δέ, προσελθόντες⁵ ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν⁶ Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος,⁷ μέλλον αὐτὸς πεζεύειν. 14 Ὡς δὲ συνέβαλεν⁸ ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην. 15 Ἐκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ⁹ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ,¹⁰ τῇ ἐχομένῃ¹¹ ἦλθομεν εἰς Μίλητον. 16 Ἐκρινεν¹² γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν¹³ αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

1 οὗ • NA^{27/28}: ὅπου 2 τῶν μαθητῶν • ἡμῶν 3 Καθήμενος • Καθεζόμενος
4 ἄρτον • τὸν ἄρτον 5 προσελθόντες • προελθόντες 6 εἰς τὴν • ἐπὶ τὴν 7 ἦν
διατεταγμένος • διατεταγμένος ἦν 8 συνέβαλεν • συνέβαλλεν 9 ἀντικρὺ •
ἀντικρυς 10 καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ • — 11 ἐχομένη • δὲ ἐχομένη
12 Ἐκρινεν • Κεκρίκει 13 ἦν • εἶη

Paul and the Elders of Ephesus

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς,

Ἵμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, 19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῶν¹ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· 20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, 21 διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς τὸν θεὸν² μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν³ εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν.⁴ 22 Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ δεδεμένος⁵ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγον⁶ ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις⁷ μένουσιν. 24 Ἄλλ' οὐδενὸς λόγον⁸ ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω⁹ τὴν ψυχὴν μου¹⁰ τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς,¹¹ καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.¹² 26 Διότι^a μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ¹³ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. 27 Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν¹⁴ πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ.¹⁵ 28 Προσέχετε οὖν¹⁶ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου καὶ¹⁷ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ

^a Διότι • Διὸ

1 πολλῶν • — 2 τὸν θεὸν • θεὸν 3 πίστιν τὴν • πίστιν 4 Ἰησοῦν • ECM: Ἰησοῦν Χριστόν 5 ἐγὼ δεδεμένος • δεδεμένος ἐγὼ 6 λέγον • μοι λέγον 7 με καὶ θλίψεις • καὶ θλίψεις με 8 λόγον • λόγου 9 οὐδὲ ἔχω • — 10 ψυχὴν μου • ψυχὴν 11 μετὰ χαρᾶς • — 12 τοῦ θεοῦ • — 13 ἐγὼ • εἶμι 14 ὑμῖν • — 15 θεοῦ • θεοῦ ὑμῖν 16 οὖν • — 17 κυρίου καὶ • —

ιδίου αἵματος.¹ 29 Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο,² ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· 30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῦων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί,³ τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομησαι,⁴ καὶ δοῦναι ὑμῖν⁵ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 34 Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὐσίς μετ' ἐμοῦ ὑπῆρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. 35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θείς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. 37 Ἰκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς⁶ πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουσαν αὐτόν, 38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

The Trip to Jerusalem

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶν,⁷ τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κάκειθεν εἰς Πάταρα· 2 καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. 3 Ἀναφανέντες⁸ δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν⁹ εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον¹⁰ ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 Καὶ

¹ ἰδίου αἵματος • αἵματος τοῦ ἰδίου ² γὰρ οἶδα τοῦτο • οἶδα ³ ἀδελφοί • —
⁴ ἐποικοδομησαι • οἰκοδομησαι ⁵ ὑμῖν • τὴν ⁶ ἐγένετο κλαυθμὸς • κλαυθμὸς ἐγένετο ⁷ Κῶν • Κῶ ⁸ Ἀναφανέντες • Ἀναφάναντες ⁹ κατήχθημεν • κατήλθομεν ¹⁰ ἦν τὸ πλοῖον • τὸ πλοῖον ἦν

ἀνευρόντες¹ μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ.² 5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξεληθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυζάμεθα.³ 6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν⁴ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξεληθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον^α,⁵ εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. 9 Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες⁶ προφητεύουσαι. 10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν⁷ ἡμέρας πλείους, κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος. 11 Καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ⁸ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. 13 Ἀπεκρίθη τε⁹ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου

^α οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον • ἦλθομεν

¹ Καὶ ἀνευρόντες • Ἀνευρόντες δὲ τοὺς ² ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ • ἐπιβαίνειν εἰς Ἱερουσόλυμα ³ προσηυζάμεθα. • προσευζάμενοι ⁴ Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν • ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ἀνέβημεν ⁵ οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον • ἦλθομεν ⁶ παρθένοι τέσσαρες • τέσσαρες παρθένοι ⁷ ἡμῶν • — ⁸ τε αὐτοῦ • ἑαυτοῦ ⁹ Ἀπεκρίθη τε • Τότε ἀπεκρίθη

Ἰησοῦ. 14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἠσυχάσαμεν εἰπόντες, Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω.¹

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ.² 16 Συνήλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ἕξενισθῶμεν, Μνάσωνι τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

The Uprising against Paul

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο³ ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα ἕνα τὸν ὅτι ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν κύριον, εἰπόντες⁴ αὐτῷ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων⁵ τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· 21 κατηγήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως^α τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. 22 Τί οὖν ἐστίν; Πάντως δεῖ πλήθος συναλθεῖν·⁶ ἀκούσονται γὰρ⁷ ὅτι ἐλήλυθας. 23 Τοῦτο οὖν ποιήσον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· 24 τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται⁸ τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσιν⁹ πάντες ὅτι ὁ κύριος κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσω. ¹⁰ 25 Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ¹¹ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τὸ τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ¹² αἷμα

^α Μωϋσέως • Μωϋσέος

¹ Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω • Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω

² Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσόλυμα ³ ἐδέξαντο • ἀπεδέξαντο ⁴ κύριον, εἰπόντες • θεὸν εἰπόν τε ⁵ Ἰουδαίων • ἐν τοῖς Ἰουδαίοις ⁶ δεῖ πλήθος συναλθεῖν • — ⁷ γὰρ • — ⁸ ξυρήσωνται • ξυρήσονται ⁹ γνῶσιν • γνώσονται ¹⁰ τὸν νόμον φυλάσσω • φυλάσσω τὸν νόμον ¹¹ μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ • — ¹² καὶ τὸ • καὶ

καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεῖς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορὰ.

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν,¹ 28 κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ² διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τούτον. 29 Ἦσαν γὰρ ἑωρακότες³ Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἕξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 Ζητούντων δὲ⁴ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπειρής, ὅτι ὅλη συγκέχυται⁵ Ἱερουσαλήμ· 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους,⁶ κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 Ἐγγίσας δὲ⁷ ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσειν δυσίν· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν⁸ εἴη, καὶ τί ἐστιν πεποιηκός. 34 Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων⁹ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ¹⁰ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. 36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον,¹¹ Αἶρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἕξεστίν μοι εἰπεῖν πρὸς¹² σε; Ὁ δὲ

¹ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν • ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ² πανταχοῦ • πανταχῇ

³ ἑωρακότες • προεωρακότες ⁴ δὲ • τε ⁵ συγκέχυται • συγχύνεται

⁶ ἑκατοντάρχους • ἑκατοντάρχας ⁷ Ἐγγίσας δὲ • Τότε ἐγγίσας ⁸ ἂν • —

⁹ ἐβόων • ἐπεφώνουν ¹⁰ δυνάμενος δὲ • δυναμένου δὲ αὐτοῦ ¹¹ κράζον •

κράζοντες ¹² πρὸς • τι πρὸς

ἔφη, Ἐλληνιστὶ γινώσκεις; **38** Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχίλιους ἄνδρας τῶν σικαρίων; **39** Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν.

Paul's Address in Hebrew

40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἕστως ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνει¹ τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καί φησιν,

3 Ἐγὼ μὲν² εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· **4** ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. **5** Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολάς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. **6** Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἑξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ. **7** Ἐπεσά^a τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; **8** Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, κύριε; Εἶπέν τε πρὸς με, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. **9** Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο.³

^a Ἐπεσά • Ἐπεσόν

τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. **10** Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με, Ἀναστάς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κάκει σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. **11** Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. **12** Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβῆς¹ κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, **13** ἔλθὼν πρὸς με καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. **14** Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. **15** Ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. **16** Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστάς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου.² **17** Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, **18** καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν³ μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. **19** Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμῖν φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· **20** καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο⁴ τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,⁵ φυλάσσω^α τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. **21** Καὶ εἶπεν πρὸς με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

Paul and the Chief Captain

22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. **23** Κραζόντων^β δὲ⁶ αὐτῶν, καὶ

^α φυλάσσω • καὶ φυλάσσω ^β Κραζόντων • Κραυγαζόντων

¹ εὐσεβῆς • εὐλαβῆς ² τοῦ κυρίου • αὐτοῦ ³ τὴν • — ⁴ ἐξεχεῖτο • ἐξεχύνετο
⁵ τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ • καὶ ⁶ Κραζόντων δὲ • Κραυγαζόντων τε

ρίπτουντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἄερα, 24 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι¹ εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν² μᾶστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 Ὡς δὲ προέτεινεν^{α, 3} αὐτὸν τοῖς ἱμάσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἕξεσθιν ὑμῖν μαστίξιν; 26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος,⁴ προσελθὼν ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ⁵ λέγων, Ὅρα⁶ τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. 27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, εἰ σὺ⁷ Ῥωμαῖός εἶ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. 28 Ἀπεκρίθη τε⁸ ὁ χιλιάρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 29 Εὐθὺς οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. Καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν⁹ δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ¹⁰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν,¹¹ καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν¹² τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὄλον¹³ τὸ συνέδριον αὐτῶν,¹⁴ καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

The Hearing in the Presence of the Sanhedrin

23 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ¹⁵ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. 2 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. 3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κἄθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ

^α προέτεινεν • προέτειναν

¹ αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι • ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν ² εἰπὼν • εἶπας
³ προέτεινεν • προέτειναν ⁴ ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχης ⁵ ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ • τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν ⁶ Ὅρα • — ⁷ εἰ σὺ • σὺ ⁸ τε • δὲ
⁹ ἦν αὐτὸν • αὐτὸν ἦν ¹⁰ παρὰ • ὑπὸ ¹¹ ἀπὸ τῶν δεσμῶν • — ¹² ἐλθεῖν • συνελθεῖν ¹³ ὄλον • πᾶν ¹⁴ αὐτῶν • — ¹⁵ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ • ECM: τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος

παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, ¹ Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 Ἔφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδεις, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερέυς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα ² τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς. 6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ³ ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· ⁴ περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁵ 7 Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ⁶ ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων, ^{α, 7} καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ⁸ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς ⁹ τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. ¹⁰ 10 Πολλῆς δὲ γενομένης ¹¹ στάσεως, εὐλαβηθεῖς ¹² ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ¹³ ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, Θάρσει Παῦλε· ¹⁴ ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως ¹⁵ σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

The Plot to Kill Paul

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, ¹⁶ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα ¹⁷ οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν

^α Φαρισαίων • Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων

1 εἶπον • εἶπαν 2 Ἄρχοντα • ^{NA^{27/28}}: ὅτι Ἄρχοντα 3 ἔκραξεν • ἔκραξεν
4 Φαρισαίου • Φαρισαίων 5 ἐγὼ κρίνομαι • [ἐγὼ] κρίνομαι 6 λαλήσαντος • εἰπόντος 7 Φαρισαίων • Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων 8 μηδὲ • μήτε 9 οἱ γραμματεῖς • τινὲς τῶν γραμματέων 10 μὴ θεομαχῶμεν • — 11 γενομένης • ^{NA^{27/28}}: γινομένης 12 εὐλαβηθεῖς • φοβηθεῖς 13 καταβῆναι καὶ • καταβὰν
14 Παῦλε • — 15 οὕτως • οὕτω 16 τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν • συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι 17 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα

πεποιηκότες· ¹ 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, ² Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὐριον αὐτὸν καταγάγῃ^α πρὸς³ ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνεδρον,⁴ παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι⁵ αὐτῷ. 18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν⁶ ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι. 19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 Εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτησαί σε, ὅπως αὐριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον,⁷ ὡς μέλλοντά^{β, 8} τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα,⁹ οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσιν¹⁰ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίαν,¹¹ παραγγείλας Μηδενὶ ἐκλαλήσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με.

^α αὐτὸν καταγάγῃ • καταγάγῃ αὐτόν ^β μέλλοντά • μέλλοντές

¹ πεποιηκότες • ποιησάμενοι ² εἶπον • εἶπαν ³ αὐριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς • καταγάγῃ αὐτόν εἰς ⁴ τὸ ἔνεδρον • τὴν ἐνέδραν ⁵ τι ἀπαγγεῖλαι • ἀπαγγεῖλαί τι ⁶ νεανίαν • νεανίσκον ⁷ εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον • τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ⁸ μέλλοντά • μέλλον ⁹ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹⁰ ἕτοιμοί εἰσιν • εἰσιν ἕτοιμοι ¹¹ νεανίαν • νεανίσκον

Paul Brought to Caesarea

23 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς¹ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἰππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· 24 κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· 25 γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν² τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα³ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτόν,⁴ μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. 28 Βουλόμενος δὲ γνῶναι⁵ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτόν⁶ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν ἄξιον⁷ θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.⁸ 30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,⁹ ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ¹⁰ πρὸς αὐτόν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.¹¹

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς¹² νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. 32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἰππεῖς πορεύεσθαι¹³ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· 33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. 34 Ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμών,¹⁴ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας¹⁵ ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, 35 Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατηγοροί σου

¹ τινὰς • [τινὰς] ² περιέχουσαν • ἔχουσαν ³ συλληφθέντα • συλλημφθέντα

⁴ ἐξειλόμην αὐτόν • ἐξειλάμην ⁵ δὲ γνῶναι • τε ἐπιγνῶναι ⁶ αὐτόν • —

⁷ ἄξιον • δὲ ἄξιον ⁸ ἔγκλημα ἔχοντα • ἔχοντα ἔγκλημα ⁹ μέλλειν ἔσεσθαι

ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων • ἔσεσθαι ¹⁰ τὰ • [τὰ] ¹¹ Ἔρρωσο • — ¹² τῆς • —

¹³ πορεύεσθαι • ἀπέρχεσθαι ¹⁴ ὁ ἡγεμών • — ¹⁵ ἐπαρχίας • ἐπαρχείας

παραγένωνται. Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν¹ ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.²

Paul's Trial before Felix

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων³ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. 2 Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων,

Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων⁴ γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, 3 πάντη τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. 4 Ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικειῖα. 5 Εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινουῖντα στάσιν⁵ πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως· 6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν βεβηλώσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· 7 8 παρ' οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη δὲ⁶ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν,

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον⁷ τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,

A divided Byzantine alternative to Acts 24:6–8:

6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν βεβηλώσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίναι. 7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγεν, 8 κελεύσας τοὺς κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σοῦ·^a παρ' οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

^a σοῦ • σέ

¹ Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν • Κελεύσας ² Ἡρώδου φυλάσσεσθαι • τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν ³ τῶν πρεσβυτέρων • πρεσβυτέρων τινῶν
⁴ κατορθωμάτων • διορθωμάτων ⁵ στάσιν • στάσεις ⁶ δὲ • τε
⁷ εὐθυμότερον • εὐθύμως

11 δυναμένου σου γνῶναι¹ ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δεκαδύο,² ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν³ Ἱερουσαλήμ· 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὔρον με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν⁴ ποιῶντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. 13 Οὔτε⁵ παραστήσαί με δύνανται⁶ περὶ ὧν νῦν⁷ κατηγοροῦσίν μου. 14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἵρεσιν, οὔτως λατρεύω τῷ πατρῷ θεῷ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις⁸ γεγραμμένοις· 15 ἐλπὶδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι νεκρῶν,⁹ δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 Ἐν τούτῳ δὲ¹⁰ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνειδήσιν ἔχων¹¹ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. 17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην¹² ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ¹³ προσφορᾶς· 18 ἐν οἷς¹⁴ εὔρον με ἠγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ¹⁵ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι· 19 οὓς δεῖ¹⁶ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με.¹⁷ 20 Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὔρον ἐν ἐμοὶ¹⁸ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἐστῶς ἐν αὐτοῖς,¹⁹ ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ'²⁰ ὑμῶν.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς,²¹ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών,²² Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς·

1 γνῶναι • ἐπιγνῶναι 2 δεκαδύο • δώδεκα 3 ἐν • εἰς 4 ἐπισύστασιν • ἐπίστασιν 5 Οὔτε • Οὐδὲ 6 με δύνανται • δύνανταί σοι 7 νῦν • νυνὶ 8 προφήταις • ἐν τοῖς προφήταις 9 νεκρῶν • — 10 δὲ • καὶ 11 ἔχων • ἔχειν 12 παρεγενόμην • — 13 καὶ • παρεγενόμην καὶ 14 οἷς • αἷς 15 ἀπὸ • δὲ ἀπὸ 16 δεῖ • ἔδει 17 με • ἐμέ 18 ἐν ἐμοὶ • — 19 ἔκραξα ἐστῶς ἐν αὐτοῖς • ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστῶς 20 ὑφ' • ἐφ' 21 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς • Ἀνεβάλετο δὲ αὐτούς ὁ Φῆλιξ 22 εἰπών • εἶπας

Paul Retained a Prisoner

23 διαταξάμενός τε τῷ¹ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον,² ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι³ αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικί⁴ οὔσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως.⁵ 25 Διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι,⁶ ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορευοῦ· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· 26 ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύση αὐτόν·⁷ διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. 27 Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας⁸ καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Paul Appeals to Caesar

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ,⁹ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. 2 Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς¹⁰ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, 3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες ἀνελεῖν αὐτόν κατὰ τὴν ὁδόν. 4 Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ,¹¹ ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. 5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησίν,¹² συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ,¹³ κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους¹⁴ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος

1 τε τῷ • τῷ 2 τὸν Παῦλον • αὐτόν 3 ἢ προσέρχεσθαι • — 4 γυναικί • ἰδία γυναικί 5 πίστεως • Ἰησοῦν πίστεως 6 ἔσεσθαι • — 7 ὅπως λύση αὐτόν • — 8 χάριτας • χάριτα 9 ἐπαρχία • ἐπαρχεῖα 10 δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς • τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς 11 ἐν Καισαρείᾳ • εἰς Καισάρειαν 12 δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν • ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ 13 τούτῳ • ἄτοπον 14 πλείους • οὐ πλείους ὀκτὼ

ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ¹ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα^α φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου,² ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδειξαι, 8 ἀπολογουμένου αὐτοῦ³ ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον. 9 Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων⁴ χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι⁵ ἐπ’ ἐμοῦ; 10 Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστῶς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 Εἰ μὲν γὰρ⁶ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

Agrippa and Bernice in Caesarea

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασάμενοι^β τὸν Φῆστον. 14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβεν^{ε, 7} ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἄνθρωπος τίς ἐστὶν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ’ αὐτοῦ δίκην.⁸ 16 Πρὸς οὗς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν,⁹ πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχει τοὺς κατηγοροῦντες, τόπον τε ἀπολογίας λάβῃ περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 Συνελθόντων

^α αἰτιώματα • αἰτιάματα ^β ἀσπασάμενοι • ἀσπασόμενοι ^ε διέτριβεν • διέτριβον

1 οἱ • αὐτὸν οἱ 2 φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου • καταφέροντες
3 ἀπολογουμένου αὐτοῦ • τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου 4 τοῖς Ἰουδαίοις
θέλων • θέλων τοῖς Ἰουδαίοις 5 κρίνεσθαι • κριθῆναι 6 γὰρ • οὖν
7 διέτριβεν • διέτριβον 8 δίκην • καταδίκην 9 εἰς ἀπώλειαν • —

οὖν αὐτῶν¹ ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον² ὧν ὑπενόουν ἐγώ,³ 19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτου⁴ ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,⁵ κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω⁶ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη,⁷ Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσαι. Ὁ δέ,⁸ Ἀὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε τοῖς χιλιάρχοις⁹ καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσιν¹⁰ τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου, ἦχθη ὁ Παῦλος. 24 Καὶ φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ πάν¹¹ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες¹² μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν¹³ μηκέτι. 25 Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος¹⁴ μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν¹⁵ πεπραχέναι, καὶ¹⁶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.¹⁷ 26 Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι.¹⁸ 27 Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημάναι.

1 αὐτῶν • [αὐτῶν] 2 ἐπέφερον • ἔφερον 3 ὑπενόουν ἐγώ • NA^{27/28}: ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν; ECM: ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν 4 τούτου • τούτων 5 Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσόλυμα 6 πέμψω • ἀναπέμψω 7 ἔφη • — 8 Ὁ δέ • — 9 τοῖς χιλιάρχοις • χιλιάρχοις 10 οὖσιν • — 11 πάν • ἅπαν 12 ἐπιβοῶντες • βοῶντες 13 ζῆν αὐτόν • αὐτόν ζῆν 14 καταλαβόμενος • κατελαβόμην 15 θανάτου αὐτόν • αὐτόν θανάτου 16 καὶ • — 17 πέμπειν αὐτόν • πέμπειν 18 σχῶ τι γράψαι • σχῶ τί γράψω

The Hearing before Agrippa

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ¹ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,²

2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγήμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον.³ 3 μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἡθῶν⁴,⁴ τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου,⁵ μακροθύμως ἀκουσαί μου. 4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ⁶ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις,⁷ ἴσασι πάντες οἱ⁸ Ἰουδαῖοι, 5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς⁹ τοὺς πατέρας¹⁰ ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων.¹¹ 8 Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι. 10 ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς¹² τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς¹³ κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλὰκις τιμωρῶν αὐτοῦς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. 12 Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος¹⁴ εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ¹⁵ τῶν

^a ἡθῶν • ἐθῶν

¹ ὑπὲρ • περι ² ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα • ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο

³ ἀπολογεῖσθαι σήμερον • σήμερον ἀπολογεῖσθαι ⁴ ἡθῶν • ἐθῶν ⁵ σου •

— ⁶ τὴν ἐκ • [τὴν] ἐκ ⁷ Ἱεροσολύμοις • τε Ἱεροσολύμοις ⁸ οἱ • [οἱ]

⁹ πρὸς • εἰς ¹⁰ πατέρας • πατέρας ἡμῶν ¹¹ βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων •

ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ ¹² πολλοὺς • πολλοὺς τε ¹³ φυλακαῖς • ἐν φυλακαῖς

¹⁴ καὶ πορευόμενος • πορευόμενος ¹⁵ παρὰ • —

ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμπων με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. 14 Πάντων δὲ¹ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν² τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 Ἐγὼ δὲ εἶπον,³ Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν,⁴ Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 16 Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στηθὶ ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες⁵ ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, 17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν⁶ ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ σε ἀποστέλλω,⁷ 18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ὑποστρέψαι^{a, 8} ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῶ πρώτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς⁹ πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων¹⁰ μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 Ἐνεκα τούτων οἱ Ἰουδαῖοί με^{b, 11} συλλαβόμενοι ἐν¹² τῷ ἱερῷ ἐπειρώντο διαχειρίσασθαι. 22 Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ¹³ τοῦ θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφηταὶ ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρώτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ¹⁴ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

^a ὑποστρέψαι • ἐπιστρέψαι ^b οἱ Ἰουδαῖοί με • με οἱ Ἰουδαῖοι

¹ δὲ • τε ² λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν • λέγουσαν πρὸς με ³ εἶπον • εἶπα
⁴ εἶπεν • κύριος εἶπεν ⁵ εἶδες • εἰδές [με] ⁶ τῶν • ἐκ τῶν ⁷ σε ἀποστέλλω • ἀποστέλλω σε ⁸ ὑποστρέψαι • ἐπιστρέψαι ⁹ καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς • τε καὶ Ἱεροσολύμοις ¹⁰ ἀπαγγέλλων • ἀπήγγελλον ¹¹ οἱ Ἰουδαῖοί με • με Ἰουδαῖοι
¹² ἐν • [ὄντα] ἐν ¹³ παρὰ • ἀπὸ ¹⁴ λαῷ • τε λαῷ

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῆ φωνῇ ἔφη, ¹ Μαίνη, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 Ὁ δέ, Οὐ² μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι³ τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γὰρ⁴ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις. 28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη,⁵ Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.⁶ 29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν,⁷ Εὐξάιμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ⁸ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καγώ⁹ εἰμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων.

30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη¹⁰ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἢ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· 31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν¹¹ πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. 32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη, Ἀπολελῦσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

The Voyage from Caesarea to Malta

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. 2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν¹² τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλονικέως. 3 Τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα¹³ ἐπιμελείας τυχεῖν. 4 Κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς

¹ ἔφη • φησιν ² Οὐ • Παῦλος, Οὐ ³ τι • [τι] ⁴ οὐδέν οὐ γὰρ • οὐθέν οὐ γὰρ ἐστίν ⁵ ἔφη • — ⁶ γενέσθαι • ποιῆσαι ⁷ εἶπεν • — ⁸ πολλῷ • μεγάλῳ ⁹ καγώ • καὶ ἐγώ ¹⁰ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη • Ἀνέστη τε ¹¹ ἄξιον ἢ δεσμῶν • ἢ δεσμῶν ἄξιόν [τι] ¹² μέλλοντες πλεῖν • μέλλοντι πλεῖν εἰς ¹³ πορευθέντα • πορευθέντι

άνεμους εἶναι ἐναντίους. 5 Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. 6 Κάκει εὐρὼν ὁ ἑκατόνταρχος¹ πλοῖον Ἀλεξανδρίνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις² Λασαία.

9 Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης⁴ τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπέιθετο μᾶλλον³ ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ⁴ Παύλου λεγομένοις. 12 Ἄνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους⁵ ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι κάκειθεν,⁶ εἴ πως δύναιντο κατανήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέσαι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων·⁷ 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀνοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν⁸ περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· 17 ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην⁹ ἐκπέσωσιν,

^a ἑκατοντάρχης • ἑκατόνταρχος

1 ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχης 2 ἦν πόλις • NA^{27/28}: πόλις ἦν 3 ἐπέιθετο μᾶλλον • μᾶλλον ἐπέιθετο 4 τοῦ • — 5 πλείους • πλείονες 6 κάκειθεν • ἐκεῖθεν 7 Εὐροκλύδων • Εὐρακύλων 8 Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν • Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις 9 Σύρτην • Σύρτιν

χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. **18** Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν.¹ **20** Μῆτε δὲ ἡλίου μῆτε ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς² τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς. **21** Πολλῆς δὲ³ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ὕδρι μὲν, ὧ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. **23** Παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἄγγελος⁴ τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ὧ⁵ καὶ λατρεύω,⁶ **24** λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδού, κεχάρισται σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. **25** Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. **26** Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο, διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν· **28** καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε μήπως εἰς⁷ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. **30** Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πῶρας μελλόντων ἀγκύρας⁸ ἐκτείνειν, **31** εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. **32** Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν⁹ τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. **33** Ἄχρι

¹ ἐρρίψαμεν • ἔρριψαν ² πᾶσα ἐλπίς • ἐλπίς πᾶσα ³ δὲ • τε ⁴ ἄγγελος • — ⁵ ὧ • *NA*^{27/28}: [ἐγὼ] ὧ ⁶ λατρεύω • λατρεύω ἄγγελος ⁷ μήπως εἰς • μὴ που κατὰ ⁸ πῶρας μελλόντων ἀγκύρας • πῶρης ἀγκύρας μελλόντων ⁹ οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν • ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται

δὲ οὐ ἤμελλεν^α ἡμέρα¹ γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν² προσλαβόμενοι. 34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν³ τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἐκ⁴ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.⁵ 35 Εἰπὼν⁶ δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. 36 Εὐθύμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 Ἦμεν⁷ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί,⁸ διακόσιοι ἐβδομήκοντα ἕξ. 38 Κορεσθέντες δὲ τῆς^{β,9} τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. 39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἕχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δυνατόν,¹⁰ ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. 40 Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα¹¹ τῇ πνεύσει κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν¹² τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων.¹³ 42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγη. 43 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος,¹⁴ βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας¹⁵ πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίναει· 44 καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντα διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

^α ἤμελλεν • ἔμελλεν ^β τῆς • —

¹ ἤμελλεν ἡμέρα • ἡμέρα ἤμελλεν ² μηδὲν • μηθὲν ³ προσλαβεῖν • μεταλαβεῖν
⁴ ἐκ • ἀπὸ ⁵ πεσεῖται • ἀπολεῖται ⁶ Εἰπὼν • Εἶπας ⁷ Ἦμεν • Ἦμεθα
⁸ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί • αἱ πᾶσαι ψυχαί ἐν τῷ πλοίῳ ⁹ τῆς •
— ¹⁰ ἐβουλεύσαντο εἰ δυνατόν • ἐβουλεύοντο εἰ δύναντο ¹¹ ἀρτέμονα •
ἀρτέμωνα ¹² ἐπώκειλαν • ἐπέκειλαν ¹³ τῶν κυμάτων • [τῶν κυμάτων]
¹⁴ ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχη ¹⁵ ἀπορρίψαντας • ἀπορίψαντας

The Journey from Malta to Rome

28 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν¹ ὅτι Μελίτη ἡ νήσος καλεῖται. **2** Οἱ δὲ² βάρβαροι παρείχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλάνθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες³ γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλήθος,⁴ καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἐκ⁵ τῆς θέρμης διεξελθοῦσα^{a,6} καθῆπεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. **4** Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους,⁷ Πάντως φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. **5** Ὁ μὲν οὖν, ἀποτινάξας⁸ τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. **6** Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι⁹ ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.¹⁰

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. **8** Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ¹¹ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. **9** Τοῦτου οὖν¹² γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ¹³ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· **10** οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.¹⁴

^a διεξελθοῦσα • ἐξελθοῦσα

¹ ἐπέγνωσαν • ἐπέγνωμεν ² δὲ • τε ³ ἀνάψαντες • ἄψαντες ⁴ πλήθος • τι πλήθος ⁵ ἐκ • ἀπὸ ⁶ διεξελθοῦσα • ἐξελθοῦσα ⁷ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους • πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον ⁸ ἀποτινάξας • ECM: ἀποτιναξάμενος ⁹ μεταβαλλόμενοι • μεταβαλόμενοι ¹⁰ θεὸν αὐτὸν εἶναι • αὐτὸν εἶναι θεὸν ¹¹ δυσεντερίᾳ • δυσεντερίῳ ¹² οὖν • δὲ ¹³ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ • ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας ¹⁴ τὴν χρείαν • τὰς χρεῖας

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἤχθημεν^{a,1} ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότη ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις. 12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς· 13 ὅθεν περιελθόντες² κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους· 14 οὗ εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ’³ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν.⁴ 15 Κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξήλθον⁵ εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβεν θάρσος.

16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν⁶ εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη·^{b,7} τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετρέπη⁸ μένειν καθ’ ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσسونτι αὐτὸν στρατιώτῃ.

Two Years at Rome

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον⁹ τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ¹⁰ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθουσιν τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· 18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. 19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορήσαι.¹¹ 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περὶ κείμαι. 21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον,¹² Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα

^a ἤχθημεν • ἀνήχθημεν ^b στρατοπεδάρχη • στρατοπεδάρχη

1 ἤχθημεν • ἀνήχθημεν 2 περιελθόντες • περιελόντες 3 ἐπ’ • παρ’
4 ἤλθομεν • ἤλθαμεν 5 ἐξήλθον • ἤλθαν 6 ἤλθομεν • εἰσήλθομεν 7 ὁ
ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη • — 8 τῷ δὲ
Παύλῳ ἐπετρέπη • ἐπετρέπη τῷ Παύλῳ 9 τὸν Παῦλον • αὐτὸν 10 Ἄνδρες
ἀδελφοί ἐγὼ • Ἐγὼ ἄνδρες ἀδελφοί 11 κατηγορήσαι • κατηγορεῖν 12 εἶπον •
εἶπαν

ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. 22 Ἄξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκούσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστὶν ἡμῖν¹ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦκον² πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρούμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ³ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρῶτῃ ἕως ἐστέρας. 24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. 25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,⁴ 26 λέγον,⁵ Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν, Ἄκοῦ ἰσχύετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέπετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 27 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι^α αὐτούς. 28 Γνωστόν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ⁶ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.⁷

30 Ἐμεινεν⁸ δὲ ὁ Παῦλος⁹ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκολύτως.

^α ἰάσομαι • ἰάσωμαι

¹ ἐστὶν ἡμῖν • ἡμῖν ἐστὶν ² ἦκον • ἦλθον ³ τὰ • — ⁴ ἡμῶν • ὑμῶν ⁵ λέγον • λέγων ⁶ τὸ • τοῦτο τὸ ⁷ 28.29 • — ⁸ Ἐμεινεν • Ἐνέμεινεν ⁹ ὁ Παῦλος •

ΙΑΚΩΒΟΥ

Of James

Various Temptations and Their Endurance

Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορῇ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ οὐκ¹ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. 7 Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήγεται² τι παρὰ τοῦ κυρίου. 8 Ἄνηρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· 10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. 11 Ἄνεται γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

¹ οὐκ • μη ² λήγεται • λήμψεται

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται¹ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος² τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. 15 Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

God's Fatherhood and the Obligations of Sonship

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 Βουλευθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19 Ὡστε,³ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς⁴ ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν· 20 ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται.⁵ 21 Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας, ἐν πράττειν δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. 23 Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· 24 κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. 25 Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ⁶ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. 26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκός εἶναι ἐν ὑμῖν,⁷ μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἢ θρησκεῖα. 27 Θρησκεῖα καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ⁸ καὶ

¹ λήψεται • λήμματα ² ὁ κύριος • — ³ Ὡστε • Ἰστε ⁴ πᾶς • δὲ πᾶς ⁵ οὐ κατεργάζεται • NA²⁷: οὐκ ἐργάζεται ⁶ οὗτος οὐκ • οὐκ ⁷ ἐν ὑμῖν • — ⁸ θεῷ • τῷ θεῷ

πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Dead Faith Compared with Living Faith

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις¹ ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. **2** Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν² συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, **3** καὶ ἐπιβλέψητε³ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴπητε αὐτῷ,⁴ Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου⁵ ὧδε ὑπὸ⁶ τὸ ὑποπόδιόν μου· **4** καὶ οὐ⁷ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; **5** Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου⁸ πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; **6** Ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; **7** Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; **8** Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφὴν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· **9** εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε,⁹ ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. **10** Ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει¹⁰ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. **11** Ὁ γὰρ εἰπὼν, Μὴ μοιχεύσεις,¹¹ εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις·¹² εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις¹³ δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. **12** Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. **13** Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεον¹⁴ κρίσεως.

¹ προσωποληψίαις • προσωποληψιαις ² τὴν • — ³ καὶ ἐπιβλέψητε • ἐπιβλέψητε δὲ ⁴ αὐτῷ • — ⁵ ἐκεῖ ἢ κάθου • ^{NA}28: ἢ κάθου ἐκεῖ ⁶ ὧδε ὑπὸ • ὑπὸ ⁷ καὶ οὐ • ^{NA}27: οὐ ⁸ τοῦ κόσμου • τῷ κόσμῳ ⁹ προσωποληπτεῖτε • προσωπολημπτεῖτε ¹⁰ τηρήσει πταίσει • τηρήσῃ πταίσῃ ¹¹ Μὴ μοιχεύσεις • Μὴ μοιχεύσης ¹² Μὴ φονεύσεις • Μὴ φονεύσης ¹³ μοιχεύσεις φονεύσεις • μοιχεύεις φονεύεις ¹⁴ ἔλεον • ἔλεος

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σώσαι αὐτόν; 15 Ἐὰν δὲ¹ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὧσιν² τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; 17 Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη,³ νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν. 18 Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δείξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι⁴ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.⁵ 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστίν·⁶ καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουν. 20 Θέλεις δὲ γῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά⁷ ἐστίν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 Βλέπετε ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; 23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 Ὅρατε τοίνυν⁸ ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 Ὅμοιος δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 Ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν⁹ ἔργων νεκρά ἐστίν.

Caution against False Activity in Teaching and the Use of the Tongue

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα.¹⁰ 2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 Ἴδε,¹¹ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς¹² τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 4 Ἰδού,

¹ δὲ • — ² ὧσιν • NA²⁷ — ³ ἔργα ἔχη • ἔχη ἔργα ⁴ ἐκ τῶν ἔργων σου κἀγὼ δείξω σοι • χωρὶς τῶν ἔργων κἀγὼ σοι δείξω ⁵ πίστιν μου • πίστιν ⁶ ὁ θεὸς εἷς ἐστίν • εἷς ἐστίν ὁ θεός ⁷ νεκρά • ἀργή ⁸ τοίνυν • — ⁹ τῶν • — ¹⁰ ληψόμεθα • λημψόμεθα ¹¹ Ἴδε • Εἰ δὲ ¹² πρὸς • εἰς

καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων¹ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν² ἢ ὀρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται.³ 5 Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ.⁴ Ἰδού, ὀλίγον⁵ πῦρ ἡλίκιον ὕλην ἀνάπτει. 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως⁶ ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι·⁷ ἀκατάσχετον⁸ κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν⁹ καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· 10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ κρίνεται, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. 11 Μήτις ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; 12 Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκόν καὶ¹⁰ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. 14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. 15 Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ¹¹ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. 16 Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. 17 Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.¹² 18 Καρπὸς δὲ τῆς¹³ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

¹ σκληρῶν ἀνέμων • ἀνέμων σκληρῶν ² ἂν • — ³ βούληται • βούλεται

⁴ μεγαλαυχεῖ • μέγαρα αὐχεῖ ⁵ ὀλίγον • ἡλίκιον ⁶ οὕτως • — ⁷ δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι • δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων ⁸ ἀκατάσχετον • ἀκατάστατον ⁹ θεὸν • κύριον ¹⁰ Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκόν καὶ • Οὔτε ἄλυκόν ¹¹ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹² καὶ ἀνυπόκριτος • ἀνυπόκριτος ¹³ τῆς • —

Caution against Worldly-Mindedness and Its Consequences

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι¹ ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 2 Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· 3 αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. 4 Μοιχοὶ καὶ² μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; Ὅς ἂν³ οὖν βουλευθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 5 Ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκησεν⁴ ἐν ἡμῖν. 6 Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ^a τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἀφ' ὑμῶν. 8 Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθάρισατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίστατε καρδίας, δίψυχοι. 9 Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω,⁵ καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 10 Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ⁶ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων⁷ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς. 12 Εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης,⁸ ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;⁹

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσόμεθα¹⁰ εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν¹¹ ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἓνα,¹² καὶ ἐμπορευσόμεθα,¹³ καὶ κερδήσωμεν¹⁴

^a δὲ • —

1 μάχαι • πόθεν μάχαι 2 Μοιχοὶ καὶ • — 3 ἂν • ἂν 4 κατώκησεν • κατώκισεν 5 μεταστραφήτω • μετατραπήτω 6 τοῦ • NA²⁷: — 7 καὶ κρίνων • ἢ κρίνων 8 ὁ νομοθέτης • [ὁ] νομοθέτης καὶ κριτῆς 9 ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον • ὁ κρίνων τὸν πλησίον 10 καὶ αὔριον πορευσόμεθα • ἢ αὔριον πορευσόμεθα 11 ποιήσωμεν • ποιήσωμεν 12 ἐνιαυτὸν ἓνα • ἐνιαυτόν 13 ἐμπορευσόμεθα • ἐμπορευόμεθα 14 κερδήσωμεν • κερδήσομεν

14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. Ποία γὰρ ἡ¹ ζωὴ ὑμῶν; Ἄτιμις γὰρ ἔσται^α,² ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ³ καὶ ἀφανιζομένη. 15 Ἄντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν⁴ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστίν. 17 Εἰδότει οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

Various Admonitions in View of the Nearness of the Judgment

5 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· 3 ὁ χρυσοῦς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰδὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 4 Ἴδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄτα κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. 5 Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς⁵ ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. 6 Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. Ἴδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτόν,⁶ ἕως λάβῃ ὑετὸν πρόϊμον⁷ καὶ ὕψιμον. 8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. 9 Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί,⁸ ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδού, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. 10 Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας,⁹ καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν τῶ¹⁰ ὀνόματι κυρίου. 11 Ἴδού, μακαρίζομεν τοὺς

^α ἔσται • ἐστίν

1 γὰρ ἡ • ἡ 2 ἔσται • ἐστε 3 δὲ • — 4 ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν • ζήσομεν καὶ ποιήσομεν 5 ὡς • — 6 αὐτόν • αὐτῶ 7 ὑετὸν πρόϊμον • πρόϊμον 8 κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί • ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων 9 μου τῆς κακοπαθείας • τῆς κακοπαθείας 10 τῶ • ἐν τῶ

ὑπομένοντας·¹ τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε,^{a, 2} ὅτι πολὺσπλαγγνός ἐστιν³ καὶ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν⁴ πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; Ψαλλέτω. 14 Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ⁵ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου· 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κὰν ἁμαρτίας ἦ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις⁶ τὰ παραπτώματα,⁷ καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἑνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. 18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί,⁸ εἴαν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν⁹ ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

^a ἴδετε • εἶδετε

¹ ὑπομένοντας • ὑπομείναντας ² ἴδετε • εἶδετε ³ ἐστιν • ἐστιν ὁ κύριος
⁴ εἰς ὑπόκρισιν • ὑπὸ κρίσιν ⁵ αὐτὸν ἐλαίῳ • [αὐτόν] ἐλαίῳ ⁶ ἀλλήλοις • οὐδὲν ἀλλήλοις
⁷ τὰ παραπτώματα • τὰς ἁμαρτίας ⁸ Ἀδελφοί • Ἀδελφοί μου
⁹ ψυχὴν • ψυχὴν αὐτοῦ

ΠΕΤΡΟΥ Α

First of Peter

Address and Salutation

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη.

A Praise of God for His Manifold Blessings

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, 4 εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμῆν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. 6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιάσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν, ¹ λυπηθέντες ² ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον ³ χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν ⁴ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· 8 ὃν οὐκ εἰδότες ⁵ ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, πιστεύοντες δέ,

¹ ἐστίν • NA²⁷: [ἐστίν] ² λυπηθέντες • NA²⁸: λυπηθέντας ³ πολὺ τιμιώτερον • πολυτιμώτερον ⁴ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν • δόξαν καὶ τιμὴν ⁵ εἰδότες • ἰδόντες

ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένη, **9** κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, ¹ σωτηρίαν ψυχῶν. **10** Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν² προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· **11** ἐρευνῶντες³ εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. **12** Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισμαμένων ὑμᾶς ἐν⁴ πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ’ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύβαι.

An Admonition to Lead a Godly Life

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελειῶς ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· **14** ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, **15** ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· **16** διότι γέγραπται, Ἄγιοι γίνεσθε,⁵ ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.⁶ **17** Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως⁷ κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· **18** εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, **19** ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἄμνου ἀμόμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, **20** προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ’ ἐσχάτων⁸ τῶν χρόνων δι’ ὑμᾶς, **21** τοὺς δι’ αὐτοῦ πιστεύοντας⁹ εἰς θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. **22** Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος¹⁰ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς¹¹ καρδίας ἀλλήλους

¹ ὑμῶν • [ὕμῳν] ² ἐξηρεύνησαν • ἐξηραύνησαν ³ ἐρευνῶντες • ἐραυνῶντες
⁴ ἐν • [ἐν] ⁵ Ἄγιοι γίνεσθε • NA²⁷: [ὅτι] Ἄγιοι ἔσεσθε; NA²⁸: Ἄγιοι ἔσεσθε ⁶ εἰμι •
NA²⁷: [εἰμί]; NA²⁸: — ⁷ ἀπροσωπολήπτως • ἀπροσωπολήπτως ⁸ ἐσχάτων •
ἐσχάτου ⁹ πιστεύοντας • πιστοὺς ¹⁰ διὰ πνεύματος • — ¹¹ καθαρᾶς •
[καθαρᾶς]

ἀγαπήσατε ἐκτενωῶς· 23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.¹ 24 Διότι, Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου² ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ³ ἐξέπεσεν· 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

Further Practical Admonitions

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, 2 ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε,⁴ 3 εἴπερ⁵ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός, ἱεράτευμα⁶ ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικᾶς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ⁷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. 6 Διότι περιέχει ἐν τῇ⁸ γραφῇ, Ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασχνυθῆ. 7 Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ, Λίθον⁹ ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, 8 καί, Λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. 9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἱ ποτὲ¹⁰ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Specific Admonitions Concerning the Station of the Christians

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται

¹ εἰς τὸν αἰῶνα • — ² ἀνθρώπου • αὐτῆς ³ αὐτοῦ • — ⁴ αὐξηθῆτε • αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν ⁵ εἴπερ • εἰ ⁶ ἱεράτευμα • εἰς ἱεράτευμα ⁷ τῷ • NA²⁷: [τῷ]; NA²⁸: — ⁸ τῇ • — ⁹ ἀπειθοῦσιν δέ Λίθον • ἀπιστοῦσιν δὲ Λίθος ¹⁰ οἱ ποτὲ • οἱ ποτε

κατὰ τῆς ψυχῆς· **12** τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,¹ ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων, ἐποπτεύσαντες,² δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε οὖν³ πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· **14** εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν. **15** Ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· **16** ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι θεοῦ.⁴ **17** Πάντας τιμῆσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε.⁵ Τὸν θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. **19** Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. **20** Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἄλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ. **21** Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν,⁶ ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· **22** ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· **23** ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· **24** ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα, ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἰάθητε.⁷ **25** Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα·⁸ ἀλλ' ἔπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

¹ ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν • ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν

² ἐποπτεύσαντες • ἐποπτεύοντες ³ οὖν • — ⁴ δοῦλοι θεοῦ • θεοῦ δοῦλοι ⁵ ἀγαπήσατε • ἀγαπάτε ⁶ ἡμῶν • ὑμῶν ⁷ αὐτοῦ ἰάθητε • ἰάθητε

⁸ πλανώμενα • πλανώμενοι ⁹ ἀλλ' • NA²⁷: ἀλλὰ

Exhortations to the Married

3 Ὁμοίως, αἱ¹ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα, καὶ εἴ τις ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, **2** ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. **3** Ὡν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· **4** ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος² καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. **5** Οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγιοι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ³ θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· **6** ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι⁴ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

Exhortations to Christians in General

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχνοὶ, φιλόφρονες·⁵ **9** μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοῦναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες⁶ ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. **10** Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ⁷ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ⁸ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον· **11** ἐκκλινάτω ἀπὸ⁹ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. **12** Ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅλα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ¹⁰ γένησθε; **14** Ἄλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι·

¹ αἱ • [αἱ] ² πραέος • πραέως ³ ἐπὶ • εἰς ⁴ συγκληρονόμοι • συγκληρονόμοις
⁵ φιλόφρονες • ταπεινόφρονες ⁶ εἰδότες • — ⁷ γλῶσσαν αὐτοῦ • γλῶσσαν
⁸ χεῖλη αὐτοῦ • χεῖλη ⁹ ἀπὸ • δὲ ἀπὸ ¹⁰ μιμηταὶ • ζηλωταὶ

τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· 15 κύριον δὲ τὸν θεὸν¹ ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι δὲ ἀεὶ² πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ³ πραύτητος καὶ φόβου· 16 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν^a ὑμῶν ὡς κακοποιῶν,⁴ καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπιηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφὴν. 17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας. 18 Ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι,⁵ τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος· 21 ὁ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς⁶ σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, 22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ⁷ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

Admonitions in View of the Second Coming of Christ

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν⁸ σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν⁹ σαρκί, πέπαυται ἁμαρτίας· 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. 3 Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν^{b, 10} ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα¹¹ τῶν ἔθνων κατεργάσασθαι,¹² πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις,

^a καταλαλοῦσιν • καταλαλώσιν ^b ἡμῖν • ὑμῖν

¹ Θεὸν • χριστὸν ² δὲ ἀεὶ • ἀεὶ ³ μετὰ • ἀλλὰ μετὰ ⁴ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν • καταλαλεῖσθε ⁵ ὀλίγοι • ὀλίγοι ⁶ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς • καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν ⁷ τοῦ • [τοῦ] ⁸ ὑπὲρ ἡμῶν • — ⁹ ἐν • — ¹⁰ ἡμῖν • — ¹¹ τοῦ βίου τὸ θέλημα • τὸ βούλημα ¹² κατεργάσασθαι • κατεργάσθαι

καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις·¹ 4 ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· 5 οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. 6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροὶς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς² προσευχάς· 8 πρὸ πάντων δὲ³ τὴν εἰς ἑαυτοῦς ἀγάπην ἐκτενή ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύψει⁴ πλῆθος ἁμαρτιῶν· 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν·⁵ 10 ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοῦς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ⁶ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 Εἰ ὄνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.⁷ 15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος·⁸ 16 εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχνένεσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει⁹ τούτῳ. 17 Ὅτι ὁ¹⁰ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; 18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 19 Ὡστε καὶ οἱ

1 εἰδωλολατρείαις • εἰδωλολατρίαις 2 τὰς • — 3 δὲ • — 4 καλύψει • καλύπτει 5 γογγυσμῶν • γογγυσμοῦ 6 ὡς χορηγεῖ • ἢ χορηγεῖ 7 κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται • — 8 ἄλλοτριεπίσκοπος • ἄλλοτριεπίσκοπος 9 μέρος • NA²⁷: ὀνόματι 10 ὁ • [ὁ]

πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς¹ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

Final Admonitions and Concluding Greetings

5 Πρεσβυτέρους τοὺς² ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· 2 ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες³ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ’⁴ ἐκουσίως·⁵ μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· 3 μηδὲ⁶ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. 4 Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομειῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. 5 Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι,⁷ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ⁸ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες⁹ ἐπ’ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. 8 Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη·¹⁰ 9 ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ¹¹ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. 10 Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,¹² ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς,¹³ στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. 11 Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ¹⁴ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁵ Ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι’ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθὴ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε. ¹⁶ 13 Ἀσπάζεταιται

1 ὡς • — 2 τοὺς • NA²⁷: οὖν 3 ἐπισκοποῦντες • [ἐπισκοποῦντες] 4 ἀλλ’ • ἀλλὰ 5 ἐκουσίως • ἐκουσίως κατὰ θεόν 6 μηδὲ • μηδ’ 7 ὑποτασσόμενοι • — 8 ὁ • [ὁ] 9 ἐπιρρίψαντες • ἐπιρίψαντες 10 τίνα καταπίη • [τινα] καταπιεῖν 11 κόσμῳ • NA²⁷: [τῷ] κόσμῳ 12 Ἰησοῦ • NA²⁷: [Ἰησοῦ]; NA²⁸: — 13 καταρτίσαι ὑμᾶς • καταρτίσει 14 ἢ δόξα καὶ • — 15 τῶν αἰώνων • — 16 ἐστήκατε • στήτε

ὕμᾱς ἢ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.
14 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.¹

¹ Ἰησοῦ. Ἀμήν. • —

ΠΕΤΡΟΥ Β

Second of Peter

Address and Salutation

Συμεὼν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσοτίμοις ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν·

The Obligations Imposed upon the Believers by the Rich Promises of God

3 ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·¹ 4 δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα² ἐπαγγέλματα δεδωρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ³ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. 5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν

¹ διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς • ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ ² ἡμῖν καὶ μέγιστα • καὶ μέγιστα ἡμῖν ³ κόσμῳ • τῷ κόσμῳ

εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν. **9** Ὡ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. **10** Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Reliability of the Gospel and of Prophecy

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω¹ ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομνήσκω περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. **13** Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. **15** Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. **16** Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῶδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός² μου ὁ ἀγαπητός,³ εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα· **18** καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.⁴ **19** Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀσχηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατελεῖ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· **20** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. **21** Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ'⁵ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄγιοι⁶ θεοῦ ἄνθρωποι.

¹ οὐκ ἀμελήσω • μελλήσω ² Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός • Ὁ υἱός ³ ἀγαπητός • ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν ⁴ ὄρει τῷ ἁγίῳ • ἁγίῳ ὄρει ⁵ ποτὲ προφητεία ἀλλ' • προφητεία ποτὲ ἀλλὰ ⁶ ἄγιοι • ἀπὸ

A Warning against the False Teachers of All Times

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. 2 Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. 3 Καὶ ἐν πλεονεξία πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.¹ 4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους· 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ^α ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ² κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν³ τεθεικῶς· 7 καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονούντας. Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· 11 ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ⁴ βλάσφημον κρίσιν. 12 Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα⁵ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται,⁶ 13 κομιούμενοι⁷ μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν,

^α ἀλλὰ • ἀλλ'

¹ νυστάζει • νυστάζει ² καταστροφῇ • NA²⁷: [καταστροφῇ] ³ ἀσεβεῖν • NA²⁷: ἀσεβέ[σ]τιν ⁴ κυρίῳ • NA²⁷: κυρίου ⁵ φυσικὰ γεγεννημένα • γεγεννημένα φυσικὰ ⁶ καταφθαρήσονται • καὶ φθαρήσονται ⁷ κομιούμενοι • ἀδικούμενοι

σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντροφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, 14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· 15 καταλιπόντες¹ εὐθείαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγγιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι² ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα³ τετήρηται. 18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως⁴ ἀποφυγόντας⁵ τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, 19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἤττηται, τούτῳ καὶ⁶ δεδούλωται. 20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου⁷ καὶ σωτήρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἤττωνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι⁸ ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. 22 Συμβέβηκεν δὲ⁹ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὕς λουσαμένη εἰς κύλισμα¹⁰ βορβόρου.

The Certain Coming of Christ and Its Lessons

3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος· 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ’

¹ καταλιπόντες • NA²⁷: καταλείποντες ² νεφέλαι • καὶ ὀμίχλαι ³ εἰς αἰῶνα • —
⁴ ὄντως • NA²⁷: ὀλίγως ⁵ ἀποφυγόντας • ἀποφεύγοντας ⁶ καὶ • — ⁷ κυρίου •
NA²⁷: κυρίου [ἡμῶν] ⁸ ἐπιστρέψαι • ὑποστρέψαι ⁹ δὲ • — ¹⁰ κύλισμα •
κυλισμὸν

ἑσχάτου¹ τῶν ἡμερῶν² ἐμπαίικται, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, 4 καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἄφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι' ὧν³ ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ⁴ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 Οὐ βραδύνει ὁ⁵ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα ἠγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς,⁶ μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα⁷ κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί,⁸ ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ροιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται,⁹ καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται.¹⁰ 11 Τούτων οὖν¹¹ πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς¹² ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; 13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμόμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. 15 Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν¹³ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς¹⁴ ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς¹⁵ ἔστιν δυσνόητά

¹ ἑσχάτου • ἐσχάτων ² ἡμερῶν • ἡμερῶν [ἐν] ἐμπαιμονῇ ³ ὧν • NA²⁸: ὄν
⁴ αὐτοῦ • αὐτῷ ⁵ ὁ • — ⁶ ἡμᾶς • ὑμᾶς ⁷ ἡ ἡμέρα • ἡμέρα ⁸ ἐν νυκτί •
— ⁹ λυθήσονται • λυθήσεται ¹⁰ κατακαήσεται • NA²⁷: εὐρεθήσεται; NA²⁸: οὐχ
εὐρεθήσεται (cj) ¹¹ οὖν • οὕτως ¹² ὑμᾶς • [ὑμᾶς] ¹³ αὐτῷ δοθεῖσαν •
δοθεῖσαν αὐτῷ ¹⁴ ταῖς • NA²⁷: — ¹⁵ οἷς • αἷς

τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν,¹ ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ, τῆ τῶν ἀθέσμων πλάνη συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. 18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.²

¹ στρεβλοῦσιν • NA²⁸: στρεβλώσουσιν ² Ἀμήν • NA²⁷: [Ἀμήν]; NA²⁸: —

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

First of John

Christ's Person and Office

Ο ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. 2 Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. 3 Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν,¹ ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ· 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,² ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν^a ἧ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ³ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ χριστοῦ⁴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν,

^a ἡμῶν • ὑμῶν

¹ ὑμῖν • καὶ ὑμῖν ² ὑμῖν • ἡμεῖς ³ δὲ • *NA*²⁸: — ⁴ χριστοῦ • —

ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

Christ's Propitiation and Its Influence upon the Life of the Christians

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. Καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 Ὁ λέγων, Ἔγνωνκα¹ αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῆ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὕτως² περιπατεῖν.

7 Ἀδελφοί,³ οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.⁴ 8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. Γράφω ὑμῖν, παιδιά,⁵ ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 Ἐγραψα

¹ Ἔγνωνκα • ὅτι Ἔγνωνκα ² οὕτως • [οὕτως] ³ Ἀδελφοί • Ἀγαπητοί

⁴ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς • ἠκούσατε ⁵ Γράφω ὑμῖν παιδιά • Ἐγραψα ὑμῖν παιδιά

ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. **15** Μὴ ἀγαπάτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. **16** Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. **17** Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ¹ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. **19** Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ² ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, ³ μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. **20** Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα. ⁴ **21** Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. **22** Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. **23** Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. ⁵ **24** Ὑμεῖς οὖν ⁶ ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. **25** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. **26** Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. **27** Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ ἐν ὑμῖν μένει, ⁷ καὶ οὐ χρειαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ ⁸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστίν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ⁹ ἐν αὐτῷ. **28** Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν ¹⁰

¹ ὁ • — ² ἐξῆλθον • ἐξῆλθαν ³ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν • γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν

⁴ πάντα • πάντες ⁵ ἔχει • ἔχει, ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει

⁶ οὖν • — ⁷ ἐν ὑμῖν μένει • μένει ἐν ὑμῖν ⁸ αὐτὸ • αὐτοῦ ⁹ μενεῖτε • μένετε

¹⁰ ὅταν φανερωθῇ ἔχωμεν • ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν

παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς¹ ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

The Glory, Privileges, and Obligations of Sonship

3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν.² Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς,³ ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ⁴ ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστιν. 3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν⁵ ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 7 Τεκνία,⁶ μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. 10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· 12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Μὴ⁷ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου,⁸ εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· 14 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς

¹ πᾶς • καὶ πᾶς ² κληθῶμεν. • κληθῶμεν • καὶ ἐσμέν. ³ ὑμᾶς • ἡμᾶς ⁴ δὲ • — ⁵ ἡμῶν • — ⁶ Τεκνία • ^{NA28}: Παιδιά ⁷ Μὴ • [Καὶ] μὴ ⁸ μου • —

τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν,¹ μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ² μένουσαν. 16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.³ 17 Ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; 18 Τεκνία μου,⁴ μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ'⁵ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν⁶ ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας⁷ ἡμῶν, 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν,⁸ παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ'⁹ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν.¹⁰ 24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

*The Attitude of Christians toward
False Teachers and toward One Another*

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν τούτῳ γινώσκεται¹¹ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα δὲ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν·

¹ τὸν ἀδελφόν • — ² ἑαυτῷ • αὐτῷ ³ τιθέναι • θείναι ⁴ μου • —
⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν • [Καὶ] ἐν τούτῳ γνωσόμεθα
⁷ τὰς καρδίας • τὴν καρδίαν ⁸ ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν • [ἡμῶν] μὴ
καταγινώσκῃ ⁹ παρ' • ἀπ' ¹⁰ ἐντολήν • ἐντολήν ἡμῖν ¹¹ γινώσκεται •
γινώσκετε

3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα,¹ ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν² τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 Θεὸν οὐδεὶς πρόποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. 13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 Καὶ ἡμεῖς θεαέμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. 15 Ὡς ἂν⁴ ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ^a 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται

^a αὐτῷ μένει • αὐτῷ

¹ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα • τὸν Ἰησοῦν ² ἠγαπήσαμεν • ἠγαπήκαμεν ³ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν • ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν ⁴ ἂν • ἐὰν

ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19** Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν,¹ ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. **20** Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῆ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν πῶς² δύναται ἀγαπᾶν; **21** Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

The Power, Testimony, and Substance of Faith

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν³ γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. **2** Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.⁴ **3** Αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. **4** Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, ἢ πίστις ἡμῶν.⁴ **5** Τίς⁵ ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; **6** Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ⁶ αἵματι. Καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. **7** Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, **8** τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσίν. **9** Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ἣν⁷ μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **10** Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν

^a ἡμῶν • ὑμῶν

¹ αὐτόν • — ² πῶς • οὐ ³ καὶ τὸν • [καὶ] τὸν ⁴ τηρῶμεν • ποιῶμεν ⁵ Τίς • Τίς [δέ] ⁶ καὶ τῷ • καὶ ἐν τῷ ⁷ ἦν • ὅτι

αὐτῷ.¹ ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἐπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **11** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. **12** Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

A Concluding Summary

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ,² ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε,³ καὶ ἵνα πιστεύητε⁴ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **14** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· **15** καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ’⁵ αὐτοῦ. **16** Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ’ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν,⁶ καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. **19** Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται. **20** Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ζωὴ αἰώνιος.^a **21** Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ^b ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν.⁷

^a ζωὴ αἰώνιος • ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος ^b ἑαυτὰ • ἑαυτοὺς

¹ αὐτῷ • NA²⁷: ἐαυτῷ ² ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ • ὑμῖν ³ αἰώνιον ἔχετε • ἔχετε αἰώνιον ⁴ καὶ ἵνα πιστεύητε • τοῖς πιστεύουσιν
⁵ παρ’ • ἀπ’ ⁶ ἑαυτόν • NA²⁷: αὐτόν ⁷ Ἀμήν • —

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

Second of John

Address and Salutation

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· 3 ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ κυρίου¹ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Exhortation to Walk in Truth and Love

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν,² ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή,³ καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε.

Warning against False Teachers

7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον⁴ εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. Οὗτός

¹ κυρίου • — ² γράφων σοι καινὴν • NA²⁷: καινὴν γράφων σοι ³ ἐστὶν ἡ ἐντολή • ἡ ἐντολή ἐστίν ⁴ εἰσῆλθον • ἐξῆλθον

ἔστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. **8** Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν¹ ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.² **9** Πᾶς ὁ παραβαίνων³ καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος⁴ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ γὰρ λέγων⁵ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Conclusion

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθη διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν⁶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἧ πεπληρωμένη.⁷ **13** Ἀσπάξεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς, Ἀμήν.⁸

¹ ἀπολέσωμεν • ἀπολέσητε ² ἀπολάβωμεν • ἀπολάβητε ³ παραβαίνων • προάγων ⁴ τοῦ χριστοῦ οὗτος • οὗτος ⁵ γὰρ λέγων • λέγων γὰρ ⁶ ἐλθεῖν • γενέσθαι ⁷ ἡ πεπληρωμένη • NA²⁷: πεπληρωμένη ἧ ⁸ Ἀμήν • —

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

Third of John

Address and Commendation

Ὁ πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ¹ περιπατοῦντα.

The Hospitality of Gaius

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,² 6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὐδὲ καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.³ 8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν⁴ τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

The Insolence of Diotrephes

9 Ἐγραψα τῇ⁵ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν

¹ ἀληθείᾳ • NA²⁷: τῇ ἀληθείᾳ ² εἰς τοὺς ξένους • τοῦτο ξένους ³ ἐθνῶν • ἐθνικῶν ⁴ ἀπολαμβάνειν • ὑπολαμβάνειν ⁵ τῇ • τι τῇ

ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. **11** Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν.

Commendation of Demetrius and Conclusion

12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' ¹ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ² ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθῆς ἐστίν.

13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ³ ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι· **14** ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, ⁵ καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

¹ ὑπ' • ὑπὸ ² οἴδατε • οἶδας ³ γράφειν • γράψαι σοι ⁴ γράψαι • γράφειν
⁵ ἰδεῖν σε • σε ἰδεῖν

ΙΟΥΔΑ Of Jude

Introductory Salutation

Ἰούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δούλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις,¹ καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

An Exhortation to Constancy in Faith

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας,² ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. 4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν³ μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην θεὸν⁴ καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

Examples of the Judgment of God

5 Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος,⁵ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

¹ ἡγιασμένοις • ἡγαπημένοις ² σωτηρίας • ἡμῶν σωτηρίας ³ χάριν • χάριτα
⁴ θεὸν • — ⁵ ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο ὅτι ὁ κύριος • NA²⁷: [ὑμᾶς] πάντα ὅτι [ὁ] κύριος ἅπαξ; NA²⁸: ὑμᾶς ἅπαξ πάντα ὅτι Ἰησοῦς

7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον¹ ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

The Character of the Seducing Teachers

8 Ὅμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινούνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως^a σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ'² εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῖν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογία τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν ἐν³ ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλᾶδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκοτόυ εἰς αἰῶνα τετήρηται.

God's Coming Judgment Upon the False Teachers

14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ, ἦλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν⁴ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν^{b,5} πορευόμενοι, καὶ

^a Μωϋσέως • Μωσέως ^b αὐτῶν • ἑαυτῶν

¹ τούτοις τρόπον • τρόπον τούτοις ² ἀλλ' • ἀλλὰ ³ ἐν • οἱ ἐν ⁴ πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν • πᾶσαν ψυχὴν ⁵ ἐπιθυμίας αὐτῶν • ἐπιθυμίας ἑαυτῶν

τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

An Admonition to Holy Steadfastness

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ¹ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς,² ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 Καὶ οὖς μὲν ἔλεεῖτε διακρινόμενοι·³ 23 οὖς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες,⁴ μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

Concluding Doxology

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς⁵ ἀπαιίστους, καὶ στηῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμόμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ σοφῷ⁶ θεῷ σωτήρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη,⁷ κράτος καὶ ἐξουσία,⁸ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ • NA²⁷: [ὅτι] ἐπ' ἐσχάτου [τοῦ] χρόνου; NA²⁸: ἐπ' ἐσχάτου χρόνου ² τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς • ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ³ ἔλεεῖτε διακρινόμενοι • ἔλεεῖτε διακρινόμενοι ⁴ ἐν φόβῳ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες • σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὖς δὲ ἔλεεῖτε ἐν φόβῳ ⁵ αὐτοὺς • ὑμᾶς ⁶ σοφῷ • — ⁷ δόξα καὶ μεγαλωσύνη • διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη ⁸ ἐξουσία • ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος

Part III

The Pauline Epistles

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

To the Romans

The Salutation of the Letter

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ κλητὸς ἀπόστολος, ἀφορισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιοσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ· 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Introduction to the Letter

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ² πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. 9 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι, 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. 11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² ὑπὲρ • περὶ

τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. 13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς—καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο—ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἑλληνσὶν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· 15 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

The Theme of the Letter

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ·¹ δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. 17 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

The Moral Decay of the Gentile World

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων· 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς² αὐτοῖς ἐφάνερωσεν. 20 Τὰ γὰρ ἄορατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· 21 διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν,³ ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά. 22 Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 23 καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετῶν.

24 Διὸ καὶ⁴ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·⁵ 25 οἷτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ

¹ τοῦ χριστοῦ • — ² γὰρ θεὸς • θεὸς γὰρ ³ εὐχαρίστησαν • ηὐχαρίστησαν

⁴ καὶ • — ⁵ ἑαυτοῖς • αὐτοῖς

ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· 27 ὁμοίως τε^α καὶ οἱ ἄρρενες,¹ ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, 29 πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ,² πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, 30 καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, 31 ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους,³ ἀνελεήμονας· 32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

God's Righteous Judgment

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. 3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; 4 Ἡ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; 5 Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν

^α τε • δε

¹ ἄρρενες • ἄρσενες ² πορνεία • — ³ ἀσπόνδους • —

ἡμέρα ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας¹ τοῦ θεοῦ, 6 ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 7 τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν, ζῶν αἰώνιον· 8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν μὲν² τῇ ἀληθείᾳ πειθόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή,³ 9 θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· 10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι·

The Necessity of Keeping the Law Properly

11 οὐ γὰρ ἔστιν προσωποληψία⁴ παρὰ τῷ θεῷ. 12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ⁵ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ⁶ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ⁷ νόμου δικαιοθήσονται. 14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ,⁸ οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· 15 οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ⁹ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.¹⁰

17 Ἴδε¹¹ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ¹² νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηγούμενος ἐκ τοῦ νόμου, 19 πέποιθᾶς τε σεαυτὸν ὀδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρῦσσω μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις;

1 καὶ δικαιοκρισίας • δικαιοκρισίας 2 μὲν • — 3 θυμὸς καὶ ὀργή • ὀργή καὶ θυμὸς 4 προσωποληψία • προσωπολημψία 5 ἀκροαταὶ τοῦ • ἀκροαταὶ 6 τῷ • [τῷ] 7 ποιηταὶ τοῦ • ποιηταὶ 8 ποιῇ • ποιῶσιν 9 κρινεῖ • κρίνει 10 Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ 11 Ἴδε • Εἰ δὲ 12 τῷ • —

Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς; 23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάξεις; 24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ¹ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; 28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαίος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομὴ· 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Man's Guilt and God's Righteousness

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 Πολὺν κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ² ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσης^{4,3} ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν;—κατὰ ἄνθρωπον λέγω— 6 Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 7 Εἰ γὰρ⁴ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι ἀγὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 Καὶ μή—καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν—ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

⁴ νικήσης • νικήσεις

¹ οὐχὶ • οὐχ ² γὰρ • [γὰρ] ³ νικήσης • νικήσεις ⁴ γὰρ • δὲ

The Scriptural Proof for the Universal Guilt of Mankind

9 Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼς γέγραπται ὅτι^α Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς· 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν·¹ οὐκ ἔστιν ποιῶν² χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως³ ἑνός· 13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιούσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· 14 ὧν τὸ στόμα ἄρας καὶ πικρίας γέμει· 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· 16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

Justification by Faith

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας⁴ τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον, διὰ τῆς πίστεως,⁵ ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· πρὸς ἔνδειξιν⁶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. 27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.

^α ὅτι • —

¹ ἠχρειώθησαν • ἠχρεώθησαν ² ποιῶν • ὁ ποιῶν ³ οὐκ ἔστιν ἕως • [οὐκ ἔστιν] ἕως ⁴ καὶ ἐπὶ πάντας • — ⁵ τῆς πίστεως • [τῆς] πίστεως ⁶ ἐνδειξιν • τὴν ἐνδειξιν

28 Λογίζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι¹ ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. 29 Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνος; Οὐχὶ δὲ² καὶ ἔθνων; Ναὶ καὶ ἔθνων· 30 ἐπεὶ περ³ εἰς ὁ θεός, ὃς δικαιοῦσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.⁴

The Righteousness of God Demonstrated from History

4 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι⁵ κατὰ σάρκα; 2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν⁶ θεόν. 3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιῶντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. 8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ⁷ οὐ μὴ λογισθῆται κύριος ἁμαρτίαν. 9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι⁸ Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· 11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν⁹ δικαιοσύνην· 12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς

1 οὖν πίστει δικαιοῦσθαι • γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει 2 δὲ • — 3 ἐπεὶ περ • εἶπερ

4 ἰστώμεν • ἰστάνομεν 5 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι • εὐρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν 6 τὸν • — 7 ᾧ • οὐ 8 ὅτι • — 9 καὶ αὐτοῖς τὴν • [καὶ] αὐτοῖς [τὴν]

πίστεως τῆς ἐν τῇ^α ἀκροβυστία¹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. 13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ² κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. 14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία. 15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ³ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. 16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν— 17 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε—κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. 18 Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. 19 Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ⁴ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη⁵ νεκρωμένον—ἐκατονταέτης που ὑπάρχων—καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. 20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, 21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22 Διὸ καὶ⁶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· 24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγεύραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

The Blessed Consequences of Justification

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν^b πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει⁷ εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ.

^a τῇ • — ^b ἔχομεν • ἔχομεν

¹ πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστία • ἐν ἀκροβυστία πίστεως ² τοῦ • — ³ γὰρ οὐκ • δὲ οὐκ ⁴ οὐ • — ⁵ ἤδη • [ἤδη] ⁶ καὶ • [καὶ] ⁷ τῇ πίστει • [τῇ πίστει]

3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· 5 ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. 6 Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ¹ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. 7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμῶ ἀποθανεῖν. 8 Σύνιστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. 9 Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 10 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· 11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

The First and the Second Adam

12 Διὰ τοῦτο, ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον— 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἀμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. 14 Ἄλλ'² ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως^a καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. 15 Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. 16 Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος, τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. 17 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος

^a Μωϋσέως • Μωσέως

¹ κατὰ • ἔτι κατὰ ² Ἄλλ' • Ἀλλὰ

ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἑνός Ἰησοῦ χριστοῦ. **18** Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνός παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνός δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. **19** Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. **20** Νόμος δὲ παρεισήλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· **21** ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Sanctification as a Fruit of Justification

6 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν^{α, 1} τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; **2** Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; **3** Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; **4** Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. **5** Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· **7** ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. **8** Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· **9** εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. **10** Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. **11** Οὕτως καὶ

^α Ἐπιμένομεν • Ἐπιμένωμεν = Ἐπιμενοῦμεν

¹ Ἐπιμένομεν • Ἐπιμένωμεν

ὁμοίως λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.²

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν³ ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· 13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς⁴ ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14 Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ'⁵ ὑπὸ χάριν.

The Service of Righteousness

15 Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν,⁶ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ'⁷ ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. 16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; 17 Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς· 18 ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. 20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. 22 Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. 23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Freedom from the Law

7 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί—γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ—ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ;

¹ νεκροὺς μὲν εἶναι • [εἶναι] νεκροὺς μὲν ² τῷ κυρίῳ ἡμῶν • — ³ αὐτῇ ἐν • — ⁴ ὡς • ὡσεὶ ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ Ἀμαρτήσομεν • Ἀμαρτήσομεν ⁷ ἀλλ' • ἀλλὰ

2 Ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3 Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. 4 Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. 6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

The Purpose of the Law and Its Effect

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδεν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· 10 καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζῶν, αὕτη εἰς θάνατον· 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν¹ θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον—ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός² εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. 16 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 17 Νυνὶ

¹ γέγονεν • ἐγένετο ² σαρκικός • σάρκινός

δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ¹ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλαιν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. ² 19 Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ³ ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο ⁴ ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ⁵ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν παράκειται. 22 Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ^{a, 6} τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. 24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 Εὐχαριστῶ ⁷ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

The Life in the Spirit

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁸ 2 Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ⁹ ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. 6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς

^a με • με ἐν

1 ἀλλ' • ἀλλὰ 2 οὐχ εὐρίσκω • οὐ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ ἐγὼ τοῦτο • [ἐγώ] τοῦτο
5 ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ με • με ἐν ⁷ Εὐχαριστῶ • Χάρις δὲ ⁸ μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα • — ⁹ με • σε

ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· **8** οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. **9** Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ¹ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. **10** Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. **11** Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ² ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν ³ χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ⁴ ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· **13** εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. **14** Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. ⁵ **15** Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ⁶ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. **16** Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ· **17** εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Comfort in the Manifold Afflictions of this Life

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. **19** Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. **20** Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἔκουσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι· ⁷ **21** ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. **22** Οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. **23** Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς ⁸ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,

¹ ἀλλ' • ἀλλὰ ² Ἰησοῦν • τὸν Ἰησοῦν ³ τὸν • — ⁴ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα • τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ⁵ εἰσιν υἱοὶ θεοῦ • υἱοὶ θεοῦ εἰσιν ⁶ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷ ἐπ' ἐλπίδι • ἐφ' ἐλπίδι ⁸ καὶ ἡμεῖς • ἡμεῖς καὶ

υίοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ¹ ἐλπίζει; 25 Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις² ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα³ καθὼς δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'⁴ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν⁵ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ ἐρευνῶν⁶ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. 28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 Ὅτι οὐδὲς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· 30 οὐδὲς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὐδὲς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐδὲς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'⁷ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; 33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων· 34 τίς ὁ κατακρίνων;⁸ Χριστὸς⁹ ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεῖς,¹⁰ ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιῷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίμις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; 36 Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα¹¹ 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις

1 τις τί καὶ • τίς 2 ταῖς ἀσθενείαις • τῇ ἀσθενείᾳ 3 προσευξόμεθα • προσευξόμεθα 4 ἀλλ' • ἀλλὰ 5 ὑπὲρ ἡμῶν • — 6 ἐρευνῶν • ἐραυνῶν 7 ἀλλ' • ἀλλὰ 8 κατακρίνων • κατακρινῶν 9 Χριστὸς • Χριστὸς [Ἰησοῦς] 10 καὶ ἐγερθεῖς • ἐγερθεῖς 11 δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα • ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις

κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

The Distinction between the True and the False Israel

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, **2** ὅτι λύπη μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. **3** Εὐχόμεν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι¹ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· **4** οἵτινες εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, **5** ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. **6** Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· **7** οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. **8** Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. **9** Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός. **10** Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν— **11** μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,² ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, **12** ἐρρήθη³ αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. **13** Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

The Divine Sovereignty and Its Result

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. **15** Τῷ γὰρ Μωϋσῆ^{a,4} λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω⁵ ὃν ἂν οἰκτείρω. **16** Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος,

^a Μωϋσῆ • Μωσῆ

¹ Εὐχόμεν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι • Ἡυχόμεν γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ² κακόν • φαῦλον ³ ἐρρήθη • ἐρρέθη ⁴ γὰρ Μωϋσῆ • Μωϋσεὶ γὰρ ⁵ οἰκτειρήσω • οἰκτιρήσω ⁶ οἰκτείρω • οἰκτίρω

οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος¹ θεοῦ. 17 Λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραῶ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. 18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλέει· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

19 Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί² ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 Μενούνγε, ὦ ἄνθρωπε,³ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; 21 Ἦ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, 24 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; 25 Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. 26 Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη⁴ αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα⁵ σωθήσεται· 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον⁶ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. 29 Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὁμοιώθημεν.

Israel's Unbelief

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· 31 Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον

¹ ἐλεούντος • ἐλεῶντος ² οὖν μοι Τί • μοι οὖν Τί [οὖν] ³ Μενούνγε ὦ ἄνθρωπε • Ὡ ἄνθρωπε μενούγγε ⁴ ἐρρήθη • ἐρρέθη ⁵ κατάλειμμα • ὑπόλειμμα ⁶ ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετμημένον • —

δικαιοσύνης οὐκ¹ ἔφθασεν. 32 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γὰρ² τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς³ ὁ πιστεῦων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασυνθήσεται.

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἢ πρὸς⁴ τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν⁵ εἰς σωτηρίαν. 2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. 3 Ἄγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες⁶ στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ⁷ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἶπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;—τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν— 7 ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;—τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. 9 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεῦων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασυνθήσεται. 12 Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου; ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται⁸ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν⁹ οὐδ' οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν¹⁰ χωρὶς κηρύσσοντος; 15 Πῶς δὲ κηρύξουσιν¹¹

¹ δικαιοσύνης οὐκ • οὐκ ² νόμου προσέκοψαν γὰρ • προσέκοψαν ³ πᾶς • — ⁴ ἢ πρὸς • πρὸς ⁵ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν • αὐτῶν ⁶ δικαιοσύνην ζητοῦντες • [δικαιοσύνην] ζητοῦντες ⁷ τοῦ • [τοῦ] ⁸ ἐπικαλέσονται • ἐπικαλέσονται ⁹ πιστεύσουσιν • πιστεύσουσιν ¹⁰ ἀκούσουσιν • ἀκούσουσιν ¹¹ κηρύξουσιν • κηρύξουσιν

ἐὰν μὴ ἀποσταλωσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,¹ τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ² ἀγαθά.

16 Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοῇ διὰ ῥήματος θεοῦ.³ 18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. 19 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ;⁴ Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ⁵ ἔθνει ἀσυνέτω παροργῶ ὑμᾶς. 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην⁶ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

A Remnant of Israel Saved

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. 2 Οὐκ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἦ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων,⁷ 3 Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ⁸ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. 6 Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.⁹ 7 Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἢ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ

1 τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην • — 2 τὰ • [τὰ] 3 θεοῦ • χριστοῦ 4 οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ • Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω 5 ἐπὶ • ἐπ' 6 Εὐρέθην • Εὐρέθην [ἐν] 7 λέγων • — 8 καὶ τὰ • τὰ 9 Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον • —

λοιποὶ ἐπωρώθησαν· **8** καθὼς γέγραπται, Ἦδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὅτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. **9** Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· **10** σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

An Admonition and Encouragement to Gentiles and Jews

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπαισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. **12** Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

13 Ὑμῖν γὰρ¹ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν² εἰμι ἐγὼ ἔθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω· **14** εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. **15** Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις,³ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. **17** Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς⁴ πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ'⁵ ἡ ῥίζα σέ. **19** Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντριθῶ. **20** Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,⁶ ἀλλὰ φοβοῦ· **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως⁷ οὐδέ σου φείσεται. **22** Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ⁸ δὲ σέ, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνης⁹ τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** Καὶ ἐκεῖνοι¹⁰ δέ,

¹ γὰρ • δὲ ² μὲν • μὲν οὖν ³ πρόσληψις • πρόσλημψις ⁴ καὶ τῆς • τῆς ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ ὑψηλοφρόνει • ὑψηλά φρόνει ⁷ μήπως • [μή πως] ⁸ ἀποτομίαν ἐπὶ • ἀποτομία ἐπὶ ⁹ χρηστότητα ἐὰν ἐπιμείνης • χρηστότης Θεοῦ ἐὰν ἐπιμείνης ¹⁰ Καὶ ἐκεῖνοι • Κάκεινοι

ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹ τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστίν² πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαιίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ³ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει⁴ ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. 29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ θεοῦ. 30 Ὡσπερ γὰρ καὶ⁵ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν·⁶ 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

33 Ὡ βᾶθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερευνήτα⁷ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

The Christian's Life a Reasonable Service to God

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, 2 καὶ μὴ

¹ ἐπιμείνωσιν • ἐπιμένωσιν ² ὁ θεὸς ἐστίν • ἐστίν ὁ θεὸς ³ παρ' • [παρ']

⁴ καὶ ἀποστρέψει • ἀποστρέψει ⁵ καὶ • — ⁶ ἐλεηθῶσιν • [νῦν] ἐλεηθῶσιν

⁷ ἀνεξερευνήτα • ἀνεξεραύνητα

συσχηματίζεσθαι ^{a, 1} τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι ^{b, 2} τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, ³ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. 4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ⁴ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ ⁵ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. 6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι. 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. 10 Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες· 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 13 ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· ⁶ εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ ⁷ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. 17 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. 18 Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. 19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ

^a συσχηματίζεσθαι • συσχηματίζεσθε ^b μεταμορφοῦσθαι • μεταμορφοῦσθε

¹ συσχηματίζεσθαι • συσχηματίζεσθε ² μεταμορφοῦσθαι • μεταμορφοῦσθε
³ ὑμῶν • — ⁴ μέλη πολλὰ • πολλὰ μέλη ⁵ ὁ • τὸ ⁶ ὑμᾶς • [ὑμᾶς] ⁷ καὶ •

ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. **20** Ἐὰν οὖν¹ πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **21** Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Obedience to the Government

13 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ² θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. **2** Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήσονται.³ **3** Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.⁴ Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· **4** θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. **5** Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν. **6** Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. **7** Ἀπόδοτε οὖν⁵ πᾶσιν τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Love toward One's Neighbor, the Walk in the Light

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους·⁶ ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. **9** Τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις,^a οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ⁷ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ,⁸ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **10** Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

^a κλέψεις • κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις

¹ Ἐὰν οὖν • Ἀλλὰ ἐὰν ² ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ • ὑπὸ ³ λήσονται • λήμνονται

⁴ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν • τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ ⁵ οὖν •

— ⁶ ἀγαπᾶν ἀλλήλους • ἀλλήλους ἀγαπᾶν ⁷ τούτῳ τῷ λόγῳ • τῷ λόγῳ τούτῳ

⁸ ἐν τῷ • [ἐν τῷ]

11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἦδη¹ ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἢ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 Ἡ νῦξ προέκοπεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα² τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. 13 Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. 14 Ἄλλ’³ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε, εἰς ἐπιθυμίαν.

The Conduct of Christians toward Such as Are Weak in Faith

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. 2 Ὡς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. 3 Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ⁴ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. 4 Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς⁵ στήσαι αὐτόν. 5 Ὡς μὲν⁶ κρίνει ἡμέραν παρ’ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθω. 6 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.⁷ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. 7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. 8 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη⁸ καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ.⁹ 11 Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ

¹ ἡμᾶς ἦδη • ἦδη ὑμᾶς ² καὶ ἐνδυσώμεθα • ἐνδυσώμεθα [δὲ] ³ Ἄλλ’ • Ἀλλὰ
⁴ καὶ ὁ • ὁ δὲ ⁵ δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς • δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος ⁶ μὲν • μὲν [γὰρ] ⁷ καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ • — ⁸ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη • ἀπέθανεν ⁹ χριστοῦ • θεοῦ

κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.
12 Ἄρα οὖν¹ ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.²

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.
14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ.³ εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
15 Εἰ δὲ⁴ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. 16 Μὴ βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· 17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 18 Ὁ γὰρ ἐν τούτοις⁵ δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθάρᾳ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. 21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.⁶ 22 Σὺ πίστιν ἔχεις;⁷ Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.⁸

1 οὖν • [οὖν] 2 τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ] 3 αὐτοῦ • ἑαυτοῦ 4 δὲ • γὰρ 5 τούτοις • τούτῳ 6 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ • — 7 ἔχεις • [ἦν] ἔχεις 8 14.24–26 •

An Admonition to Patience and Harmony

15 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. 2 Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσον¹ ἐπ' ἐμέ. 4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα² διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν· 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς,^a εἰς δόξαν θεοῦ.³ 8 Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν⁴ διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη,⁵ καὶ ἐπαινέσατε⁶ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. 13 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

The Epilogue of the Letter

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,⁷ δυνάμενοι καὶ ἄλλους⁸ νουθετεῖν.

^a ὑμᾶς • ἡμᾶς

¹ ἐπέπεσον • ἐπέπεσαν ² προεγράφη ἵνα • ἐγράφη ἵνα ³ θεοῦ • τοῦ θεοῦ

⁴ δέ χριστὸν Ἰησοῦν • γὰρ χριστὸν ⁵ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη • πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον ⁶ ἐπαινέσατε • ἐπαινεσάτωσαν ⁷ γνώσεως • [τῆς] γνώσεως

⁸ ἄλλους • ἀλλήλους

15 Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί,¹ ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκῶν ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 16 εἰς τὸ εἶναι με λειτουργὸν Ἰησοῦ χριστοῦ² εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 17 Ἔχω οὖν καύχησιν³ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. 18 Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι⁴ ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ.⁵ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκένοι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· 20 οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· 21 ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄνουνται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· 23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, 24 ὡς ἐὰν πορεύωμαι⁶ εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς·⁷ ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. 25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. 26 Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27 Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν.⁸ Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν⁹ Σπανίαν. 29 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ¹⁰ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

¹ ἀδελφοί • — ² Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³ καύχησιν • [τὴν] καύχησιν

⁴ λαλεῖν τι • τι λαλεῖν ⁵ θεοῦ • [θεοῦ] ⁶ ἐὰν πορεύωμαι • ἂν πορεύωμαι

⁷ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς • — ⁸ αὐτῶν εἰσιν • εἰσιν αὐτῶν ⁹ τὴν • — ¹⁰ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ • —

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,¹ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· 31 ἵνα ῥυθθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ² διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις·³ 32 ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω⁴ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ⁵ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. 33 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

A Recommendation, Greetings, and a Final Admonition

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον⁶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχραιαῖς· 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξεσθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσις πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.⁷

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν^a καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἔθνων· 5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας⁸ εἰς χριστόν. 6 Ἀσπάσασθε Μαριάμ,⁹ ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς.¹⁰ 7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν¹¹ τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν¹² ἐν χριστῷ. 8 Ἀσπάσασθε Ἀμπλιαν¹³ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 9 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου.

^a Πρίσκαν • Πρίσκιλλαν

¹ ἀδελφοί • [ἀδελφοί] ² ἵνα ἡ • ἡ ³ γένηται τοῖς ἀγίοις • τοῖς ἀγίοις γένηται ⁴ ἔλθω • ἐλθὼν ⁵ καὶ • — ⁶ διάκονον • [καὶ] διάκονον ⁷ αὐτοῦ ἐμοῦ • ἐμοῦ αὐτοῦ ⁸ Ἀχαΐας • Ἀσίας ⁹ Μαριάμ • Μαρίαν ¹⁰ ἡμᾶς • ὑμᾶς ¹¹ Ἰουνίαν • ΝΑ²⁷: Ἰουνιᾶν ¹² γεγόνασιν • γέγοναν ¹³ Ἀμπλιαν • Ἀμπλιᾶτον

Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 Ἀσπάσασθε Γρύφαιναν καὶ Γρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 Ἀσπάσασθε Ῥούφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν,¹ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. 16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ² χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας· καὶ ἐκκλίνατε³ ἀπ' αὐτῶν. 18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ⁴ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 19 Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω⁵ δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν⁶ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ⁷ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζονται⁸ ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. 22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. 23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ⁹ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.¹⁰ 24 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.¹¹

¹ Ἑρμᾶν Πατρόβαν Ἑρμῆν • Ἑρμῆν Πατροβᾶν Ἑρμᾶν ² τοῦ • πᾶσαι τοῦ

³ ἐκκλίνατε • ἐκκλίνετε ⁴ Ἰησοῦ • — ⁵ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν θέλω • Ἐφ' ὑμῖν

οὖν χαίρω θέλω ⁶ μὲν • — ⁷ χριστοῦ • — ⁸ Ἀσπάζονται • Ἀσπάζεται ⁹ τῆς ἐκκλησίας ὅλης • ὅλης τῆς ἐκκλησίας ¹⁰ ἀδελφός • ἀδελφός + [14.24–26]

¹¹ 16.24 • —

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

First to the Corinthians

Salutation and Thanksgiving

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, 2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε² καὶ ἡμῶν· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.³ 9 Πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

A Reproof of Disharmony

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² τε • — ³ χριστοῦ • [χριστοῦ]

μη ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. **11** Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. **12** Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ χριστοῦ. **13** Μεμέρισται ὁ χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ¹ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· **15** ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. ² **16** Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἶ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

The Wisdom of God and the Foolishness of Men

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' ³ εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρός τοῦ χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. **19** Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; ⁴ **21** Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. **22** Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον ⁵ αἰτοῦσιν, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησιν ⁶ δὲ μωρίαν· **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. **25** Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. ⁷

¹ τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ] ² ἐβάπτισα • ἐβαπτίσθητε ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ κόσμου τούτου • κόσμου ⁵ σημεῖον • σημεία ⁶ Ἕλλησιν • ἔθνεσιν ⁷ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν • ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· 27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνη·¹ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά· 28 καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ² ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· 29 ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία³ ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις· 31 ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

The Preaching of the Cross

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον⁴ τοῦ θεοῦ. 2 Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι⁵ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. 3 Καὶ ἐγὼ⁶ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις,⁷ ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· 5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ⁸ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· 8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Ἄ ὀφθαλμοὺς οὐκ εἶδεν, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 Ἡμῖν

¹ τοὺς σοφοὺς καταισχύνη • καταισχύνη τοὺς σοφοὺς ² καὶ τὰ μὴ • τὰ μὴ
³ ἡμῖν σοφία • σοφία ἡμῖν ⁴ μαρτύριον • μυστήριον ⁵ τοῦ εἰδέναι τι • τι εἰδέναι ⁶ Καὶ ἐγὼ • Κἀγὼ ⁷ πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις • πειθοῖς[σοφίας [λόγοις]] ⁸ σοφίαν θεοῦ • θεοῦ σοφίαν

δὲ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν¹ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ·² τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ,³ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ⁴ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. 12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. 13 Ἄ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγους, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου,⁵ πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντας. 14 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. 15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν⁶ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. 16 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβᾷσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

A Reproof of Spiritual Pride

3 Καὶ ἐγώ,⁷ ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι⁸ ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς,⁹ ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. 2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ¹⁰ οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὔτε¹¹ ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι,¹² οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοί¹³ ἐστε; 5 Τίς οὖν ἐστίν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ¹⁴ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν; 6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ'¹⁵ ὁ θεὸς ἠῤῥξανε. 7 Ὡστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. 8 Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσίν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον

1 ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν • ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς 2 αὐτοῦ • — 3 ἐρευνᾷ • ἐραυνᾷ
4 οἶδεν εἰ • ἔγνωκεν εἰ 5 ἁγίου • — 6 μὲν • [τὰ] 7 Καὶ ἐγώ • Κἀγώ 8 ὑμῖν λαλῆσαι • λαλῆσαι ὑμῖν 9 σαρκικοῖς • σαρκίνους 10 καὶ • — 11 οὔτε • οὐδὲ
12 καὶ διχοστασίαι • — 13 οὐχὶ σαρκικοί • οὐκ ἄνθρωποι 14 Τίς οὖν ἐστίν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ • Τί οὖν ἐστίν Ἀπολλῶς, τί δὲ ἐστίν Παῦλος
15 ἀλλ' • ἀλλὰ

μισθὸν λήψεται¹ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα,² ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἐκαστος δὲ βλέπew πῶς ἐποικοδομεῖ. 11 Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς χριστός. 12 Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον³ χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ δοκιμάσει.⁴ 14 Εἴ τις τὸ ἔργον μένει⁵ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήψεται.⁶ 15 Εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. 19 Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. Γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. 20 Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. 21 Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστιν,⁷ 23 ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

The Work of the Ministers of Christ

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρετάς χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. 2 Ὁ δὲ⁸ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. 3 Ἐμοὶ δὲ

¹ λήψεται • λήμψεται ² τέθεικα • ἔθηκα ³ τοῦτον • — ⁴ δοκιμάσει • [αὐτὸ] δοκιμάσει ⁵ μένει • μενεῖ ⁶ λήψεται • λήμψεται ⁷ ἐστιν • — ⁸ Ὁ δὲ • Ὡδε

εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. 4 Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ¹ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν,² ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. 7 Τίς γὰρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; 8 Ἦδη κεκοροσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. 9 Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ³ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις. 10 Ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. 11 Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν,⁴ καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· 13 βλασφημούμενοι⁵ παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιψήμα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. 15 Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. 17 Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστιν τέκνον μου⁷ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς

¹ Ἀπολλῶ • Ἀπολλῶν ² ὃ γέγραπται φρονεῖν • ἃ γέγραπται ³ ὅτι ὁ • ὁ
⁴ γυμνητεύομεν • γυμνιτεύομεν ⁵ βλασφημούμενοι • δυσφημούμενοι
⁶ νουθετῶ • νουθετῶ[ν] ⁷ τέκνον μου • μου τέκνον

ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν χριστῷ,¹ καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. 19 Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. 20 Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. 21 Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;²

The Necessity of Church Discipline

5 Ὅπως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται,³ ὥστε γυναικᾶ τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. 2 Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ⁴ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας. 5 3 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὸν⁶ τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, 4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, συναχθέντων⁷ ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,⁸ 5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 9 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 Ἐκκαθάρατε τὴν^α παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν¹⁰ ἐτύθη χριστός· 8 ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις· 10 καὶ οὐ¹¹ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ

^α τὴν • οὖν τὴν

¹ χριστῷ • χριστῷ [Ἰησοῦ] ² πραότητος • πραύτητος ³ ὀνομάζεται • —
⁴ ἐξαρθῇ • ἀρθῇ ⁵ ποιήσας • πράξας ⁶ ὡς ἀπὸν • ἀπὸν ⁷ ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ συναχθέντων • [ἡμῶν] Ἰησοῦ συναχθέντων ⁸ δυνάμει τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ • δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⁹ Ἰησοῦ • — ¹⁰ ὑπὲρ
ἡμῶν • — ¹¹ καὶ οὐ • οὐ

τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν,¹ ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε² ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεθεῖν. **11** Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοιδορός, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιοῦτῳ μηδὲ συνεσθίειν. **12** Τί γάρ μοι καὶ³ τοὺς ἕξω κρίνεις; Οὐχὶ τοὺς ἕσω ὑμεῖς κρίνετε; **13** Τοὺς δὲ ἕξω ὁ θεὸς κρινεῖ. Καὶ ἐξαρεῖτε⁴ τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Lawsuits against Believers

6 Τολμᾷ τις ὑμῶν, πράγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; **2** Οὐκ⁵ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινουσιν; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; **3** Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; Μήτι γε βιωτικά; **4** Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. **5** Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς,⁶ ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνά μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **6** ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; **7** Ἦδη μὲν οὖν⁷ ὅλως ἤττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; **8** Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα⁸ ἀδελφούς. **9** Ἦ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ⁹ οὐ κληρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, **10** οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε¹⁰ μέθυσοι, οὐ λοιδοροί, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.¹¹ **11** Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελουσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ'¹² ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,¹³ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹ ἢ ἄρπαξιν • καὶ ἄρπαξιν ² ὀφείλετε • ὠφείλετε ³ καὶ • — ⁴ Καὶ ἐξαρεῖτε • Ἐξάρατε ⁵ Οὐκ • Ἦ οὐκ ⁶ σοφὸς οὐδὲ εἷς • οὐδεὶς σοφός ⁷ οὖν • [οὖν] ⁸ ταῦτα • τοῦτο ⁹ βασιλείαν θεοῦ • θεοῦ βασιλείαν ¹⁰ πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε • κλέπται οὔτε πλεονέκται οὐ ¹¹ οὐ κληρονομήσουσιν • κληρονομήσουσιν ¹² ἀλλ' • ἀλλὰ ¹³ Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ

The Necessity of Keeping the Body undefiled

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. 13 Τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 15 Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστίν; Ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. 16 Οὐκ^α,¹ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῆ πόρνη ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 17 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστιν. 18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. 19 Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, 20 ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἃτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ.²

Instructions with Regard to Marriage

7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι,³ καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι. 2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. 3 Τῆ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν⁴ ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ⁵ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ⁶ γυνή. 5 Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε⁷ τῆ νηστείας καὶ⁸ τῆ προσευχῆ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε,⁹ ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 Τοῦτο δὲ

^α Οὐκ • Ἡ οὐκ

¹ Οὐκ • [Ἡ] οὐκ ² καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἃτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ • — ³ μοι •
— ⁴ ὀφειλομένην εὐνοίαν • ὀφειλὴν ⁵ ἀλλ' ὁ • ἀλλὰ ὁ ⁶ ἀλλ' ἡ • ἀλλὰ ἡ
⁷ σχολάζητε • σχολάσητε ⁸ τῆ νηστείας καὶ • — ⁹ συνέρχησθε • ἦτε

λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 7 Θέλω γὰρ¹ πάντα ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτόν· ἀλλ'² ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει³ ἐκ θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς⁴ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστίν⁵ ἐὰν μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ. 9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον⁶ γὰρ ἐστὶν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. 10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ'⁷ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· 11 ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω—καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. 12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω,⁸ οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ⁹ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. 13 Καὶ γυνὴ ἥτις¹⁰ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς¹¹ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν.¹² 14 Ἦγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἠγίασται ἢ γυνὴ ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ.¹³ ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγία ἐστίν. 15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς¹⁴ ὁ θεός. 16 Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἦ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; 17 Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός,¹⁵ ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος,¹⁶ οὕτως περιπατεῖτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. 18 Περιτετημημένος τις ἐκλήθη; Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη;¹⁷ Μὴ περιτεμνέσθω. 19 Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. 20 Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἧ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. 21 Δοῦλος ἐκλήθη; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλευθερὸς γενέσθαι, μᾶλλον χρήσαι. 22 Ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως

1 γὰρ • δὲ 2 ἀλλ' • ἀλλὰ 3 χάρισμα ἔχει • ἔχει χάρισμα 4 ὃς μὲν οὕτως, ὃς • ὁ μὲν οὕτως, ὁ 5 ἐστίν • — 6 κρεῖσσον • κρεῖττον 7 ἀλλ' • ἀλλὰ 8 ἐγὼ λέγω • λέγω ἐγώ 9 αὐτὴ • αὐτῆ 10 ἥτις • εἴ τις 11 αὐτὸς • οὗτος 12 αὐτόν • τὸν ἄνδρα 13 ἀνδρὶ • ἀδελφῷ 14 ἡμᾶς • ὑμᾶς 15 θεός • κύριος 16 κύριος • θεός 17 ἀκροβυστία τις ἐκλήθη • ἀκροβυστία κέκληται τις

καὶ¹ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστιν χριστοῦ. 23 Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. 24 Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. 26 Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. 27 Δέδεσαι γυναικί· Μὴ ζητεῖ λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός· Μὴ ζητεῖ γυναῖκα. 28 Ἐὰν δὲ καὶ γήμης,² οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. Θλίβιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. 29 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· τὸ λοιπὸν ἐστίν³ ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσιν· 30 καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· 31 καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ,⁴ ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. 32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει⁵ τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει⁶ τῇ γυναικί. 34 Μεμέρισται καὶ⁷ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος⁸ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἅγια καὶ σώματι καὶ⁹ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει¹⁰ τῷ ἀνδρί. 35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον¹¹ λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπρόσεδρον¹² τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἀμαρτάνει· γαμείτωσαν. 37 Ὃς δὲ ἔστηκεν ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ,¹³ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,

1 καὶ — 2 γήμης • γαμήσης 3 τὸ λοιπὸν ἐστίν • ἐστίν· τὸ λοιπὸν 4 τῷ κόσμῳ τούτῳ • τὸν κόσμον 5 ἀρέσει • ἀρέση 6 ἀρέσει • ἀρέση 7 Μεμέρισται καὶ • καὶ μεμέρισται. Καὶ 8 καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος • ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος 9 σώματι καὶ • τῷ σώματι καὶ τῷ 10 ἀρέσει • ἀρέση 11 συμφέρον • σύμφορον 12 εὐπρόσεδρον • εὐπάρεδρον 13 ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ • ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος

του¹ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.² 38 Ὅστε καὶ ὁ ἐγκαμίζων³ καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ⁴ μὴ ἐγκαμίζων⁵ κρεῖσσον ποιεῖ.⁶ 39 Γυνὴ δέδετα νόμῳ⁷ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ καὶ⁸ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἔλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. 40 Μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ καὶ γὰρ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

Christian Liberty in the Matter of Eating Meat Offered to Idols

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γινώσκον ἔχομεν. Ἡ γινῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 Εἰ δέ⁹ τις δοκεῖ εἰδέναί¹⁰ τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν¹¹ καθὼς δεῖ γινῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. 4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος¹² εἰ μὴ εἷς. 5 Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς·^a ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· 6 ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. 7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινῶσις· τινὲς δὲ τῆ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι¹³ ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται. 8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησιν¹⁴ τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα.¹⁵ 9 Βλέπετε δὲ μήπως¹⁶ ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.¹⁷ 10 Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γινῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ

^a γῆς • τῆς γῆς

1 καρδιά αὐτοῦ τοῦ • ἰδία καρδιά 2 ποιεῖ • ποιήσει 3 ὁ ἐγκαμίζων • ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον 4 ὁ δὲ • καὶ ὁ 5 μὴ ἐγκαμίζων • μὴ γαμίζων 6 κρεῖσσον ποιεῖ • κρεῖσσον ποιήσει 7 νόμῳ • — 8 καὶ • — 9 δέ • — 10 εἰδέναί • ἐγνωκέναί 11 οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν • οὐπω ἔγνω 12 ἕτερος • — 13 συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι • συνηθεία ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου 14 παρίστησιν • παραστήσει 15 γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα • ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν 16 μήπως • μή πως 17 ἀσθενοῦσιν • ἀσθενέσιν

ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **11** Καὶ ἀπολείται¹ ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ² τῇ σῆ γνώσει,³ δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν; **12** Οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. **13** Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

Paul the Free Bondservant of Christ

9 Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος;⁴ Οὐχὶ Ἰησοῦν χριστὸν⁵ τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα;⁶ Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; **2** Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς⁷ ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. **3** Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστίν.⁸ **4** Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;⁹ **5** Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ Κηφᾶς; **6** Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ¹⁰ μὴ ἐργάζεσθαι; **7** Τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ¹¹ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἡ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; **8** Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἡ οὐχὶ¹² καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;¹³ **9** Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως^a νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις¹⁴ βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; **10** Ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει¹⁵ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι.¹⁶ **11** Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν

^a Μωϋσέως • Μωσέως

¹ Καὶ ἀπολείται • Ἀπόλλυται γὰρ ² ἀδελφὸς ἐπὶ • ἐν ³ γνώσει • γνώσει ὁ ἀδελφὸς ⁴ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; • ἐλεύθερος; Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; ⁵ χριστὸν • — ⁶ ἑώρακα • ἑώρακα ⁷ τῆς ἐμῆς • μου τῆς ⁸ αὕτη ἐστίν • ἐστὶν αὕτη ⁹ πιεῖν • πίνειν ¹⁰ τοῦ • — ¹¹ ἐκ τοῦ καρποῦ • τὸν καρπὸν ¹² οὐχὶ • — ¹³ λέγει • οὐ λέγει ¹⁴ φιμώσεις • κημώσεις ¹⁵ ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει • ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ¹⁶ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι • ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν

τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; **12** Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν¹ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα² δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. **13** Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερά ἐργαζόμενοι ἐκ³ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες⁴ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; **14** Οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. **15** Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην⁵ τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. **16** Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ⁷ μοι ἐστίν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. **18** Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. **18** Τίς οὖν μοί⁹ ἐστὶν ὁ μισθός; Ἴνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ,¹⁰ εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. **19** Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. **20** Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαίος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον,¹¹ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· **21** τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ¹² ἀλλ' ἔνομος χριστῷ,¹³ ἵνα κερδήσω¹⁴ ἀνόμους. **22** Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς¹⁵ ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ¹⁶ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. **23** Τοῦτο¹⁷ δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. **24** Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. **25** Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται·

¹ ἐξουσίας ὑμῶν • ὑμῶν ἐξουσίας ² ἐγκοπὴν τινα • τινα ἐγκοπὴν ³ ἐκ • [τὰ] ἐκ ⁴ προσεδρεύοντες • παρεδρεύοντες ⁵ οὐδενὶ ἐχρησάμην • οὐ κέχρημαι οὐδενὶ ⁶ ἵνα τις κενώσῃ • οὐδεὶς κενώσει ⁷ δέ • γάρ ⁸ μὴ εὐαγγελίζωμαι • μὴ εὐαγγελίσωμαι ⁹ μοί • μου ¹⁰ τοῦ χριστοῦ • — ¹¹ ὡς ὑπὸ νόμον • ὡς ὑπὸ νόμον μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον ¹² θεῷ • θεοῦ ¹³ χριστῷ • χριστοῦ ¹⁴ κερδήσω • κερδάνω τοὺς ¹⁵ ὡς • — ¹⁶ τὰ • — ¹⁷ Τοῦτο • Πάντα

ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω, ὡς οὐκ ἄερα δέρων· 27 ἀλλ' ¹ ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως, ² ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

A Warning against Carnal Security

10 Οὐ θέλω δὲ ³ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ⁴ ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσει, ³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ⁵ ἔφαγον, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ⁶ ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ⁷ ἦν ὁ χριστός. ⁵ Ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὡσπερ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, ⁸ καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ⁸ Μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν ⁹ μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. ⁹ Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθὼς καὶ τινες ¹⁰ αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπόλοντο. ¹¹ **10** Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καὶ ¹² τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπόλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. **11** Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ¹³ ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. ¹⁴ **12** Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέση. **13** Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ

¹ ἀλλ' • ἀλλὰ ² μήπως • μή πως ³ δὲ • γὰρ ⁴ ἐβαπτίσαντο • ἐβαπτίσθησαν
⁵ βρῶμα πνευματικὸν • πνευματικὸν βρῶμα ⁶ πόμα πνευματικὸν ἔπιον •
 πνευματικὸν ἔπιον πόμα ⁷ δὲ πέτρα • πέτρα δὲ ⁸ πιεῖν • πεῖν ⁹ ἔπεσον
 ἐν • ἔπεσαν ¹⁰ καὶ τινες • τινες ¹¹ ἀπόλοντο • ἀπόλλυντο ¹² καθὼς καὶ •
 καθάπερ ¹³ πάντα τύποι συνέβαινον • τυπικῶς συνέβαινε ¹⁴ κατήντησεν •
 κατήντηκεν

ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.¹

Conduct toward the Weak

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.² 15 Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. 16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν;³ Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; 17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα, οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ⁴ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; 19 Τί οὖν φημι; Ὅτι εἰδωλόν⁵ τί ἐστίν; Ἡ ὅτι εἰδωλόθυτόν⁶ τί ἐστίν; 20 Ἄλλ' ὅτι ἂ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίους θύει,⁷ καὶ οὐ θεῶ·⁸ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. 21 Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. 22 Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

23 Πάντα μοι ἕξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι ἕξεστιν,⁹ ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου ἕκαστος.¹⁰ 25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ παλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν· 26 Τοῦ γὰρ κυρίου¹¹ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. 27 Εἰ δέ¹² τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. 28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλόθυτόν¹³ ἐστίν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν

1 ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν • ὑπενεγκεῖν 2 εἰδωλολατρείας • εἰδωλολατρίας 3 τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν • ἐστίν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ 4 οὐχὶ • οὐχ 5 εἰδωλόν • εἰδωλόθυτόν 6 εἰδωλόθυτόν • εἰδωλόν 7 θύει τὰ ἔθνη δαιμονίους θύει • θύουσιν δαιμονίους 8 θεῶ • θεῶ [θύουσιν] 9 Πάντα μοι ἕξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει Πάντα μοι ἕξεστιν • Πάντα ἕξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει Πάντα ἕξεστιν 10 ἕκαστος • — 11 γὰρ κυρίου • κυρίου γὰρ 12 δέ • — 13 εἰδωλόθυτόν • ἱερόθυτόν

συνειδήσιν· Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.¹
29 Συνειδήσιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου·
 ἵνα τί² γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;
30 Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ
 εὐχαριστῶ; **31** Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε,
 πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. **32** Ἀπόσκοποι γίνεσθε καὶ
 Ἰουδαίους³ καὶ Ἑλλῆσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ· **33** καθὼς
 κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον,⁴
 ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

Conduct in Public Worship

11 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.
2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,⁵ ὅτι πάντα μου μέμνησθε,
 καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. **3** Θέλω
 δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν·
 κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ χριστοῦ,⁶ ὁ θεός.
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς
 ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **5** Πᾶσα δὲ γυνὴ
 προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ,
 καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς·⁷ ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ
 ἐξυρημένη. **6** Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ
 δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.
7 Ἄνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν,
 εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ⁸ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν.
8 Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·
9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ
 τὸν ἄνδρα· **10** διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ
 τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. **11** Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς
 γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός,⁹ ἐν κυρίῳ. **12** Ὡσπερ γὰρ ἡ
 γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ

¹ Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς • — ² ἵνα τί • ἵνατί ³ γίνεσθε
 καὶ Ἰουδαίους • καὶ Ἰουδαίους γίνεσθε ⁴ συμφέρον • σύμφορον ⁵ ἀδελφοί •
 — ⁶ χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ ⁷ ἑαυτῆς • αὐτῆς ⁸ γυνὴ • ἡ γυνὴ ⁹ ἀνὴρ
 χωρὶς γυναικός οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός • γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς
 γυναικός

πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπειον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; 14 Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἢ φύσις¹ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν; 15 Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν. Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται.² 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνηκος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον³ συνέρχεσθε. 18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ⁴ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. 21 Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. 22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἡ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν εἶπω;⁵ Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο⁶ ἔλαβεν ἄρτον, 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε.⁷ τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον.⁸ τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἢ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ἂν⁹ πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 Ὡσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε¹⁰ τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο¹¹ πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρι οὗ ἂν ἔλθῃ.¹² 27 Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον¹³ ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου

¹ Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἢ φύσις • Οὐδὲ ἢ φύσις αὐτὴ ² δέδοται • δέδοται [αὐτῇ]

³ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον • κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον ⁴ οἱ • [καὶ] οἱ

⁵ ὑμῖν εἶπω • εἶπω ὑμῖν ⁶ παρεδίδοτο • παρεδίδοτο ⁷ Λάβετε φάγετε • —

⁸ κλώμενον • — ⁹ ἂν • ἐὰν ¹⁰ ἂν ἐσθίητε • ἐὰν ἐσθίητε ¹¹ τοῦτο • —

¹² ἂν ἔλθῃ • ἔλθῃ ¹³ τοῦτον • —

ἀναξίως τοῦ κυρίου,¹ ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. 28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. 29 Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως,² κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου.³ 30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 Εἰ γὰρ⁴ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. 32 Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ κυρίου⁵ παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνεργήσομεν εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. 34 Εἰ δέ τις⁶ πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

On the Use and Purpose of Spiritual Gifts

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἦγεσθε, ἀπαγόμενοι. 3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ⁷ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριον Ἰησοῦν,⁸ εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. 5 Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. 6 Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτός ἐστιν⁹ θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. 7 Ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. 8 Ὡ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· 9 ἑτέρῳ δὲ πίστις,¹⁰ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ¹¹ πνεύματι· 10 ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ¹² διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη¹³ γλωσσῶν, ἄλλω

¹ ἀναξίως τοῦ κυρίου • ἀναξίως ² ἀναξίως • — ³ τοῦ κυρίου • — ⁴ γὰρ • δὲ ⁵ κυρίου • [τοῦ] κυρίου ⁶ δέ τις • τις ⁷ Ἰησοῦν καὶ • Ἰησοῦς καὶ ⁸ Κύριον Ἰησοῦν • Κύριος Ἰησοῦς ⁹ ἐστιν • — ¹⁰ δὲ πίστις • πίστις ¹¹ ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ • ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ ¹² δὲ προφητεία ἄλλω δὲ • [δὲ] προφητεία ἄλλω [δὲ] ¹³ δὲ γένη • γένη

δὲ ἐρμηνεῖα γλωσσῶν· 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστίν, καὶ μέλη ἔχει πολλά,¹ πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός,² πολλά ὄντα, ἓν ἐστίν σῶμα· οὕτως καὶ ὁ χριστός. 13 Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα³ ἐποτίσθημεν. 14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἢ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἢ ὄσφρησις; 18 Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἑκάστων αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. 19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 Νῦν δὲ πολλά μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. 21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἢ κεφαλῇ τοῖς ποσίν, Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. 22 Ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστιν· 23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· 24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει· ἀλλ’⁴ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι⁵ περισσοτέραν δοῦς τιμὴν, 25 ἵνα μὴ ἦ σχίσματα⁶ ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. 26 Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν⁷ μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη. 27 Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δευτέρον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα⁸ χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις,⁹ κυβερνήσεις,

¹ ἔχει πολλά • πολλά ἔχει ² τοῦ ἐνός • — ³ εἰς ἐν πνεῦμα • ἐν πνεῦμα ⁴ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁵ ὑστεροῦντι • ὑστερουμένῳ ⁶ σχίσματα • σχίσμα ⁷ δοξάζεται ἐν • δοξάζεται [ἐν] ⁸ εἶτα • ἔπειτα ⁹ ἀντιλήψεις • ἀντιλήψεις

γέννη γλωσσῶν. 29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφηταί; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; 30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; 31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. ¹ Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

A Psalm of Love

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη μεθιστάνειν, ² ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω ³ πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ^{a, 4} ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη ⁵ οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· ⁶ εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 Ἐκ μέρους δὲ ⁷ γινώσκουμεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε ⁸ τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ⁹ ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ¹⁰ ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ¹¹ ὅτε δὲ ¹² γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ

^a καυθήσωμαι • καυθήσομαι

¹ κρείττονα • μείζονα ² μεθιστάνειν • μεθιστάναι ³ Καὶ ἐὰν ψωμίσω • Κἂν ψωμίσω ⁴ καυθήσωμαι • καυχῆσωμαι ⁵ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη • ζηλοῖ [ἡ ἀγάπη] ⁶ ἐκπίπτει • πίπτει ⁷ δὲ • γὰρ ⁸ τότε • — ⁹ ὡς νήπιος ἐλάλουν • ἐλάλουν ὡς νήπιος ¹⁰ ὡς νήπιος ἐφρόνουν • ἐφρόνουν ὡς νήπιος ¹¹ ὡς νήπιος ἐλογιζόμην • ἐλογιζόμην ὡς νήπιος ¹² δὲ • —

ἐπεγνώσθην. 13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

The Use of Spiritual Gifts in Public Worship

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ¹ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. 3 Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ² ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει,³ ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 Νυνὶ⁴ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ;⁵ 7 Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῶ,⁶ πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ⁷ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; 9 Οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. 10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστίν⁸ ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν αὐτῶν⁹ ἄφωνον. 11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. 12 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 Διόπερ¹⁰ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 Ἐὰν γὰρ¹¹ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνευμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. 15 Τί οὖν ἐστίν; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ

1 τῷ • — 2 γὰρ • δὲ 3 διερμηνεύει • διερμηνεύη 4 Νυνὶ • Νῦν 5 ἐν διδαχῇ • [ἐν] διδαχῇ 6 διδῶ • δῶ 7 φωνὴν σάλπιγξ • σάλπιγξ φωνὴν 8 ἐστίν • εἰσιν 9 αὐτῶν • — 10 Διόπερ • Διὸ 11 γὰρ • [γὰρ]

τῷ νοί. 16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσης τῷ¹ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἄμην ἐπὶ τῇ σῆ εὐχαριστία, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν; 17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου,² πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν.³ 19 ἀλλ' ⁴ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός⁵ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. 21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις⁶ λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. 22 Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. 23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες γλώσσαις λαλώσιν,⁷ εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; 24 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, 25 καὶ οὕτως τὰ⁸ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι Ὁ θεὸς ὄντως⁹ ἐν ὑμῖν ἐστίν.

26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν¹⁰ ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν¹¹ ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. 27 Ἐἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω· 28 ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. 29 Προφήται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. 30 Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 Δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν,

¹ εὐλογήσης τῷ • εὐλογῆς [ἐν] ² μου • — ³ λαλῶν • λαλῶ ⁴ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁵ διὰ τοῦ νοός • τῷ νοί ⁶ ἐτέροις • ἐτέρων ⁷ γλώσσαις λαλώσιν • λαλώσιν γλώσσαις ⁸ καὶ οὕτως τὰ • τὰ ⁹ Ὁ θεὸς ὄντως • Ὄντως ὁ θεὸς ¹⁰ ὑμῶν • — ¹¹ γλώσσαν ἔχει ἀποκάλυψιν • ἀποκάλυψιν ἔχει γλώσσαν

ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται· 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 33 Οὐ γὰρ ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ θεός, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ¹ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται ² αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ³ ὑποτάσσεσθαι, ⁴ καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. 35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἔστιν γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. ⁵ 36 Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξήλθεν; Ἡ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. ⁶ 38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω. ⁷

39 Ὡστε, ἀδελφοί, ⁸ ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε· ⁹ 40 πάντα ¹⁰ εὐσημιόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

On the Resurrection of the Dead

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. 3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· 4 καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ¹¹ κατὰ τὰς γραφάς· 5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους ¹² μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ¹³ ἐκοιμήθησαν· 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· 8 ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. 9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος

1 ὑμῶν • — 2 ἐπιτέτραπται • ἐπιτρέπεται 3 ἀλλ' • ἀλλὰ 4 ὑποτάσσεσθαι • ὑποτασσέσθωσαν 5 γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν • γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ 6 εἰσὶν ἐντολαί • ἐστὶν ἐντολή 7 ἀγνοεῖτω • ἀγνοεῖται 8 ἀδελφοί • ἀδελφοί [μου] 9 γλώσσαις μὴ κωλύετε • μὴ κωλύετε γλώσσαις 10 πάντα • πάντα δὲ 11 τρίτῃ ἡμέρᾳ • ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ 12 πλείους • πλείονες 13 καὶ • —

τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. **10** Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ¹ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ² ἐμοί. **11** Ἐἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν τινες ἐν ὑμῖν ³ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; **13** Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· **14** εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ ⁴ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ⁵ ἡ πίστις ὑμῶν. **15** Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. **16** Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· **17** εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. **18** Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ ἀπώλοντο. **19** Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ ⁶ μόνον, ἔλεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. ⁷ **21** Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ ⁸ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. **22** Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. **23** Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. **24** Εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῶ ⁹ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. **25** Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι οὗ ἂν ¹⁰ θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. **26** Ἐσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. **27** Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. **28** Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ

¹ ἀλλ' • ἀλλὰ ² ἢ σὺν • [ἡ] σὺν ³ τινες ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν τινες ⁴ τὸ • [καὶ] τὸ ⁵ δὲ καὶ • καὶ ⁶ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ • ἐν χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν ⁷ ἐγένετο • — ⁸ ὁ • — ⁹ παραδῶ • παραδιδῶ ¹⁰ ἂν • —

τὰ πάντα, τότε καὶ ¹ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγῆσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς τὰ ² πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ³ 30 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἦν ⁴ ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 Μὴ πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ἦθη χρηστὰ ὀμιλῖαι κακαί. 34 Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. ⁵

35 Ἄλλ' ⁶ ἔρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; 36 Ἄφρον, ⁷ σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ; 37 καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· 38 ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν ⁸ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ⁹ ἴδιον σῶμα. 39 Οὐ πᾶσα σὰρξ ἢ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ¹⁰ ἄλλη δὲ πτηνῶν. ¹¹ 40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ¹² ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. 41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ¹³ καὶ ἔστιν σῶμα ¹⁴ πνευματικόν. 45 Οὕτως καὶ γέγραπται, Ἐγένετο

¹ καὶ • [καὶ] ² θεὸς τὰ • θεὸς [τὰ] ³ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν • βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν ⁴ ἦν • [ἀδελφοί] ἦν ⁵ λέγω • λαλῶ ⁶ Ἄλλ' • Ἄλλὰ ⁷ Ἄφρον • Ἄφρων ⁸ αὐτῷ δίδωσιν • δίδωσιν αὐτῷ ⁹ τὸ • — ¹⁰ ἰχθύων • σὰρξ πτηνῶν ¹¹ πτηνῶν • ἰχθύων ¹² ἀλλ' • ἀλλὰ ¹³ Ἔστιν σῶμα ψυχικόν • Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν ¹⁴ καὶ ἔστιν σῶμα • ἔστιν καὶ

ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν. 46 Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος¹ ἐξ οὐρανοῦ. 48 Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν² καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται,³ οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 Ἴδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν⁴ οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. 55 Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νίκος;⁵ 56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Concluding Admonitions

16 Περὶ δὲ τῆς λογίας⁶ τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 Κατὰ μίαν σαββάτων⁷ ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ

¹ ὁ κύριος • — ² φορέσωμεν • φορέσομεν ³ δύναται • δύναται ⁴ μὲν • — ⁵ κέντρον Ποῦ σου Ἄδη τὸ νίκος • νίκος Ποῦ σου Θάνατε τὸ κέντρον ⁶ λογίας • λογιείας ⁷ σαββάτων • σαββάτου

τιθέτω, θησαυρίζων ὅτι ἂν¹ εὐοδῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι² γίνωνται. 3 Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἂν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· 4 ἂν δὲ ἦ ἄξιον³ τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι· 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἂν πορεύωμαι. 7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ⁴ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἂν ὁ κύριος ἐπιτρέπη.⁵ 8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· 9 θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ. 11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. 14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί—οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς— 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιοῦτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου⁷ καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν⁸ ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. 18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιοῦτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται⁹ ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα,¹⁰ σὺν τῇ κατ'

1 ἂν • ἐὰν 2 λογίαι • λογιᾶι 3 ἦ ἄξιον • ἄξιον ἦ 4 δὲ • γὰρ 5 ἐπιτρέπη • ἐπιτρέψη 6 καὶ ἐγώ • κἀγώ 7 Φουρτουνάτου • Φορτουνάτου 8 ὑμῶν • ὑμέτερον 9 Ἀσίας ἀσπάζονται • Ἀσίας ἀσπάζεταιται 10 Πρίσκιλλα • Πρίσκα

οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. **20** Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. **22** Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν,¹ ἦτω ἀνάθεμα. Μαρὰν ἀθά.² **23** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ³ μεθ' ὑμῶν. **24** Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.⁴

¹ Ἰησοῦν χριστόν • — ² Μαρὰν ἀθά • Μαρινα θα ³ χριστοῦ • — ⁴ Ἀμήν •

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Second to the Corinthians

Address, Thanksgiving, and Consolation

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν² παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας·³ 7 εἰδότες ὅτι ὡσπερ⁴ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. 8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν,

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν •
εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
τῶν αὐτῶν ³ εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας •
— ⁴ ὡσπερ • ὡς

ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν¹ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν,² ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. 9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποισμένοι ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται,³ εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι⁴ καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.⁵

Paul's Vindication of His Conduct and Life

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ⁶ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως⁷ τέλους ἐπιγνώσεσθε· 14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.⁸

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποισθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον,⁹ ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε·¹⁰ 16 καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 Τοῦτο οὖν βουλευόμενος,¹¹ μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἡ ἃ βουλευόμεαι, κατὰ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναί, ναὶ καὶ τὸ Οὐ, οὐ; 18 Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο¹² Ναὶ καὶ οὐ. 19 Ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ¹³ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. 20 Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ,

1 ἡμῖν • — 2 ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν • ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν 3 ῥύεται • ῥύσεται 4 ὅτι • [ὅτι] 5 ὑπὲρ ὑμῶν • ὑπὲρ ἡμῶν 6 θεοῦ οὐκ • τοῦ θεοῦ [καὶ] οὐκ 7 καὶ ἕως • ἕως 8 Ἰησοῦ • [ἡμῶν] Ἰησοῦ 9 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον • πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν 10 ἔχητε • σχῆτε 11 βουλευόμενος • βουλόμενος 12 ἐγένετο • ἔστιν 13 γὰρ τοῦ θεοῦ • τοῦ θεοῦ γὰρ

ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, καὶ ἐν αὐτῷ¹ τὸ Ἀμήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. 21 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός· 22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δούς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. 24 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

Paul's Apostolic Kindness

2 Ἐκρινα δὲ² ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἔλθειν. 2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστίν³ ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν⁴ τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω⁵ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους—ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ—πάντας ὑμᾶς. 6 Ἰκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων· 7 ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως⁶ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. 8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 Ὡς δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ·⁷ καὶ γὰρ ἐγὼ εἶ τι⁸ κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι,⁹ δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Paul's Triumph in Christ

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα

¹ καὶ ἐν αὐτῷ • διὸ καὶ δι' αὐτοῦ ² δὲ • γὰρ ³ ἐστίν • — ⁴ ὑμῖν • — ⁵ ἔχω • σχῶ ⁶ μήπως • μὴ πως ⁷ καὶ ἐγώ • κἀγώ ⁸ εἶ τι • ὁ ⁹ ᾧ κεχάρισμαι • εἶ τι κεχάρισμαι

ἀνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξήλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. 15 Ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· 16 οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου¹ εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς² εἰς ζωὴν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; 17 Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ λοιποί,^{a, 3} καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ⁴ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

The Glory of the New Testament Ministry

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ⁵ μὴ χρῆζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;⁶ 2 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίνας, ἀλλ' ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίνας. 4 Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· 5 οὐχ ὅτι ἰκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν⁷ λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ· 6 ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει,⁸ τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. 7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις,⁹ ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος

^a λοιποί • πολλοί

1 θανάτου • ἐκ θανάτου 2 ζωῆς • ἐκ ζωῆς 3 λοιποί • πολλοί 4 κατενώπιον τοῦ • κατέναντι 5 Εἰ • Ἡ 6 ὑμῶν συστατικῶν • ὑμῶν 7 ἰκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν • ἀφ' ἑαυτῶν ἰκανοί ἐσμεν 8 ἀποκτένει • ἀποκτέννει 9 ἐν λίθοις • λίθοις

ἔσται ἐν δόξῃ; **9** Εἰ γὰρ ἡ διακονία¹ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν² δόξῃ. **10** Καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἔνεκεν³ τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. **11** Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησία χρώμεθα. **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ,⁴ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. **14** ἀλλ'⁵ ἐπαρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ⁶ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ τι⁷ ἐν χριστῷ καταργεῖται. **15** Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκειται⁸ Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. **16** Ἡνίκα δ' ἂν⁹ ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. **17** Ὁ δὲ κύριος τὸ πνευμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ¹⁰ ἔλυθερία. **18** Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

The Gospel-Message of Light and Life

4 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν.¹¹ **2** ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες¹² ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **3** Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον· **4** ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς¹³ τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν

¹ γὰρ ἡ διακονία • γὰρ τῇ διακονίᾳ ² ἐν • — ³ ἔνεκεν • εἶνεκεν ⁴ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ τὸ • ἡμέρας τὸ ⁷ ὅ τι • ὅτι ⁸ ἀναγινώσκειται • ἂν ἀναγινώσκηται ⁹ δ' ἂν • δὲ ἂν ¹⁰ ἐκεῖ • — ¹¹ ἐκκακοῦμεν • ἐγκακοῦμεν ¹² συνιστῶντες • συνιστάνοντες ¹³ αὐτοῖς • —

εἰκὼν τοῦ θεοῦ. 5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν Ἰησοῦν¹ κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτῶν φῶς λάμψαι,² ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ³ χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· 9 διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου⁴ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. 11 Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 Ὡστε ὁ μὲν⁵ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ⁶ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν,⁷ ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν⁸ ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. 17 Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

¹ χριστὸν Ἰησοῦν • Ἰησοῦν χριστὸν ² λάμψαι • λάμψει ³ Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ]

⁴ κυρίου • — ⁵ μὲν • — ⁶ διὰ • σὺν ⁷ ἐκκακοῦμεν • ἐγκακοῦμεν ⁸ ἔσωθεν • ἔσω ἡμῶν

Paul's Longing for the Future Glory

5 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνῶν καταλυθῇ, οἰκοδομηὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποιήτων, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· **3** εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι¹ οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. **4** Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνῶν στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. **5** Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ² δούς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. **6** Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου— **7** διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδούς— **8** θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημηῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημηῆσαι πρὸς τὸν κύριον. **9** Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. **10** Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.³

Paul an Ambassador of Christ

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. **12** Οὐ γὰρ⁴ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδία.⁵ **13** Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ^a,⁶ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· **15** καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. **16** Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ

^a εἰ • —

¹ εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι • εἶγε καὶ ἐκδυσάμενοι ² καὶ • — ³ κακόν • φαῖλον
⁴ γὰρ • — ⁵ οὐ καρδία • μὴ ἐν καρδία ⁶ εἰ • —

τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ¹ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. 17 Ὡστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοῦ, γέγονεν καινὰ τὰ πάντα.^{a,2} 18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ³ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 Τὸν γὰρ⁴ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Paul's Ministry in the Midst of Difficulties

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς— 2 λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοῦ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοῦ, νῦν ἡμέρα σωτηρίας— 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· 4 ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες⁵ ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· 9 ὡς ἀγνοοῦμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοῦ, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· 10 ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς

^a καινὰ τὰ πάντα • τὰ πάντα καινά

¹ δὲ • — ² τὰ πάντα • — ³ Ἰησοῦ • — ⁴ γὰρ • — ⁵ συνιστῶντες • συνιστάντες

πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

Admonition to Flee the Fellowship of Unbelievers

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτνται. 12 Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. 13 Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν—ὡς τέκνοις λέγω—πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; Τίς δὲ¹ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 Τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ² πρὸς Βελίαν; Ἡ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ὑμεῖς³ γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε⁴ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι⁵ λαός. 17 Διό, Ἐξέλθετε⁶ ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

Paul's Consolation and Joy because of the Corinthians

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῖσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν⁷ λέγω· προεῖρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. 4 Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 Ἄλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς

¹ Τίς δὲ • Ἡ τίς ² χριστῷ • χριστοῦ ³ Ὑμεῖς • Ἡμεῖς ⁴ ἐστε • ἐσμεν ⁵ μοι • μου ⁶ Ἐξέλθετε • Ἐξέλθατε ⁷ Οὐ πρὸς κατάκρισιν • Πρὸς κατάκρισιν οὐ

παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ¹ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. 9 Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. 10 Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται·² ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. 11 Ἴδου γάρ, αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς,³ πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι ἐν τῷ⁴ πράγματι. 12 Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἶνεκεν^{a, 5} τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἶνεκεν^{b, 6} τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἶνεκεν^{c, 7} τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ δὲ^d τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως^{e, 8} μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. 14 Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. 15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

^a εἶνεκεν • ἔνεκεν ^b εἶνεκεν • ἔνεκεν ^c εἶνεκεν • ἔνεκεν ^d δὲ • — ^e ὑμῶν
περισσοτέρως • ὑμῶν • περισσοτέρως δὲ

¹ γὰρ • [γάρ] ² ἀμεταμέλητον κατεργάζεται • ἀμεταμέλητον ἐργάζεται
³ ὑμᾶς • — ⁴ ἐν τῷ • τῷ ⁵ οὐχ εἶνεκεν • οὐχ ἔνεκεν ⁶ οὐδὲ εἶνεκεν •
οὐδὲ ἔνεκεν ⁷ ἀλλ' εἶνεκεν • ἀλλ' ἔνεκεν ⁸ ὑμῶν περισσοτέρως • ἡμῶν
περισσοτέρως

Paul's Tactful Appeal and Recommendation

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας· **2** ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεΐα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον¹ τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. **3** Ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ² δύναμιν αὐθαίρετοι, **4** μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους· **5** καὶ οὐ καθὼς ἠλίπισαμεν, ἀλλ' ³ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ **6** εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. **7** Ἄλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν⁴ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. **8** Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. **9** Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. **10** Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. **11** Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. **12** Εἰ γὰρ ἢ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη τις,⁵ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. **13** Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ⁶ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, **14** ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης, **15** καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι⁷ τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. **17** Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς.

¹ τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ² ὑπὲρ • παρὰ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ ὑμῶν ἐν ἡμῖν • ἡμῶν ἐν ὑμῖν ⁵ τις • — ⁶ δὲ • — ⁷ διδόντι • δόντι

18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ¹ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν· 20 στελλόμενοι τοῦτο, μὴ τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν· 21 προνοοῦμενοι² καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. 24 Τὴν οὖν ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχίσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε³ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

Paul's Final Instructions Concerning the Collection

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ⁴ ὑμῶν ζήλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. 3 Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· 4 μήπως,⁵ ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς—ἵνα μὴ λέγωμεν⁶ ὑμεῖς—ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχίσεως.⁷ 5 Ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προκατηγγελημένην⁸ εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

¹ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ² προνοοῦμενοι • προνοοῦμεν γὰρ ³ ἐνδείξασθε • ἐνδεικνύμενοι ⁴ ὁ ἐξ • τὸ ⁵ μήπως • μὴ πως ⁶ λέγωμεν • λέγω ⁷ τῆς καυχίσεως • — ⁸ προκατηγγελημένην • προεπηγγελημένην

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται¹ τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. 8 Δυνατὸς² δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· 9 καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 10 Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα³ τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι⁴ τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι⁵ τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. 12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας· 14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. 15 Χάρις δὲ⁶ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Paul's Apostolic Authority

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾶότητος⁷ καὶ ἐπεικειᾶς τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· 2 δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογίζομαι τολμήσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— 4 τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων— 5 λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ

¹ προαιρεῖται • προήρηται ² Δυνατὸς • Δυνατεῖ ³ σπέρμα • σπόρον

⁴ χορηγήσαι καὶ πληθύναι • χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ ⁵ αὐξήσαι • αὐξήσει

⁶ δὲ • — ⁷ πρᾶότητος • πρᾶύτητος

τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, **6** καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. **7** Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ¹ ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. ² **8** Ἐάν τε γὰρ καὶ ³ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν—ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν ⁴ εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν—οὐκ αἰσχνυθήσομαι. **9** ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. **10** Ὅτι, Αἱ μὲν ἐπιστολαί, ⁵ φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. **11** Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. **12** Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. ⁶ **13** Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ ⁷ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός, μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. **14** Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. **15** οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι, ἐν ἀλλοτριῶν κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, ἀξαναομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, **16** εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτριῷ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. **17** Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. **18** Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ⁸ ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ⁹ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

¹ ἀφ' • ἐφ' ² ἡμεῖς χριστοῦ • ἡμεῖς ³ τε γὰρ καὶ • [τε] γὰρ ⁴ ἡμῖν • — ⁵ μὲν ἐπιστολαί • ἐπιστολαὶ μὲν ⁶ συνιοῦσιν • συνιάσιν ⁷ οὐχὶ • οὐκ ⁸ συνιστῶν • συνιστάνων ⁹ ἀλλ' • ἀλλὰ

The True Apostle and the False Teachers

11 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ·¹ ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω· ἡρμოსάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως² ὡς ὁ ὄφις Εὐᾶν ἐξηπάτησεν³ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως⁴ φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος⁵ τῆς εἰς τὸν χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε.^α·⁶ 5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναί τῶν ὑπὲρ λίαν⁷ ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες⁸ ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· 9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεῖς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός·⁹ τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἑμαυτὸν¹⁰ ἐτήρησα καὶ τηρήσω. 10 Ἔστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. 11 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ θεὸς οἶδεν. 12 Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ. 14 Καὶ οὐ θαυμαστόν·¹¹ αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. 15 Οὐ μέγα

^α ἠνείχεσθε • ἀνείχεσθε

¹ τῇ ἀφροσύνῃ • τι ἀφροσύνης ² μήπως • μή πως ³ Εὐᾶν ἐξηπάτησεν • ἐξηπάτησεν Εὐᾶν ⁴ οὕτως • — ⁵ ἀπλότητος • ἀπλότητος [καὶ τῆς ἀγνότητος] ⁶ ἠνείχεσθε • ἀνέχεσθε ⁷ ὑπὲρ λίαν • ὑπερλίαν ⁸ φανερωθέντες • φανερώσαντες ⁹ οὐδενός • οὐθενός ¹⁰ ὑμῖν ἑμαυτὸν • ἑμαυτὸν ὑμῖν ¹¹ θαυμαστόν • θαῦμα

οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Paul's Boast of His Apostolic Calling

16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε,¹ κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. 17 Ὁ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον,² ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν³ σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. 19 Ἥδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. 20 Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον⁴ δέρει. 21 Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθηθήσαμεν.⁵ ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμῶ—ἐν ἀφροσύνη λέγω—τολμῶ κἀγώ. 22 Ἑβραῖοί εἰσιν; Κἀγώ. Ἰσραηλίται εἰσιν; Κἀγώ. Σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; Κἀγώ. 23 Διάκονοι χριστοῦ εἰσιν;—παραφρονῶν λαλῶ—Ὑπὲρ ἐγώ. Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,⁶ ἐν θανάτοις πολλάκις, 24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα⁷ παρὰ μίαν ἔλαβον. 25 Τρις ἐραβδίσθην,⁸ ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρις ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· 26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· 27 ἐν κόπῳ⁹ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. 28 Χωρὶς τῶν παρεκτός, ἢ ἐπισύστασίς μου¹⁰ ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. 29 Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. 31 Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ

¹ μήγε • μή γε ² λαλῶ κατὰ κύριον • κατὰ κύριον λαλῶ ³ τὴν • —

⁴ ὑμᾶς εἰς πρόσωπον • εἰς πρόσωπον ὑμᾶς ⁵ ἡσθηθήσαμεν • ἡσθηθήκαμεν

⁶ πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως • φυλακαῖς περισσοτέρως ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ⁷ τεσσαράκοντα • τεσσαράκοντα ⁸ ἐραβδίσθην •

ἐραβδίσθην ⁹ ἐν κόπῳ • κόπῳ ¹⁰ ἐπισύστασίς μου • ἐπίστασίς μοι

τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ¹ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 32 Ἐν Δαμασκῶ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηῶν πόλιν,² πιάσαι με θέλων.³ 33 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Paul's Boast of His Weakness

12 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι.⁴ ἐλεύσομαι γὰρ⁵ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 3 Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς⁶ τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν— 4 ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι. 5 Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.⁷ 6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογισθῆται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι⁸ ἐξ ἐμοῦ. 7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα⁹ μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν,¹⁰ ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ ἀπ’ ἐμοῦ. 9 Καὶ εἴρηκέν μοι, Ἄρκει σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν¹¹ ἀσθενείᾳ τελειοῦται.¹² Ὅχιςτα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ’ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. 10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις,¹³ ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι.

¹ χριστοῦ • — ² Δαμασκηῶν πόλιν • πόλιν Δαμασκηῶν ³ θέλων • — ⁴ δὴ οὐ συμφέρει μοι • δεῖ οὐ συμφέρον μὲν ⁵ γὰρ • δὲ ⁶ ἐκτὸς • χωρὶς ⁷ μου • — ⁸ τι • [τι] ⁹ ἀποκαλύψεων ἵνα • ἀποκαλύψεων. Διὸ ἵνα ¹⁰ Σατᾶν • Σατανᾶ ¹¹ μου ἐν • ἐν ¹² τελειοῦται • τελεῖται ¹³ ἐν στενοχωρίαις • καὶ στενοχωρίαις

What Paul Expects of the Corinthians

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος·¹ ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν² ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις³ καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. 13 Τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἠττήθητε⁴ ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἴδού, τρίτον ἐτοίμως⁵ ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ⁶ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ'⁷ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. 15 Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ⁸ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἥττον⁹ ἀγαπῶμαι. 16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ'¹⁰ ὑπάρχων πανοῦργος, δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. 17 Μὴ τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

19 Πάλιν¹¹ δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Κατενώπιον τοῦ¹² θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 Φοβοῦμαι γὰρ, μήπως ἐλθὼν¹³ οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι,¹⁴ θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· 21 μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει^{a, 15} ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθσω

^a ταπεινώσει • ταπεινώση

1 καυχώμενος • — 2 ὑπὲρ λίαν • υπερλίαν 3 ἐν σημείοις • σημείοις τε
4 ἠττήθητε • ἡσώθητε 5 ἐτοίμως • τοῦτο ἐτοίμως 6 ὑμῶν οὐ • οὐ 7 ἀλλ' •
ἀλλὰ 8 εἰ καὶ • εἰ 9 ἀγαπῶν ἥττον • ἀγαπῶ[ν] ἥσσον 10 ἀλλ' • ἀλλά
11 Πάλιν • Πάλαι 12 Κατενώπιον τοῦ • Κατέναντι 13 μήπως ἐλθὼν • μή πως
ἐλθὼν 14 μήπως ἔρεις ζῆλοι • μή πως ἔρις ζήλος 15 ἐλθόντα με ταπεινώσει •
ἐλθόντος μου ταπεινώση με

πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἧ ἔπραξαν.

A Concluding Admonition and Greetings

13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω¹ τοῖς προσημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι· 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· 4 καὶ γὰρ εἰ² ἔσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα³ σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. 5 Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, εαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἦ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν; Εἰ⁴ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι. 7 Εὐχόμε⁵ δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὤμεν. 8 Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ'⁶ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. 9 Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο δὲ καὶ⁷ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. 10 Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέν μοι ὁ κύριος⁸ εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. 12 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

13 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

14 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.⁹

¹ γράφω • — ² εἰ • — ³ ζησόμεθα • ζήσομεν ⁴ ἐστίν Εἰ • Εἰ ⁵ Εὐχόμει • Εὐχόμεθα ⁶ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷ δὲ καὶ • καὶ ⁸ ἔδωκέν μοι ὁ κύριος • ὁ κύριος ἔδωκέν μοι ⁹ Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

To the Galatians

Introductory Greeting and Doxology

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν¹ Ἰησοῦ χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ² τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος³ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Paul's Reason for Writing the Epistle

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ⁴ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. 8 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται^α ὑμῖν παρ' ⁵ ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε,

^α εὐαγγελίζηται • εὐαγγελίζεται

¹ καὶ κυρίου ἡμῶν • ἡμῶν καὶ κυρίου ² περὶ • ὑπὲρ ³ ἐνεστῶτος αἰῶνος • αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος ⁴ χριστοῦ • [χριστοῦ] ⁵ ὑμῖν παρ' • [ὕμῖν] παρ'

ανάθεμα ἔστω. 10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ γὰρ ἔτι¹ ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Paul Called by God

11 Γνωρίζω δὲ² ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. 12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ. 13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. 15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεός³ ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· 17 οὐδὲ ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι Πέτρον,⁴ καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. 19 Ἔτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. 20 Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. 21 Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. 22 Ἥμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ· 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει. 24 Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

¹ γὰρ ἔτι • ἔτι ² δὲ • γὰρ ³ ὁ θεός • [ὁ θεός] ⁴ Πέτρον • Κηφᾶν

Further Confirmation of Paul's Apostleship

2 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπααραλαβὼν καὶ Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹ εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. 3 Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτιμηθῆναι· 4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισήλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται·² 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἶξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη πρὸς ὑμᾶς. 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι—ὅποιοί ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει πρόσωπον θεοῦ³ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο· 7 ἀλλὰ τοῦναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς— 8 ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη— 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεισάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς μὲν⁴ εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Paul's Reproof of Peter, and the Lessons Drawn Therefrom

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος⁵ εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. 13 Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ⁶ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοδοδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν

^a μὲν • —

¹ μήπως • μή πως ² καταδουλώσωνται • καταδουλώσουσιν ³ θεός • [ὁ] θεός ⁴ μὲν • — ⁵ Πέτρος • Κηφᾶς ⁶ καὶ οἱ • [καὶ] οἱ

τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ¹ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί² τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίειν; 15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, 16 εἰδότες ὅτι³ οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου⁴ πᾶσα σὰρξ. 17 Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. 18 Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι.⁵ 19 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 Οὐκ ἄθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Salvation Is Not of Works, but by Faith

3 Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι,⁶ οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν⁷ ἐσταυρωμένος; 2 Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 3 Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; Εἶγε⁸ καὶ εἰκῆ. 5 Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ⁹ Ἀβραάμ. 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ

¹ Πέτρῳ • Κηφᾶ ² ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς τί • καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς πῶς

³ ὅτι • [δὲ] ὅτι ⁴ διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου • ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται ⁵ συνίστημι • συνιστάνω ⁶ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι • —

⁷ ἐν ὑμῖν • — ⁸ Εἶγε • Εἶ γε ⁹ εἰσιν υἱοὶ • υἱοὶ εἰσιν

θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. **9** Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. **10** Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος¹ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν² τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. **11** Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· **12** ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος³ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. **13** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ, ⁴ Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· **14** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. **16** Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν⁵ αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. **17** Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν⁶ ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα⁷ γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. **18** Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

*Proving Christian Liberty from the
Nature and Meaning of the Law*

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρι⁸ οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. **20** Ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. **21** Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ;⁹ Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου¹⁰

¹ Ἐπικατάρατος • ὅτι Ἐπικατάρατος ² ἐν πᾶσιν • πᾶσιν ³ ἄνθρωπος • —

⁴ γέγραπται γάρ • ὅτι γέγραπται ⁵ ἐρρήθησαν • ἐρρέθησαν ⁶ εἰς χριστὸν •

— ⁷ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα • τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη ⁸ ἄχρι • ἄχρις ⁹ τοῦ θεοῦ • [τοῦ θεοῦ] ¹⁰ ἂν ἐκ νόμου • ἐκ νόμου ἂν

ἦν ἡ δικαιοσύνη. 22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι¹ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. 26 Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 27 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν ἐνεδύσασθε. 28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 29 Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ² κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

The Sonship of the Believers Opposed to the Bondage of the Law

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν·² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι.³ 4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 Ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,⁴ κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 7 Ὡστε οὐκέτι εἰ δούλος, ἀλλ'⁵ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ χριστοῦ.⁶

8 Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει⁷ οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦειν θέλετε; 10 Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιρούς, καὶ

¹ συγκεκλεισμένοι • συγκλειόμενοι ² καὶ • — ³ ἦμεν δεδουλωμένοι • ἤμεθα δεδουλωμένοι ⁴ ὑμῶν • ἡμῶν ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ θεοῦ διὰ χριστοῦ • διὰ θεοῦ ⁷ μὴ φύσει • φύσει μὴ

ἐνιαυτούς. 11 Φοβούμαι ὑμᾶς, μήπως¹ εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. Οὐδέν με ἠδικήσατε· 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. 14 Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ² σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ'³ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. 15 Τίς οὖν ἦν⁴ ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν⁵ ἐδώκατέ μοι. 16 Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 Καλὸν δὲ τὸ⁶ ζηλοῦσθαι ἐν καλῶ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. 19 Τεκνία⁷ μου, οὐς πάλιν ὠδίνω, ἄχρι⁸ οὐ μορφωθῆ χριστὸς ἐν ὑμῖν, 20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 22 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς⁹ ἐπαγγελίας. 24 Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ. 25 Τὸ γὰρ¹⁰ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ¹¹ τῶν τέκνων αὐτῆς. 26 Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ πάντων¹² ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι, στεῖρα, ἢ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28 Ἡμεῖς¹³ δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. 14 29 Ἄλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα

¹ μήπως • μὴ πως ² μου τὸν ἐν τῇ • ὑμῶν ἐν τῇ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ Τίς οὖν ἦν • Ποῦ οὖν ⁵ ἂν • — ⁶ τὸ • — ⁷ Τεκνία • Τέκνα ⁸ ἄχρι • μέχρις ⁹ διὰ τῆς • δι' ¹⁰ γὰρ • δὲ ¹¹ δὲ μετὰ • γὰρ μετὰ ¹² πάντων • — ¹³ Ἡμεῖς • Ἰμεῖς ¹⁴ ἐσμέν • ἐστέ

γεννηθεῖς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. 30 Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρως. 31 Ἄρα,² ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρως.

Christian Liberty an Incentive to Holiness of Life

5 Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἧ̇ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. 3 Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ⁴ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξέπέσατε.^a 5 Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ⁵ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; 8 Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν⁶ ἧ̇. 11 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήρηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται,⁷ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.⁸ 15 Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ⁹ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

^a ἐξέπέσατε • ἐξεπέσετε

¹ κληρονομήσῃ • κληρονομήσει ² Ἄρα • Διό ³ οὖν ἧ̇ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε • ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσεν • στήκετε οὖν ⁴ τοῦ • — ⁵ τῇ • [τῇ] ⁶ ἂν • ἐὰν ⁷ πληροῦται • πεπλήρωται ⁸ ἑαυτόν • σεαυτόν ⁹ ὑπὸ • ὑπ'

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις,¹ ἵνα μὴ ἂ ἄν² θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 Φανερά δέ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία,³ πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία,⁴ φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι,⁵ θυμοί, ἐριθεΐαι, διχαστασίαι, αἰρέσεις, 21 φθόνοι, φόνοι,⁶ μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,⁷ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. 22 Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, 23 πραότης,⁸ ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. 24 Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν⁹ σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

An Admonition to Serve One's Neighbor in Love

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῆ¹⁰ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,¹¹ σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺν πειρασθῆς. 2 Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε¹² τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. 3 Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ·¹³ 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. 5 Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

¹ δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις • γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται ² ἄν • ἐὰν ³ μοιχεία •
— ⁴ εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία ⁵ ἔρεις ζῆλοι • ἔρις ζήλος ⁶ φόνοι •
— ⁷ καὶ προεῖπον • προεῖπον ⁸ πραότης • πραύτης ⁹ τὴν • [Ἰησοῦ] τὴν
¹⁰ προληφθῆ • προλημφθῆ ¹¹ πραότητος • πραύτητος ¹² ἀναπληρώσατε •
ἀναπληρώσετε ¹³ ἑαυτὸν φρεναπατᾷ • φρεναπατᾷ ἑαυτόν

6 Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. 8 Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν.¹ 10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Concluding Remarks

11 Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. 12 Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ² σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται.³ 13 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετημμένοι⁴ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσονται. 14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ.⁵ 15 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,⁶ οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχῆσουν, εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου⁷ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ ἐκκακῶμεν • ἐγκακῶμεν ² μὴ τῷ • τῷ ³ διώκωνται • μὴ διώκωνται

⁴ περιτετημμένοι • περιτεμνόμενοι ⁵ τῷ κόσμῳ • κόσμῳ ⁶ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει • Οὔτε γὰρ περιτομὴ τί ἐστιν ⁷ κυρίου • —

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

To the Ephesians

Salutation

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ² καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Blessings of Eternal Election

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ· 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾧ³ ἔχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ· 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον⁴ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² ἐν Ἐφέσῳ • [ἐν Ἐφέσῳ] ³ ἐν ᾧ • ἧς
⁴ τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος

τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· **11** ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ¹ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλήν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, **12** εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἕπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· **13** ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, **14** ὅς² ἐστὶν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἕπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Prayer for Spiritual Enlightenment

15 Διὰ τοῦτο καγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, **16** οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν ποιούμενος³ ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· **17** ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ⁴ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· **18** πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν,⁵ εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ⁶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, **19** καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ **20** ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν⁷ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς, **21** ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· **22** καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησία, **23** ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

¹ ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ • ἐν αὐτῷ. Ἐν ᾧ ² ὅς • ὅ ³ ὑμῶν ποιούμενος • ποιούμενος
⁴ δώῃ • δώῃ ⁵ ὑμῶν • [ὑμῶν] ⁶ καὶ • — ⁷ τῶν νεκρῶν καὶ ἐκάθισεν • νεκρῶν καὶ καθίσας

The Church Comprised of Those Saved by Grace

2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις,¹ **2** ἐν αἷς ποτὲ περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· **3** ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν² τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· **4** ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἠγάπησεν ἡμᾶς, **5** καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ—χάριτί ἐστε σεσωσμένοι— **6** καὶ συνήγειρεν, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· **7** ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον³ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· **8** τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς⁴ πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· **9** οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. **10** Αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοιμάσεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ⁵ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, **12** ὅτι ἦτε ἐν⁶ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. **13** Νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε⁷ ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. **14** Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, **15** τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ⁸ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, **16** καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι

¹ ἁμαρτίαις • ἁμαρτίαις ὑμῶν ² ἦμεν • ἦμεθα ³ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον • τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος ⁴ τῆς • — ⁵ ὑμεῖς ποτὲ • ποτὲ ὑμεῖς ⁶ ἦτε ἐν • ἦτε ⁷ ἐγγὺς ἐγενήθητε • ἐγενήθητε ἐγγὺς ⁸ ἑαυτῷ • αὐτῷ

τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·
 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς¹
 ἐγγύς· 18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι
 ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. 19 Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
 καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται² τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
 θεοῦ, 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ
 προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ,³ 21 ἐν
 ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξοῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν
 κυρίῳ, 22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον
 τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

The Ministry of Paul for the Edification of the Church

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ⁴
 ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, 2 εἶγε⁵ ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν
 τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι⁶
 κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέν⁷ μοι τὸ μυστήριον, καθὼς
 προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες
 νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ· 5 ὃ
 ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς
 νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις
 ἐν πνεύματι· 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα
 καὶ συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ,⁸ διὰ τοῦ
 εὐαγγελίου, 7 ὃ ἐγενόμην⁹ διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς
 χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν¹⁰ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 8 Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων
 ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν¹¹ τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν¹²
 ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον¹³ τοῦ χριστοῦ, 9 καὶ φωτίσαι πάντας¹⁴
 τίς ἢ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
 αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ,¹⁵
 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς

¹ καὶ τοῖς • καὶ εἰρήνην τοῖς ² συμπολίται • ἐστὲ συμπολίται ³ Ἰησοῦ χριστοῦ •
 χριστοῦ Ἰησοῦ ⁴ Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ] ⁵ εἶγε • εἶγε ⁶ ὅτι • [ὅτι] ⁷ ἐγνώρισέν •
 ἐγνωρίσθη ⁸ αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ • ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ⁹ ἐγενόμην • ἐγενήθην
¹⁰ τὴν δοθεῖσάν • τῆς δοθείσης ¹¹ ἐν • — ¹² τὸν • τὸ ¹³ πλοῦτον • πλοῦτος
¹⁴ πάντας • [πάντας] ¹⁵ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ • —

ἐπουρανόις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, **11** κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἦν ἐποίησεν ἐν χριστῷ¹ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· **12** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγήν² ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. **13** Διὸ αἰτούμαι μὴ ἐκκακεῖν³ ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,⁴ **15** ἐξ οὗ πάντα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, **16** ἵνα δόξη⁵ ὑμῖν, κατὰ τὸν πλοῦτον⁶ τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, **17** κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· **18** ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πάνσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ βάθος καὶ ὕψος,⁷ **19** γινῶνάι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ⁸ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ⁹ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Admonitions to Unity, Perfection in Knowledge, Holiness, and Peace

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, **2** μετὰ πάσης ταπεινοφοροσύνης καὶ πραότητος,¹⁰ μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, **3** σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. **4** Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· **5** εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, **6** εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ

¹ χριστῷ • τῷ χριστῷ ² τὴν προσαγωγήν • προσαγωγήν ³ ἐκκακεῖν • ἐγκακεῖν

⁴ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ — ⁵ δόξη • δῶ ⁶ τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος

⁷ βάθος καὶ ὕψος • ὕψος καὶ βάθος ⁸ ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ

⁹ ἐκκλησία • ἐκκλησία καὶ ¹⁰ πραότητος • πραύτητος

ἐν πᾶσιν ἡμῖν.¹ 7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστω ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει, Ἄναβας εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ² ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 Τὸ δέ, Ἄνέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον³ εἰς τὰ κατώτερα μέρη⁴ τῆς γῆς; 10 Ὁ καταβάς, αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· 13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ· 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν^α τῆς πλάνης· 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ⁵ χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβασζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὕξισιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ⁶ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, 18 ἐσκοτισμένοι⁷ τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· 19 οἵτινες ἀπηληγκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, 21 εἶγε⁸ αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·

^α μεθοδείαν • μεθοδίαν

1 ἡμῖν • — 2 καὶ • — 3 πρῶτον • — 4 μέρη • [μέρη] 5 ὁ • — 6 λοιπὰ • — 7 ἐσκοτισμένοι • ἐσκοτωμένοι 8 εἶγε • εἶγε

22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ¹ παροργισμῷ ὑμῶν· 27 μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν,² ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. 29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ'³ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· 32 γίνεσθε δὲ⁴ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοὶ, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἔχαρίσατο ἡμῖν.⁵

A Warning, Principally against the Sins of Uncleanness

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· 2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. 3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία⁶ ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις· 4 καὶ αἰσχροτήης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα·⁷ ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 Τοῦτο γάρ ἐστε⁸ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς⁹ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω

¹ τῷ • [τῷ] ² τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν • ταῖς [ιδίαις] χερσίν τὸ ἀγαθόν ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ δὲ • [δὲ] ⁵ ἡμῖν • ὑμῖν ⁶ πᾶσα ἀκαθαρσία • ἀκαθαρσία πᾶσα ⁷ τὰ οὐκ ἀνήκοντα • ἃ οὐκ ἀνήκεν ⁸ ἐστε • ἴστε ⁹ ὅς • ὅ

κενοίς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμετοχοὶ αὐτῶν· 8 ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε— 9 ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος¹ ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ— 10 δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 11 καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκοτούς, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 12 τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶν καὶ λέγειν. 13 Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 Διὸ λέγει, Ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ χριστός.

15 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς² περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. 17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες³ τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς⁴ καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν⁵ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ χριστοῦ.^a

*The Duties of Husbands and Wives and
the Relation of Christ to the Church*

22 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε,⁶ ὡς τῷ κυρίῳ. 23 Ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστιν⁷ σωτὴρ τοῦ σώματος. 24 Ἄλλ' ὥσπερ⁸ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳις⁹ ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν,¹⁰ καθὼς καὶ

^a χριστοῦ • θεοῦ

¹ πνεύματος • φωτὸς ² πῶς ἀκριβῶς • ἀκριβῶς πῶς ³ συνιέντες • συνίετε
⁴ ψαλμοῖς • [ἐν] ψαλμοῖς ⁵ ἐν • — ⁶ ὑποτάσσεσθε • — ⁷ καὶ αὐτός ἐστιν •
αὐτός ⁸ Ἄλλ' ὥσπερ • Ἀλλὰ ὡς ⁹ ἰδίῳις • — ¹⁰ ἑαυτῶν • —

ὁ χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· 26 ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν¹ ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἄμωμος. 28 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ² ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ'³ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος⁴ τὴν ἐκκλησίαν· 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ.⁵ 31 Ἄντὶ τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν⁶ μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

The Duties of Children, of Parents, of Bondservants

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ·⁷ τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ'⁸ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα,⁹ μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ· 6 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν¹⁰ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ,¹¹ ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, 7 μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ

¹ αὐτὴν • αὐτὸς ² οἱ • [καὶ] οἱ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ κύριος • χριστὸς ⁵ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ — ⁶ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν • [τὸν] πατέρα καὶ [τὴν] ⁷ ἐν κυρίῳ • [ἐν κυρίῳ] ⁸ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁹ κυρίοις κατὰ σάρκα • κατὰ σάρκα κυρίοις ¹⁰ ὀφθαλμοδουλείαν • ὀφθαλμοδουλίαν ¹¹ τοῦ χριστοῦ • χριστοῦ

ἀνθρώποις· 8 εἰδότες ὅτι ὁ ἕαν τι ἕκαστος¹ ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ² κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. 9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν³ ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία⁴ οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

The Christian's Spiritual Armor and Its Use

10 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου,⁵ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου. 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος⁶ τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς. 13 Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστήναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. 14 Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 ἐπὶ πᾶσιν⁷ ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα⁸ σβέσαι. 17 Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι,⁹ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἧ ἔστιν ῥῆμα θεοῦ· 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο¹⁰ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων, 19 καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλήσαι.

1 ὁ ἕαν τι ἕκαστος • ἕκαστος ἕαν τι 2 κομιεῖται παρὰ τοῦ • κομίσεται παρὰ
3 ὑμῶν αὐτῶν • αὐτῶν καὶ ὑμῶν 4 προσωποληψία • προσωποληψία 5 Τὸ
λοιπόν ἀδελφοί μου • Τοῦ λοιποῦ 6 τοῦ αἰῶνος • — 7 ἐπὶ πᾶσιν • ἐν πᾶσιν
8 τὰ πεπυρωμένα • [τὰ] πεπυρωμένα 9 δέξασθαι • δέξασθε 10 τοῦτο • —

Concluding Remarks and Greeting

21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει.¹ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ· 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. 24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. Ἀμήν.²

¹ ὑμῖν γνωρίσει • γνωρίσει ὑμῖν ² Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

To the Philippians

The Address and Salutation

Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Apostle's Personal Feeling toward the Philippian Christians

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεῖα ὑμῶν, 4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης² ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· 6 πεποιθῶς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας χριστοῦ Ἰησοῦ· 7 καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν³ ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχθοις Ἰησοῦ χριστοῦ.⁴ 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, 10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² πρώτης • τῆς πρώτης ³ ἐστὶν • —

⁴ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, **11** πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν¹ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

Paul's Present Circumstances, Experiences, and Expectations

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· **13** ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, **14** καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. **15** Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· **16** οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνώως, οἰόμενοι θλίβιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου.² **17** οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.³ **18** Τί γάρ; Πλὴν παντὶ⁴ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. **19** Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, **20** κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. **21** Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. **22** Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. **23** Συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον⁵ κρεῖσσον· **24** τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν⁶ τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. **25** Καὶ τοῦτο πεποιθὸς οἶδα ὅτι μενῶ, καὶ συμπαραμενῶ⁷ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ

¹ καρπῶν δικαιοσύνης τῶν • καρπὸν δικαιοσύνης τὸν ² ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώως οἰόμενοι θλίβιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου • ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι ³ ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι • ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώως οἰόμενοι θλίβιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου ⁴ παντὶ • ὅτι παντὶ ⁵ μᾶλλον • [γὰρ] μᾶλλον ⁶ ἐν • [ἐν] ⁷ συμπαραμενῶ • παραμενῶ

χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

An Admonition to Constancy and True Unity

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω¹ τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθροῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πυρρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μὲν ἐστὶν² ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν³ δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

The Need of Loving Humility

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχχνα καὶ οἰκτιρμοί, 2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες· 3 μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ⁴ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ⁵ τὰ ἐτέρων ἕκαστος.⁶

The Example of Christ's Humility

5 Τοῦτο γὰρ φρονείσθω⁷ ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, 7 ἀλλ'·⁸ ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· 8 καὶ σήματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. 9 Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ⁹ ὄνομα τὸ ὑπὲρ

1 ἀκούσω • ἀκούω 2 αὐτοῖς μὲν ἐστὶν • ἐστὶν αὐτοῖς 3 ὑμῖν • ὑμῶν 4 κατὰ ἐριθείαν ἢ • κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ 5 σκοπεῖτε ἀλλὰ καὶ • σκοποῦντες ἀλλὰ [καὶ] 6 ἐτέρων ἕκαστος • ἐτέρων ἕκαστοι 7 γὰρ φρονείσθω • φρονεῖτε 8 ἀλλ' • ἀλλὰ 9 αὐτῷ • αὐτῷ τὸ

πάν ὄνομα· 10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάν γόνου κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πάντα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

Work Out Your Salvation with Fear and Trembling

12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· 13 ὁ θεὸς¹ γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμόμητα ἐν μέσῳ² γενεᾶς σκολιάς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, 16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπίασα. 17 Ἄλλ'³ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δ'⁴ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Recommendation of Timothy and Eraphroditus

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. 20 Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. 21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ χριστοῦ Ἰησοῦ.⁵ 22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. 23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπιδῶ⁶ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· 24 ἐπέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 25 Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν· 27 καὶ

¹ ὁ θεὸς • θεὸς ² ἀμόμητα ἐν μέσῳ • ἄμωμα μέσον ³ Ἄλλ' • Ἄλλὰ ⁴ δ' • δὲ ⁵ χριστοῦ Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ ⁶ ἀπιδῶ • ἀφίδω

γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν,¹ οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. 28 Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὦ. 29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· 30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ² χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισεν, παραβουλευσάμενος³ τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

The Dangers of Legalistic Teaching

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. 2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· 3 ἡμεῖς γὰρ ἐσμὲν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες· 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· 5 περιτομῆ⁴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ ζῆλον⁵ διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 Ἄλλ’⁶ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. 8 Ἄλλὰ μὲν οὖν⁷ καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου· δι’ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα⁸ χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν⁹ παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος¹⁰

1 αὐτὸν ἠλέησεν • ἠλέησεν αὐτόν 2 τοῦ • — 3 παραβουλευσάμενος • παραβολευσάμενος 4 περιτομῆ • περιτομῆ 5 ζῆλον • ζήλος 6 Ἄλλ’ • [Ἀλλὰ] 7 μὲν οὖν • μενοῦνγε 8 εἶναι ἵνα • ἵνα 9 τὴν κοινωνίαν τῶν • [τὴν] κοινωνίαν [τῶν] 10 συμμορφούμενος • συμμορφιζόμενος

τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν¹ νεκρῶν.

Pursuing the Goal

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.² 13 Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ^α λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ³ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.⁴

17 Συμμιμηταὶ μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως⁵ περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 18 Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· 19 ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα, κύριον Ἰησοῦν χριστόν· 21 ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ⁶ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ⁷ τὰ πάντα.

Firmness and Unanimity Enjoined

4 Ὅστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐδοῖαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. 3 Ναί, ἐρωτῶ καὶ σε, σύζυγε γνήσιε,⁸

^α οὐ • οὕτω

¹ τῶν • τὴν ἐκ ² κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ • κατελήμφθην ὑπὸ χριστοῦ [Ἰησοῦ] ³ ἐπὶ • εἰς ⁴ κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν • — ⁵ οὕτως • οὕτω ⁶ εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ • — ⁷ ἑαυτῷ • αὐτῷ ⁸ σύζυγε γνήσιε • γνήσιε σύζυγε

συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησαν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

*Christian Rejoicing particularly in
their Fellowship with Christ*

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρῳ, χαίρετε. 5 Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ κύριος ἐγγύς. 6 Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν. 7 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. 9 Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Acknowledgment of the Kindness of the Philippians

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. 11 Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμί, αὐτάρκης εἶναι. 12 Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ.¹ 14 Πλὴν καλῶς ἐποίησατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππίσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως,² εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. 17 Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ'³ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. 18 Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ

¹ χριστῷ • — ² λήψεως • λήμψεως ³ ἀλλ' • ἀλλὰ

περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. **19** Ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον¹ αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **20** Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Greetings and Conclusion

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. **22** Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.²

¹ τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ² πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. • τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

To the Colossians

The Opening Salutation

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, ² τοῖς ἐν Κολασσαῖς² ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.³

Paul's Prayer of Thanksgiving and Intercession

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ⁴ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς⁵ πάντας τοὺς ἁγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν⁶ καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον,^a καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· ⁷ καθὼς καὶ⁷ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

^a καὶ αὐξανόμενον • —

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² Κολασσαῖς • Κολοσσαῖς ³ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • — ⁴ καὶ • — ⁵ τὴν εἰς • ἣν ἔχετε εἰς ⁶ καὶ ἔστιν • ἐστὶν ⁷ καὶ • —

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ’ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παύομεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατήσαι ὑμᾶς¹ ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ θεοῦ· 11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· 12 εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς³ εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, 13 ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,^a τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·

The Work of the Exalted Christ through the Medium of the Ministry

15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν⁴ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ⁵ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι’ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· 17 καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. 18 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, 20 καὶ δι’ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι’ αὐτοῦ, εἴτε⁶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς⁷ οὐρανοῖς. 21 Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν 22 ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους

^a ἀπολύτρωσιν • ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ

¹ ὑμᾶς • — ² εἰς τὴν ἐπίγνωσιν • τῇ ἐπιγνώσει ³ ἡμᾶς • ὑμᾶς ⁴ τὰ ἐν • ἐν
⁵ τὰ ἐπὶ • ἐπὶ ⁶ δι’ αὐτοῦ εἴτε • [δι’ αὐτοῦ] εἴτε ⁷ ἐπὶ τοῖς • ἐν τοῖς

καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· 23 εἶγε¹ ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὐδὲ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει² τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὐδὲ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία· 25 ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· νυνὶ³ δὲ ἐφανερῶθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, 27 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς⁴ ἐστὶν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· 28 ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·⁵ 29 εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

A Warning against Error

2 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἠλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ⁶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἐωράκασιν⁷ τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων⁸ ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον⁹ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ¹⁰ χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως¹¹ ἀπόκρυφοι. 4 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μὴ τις¹² ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί,

1 εἶγε • εἶ γε 2 τῇ κτίσει • κτίσει 3 νυνὶ • νῦν 4 ὅς • ὃ 5 Ἰησοῦ • —
6 περὶ • ὑπὲρ 7 ἐωράκασιν • ἐόρακαν 8 συμβιβασθέντων • συμβιβασθέντες
9 πάντα πλοῦτον • πᾶν πλοῦτος 10 καὶ πατὴρ καὶ τοῦ • — 11 τῆς γνώσεως •
γνώσεως 12 δὲ λέγω ἵνα μὴ τις • λέγω ἵνα μηδεὶς

χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἑρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ¹ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ² ἐν εὐχαριστία.

8 Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν·

Christ's Work for His Church, Resulting in Sanctification

9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν³ τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι,⁴ ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν⁵ νεκρῶν. 13 Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν⁶ τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, 14 ἐξάλειψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει,⁷ ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας⁸ ἢ σαββάτων· 17 ἃ ἐστὶν σκια τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ.⁹ 18 Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν¹⁰ ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιοῦμενος

¹ ἐν τῇ • τῇ ² ἐν αὐτῇ • — ³ τῶν ἁμαρτιῶν • — ⁴ βαπτίσματι • βαπτισμῶ

⁵ τῶν • — ⁶ ἐν • [ἐν] ⁷ ἢ ἐν πόσει • καὶ ἐν πόσει ⁸ νομηνίας • νεομηνίας

⁹ χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ ¹⁰ μὴ ἐώρακεν • ἐώρακεν

ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **19** καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, **21** Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση, μηδὲ θίγης— **22** ἃ ἔστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει—κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; **23** Ἄτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθηρσείᾳ¹ καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀφειδίᾳ² σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

The Affections of the Christians Set on Things Above

3 Εἰ οὖν συνηγήρητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. **2** Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. **3** Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. **4** Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν,³ τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Putting Off the Old Man and Putting On the New

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν⁴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία,⁵ **6** δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· **6** **7** ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς.⁷ **8** Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· **9** μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, **10** καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· **11** ὅπου οὐκ ἔνι Ἑλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ⁸ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

¹ ἐθελοθηρσεία • ἐθελοθηρσεία ² καὶ ἀφειδίᾳ • [καὶ] ἀφειδίᾳ ³ ἡμῶν • ὑμῶν ⁴ ὑμῶν • — ⁵ εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία ⁶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας • [ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας] ⁷ αὐτοῖς • τούτοις ⁸ τὰ • [τὰ]

The Rule of God's Peace and Its Effect on Various Stations in Life

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγγνα οἰκτιρμοῦ,^a χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα,¹ μακροθυμίαν· 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς² ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις³ ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ⁴ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ⁵ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι⁶ ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ⁷ ὑμῶν τῷ κυρίῳ.⁸ 17 Καὶ πᾶν ὃ τι ἂν⁹ ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ¹⁰ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις¹¹ ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. 19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. 20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον¹² ἐν κυρίῳ. 21 Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις¹³ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν θεόν·¹⁴ 23 καὶ πᾶν ὃ τι¹⁵ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε¹⁶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς

^a οἰκτιρμοῦ • οἰκτιρμῶν

¹ πραότητα • πραύτητα ² χριστὸς • κύριος ³ ἣτις • ὃ ⁴ θεοῦ • χριστοῦ
⁵ καὶ ὕμνοις καὶ • ὕμνοις ⁶ χάριτι • [τῇ] χάριτι ⁷ τῇ καρδίᾳ • ταῖς καρδίαις ⁸ κυρίῳ • θεῷ ⁹ ἂν • ἐὰν ¹⁰ καὶ πατρὶ • πατρὶ ¹¹ ἰδίοις • —
¹² ἐστὶν εὐάρεστον • εὐάρεστόν ἐστιν ¹³ ὀφθαλμοδουλείαις • ὀφθαλμοδουλίᾳ
¹⁴ θεόν • κύριον ¹⁵ καὶ πᾶν ὃ τι • ὃ ¹⁶ λήψεσθε • ἀπολήψεσθε

κληρονομίας· τῷ γὰρ¹ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. 25 Ὁ δὲ ἀδικῶν κομίζεται² ὃ ἠδίκησεν· καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.³

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.⁴

Concluding Admonitions

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· 4 ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλήσαι. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. 6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Personal Matters, Greetings, and Concluding Salutation

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ· 8 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν⁵ καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν⁶ τὰ ὧδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς—ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουδοῦς, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνον συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. 12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δούλος χριστοῦ,⁷ πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαίς, ἵνα στητῆ⁸ τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι⁹ ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν¹⁰ ὑπὲρ ὑμῶν

1 γὰρ • — 2 δὲ ἀδικῶν κομίζεται • γὰρ ἀδικῶν κομίζεται 3 προσωποληψία • προσωποληψία 4 οὐρανοῖς • οὐρανῷ 5 γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν • γινώτε τὰ περὶ ἡμῶν 6 γνωριοῦσιν • γνωρίσουσιν 7 χριστοῦ • χριστοῦ [Ἰησοῦ] 8 στητῆ • σταθῆτε 9 πεπληρωμένοι • πεπληροφορημένοι 10 ζῆλον πολὺν • πολὺν πόνον

καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. 14 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. 15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν,¹ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ² ἐκκλησίαν. 16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων³ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγῶτε. 17 Καὶ εἶπατε Ἀρχίπῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.⁴

¹ Νυμφᾶν • Νύμφαν ² αὐτοῦ • αὐτῆς ³ Λαοδικαίων • Λαοδικέων ⁴ Ἀμήν •

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α First to the Thessalonians

Introduction and Thanksgiving

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.¹

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμενοι² ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, 3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ,³ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν·

A Recommendation of the Congregation's Attitude

5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ⁴ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν⁵ δι' ὑμᾶς. 6 Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου,

¹ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • — ² ὑμῶν ποιοῦμενοι • ποιοῦμενοι ³ θεοῦ • [τοῦ] θεοῦ ⁴ ἐν πληροφορίᾳ • [ἐν] πληροφορίᾳ ⁵ ἐν ὑμῖν • [ἐν] ὑμῖν

δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους¹ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ² τῇ Ἀχαΐᾳ. **8** Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ³ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξεληλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἡμᾶς ἔχειν⁴ λαλεῖν τι. **9** Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, **10** καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν,⁵ Ἰησοῦν, τὸν ρυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ⁶ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Paul's Manner of Working in Thessalonica

2 Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· **2** ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὕβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἄγωνι. **3** Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε⁷ ἐν δόλῳ· **4** ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ⁸ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. **5** Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς· **6** οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλλων,⁹ δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι, **7** ἀλλ' ¹⁰ ἐγενήθημεν ἡπιοὶ¹¹ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἄν¹² τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· **8** οὔτως, ὁμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε.¹³ **9** Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν

¹ τύπους • τύπον ² καὶ • καὶ ἐν ³ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ • [ἐν τῇ] Ἀχαΐᾳ ἀλλ' ἐν παντὶ ⁴ ἡμᾶς ἔχειν • ἔχειν ἡμᾶς ⁵ τῶν νεκρῶν • [τῶν] νεκρῶν ⁶ ἀπὸ • ἐκ ⁷ οὔτε • οὐδὲ ⁸ τῷ θεῷ • θεῷ ⁹ ἀπὸ ἄλλων • ἀπ' ἄλλων ¹⁰ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹¹ ἡπιοὶ • νήπιοι ¹² ὡς ἄν • ὡς ἐάν ¹³ γεγένησθε • ἐγενήθητε

καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ¹ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. **10** Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· **11** καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι **12** καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ² ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

The Manner in Which the Thessalonians Received the Gospel

13 Διὰ ³ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. **14** Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, **15** τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους ⁴ προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, **16** κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ· **18** διὸ ⁵ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. **19** Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; Ἡ οὐκὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; **20** Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

¹ γὰρ καὶ • καὶ ² περιπατῆσαι • περιπατεῖν ³ Διὰ • Καὶ διὰ ⁴ ἰδίους • —
⁵ διὸ • διότι

Various Proofs of Paul's Love for the Thessalonians

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνον, **2** καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ¹ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ² τῆς πίστεως ὑμῶν, **3** τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. **4** Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε. **5** Διὰ τοῦτο ἀγῶ, μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως³ ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. **6** Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνειάν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· **7** διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ⁴ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· **8** ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. **9** Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ⁵ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός,⁶ κατευθῦναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· **12** ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, **13** εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιοσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ⁷ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.⁸

¹ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ • συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ

² ὑμᾶς περὶ • ὑπὲρ ³ μήπως • μή πως ⁴ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ • ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ⁵ ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ ⁶ χριστός • — ⁷ χριστοῦ • —

⁸ αὐτοῦ. • αὐτοῦ. [Αμὴν].

Warning Regarding Various Sins

4 Λοιπὸν^α οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ καθὼς¹ παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα² περισσεύητε μᾶλλον. **2** Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **3** Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· **4** εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· **6** τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἕκδικος ὁ³ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν^{β,4} ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. **7** Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. **8** Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα⁵ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρειᾶν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδιδασκτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· **10** καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν⁶ ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, **11** καὶ φιλοτιμείσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις⁷ χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· **12** ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω, καὶ μηδενὸς χρειᾶν ἔχητε.

Information about the Resurrection of the Dead

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων,⁸ ἵνα μὴ λυπήσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. **15** Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου,

^α Λοιπὸν • Τὸ λοιπὸν ^β προείπομεν • προείπαμεν

¹ καθὼς • ἵνα καθὼς ² ἵνα • καθὼς καὶ περιπατεῖτε ἵνα ³ ὁ • —
⁴ προείπομεν • προείπαμεν ⁵ καὶ δόντα • [καὶ] διδόντα ⁶ τοὺς ἐν • [τοὺς] ἐν
⁷ ἰδίαις • [ἰδίαις] ⁸ κεκοιμημένων • κοιμωμένων

ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. 16 Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. 18 Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Christian Watchfulness with Reference to the Last Day

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. 2 Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡ¹ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· 3 ὅταν γὰρ² λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὡσπερ ἡ ὠδὴν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν. 4 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ· 5 πάντες ὑμεῖς³ υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· 6 ἄρα οὐκ μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ⁴ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. 8 Ἡμεῖς δέ, ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. 9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ'⁵ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 10 τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν^a εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

^a γρηγορῶμεν • γρηγοροῦμεν

1 ἡ • — 2 γὰρ • — 3 ὑμεῖς • γὰρ ὑμεῖς 4 καὶ οἱ • οἱ 5 ἀλλ' • ἀλλὰ

Concluding Admonitions and Greeting

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, 13 καὶ ἠγεισθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ¹ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ² εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 Πάντοτε χαίρετε· 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε·^a τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς· καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθεῖ. 24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ³ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. 27 Ὁρκίζω⁴ ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις⁵ ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.⁶

^a δοκιμάζετε • δοκιμάζοντες

¹ ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ ² διώκετε καὶ • διώκετε [καὶ] ³ περὶ • [καὶ] περὶ ⁴ Ὁρκίζω • Ἐνορκίζω ⁵ ἀγίοις • — ⁶ Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β Second to the Thessalonians

Introductory Salutation

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ
Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ
χριστῷ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν¹ καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Paul's Prayer of Thanksgiving and Intercession

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ
πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους·
4 ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς² ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι³ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς
διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· 5 ἔνδειγμα
τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ
θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίμιν, 7 καὶ ὑμῖν

¹ ἡμῶν • [ἡμῶν] ² ἡμᾶς αὐτοὺς • αὐτοὺς ἡμᾶς ³ καυχᾶσθαι • ἐγκυχᾶσθαι

τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, **8** ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ· ^a **9** οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, **10** ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν ὅτι ἐπιστεῦθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. **11** Εἰς δὲ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· **12** ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ^b ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Man of Sin and the Mystery of Iniquity

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, **2** εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, ¹ μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ· ² **3** μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ³ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, **4** ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραινόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν ⁴ καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. **5** Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; **6** Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. **7** Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται, **8** καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ

^a Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ ^b ἡμῶν Ἰησοῦ • ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ

¹ μήτε θροεῖσθαι • μηδὲ θροεῖσθαι ² χριστοῦ • κυρίου ³ ἀμαρτίας • ἀνομίας
⁴ ὡς θεὸν • —

άνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει¹ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· 9 οὐδ' ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν² τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει³ αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει· 12 ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκῆσαντες ἐν⁴ τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλετο⁵ ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς⁶ εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· 14 εἰς ὃ ἐκάλεσεν⁷ ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ⁸ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ⁹ ἀγαθῷ.

Concluding Exhortations and Greeting

3 Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, 2 καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. 3 Πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 4 Πεποιθάμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ¹⁰ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. 5 Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

¹ ἀναλώσει • [Ἰησοῦς] ἀνελεῖ ² τῆς ἀδικίας ἐν • ἀδικίας ³ πέμψει • πέμπει
⁴ ἀλλ' εὐδοκῆσαντες ἐν • ἀλλὰ εὐδοκῆσαντες ⁵ εἴλετο • εἴλατο ⁶ ἀπ' ἀρχῆς • ἀπαρχὴν ⁷ ἐκάλεσεν • [καὶ] ἐκάλεσεν ⁸ ὁ θεὸς καὶ • [ὁ] θεὸς ὁ ⁹ ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ • ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ¹⁰ ὑμῖν καὶ • [καὶ]

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ¹ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον² παρ' ἡμῶν. 7 Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, 8 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν³ ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· 9 οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. 10 Καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. 11 Ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. 12 Τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,⁴ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. 13 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε⁵ καλοποιοῦντες. 14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε⁶ αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῆ, 15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νοθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δόξῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.⁷

1 ἡμῶν Ἰησοῦ • [ἡμῶν] Ἰησοῦ 2 παρέλαβον • παρελάβοσαν 3 νύκτα καὶ ἡμέραν • νυκτὸς καὶ ἡμέρας 4 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ • ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ 5 ἐκκακήσητε • ἐγκακήσητε 6 καὶ μὴ συναναμίγνυσθε • μὴ συναναμίγνυσθαι 7 Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

To the Hebrews

The Superiority of Christ over the Angels

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ¹ ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν ² ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ³ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ Τίτι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος ἐυθύτητος ἢ ⁴ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ Ἠγάπησας

¹ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν • ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας ² δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν • καθαρισμόν ³ ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν • τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος

⁴ ῥάβδος ἐυθύτητος ἢ • καὶ ἢ ῥάβδος τῆς ἐυθύτητος

δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. **10** Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ¹ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. **13** Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **14** Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

The Need of Cheerful Obedience to Christ

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν² τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρῶμεν.³ **2** Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἦτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, **4** συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. **6** Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμηθήσκη αὐτοῦ; Ἦ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; **7** Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· **8** πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ⁴ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. **9** Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ

¹ αὐτούς καὶ • αὐτούς ὡς ἱμάτιον καὶ ² ἡμᾶς προσέχειν • προσέχειν ἡμᾶς

³ παραρρῶμεν • παραρῶμεν ⁴ γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ • τῷ γὰρ ὑποτάξαι [αὐτῷ]

ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου. 10 Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. 13 Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

The Deliverance Effected by Christ

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν σαρκὸς καὶ αἵματος,¹ καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. 16 Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 Ὅθεν ὄφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

The Superiority of Christ over Moses

3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν,² 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ³ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος⁴ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. 4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ⁵ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· 6 χριστὸς δὲ

¹ σαρκὸς καὶ αἵματος • αἵματος καὶ σαρκός ² χριστόν • — ³ ὄλω • [ὄλω]

⁴ δόξης οὗτος • οὗτος δόξης ⁵ τὰ • —

ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὐ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ¹ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν² κατάσχωμεν. 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὐ ἐπείρασάν με οἱ³ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με,⁴ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα⁵ ἔτη. 10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ,⁶ καὶ εἶπον, Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου· 11 ὡς ὄμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 12 Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἕν τι ἐν ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος· 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρι⁷ οὐ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις⁸ ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας· 14 μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ,⁹ ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· 15 ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. 16 Τινὲς^{a, 10} γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως. 17 Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα¹¹ ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 Τίσιν δὲ ὄμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; 19 Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

A Further Warning against Unbelief

4 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν

^a Τινὲς • Τίνες

¹ ἐάνπερ • ἐάν[περ] ² μέχρι τέλους βεβαίαν • — ³ με οἱ • οἱ ⁴ ἐδοκίμασάν με • ἐν δοκιμασίᾳ ⁵ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁶ ἐκείνη • ταύτη ⁷ ἄχρι • ἄχρις ⁸ ἐξ ὑμῶν τις • τις ἐξ ὑμῶν ⁹ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν ¹⁰ Τινὲς • Τίνες ¹¹ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα

ύστερηκένοι. 2 Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κάκεινοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους¹ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. 3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν² κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. 4 Εἶρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως, Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 6 Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἶρηται,³ Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. 8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. 9 Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 10 Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

Boldness in Faith in Our High Priest

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. 12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διῦκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε⁴ καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. 13 Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοῦς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι

¹ συγκεκραμένους • συγκεκρασμένους ² γὰρ εἰς τὴν • γὰρ εἰς [τὴν]
³ εἶρηται • προεῖρηται ⁴ ψυχῆς τε • ψυχῆς

ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον¹ δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. 16 Προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον,² καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

The Authority of Christ, Our High Priest

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν· 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν· 3 καὶ διὰ ταύτην³ ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ,⁴ προσφέρειν ὑπὲρ⁵ ἁμαρτιῶν. 4 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ⁶ καὶ Ἄαρῶν. 5 Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 6 Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 7 Ὁς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν⁷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

A Reproof of Spiritual Ignorance

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμίνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρειάν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα⁸ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρειάν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ⁹ στερεᾶς τροφῆς.

¹ πεπειραμένον • πεπειρασμένον ² ἔλεον • ἔλεος ³ διὰ ταύτην • δι' αὐτήν
⁴ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ⁵ ὑπὲρ • περὶ ⁶ καθάπερ • καθώσπερ ⁷ τοῖς ὑπακούουσιν
αὐτῷ πᾶσιν • πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ ⁸ τίνα • τινὰ ⁹ καὶ οὐ • [καὶ] οὐ

13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γὰρ ἐστίν. 14 Τελείων δέ ἐστίν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

An Exhortation to Progress and Steadfastness in the Faith

6 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, 2 βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. 3 Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν,¹ ἔάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. 4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, 5 καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, 6 καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. 7 Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ’ αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον² ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι’ οὗς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· 8 ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· 10 οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου³ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. 11 Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· 12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομοῦντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ’ οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ’ ἑαυτοῦ, 14 λέγων, Ἦ⁴ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ

¹ ποιήσωμεν • ποιήσωμεν ² πολλάκις ἐρχόμενον • ἐρχόμενον πολλάκις ³ τοῦ κόπου • — ⁴ Ἦ • Εἰ

σε. 15 Καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. 16 Ἄνθρωποι μὲν¹ γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος. 17 Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδειξάτωι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὄρκω, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεῦσασθαι θεόν,² ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατήσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· 19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσήλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

A Comparison between Christ and Melchizedek

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ—πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης· 3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ—μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ³ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· 6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν τὸν Ἀβραάμ,⁴ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. 7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἕλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. 9 Καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ⁵ Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων

¹ μὲν • — ² θεόν • [τὸν] θεόν ³ καὶ • [καὶ] ⁴ τὸν Ἀβραάμ • Ἀβραάμ ⁵ διὰ • δι'

δεδεκάτωται· **10** ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ ¹ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν—ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῇ νενομοθέτητο ²—τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; **12** Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. **13** Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. **14** Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰουδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης ³ Μωϋσῆς ἐλάλησεν. **15** Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, **16** ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς ⁴ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου· **17** μαρτυρεῖ ⁵ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. **18** Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· **19** οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι’ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. **20** Καὶ καθ’ ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας—οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, **21** ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὁμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ⁶— **22** κατὰ τοσοῦτον ⁷ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. **23** Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ καλύεσθαι παραμένειν· **24** ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. **25** Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι’ αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ⁸ ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος

¹ ὁ • — ² αὐτῇ νενομοθέτητο • αὐτῆς νενομοθέτηται ³ οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης • περὶ ἱερέων οὐδὲν ⁴ σαρκικῆς • σαρκίνης ⁵ μαρτυρεῖ • μαρτυρεῖται ⁶ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ • — ⁷ τοσοῦτον • τοσοῦτο [καὶ] ⁸ ἔπρεπεν • καὶ ἔπρεπεν

τῶν οὐρανῶν γενόμενος· 27 ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. 28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

*Christ's Eternal Priesthood Supersedes
the Temporary Priesthood of Aaron*

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 2 τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ¹ ἄνθρωπος· 3 πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκη. 4 Εἰ μὲν γὰρ² ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν³ προσφερόντων κατὰ τὸν⁴ νόμον τὰ δῶρα, 5 οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηματίσται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν, Ὅρα, γὰρ φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. 6 Νυνὶ⁵ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. 7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. 8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς⁶ λέγει, Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν· 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. 10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω

¹ καὶ οὐκ • οὐκ ² γὰρ • οὖν ³ ἱερέων τῶν • — ⁴ τὸν • — ⁵ Νυνὶ • Νυν[ι]
⁶ αὐτοῖς • αὐτοὺς

αυτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. **11** Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνωθὶ τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν¹ ἕως μεγάλου αὐτῶν. **12** Ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν² οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. **13** Ἐν τῷ λέγειν, Καινὴν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

*The Old Testament System Inferior to
the Perfection of Christ's Sacrifice*

9 Εἶχεν μὲν οὖν καὶ³ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. **2** Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἧ ἢ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. **3** Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, **4** χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἧ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· **5** ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ⁴ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. **6** Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· **7** εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· **8** τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· **9** ἣτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσθηκότα, καθ' ὃν⁵ δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, **10** μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς

¹ μικροῦ αὐτῶν • μικροῦ ² καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν • — ³ καὶ • [καί]

⁴ Χερουβὶμ • Χερουβὶν ⁵ ὃν • ἦν

καὶ δικαιομασιν¹ σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων² ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνης, οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσηλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. 13 Εἰ γὰρ τὸ αἶμα ταύρων καὶ τράγων,³ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἶμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεὶ τὴν συνείδησιν ὑμῶν⁴ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἔστιν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. 16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. 17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. 18 Ὅθεν οὐδ'⁵ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. 19 Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον⁶ ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἶμα τῶν μόσχων καὶ τράγων,⁷ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἑρράντισεν, 20 λέγων, Τοῦτο τὸ αἶμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. 21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἑρράντισεν. 22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττους θυσίσαις παρὰ ταύτας. 24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσηλθεν ὁ⁸ χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν

¹ καὶ δικαιομασιν • δικαιομάτα ² μελλόντων • γενομένων ³ ταύρων καὶ τράγων • τράγων καὶ ταύρων ⁴ ὑμῶν • ἡμῶν ⁵ οὐδ' • οὐδὲ ⁶ νόμον • τὸν νόμον ⁷ καὶ τράγων • [καὶ τῶν τράγων] ⁸ ἅγια εἰσηλθεν ὁ • εἰσηλθεν ἅγια

οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· 25 οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὡσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν¹ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας² διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· 28 οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

The Superiority of the One Perfect Offering of Christ

10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύνανται³ τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. 2 Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνειδήσιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους·⁴ 3 Ἄλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. 5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· 6 ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· 7 τότε εἶπον, Ἰδοῦ, ἦκω—ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ—τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. 8 Ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυσίαν καὶ προσφορὰν⁵ καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας—αἴτινες κατὰ τὸν⁶ νόμον προσφέρονται— 9 τότε εἶρηκεν, Ἰδοῦ, ἦκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός,⁷ τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. 10 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, οἱ⁸ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. 11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ

¹ νῦν • νυνὶ ² ἁμαρτίας • [τῆς] ἁμαρτίας ³ δύνανται • δύναται

⁴ κεκαθαρμένους • κεκαθαρισμένους ⁵ Θυσίαν καὶ προσφορὰν • Θυσίας καὶ προσφορὰς ⁶ τὸν • — ⁷ ὁ θεός • — ⁸ οἱ • —

τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· **12** αὐτὸς¹ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, **13** τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. **14** Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἁγιαζομένους. **15** Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι,² **16** Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν³ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· **17** καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ⁴ ἔτι. **18** Ὅπου δὲ ἄφεις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

Stand Firm in the Faith, with Patience and Thanksgiving

19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, **20** ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **21** καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, **22** προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἔρραντισμένοι⁵ τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι⁶ τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· **23** κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· **24** καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, **25** μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, **27** φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. **28** Ἀθετήσας τις νόμον

¹ αὐτὸς • οὗτος ² προειρηκέναι • εἰρηκέναι ³ τῶν διανοιῶν • τὴν διάνοιαν

⁴ μνησθῶ • μνησθήσομαι ⁵ ἔρραντισμένοι • ῥεραντισμένοι ⁶ λελουμένοι • λελουσμένοι

Μωϋσέως^α χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πῶσω, δοκεῖτε, χεῖρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἠγησάμενος ἐν ᾧ ἠγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; 30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος·¹ καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ² τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἄναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· 33 τοῦτο μὲν, ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. 34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου³ συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς⁴ κρείττονα ὑπαρξιν ἐν οὐρανοῖς⁵ καὶ μένουσαν. 35 Μὴ ἀποβάλλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. ⁶ 36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. 37 Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.⁷ 38 Ὁ δὲ δίκαιος⁸ ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. 39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

A Wonderful Epic on the Power of Faith

11 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. 2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα⁹ γεγονέναι. 4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος,

^α Μωϋσέως • Μωσέως

¹ λέγει κύριος • — ² κύριος κρινεῖ • κρινεῖ κύριος ³ δεσμοῖς μου • δεσμοῖς ⁴ ἑαυτοῖς • ἑαυτοῦς ⁵ ἐν οὐρανοῖς • — ⁶ μισθαποδοσίαν μεγάλην • μεγάλην μισθαποδοσίαν ⁷ χρονιεῖ • χρονίσει ⁸ δίκαιος • δίκαιός μου ⁹ τὰ βλεπόμενα • τὸ βλεπόμενον

μαρτυρούντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.¹ 5 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὐρίσκετο,² διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ³ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι⁴ τῷ θεῷ· 6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστησαί· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. 7 Πίστει χρηματισθεῖς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεῖς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν⁵ τόπον ὃν ἡμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν^a τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· 10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα⁶ δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,⁷ ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοὶ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον,⁸ εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. 16 Νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανοῦ· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται

^a γῆν • τὴν γῆν

1 λαλεῖται • λαλεῖ 2 εὐρίσκετο • ἠρίσκετο 3 αὐτοῦ • — 4 εὐηρεστηκέναι • εὐαρεστηκέναι 5 τὸν • — 6 Σάρρα • Σάρρα στείρα 7 ἔτεκεν • — 8 ἐξῆλθον • ἐξέβησαν

αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, 18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 Πίστει περὶ¹ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. 21 Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐντεύλατο. 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν· 26 μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησεν. 28 Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευῶν τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς² πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 Πίστει τὰ τεῖχη Ἱεριχὼ ἔπεσαν,³ κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείπει γάρ με⁴ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμψῶν καὶ⁵ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· 33 οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον

¹ περὶ • καὶ περὶ ² ἧς • γῆς ἧς ³ ἔπεσαν • ἔπεσαν ⁴ γάρ με • με γάρ ⁵ τε καὶ Σαμψῶν καὶ • Σαμψῶν

ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν¹ ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. 35 Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· 36 ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν, ἐπειράσθησαν,² ἐν φόνῳ μαχαίρας³ ἀπέθανον· περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι— 38 ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος—ἐν⁴ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. 39 Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον ἢ προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

*Heed the Old Testament Examples
in View of God's Chastisement*

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. 3 Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν⁵ ἀντιλογία, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. 4 Οὕτω μέχρι⁶ αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· 5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος

¹ μαχαίρας ἐνεδυναμώθησαν • μαχαίρης ἐδυναμώθησαν ² ἐπειράσθησαν • —
³ μαχαίρας • μαχαίρης ⁴ ἐν • ἐπὶ ⁵ αὐτὸν • ἐαυτὸν ⁶ μέχρι • μέχρις

παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 Εἰς^α παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ ἐστιν¹ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; 8 Εἰ δὲ χωρὶς ἔστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι ἐστέ καὶ οὐχ υἱοί.² 9 Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῶ³ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; 10 Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευσαν· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. 11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύτης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. 12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· 13 καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε⁴ τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπή, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

*A Warning against Apostasy due to
the Excellency of the New Covenant*

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄσεται τὸν κύριον· 15 ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ, καὶ διὰ ταύτης⁵ μιανθῶσιν πολλοί· 16 μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο⁶ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.⁷ 17 Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει,⁸ καὶ κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ,⁹ καὶ θυέλλῃ, 19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· 20 οὐκ

^α Εἰς • Εἰ

¹ ἐστιν • — ² ἐστέ καὶ οὐχ υἱοί • καὶ οὐχ υἱοί ἐστε ³ πολλῶ • πολὺ [δὲ]

⁴ ποιήσατε • ποιεῖτε ⁵ διὰ ταύτης • δι' αὐτῆς ⁶ ἀπέδοτο • ἀπέδετο ⁷ αὐτοῦ • ἐαυτοῦ ⁸ ὄρει • — ⁹ σκότῳ • ζόφῳ

ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγη τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· 21 καί, οὕτως¹ φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. 22 Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, 23 πανηγύρει καὶ ἐκκλησία πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων,² καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, 24 καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, καὶ αἷματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. 25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον,³ τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι⁴ χρηματίζοντα, πολλῶ⁵ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· 26 οὐ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σεῖω⁶ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν⁷ μετάθεσιν, ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. 28 Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν⁸ εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας·⁹ 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

Final Admonitions and Conclusion

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι τῶν κακουχομένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ¹⁰ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, Οὐ μὴ σε ἄνω, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω.¹¹ 6 Ὡστε θαρροῦντας

¹ οὕτως • οὕτω ² ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων • ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς ³ ἔφυγον • ἐξέφυγον ⁴ τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι • ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν ⁵ πολλῶ • πολλὸ ⁶ σεῖω • σείσω ⁷ τῶν σαλευομένων τὴν • [τὴν] τῶν σαλευομένων ⁸ λατρεύομεν • λατρεύομεν ⁹ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας • εὐλαβείας καὶ δέους ¹⁰ δέ • γὰρ ¹¹ ἐγκαταλείπω • ἐγκαταλίπω

ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ¹ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμῆσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς² καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῖσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.³ 10 Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 Τοῖνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες. 14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι' αὐτοῦ οὖν⁴ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. 17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθήμεν⁵ γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. 19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰώνιου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ⁶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν⁷ τὸ

1 καὶ • [καὶ] 2 χθὲς • ἐχθὲς 3 περιπατήσαντες • περιπατοῦντες 4 οὖν • [οὖν] 5 πεποιθήμεν • πειθόμεθα 6 ἔργῳ • — 7 ὑμῖν • ἡμῖν

εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.¹ Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.
23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν² Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.³

¹ τῶν αἰώνων • [τῶν αἰώνων] ² ἀδελφὸν • ἀδελφὸν ἡμῶν ³ Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

First to Timothy

Address and Greeting

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ κατ' ¹ ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ² τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ² Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ³ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Warning Against False Teachers

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις ⁴ παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

The Real Purpose of the Law

⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ κατ' • χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ² κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³ ἡμῶν καὶ • καὶ ⁴ ζητήσεις • ἐκζητήσεις

καὶ βεβήλοις, πατρολώαις^α καὶ μητρολώαις,^β ἀνδροφόνοις, 10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

Paul's Praise for the Grace which He has Experienced

12 Καὶ¹ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, 13 τὸν² πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· 14 ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν³ μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ⁴ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A Warning against Apostasy

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· 20 ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

^α πατρολώαις • πατραλώαις ^β μητρολώαις • μητραλώαις

¹ Καὶ • — ² τὸν • τὸ ³ Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν • χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν ⁴ σοφῷ • —

*An Admonition to Pray for All Men
on the Basis of Christ's Atoning Death*

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** Τοῦτο γὰρ¹ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. **5** Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος χριστὸς Ἰησοῦς, **6** ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, **7** εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ,² οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

The Station and Calling of Christian Women

9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν³ καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ,⁴ ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, **10** ἀλλ' ὃ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. **11** Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. **12** Γυναικὶ δὲ διδάσκειν⁵ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. **13** Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐά· **14** καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα⁶ ἐν παραβάσει γέγονεν· **15** σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

The Office of a Bishop, or Overseer

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. **2** Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον⁷ εἶναι,

¹ γὰρ • — ² ἐν χριστῷ • — ³ καὶ τὰς γυναῖκας ἐν • [καὶ] γυναῖκας ἐν

⁴ ἢ χρυσῷ • καὶ χρυσίῳ ⁵ Γυναικὶ δὲ διδάσκειν • Διδάσκειν δὲ γυναικὶ

⁶ ἀπατηθεῖσα • ἐξ ἀπατηθεῖσα ⁷ ἀνεπίληπτον • ἀνεπίληπτον

μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον,¹ σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· 3 μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ’² ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· 4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. 5 Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; 6 Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. 7 Δεῖ δὲ αὐτὸν³ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἕξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

The Office of Deacons

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνω πολλῶ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, 9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. 10 Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνεγκλητοὶ ὄντες. 11 Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους,⁴ πιστὰς ἐν πᾶσιν. 12 Διάκονοι ἕστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. 13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

The Purpose of Paul's Letter and a Doxology

14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε τάχιον·⁵ 15 ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. 16 Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· θεὸς⁶ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη⁷ ἐν δόξῃ.

¹ νηφάλιον • νηφάλιον ² μὴ αἰσχροκερδῆ ἀλλ’ • ἀλλὰ ³ αὐτὸν • —
⁴ νηφαλέους • νηφαλίους ⁵ τάχιον • ἐν τάχει ⁶ θεὸς • ὁς ⁷ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη

The False Doctrines of the Last Days and Their Refutation

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, **2** ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων¹ τὴν ἰδίαν συνείδησιν, **3** κωλύοντων γαμῆν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν² μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. **4** Ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· **5** ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

The Personal Conduct of Timothy

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ χριστοῦ,³ ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ παρηκολούθηκας. **7** Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· **8** ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. **9** Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. **10** Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὄνειδιζόμεθα,⁴ ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. **11** Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν⁵ πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ. **13** Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. **15** Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. **16** Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε

¹ κεκαυτηριασμένον • κεκαυτηριασμένον ² μετάληψιν • μετάληψιν

³ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ⁴ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὄνειδιζόμεθα • κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα ⁵ πνεύματι ἐν • — ⁶ ἐν πᾶσιν • πᾶσιν

αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

The Pastoral Care of the Aged, the Young, the Widows

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· **2** πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ. **3** Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἕκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν¹ θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. **6** Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν. **7** Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι² ᾖσιν. **8** Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων³ οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

The Care of Widows on the Part of the Congregation

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα, γεγονυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἔτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστηριάζωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, **12** ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. **13** Ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. **14** Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. **15** Ἦδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. **16** Εἴ τις πιστὸς ἢ⁴ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹ τὸν • — ² ἀνεπίληπτοι • ἀνεπίληπτοι ³ τῶν οἰκείων • οἰκείων ⁴ πιστὸς ἢ • —

Rules of Conduct with Regard to the Elders of the Congregation

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. 18 Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. 20 Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ¹ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν.² 22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. 23 Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ’³ οἴνω ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ⁴ τὰς πυκνάς σου ἀσθeneίας. 24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. 25 Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστιν⁵ καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

Regarding Bondservants Under the Yoke

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. 2 Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

A Description Characterizing the Errorists

3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ’ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημῖαι, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων

¹ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² πρόσκλησιν • πρόσκλισιν ³ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁴ σου καὶ • καὶ ⁵ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστιν • ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα

τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.¹

The Sin of Avarice and Its Results

6 Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον² ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. 10 Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας πολλὰς.

The Conduct of the True Christian and Its Reward

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ³ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα.⁴ 12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. 13 Παραγγέλλω σοι⁵ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶσιν ὄντος⁶ τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 14 τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον,⁷ μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 15 ἦν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, 16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὃ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

¹ Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων • — ² δῆλον • — ³ τοῦ • — ⁴ πραότητα • πραῦπαθίαν ⁵ σοι • [σοι] ⁶ ζῶσιν ὄντος • ζῶσιν ὄντος ⁷ ἀνεπίληπτον • ἀνεπίληπτον

Final Admonitions and Conclusion

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι,¹ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν· 18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, 19 ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου² ζωῆς.

20 Ὡ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· 21 ἦν τινες ἐπαγγελλούμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν.³

¹ ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι • ἐπὶ θεῷ ² αἰωνίου • ὄντως ³ μετὰ σοῦ. Ἀμήν. • μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Second to Timothy

Address and Salutation

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 2 Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Paul Reminds Timothy of His Early Training and Its Obligations

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ,

An Admonition to Steadfastness

5 ὑπόμνησιν λαμβάνων² τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησκῶ σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. 8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² λαμβάνων • λαβὼν

τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, **9** τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ¹ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, **10** φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ² καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωῆν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **11** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. ³ **12** Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅτι πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. **13** Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **14** Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

Paul's Sorrowful and Cheerful Experiences

15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. **16** Δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, **17** ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιότερον ⁴ ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν— **18** δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὔρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

Admonition to Faithfulness in the Ministry

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **2** Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. **3** Σὺ οὖν κακοπάθησον ⁵ ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁶ **4** Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. **5** Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. **6** Τὸν

¹ κατ' • κατὰ ² Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³ ἐθνῶν • —

⁴ σπουδαιότερον • σπουδαίως ⁵ Σὺ οὖν κακοπάθησον • Συγκακοπάθησον

⁶ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 Νόει ἃ λέγω· δόξη¹ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

An Admonition to Faithfulness in Faith and Christian Conduct

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ’² ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. 10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἄρνούμεθα,³ κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν⁴ οὐ δύναται.

The Proper Dividing of the Word of God

14 Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου⁵ μὴ λογομαχεῖν εἰς⁶ οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. 15 Σπούδαςον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόβουσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἕξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν⁷ ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν.

Of Clean and Unclean Vessels

19 Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Ἔγνων κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων,

¹ ἃ λέγω δόξη • ὃ λέγω δώσει ² ἀλλ’ • ἀλλὰ ³ ἀρνούμεθα • ἀρνησόμεθα
⁴ ἑαυτὸν • γὰρ ἑαυτὸν ⁵ κυρίου • θεοῦ ⁶ εἰς • ἐπ’ ⁷ τὴν ἀνάστασιν • [τῆν] ἀνάστασιν

ἔσται σκευδός εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ¹ εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

The Minister's Personal Conduct

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας. 24 Δουῖλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ'² ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25 ἐν πραότητι³ παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῶ⁴ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

The False Teachers and False Brethren of the Last Days

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, 3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες⁵ γυναῖκάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. 8 Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῆ,⁶ οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. 9 Ἄλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

¹ καὶ • — ² ἀλλ' • ἀλλὰ ³ πραότητι • πραύτητι ⁴ δῶ • δώη
⁵ αἰχμαλωτεύοντες • αἰχμαλωτίζοντες ⁶ Μωϋσῆ • Μωϋσεῖ

The Special Lessons of Paul's Afflictions

10 Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς¹ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. 12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

The Purpose of Holy Scriptures

14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος² ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερά³ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 16 Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον,⁴ πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· 17 ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένος.

Faithfulness in Office

4 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ⁵ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ,⁶ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ⁷ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαιρῶς, ἀκαιρῶς, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. 3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας⁸ ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

¹ παρηκολούθηκάς • παρηκολούθησάς ² τίνος • τίνων ³ τὰ ἱερά • [τὰ] ἱερά
⁴ ἔλεγχον • ἐλεγμόν ⁵ οὖν ἐγὼ — ⁶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
⁷ κατὰ • καὶ ⁸ ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας • ἰδίας ἐπιθυμίας

Paul's Fight and Victory

6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἑμῆς ἀναλύσεως¹ ἐφέστηκεν. 7 Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν² ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπὸν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτῆς· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

A Report Concerning Various Acquaintances and the First Hearing

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· 10 Δημᾶς γὰρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκη· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. 11 Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. 13 Τὸν φελόνην^{a, 3} ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώ⁴ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκεν⁵ τοῖς ἡμετέροις λόγοις. 16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι συμπαραγένετο,⁶ ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖη. 17 Ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ⁷ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρυσθῆν ἐκ στόματος λέοντος. 18 Καὶ ρύσεται⁸ με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Concluding Remarks and Greeting

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 Ἐραστός ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον

^a φελόνην • φαιλόνην

¹ ἑμῆς ἀναλύσεως • ἀναλύσεός μου ² ἀγῶνα τὸν καλὸν • καλὸν ἀγῶνα

³ φελόνην • φαιλόνην ⁴ ἀποδώ • ἀποδώσει ⁵ ἀνθέστηκεν • ἀντέστη

⁶ συμπαραγένετο • παρεγένετο ⁷ ἀκούσῃ • ἀκούσωσιν ⁸ Καὶ ρύσεται • Ῥύσεταιί

ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λίνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς¹ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.²

¹ Ἰησοῦς χριστὸς • — ² Ἀμήν • —

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

To Titus

Address and Opening Salutation

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, 2 ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγέλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων, 3 ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη¹ ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ² τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

The Qualifications of Christian Pastors

5 Τούτου χάριν κατέλιπόν³ σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην· 6 εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. 7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, 8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, 9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹ ἔλεος εἰρήνη • καὶ εἰρήνη ² κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

³ κατέλιπόν • ἀπέλιπόν

*The False Teachers Characterized and
the Question of How to Deal with Them*

10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,¹ ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς,² 11 οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. 12 Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες ἀεὶ ψευδοῦνται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. 13 Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, 14 μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. 15 Πάντα μὲν³ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις⁴ καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν· ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. 16 Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Admonitions concerning Various Stations

2 Σὺ δὲ λάλει ἅ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ· 2 πρεσβύτας νηφαλέους^{4,5} εἶναι, σεμνοῦς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· 3 πρεσβύτειδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνω πολλῶ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, 4 ἵνα σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, 5 σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροῦς,⁶ ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται· 6 τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· 7 περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφορίαν,⁷ σεμνότητα, ἀφθαρσίαν,⁸ 8 λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν⁹ φαῦλον. 9 Δούλους ἰδίους δεσπότης ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν

^a νηφαλέους • νηφαλίους

¹ καὶ ἀνυπότακτοι • [καὶ] ἀνυπότακτοι ² περιτομῆς • τῆς περιτομῆς ³ μὲν • — ⁴ μεμιασμένοις • μεμιαμμένοις ⁵ νηφαλέους • νηφαλίους ⁶ οἰκουροῦς • οἰκουροῦς ⁷ ἀδιαφορίαν • ἀφθορίαν ⁸ ἀφθαρσίαν • — ⁹ περὶ ἡμῶν λέγειν • λέγειν περὶ ἡμῶν

εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, **10** μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν¹ ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ² σωτήρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

The Grace of Salvation and Its Sanctifying Power

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος³ πᾶσιν ἀνθρώποις, **12** παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, **13** προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, **14** ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

An Admonition to Obedience and Meekness

3 Ὑπομίμησε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ⁴ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, **2** μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα⁵ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. **3** Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.

The Washing of Regeneration and Its Wonderful Power

4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ, **5** οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν⁶ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον⁷ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, **6** οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτήρος ἡμῶν, **7** ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα⁸ κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. **8** Πιστὸς

¹ πίστιν πᾶσαν • πᾶσαν πίστιν ² τοῦ • τὴν τοῦ ³ ἡ σωτήριος • σωτήριος

⁴ καὶ — ⁵ πραότητα • πραύτητα ⁶ ὧν • ἃ ⁷ τὸν αὐτοῦ ἔλεον • τὸ αὐτοῦ ἔλεος ⁸ γενώμεθα • γεννηθῶμεν

ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῶ. Ταῦτά ἐστιν τὰ ¹ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις·

The Conduct of Titus toward False Teachers and Heretics

9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, 11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὃν αὐτοκατάκριτος.

Final Directions and Greetings

12 Ὅταν πέμψω Ἄρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπουδάσον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. 13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ ² σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. 14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίᾳς χρείας, ἵνα μὴ ὄσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. ³

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

To Philemon

Address and Salutation

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, ² καὶ Ἀφία τῇ ἀγαπητῇ, ¹ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Paul's Thankfulness and Sympathy due to Philemon's Christian State

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνεΐαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν. ² ⁷ Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν ³ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

Paul's Intercession for Onesimus

⁸ Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνήκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁴

¹ ἀγαπητῇ • ἀδελφῇ ² Ἰησοῦν • — ³ Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν • Χαράν γὰρ πολλὴν ἔσχον ⁴ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου,¹ Ὁνήσιμον, 11 τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ² καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· 12 σὺ δὲ³ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ·⁴ 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῆ μοι⁵ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾦ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον.

Another Point Urged by the Apostle

15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. 17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει·⁶ 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. 20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ.⁷

Concluding Remarks and Greeting

21 Πεποιθὸς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ⁸ λέγω ποιήσεις. 22 Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονται⁹ σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν¹⁰ Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν.¹¹

1 μου • — 2 δὲ σοὶ • δὲ [καὶ] σοὶ 3 σὺ δὲ • σοι 4 προσλαβοῦ • — 5 διακονῆ μοι • μοι διακονῆ 6 ἐλλόγει • ἐλλόγια 7 σπλάγχνα ἐν κυρίῳ • σπλάγχνα ἐν χριστῷ 8 ὁ • ᾧ 9 Ἀσπάζονται • Ἀσπάζεται 10 ἡμῶν • — 11 Ἀμήν • —

Part IV

**The Book
of
Revelation**

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Revelation of John

The Mystery of the Seven Stars and the Seven Lampstands

Αποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, 2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα εἶδεν.^a 3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ^b, ¹ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ^c ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι^d ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ² τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.³ Ἀμήν. 7 Ἰδοῦ, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν

^a εἶδεν • εἶδεν καὶ ἅτινά εἰσιν καὶ ἅτινα χρῆ γενέσθαι μετὰ ταῦτα ^b θεοῦ • —
^c ἃ • ἃ ἐστίν ^d ἀγαπῶντι • ἀγαπήσαντι

¹ θεοῦ • — ² λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ • λύσαντι ἡμᾶς ἐκ ³ τῶν αἰώνων • [τῶν αἰώνων]

πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἀμήν.

8 Ἐγὼ εἶμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὡ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινωνὸς^{a, 1} ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ² Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν³ μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ.⁴ 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου⁵ μεγάλην ὡς σάλπιγος, 11 λεγούσης, Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. 12 Καὶ ἐκεῖ^{b, 6} ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ’ ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ⁷ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ^{c, 8} ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσοῦν. 9 14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον^d λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός· 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι·¹⁰ καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. 16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ^{e, 11} ἀστέρας ἐπτὰ· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν^f τὴν δεξιὰν αὐτοῦ⁸ ἐπ’ ἐμέ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἶμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, 18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοῦ, ζῶν εἶμι

^a κοινωνὸς • συγκοινωνὸς ^b ἐκεῖ • — ^c υἱῷ • υἱὸν ^d ὡς ἔριον • ὡσεὶ ἔριον ^e αὐτοῦ χειρὶ • χειρὶ αὐτοῦ ^f ἔθηκεν • ἐπέθηκεν ⁸ δεξιὰν αὐτοῦ • δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα

1 κοινωνὸς • συγκοινωνὸς 2 χριστῷ • — 3 διὰ τὴν • τὴν 4 χριστοῦ • — 5 φωνὴν ὀπίσω μου • ὀπίσω μου φωνὴν 6 ἐκεῖ • — 7 ἐπτὰ • — 8 υἱῷ • υἱὸν 9 χρυσοῦν • χρυσᾶν 10 πεπυρωμένοι • πεπυρωμένης 11 αὐτοῦ χειρὶ • χειρὶ αὐτοῦ

εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.¹ καὶ ἔχω τὰς κλεῖς^α τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου. 19 Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι² μετὰ ταῦτα· 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν³ εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν· καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ^β ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

*Congregational Letters to Ephesus,
Smyrna, Pergamum, and Thyatira*

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου,⁴ καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπέειρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι⁵ καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας^ε διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἔκοπιάσας.⁶ 4 Ἀλλὰ^δ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκας.⁷ 5 Μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας,^ε καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ,⁸ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησης. 6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. 7 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ^φ τοῦ θεοῦ μου.⁹

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ¹⁰ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν,

^α κλεῖς • κλειδάς ^β λυχνίαι αἱ ἑπτὰ • ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες ^γ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας • ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις ^δ Ἀλλὰ • Ἄλλ' ^ε πέπτωκας • ἐπέπτωκας ^φ τῷ παραδείσῳ • μέσῳ τοῦ παραδείσου

1 ἀμήν • — 2 γίνεσθαι • γενέσθαι 3 ὧν • οὗς 4 κόπον σου • κόπον 5 εἶναι • — 6 οὐκ ἔκοπιάσας • οὐ κεκοπίακες 7 ἀφήκας • ἀφήκες 8 ταχύ • — 9 μου • — 10 τὰ ἔργα καὶ • —

ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ^a τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. **10** Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις παθεῖν·^{b,1} ἴδου δὴ,^{c,2} μέλλει βαλεῖν³ ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν^d δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. **11** Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἔκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξειαν·

13 Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ⁴ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς⁵ ἡμέραις ἐν αἷς·^{e,6} Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστὸς, ὃς⁷ ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ.

14 Ἄλλ'·^f ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξεν τὸν⁸ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ φαγεῖν^{g,9} εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. **15** Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν^{h,10} Νικολαϊτῶν ὁμοίως. **16** Μετανόησον οὖν·ⁱ εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. **17** Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

^a ἐκ • — ^b παθεῖν • πάσχειν ^c δὴ • — ^d ἡμερῶν • ἡμέρας ^e ἐν αἷς • αἷς
^f Ἄλλ' • Ἄλλὰ ^g καὶ φαγεῖν • φαγεῖν ^h τῶν • — ⁱ οὖν • — ^j τοῦ • φαγεῖν
ἀπὸ τοῦ

¹ παθεῖν • πάσχειν ² δὴ • — ³ βαλεῖν • βάλλειν ⁴ τὰ ἔργα σου καὶ • —
⁵ ἐν ταῖς • καὶ ἐν ταῖς ⁶ ἐν αἷς • — ⁷ ὃς • μου ὃς ⁸ ἐδίδαξεν τὸν • ἐδίδασκειν
τῷ ⁹ καὶ φαγεῖν • φαγεῖν ¹⁰ τῶν • [τῶν]

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. 20 Ἄλλ' ^{a,1} ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου Ἰεζάβελ, ἣ λέγει ² ἑαυτὴν προφήτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμοῦς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 22 Ἰδοῦ, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίβιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. 23 Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν ³ νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. 25 Πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρι ⁴ οὗ ἂν ἦξω. 26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικά, συντριβήσεται· ⁵ ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρὸς μου· 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. 29 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Congregational Letters to Sardis, Philadelphia, and Laodicea

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, ^b καὶ νεκρὸς εἶ. 2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον ^c τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλες ^d ἀποβάλλειν· ⁶ οὐ γὰρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 3 Μνημόνευε οὖν πῶς

^a Ἄλλ' • Ἄλλα ^b ὅτι ζῆς • καὶ ζῆς ^c στήρισον • στήριζον = τήρησον
^d ἔμελλες • ἔμελλον = ἡμελλες

¹ Ἄλλ' • Ἄλλα ² σου Ἰεζάβελ ἣ λέγει • Ἰεζάβελ ἣ λέγουσα ³ ἐρευνῶν • ἐραυνῶν ⁴ ἄχρι • ἄχρι[ς] ⁵ συντριβήσεται • συντριβεται ⁶ ἔμελλες ἀποβάλλειν • ἔμελλον ἀποθανεῖν

εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, ^a καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἦξω ἐπὶ σε ὡς ¹ κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς ^b ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σε. 4 Ἄλλ' ὀλίγα ἔχεις ² ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. 5 Ὁ νικῶν, οὗτος ³ περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ ⁴ Δαυὶδ, ^c ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων ^{d, 5} καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. 6 8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοῦ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεωγμένην, ⁷ ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσει αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 Ἰδοῦ, δίδωμι ⁸ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοῦ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἦξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν ⁹ ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ^e ἠγάπησά ¹⁰ σε. 10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. 12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ

^a καὶ ἤκουσας καὶ τήρει • — ^b γνῶς • γνώση ^c Δαυὶδ • ΔΑΔ ^d αὐτήν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων • καὶ κλείων ^e ὅτι • ὅτι ἐγὼ

¹ ἐπὶ σε ὡς • ὡς ² Ἄλλ' ὀλίγα ἔχεις • Ἄλλὰ ἔχεις ὀλίγα ³ οὗτος • οὕτως
⁴ τοῦ • — ⁵ αὐτήν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων • καὶ κλείων ⁶ ἀνοίξει • ἀνοίγει
⁷ ἀνεωγμένην • ἠνεωγμένην ⁸ δίδωμι • διδῶ ⁹ ἦξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν • ἦξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ¹⁰ ἠγάπησά • ἐγὼ ἠγάπησά

καταβαίνει¹ ἐκ^α τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ^β καινόν. 13 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικεῖα ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. 15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. 16 Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὐ² ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 Ὅτι λέγεις, Πλούσιός³ εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενός⁴ χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινός⁵ καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· 18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ⁶ πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλύριον^{ε,7} ἵνα ἐγχρίσῃ^{δ,8} τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. 19 Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον^{ε,9} οὖν καὶ μετανόησον. 20 Ἴδού, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι¹⁰ πρὸς αὐτόν, καὶ δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

The Vision of God's Throne of Majesty and Glory

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοῦ, θύρα ἀνεωγμένη¹¹ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων,^φ Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ

^α ἐκ • ἀπὸ ^β μου τὸ • τὸ ^γ κολλύριον • κολλούριον ^δ ἵνα ἐγχρίσῃ • ἐγχρισον ^ε ζήλωσον • ζήλευε ^φ λέγων • λέγουσα

¹ ἡ καταβαίνει • ἡ καταβαίνουσα ² οὐ • οὔτε ³ Πλούσιός • ὅτι Πλούσιός ⁴ οὐδενός • οὐδὲν ⁵ ὁ ἐλεεινός • ἐλεεινός ⁶ χρυσίον παρ' ἐμοῦ • παρ' ἐμοῦ χρυσίον ⁷ κολλύριον • κολλ[ο]ύριον ⁸ ἵνα ἐγχρίσῃ • ἐγχρισαι ⁹ ζήλωσον • ζήλευε ¹⁰ καὶ εἰσελεύσομαι • [καὶ] εἰσελεύσομαι ¹¹ ἀνεωγμένη • ἠνεωγμένη

γενέσθαι μετὰ ταῦτα. 2 Καὶ^a εὐθέως¹ ἐγενόμην ἐν πνεύματι καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον^b καθήμενος, 3 ὅμοιος² ὁράσει λίθω ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοίως^c,³ ὄρασις σμαραγδίνων.^d,⁴ 4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι⁵ εἴκοσι τέσσαρες·^e καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺς⁶ εἴκοσι τέσσαρας^f πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. Καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἶ εἰσιν⁷ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 7 Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον⁸ πρόσωπον ἀνθρώπου,⁹ καὶ τὸ τέταρτον ζῶον^h ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 Καὶ τὰⁱ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἓν ἔχον^j,¹⁰ ἀνά πτέρυγας ἕξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,^k κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 Καὶ ὅταν δῶσιν¹¹ τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,¹² τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες¹ πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς

^a Καὶ • — ^b τὸν θρόνον • τοῦ θρόνου ^c ὁμοίως • ὅμοιος = ὁμοία ^d ὄρασις σμαραγδίνων • ὁράσει σμαραγδίνῳ ^e εἴκοσι τέσσαρες • ΚΔ ^f εἴκοσι τέσσαρας • ΚΔ ^g πρόσωπον ἀνθρώπου • τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος ^h τέταρτον ζῶον • τέταρτον ⁱ τὰ • — ^j ἔχον • αὐτῶν ἔχον ^k Ἅγιος ἅγιος ἅγιος • ἅγιος 9X ¹ εἴκοσι τέσσαρες • ΚΔ

¹ Καὶ εὐθέως • Εὐθέως ² ὅμοιος • καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ³ ὁμοίως • ὅμοιος ⁴ ὄρασις σμαραγδίνων • ὁράσει σμαραγδίνῳ ⁵ θρόνοι • θρόνους ⁶ θρόνους τοὺς • θρόνους ⁷ αὐτοῦ αἶ εἰσιν • ἅ εἰσιν τὰ ⁸ ἔχον • ἔχων τὸ ⁹ ἀνθρώπου • ὡς ἀνθρώπου ¹⁰ ἔχον • αὐτῶν ἔχων ¹¹ δῶσιν • δώσουσιν ¹² τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ

στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, **11** Ἄξιός εἰ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος, ¹ λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα, ^{a, 2} καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν ^b καὶ ἐκτίσθησαν.

Christ, the Lion and the Lamb, Praised with a New Song

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ³ κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτὰ. **2** Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιός ἐστιν ⁴ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; **3** Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, ^{c, 5} οὔτε ἐπὶ ^{d, 6} τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω ^{e, 7} τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. **4** Καὶ ἐγὼ ⁸ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. **5** Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαίε· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυὶδ, ^f ὁ ἀνοίγων ^{g, 9} τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. **6** Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἄρνιον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον ¹⁰ κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ¹¹ αἱ εἰσὶν τὰ ἑπτὰ ¹² πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα ¹³ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. **7** Καὶ ἦλθεν, καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. **8** Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες ^h πρεσβύτεροι ἔπεσον ¹⁴ ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν, ⁱ καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσὶν προσευχαί ^{j, 15} τῶν ἁγίων. **9** Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιός εἰ λαβεῖν

^a πάντα • τὰ πάντα ^b ἦσαν • εἰσὶν ^c ἄνω • — ^d οὔτε ἐπὶ • οὔδὲ ἐπὶ ^e οὔτε ὑποκάτω • οὔδὲ ὑποκάτω ^f Δαυὶδ • ΔΑΔ ^g ὁ ἀνοίγων • ἀνοῖξαι ^h εἴκοσι τέσσαρες • ΚΔ ⁱ κιθάραν • κιθάρας ^j προσευχαί • αἱ προσευχαί

¹ ὁ ἅγιος • — ² πάντα • τὰ πάντα ³ ἔξωθεν • ὀπισθεν ⁴ ἐστιν • — ⁵ ἄνω • — ⁶ οὔτε ἐπὶ • οὔδὲ ἐπὶ ⁷ οὔτε ὑποκάτω • οὔδὲ ὑποκάτω ⁸ ἐγὼ • — ⁹ ὁ ἀνοίγων • ἀνοῖξαι ¹⁰ ἔχον • ἔχων ¹¹ αἱ • οἱ ¹² τὰ ἑπτὰ • τὰ [ἑπτὰ] ¹³ ἀποστελλόμενα • ἀπεσταλμένοι ¹⁴ ἔπεσον • ἔπεσαν ¹⁵ προσευχαί • αἱ προσευχαί

τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοίξει τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς¹ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, **10** καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς² καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν^a ἐπὶ τῆς γῆς. **11** Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς³ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, **12** λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν^{b,4} πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. **13** Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ^c ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐστίν,^{d,5} καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντα⁶ ἤκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου⁷ καὶ τῷ ἄρνίῳ ἢ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.⁸ **14** Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα λέγοντα^{e,9} τὸ¹⁰ Ἀμήν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον,¹¹ καὶ προσεκύνησαν.

The Opening of Six Seals of the Scroll

6 Καὶ εἶδον ὅτι¹² ἠνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, Ἔρχου καὶ ἴδε.^{f,13} **2** Καὶ ἰδοῦ,^{g,14} ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἠνοιξεν τὴν δευτέραν σφραγίδα,¹⁵ ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἔρχου. **4** Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρός·^{h,16} καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν

^a βασιλεύσουσιν • βασιλεύουσιν ^b τὸν • — ^c ὃ • ὅ ἐστιν ^d ἐστίν • ἅ ἐστιν
^e λέγοντα • ἔλεγον ^f καὶ ἴδε • — ^g ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ ^h πυρός • πυρρός

¹ ἡμᾶς • — ² βασιλεῖς • βασιλείαν ³ ὡς • — ⁴ τὸν • — ⁵ ἐστίν • —
⁶ αὐτοῖς, πάντα • αὐτοῖς πάντα, ⁷ τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ⁸ Ἀμήν • —
⁹ λέγοντα • ἔλεγον ¹⁰ τὸ • — ¹¹ ἔπεσον • ἔπεσαν ¹² ὅτι • ὅτε ¹³ καὶ ἴδε • —
¹⁴ ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ ¹⁵ δευτέραν σφραγίδα • σφραγίδα τὴν δευτέραν
¹⁶ πυρός • πυρρός

εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα¹ ἀλλήλους σφάξωσιν·² καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου καὶ ἴδε.^{α, 3} Καὶ ἰδοῦ,^β ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν⁴ ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς⁵ δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ⁶ τετάρτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου καὶ ἴδε.^{ε, 7} 8 Καὶ ἰδοῦ,^{δ, 8} ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος,⁹ καὶ ὁ Ἄδης ἠκολούθει αὐτῷ.^{ε, 10} Καὶ ἐδόθη αὐτῷ¹¹ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτείνει ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς^φ τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου¹² ἦν εἶχον, 10 καὶ ἔκραξαν⁸ φωνῇ μεγάλῃ, ^h λέγοντες, Ἔως πότε, ὁ δεσπότης, ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ^ι στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται¹³ ἕτι χρόνον,¹⁴ ἕως^j πληρῶσωσιν¹⁵ καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ οἱ μέλλοντες^{k, 16} ἀποκτένεσθαι¹⁷ ὡς καὶ αὐτοί.

^α καὶ ἴδε • — ^β ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ ^γ καὶ ἴδε • — ^δ ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ
^ε ἠκολούθει αὐτῷ • ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ ^φ ψυχὰς • ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων
⁸ ἔκραξαν • ἔκραζον ^h φωνῇ μεγάλῃ • φωνὴν μεγάλην ^ι ἐκάστῳ • — ^j ἕως • ἕως οὗ ^k καὶ οἱ μέλλοντες • οἱ μέλλοντες

1 ἵνα • καὶ ἵνα 2 σφάξωσιν • σφάξουσιν 3 Ἔρχου καὶ ἴδε. • Ἔρχου.
Καὶ εἶδον, 4 φωνὴν • ὡς φωνὴν 5 κριθῆς • κριθῶν 6 τοῦ • φωνὴν
τοῦ 7 καὶ ἴδε • — 8 ἰδοῦ • εἶδον καὶ ἰδοῦ 9 ὁ Θάνατος • [ὁ] Θάνατος
10 ἠκολούθει αὐτῷ • ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ 11 ἐδόθη αὐτῷ • ἐδόθη αὐτοῖς
12 τοῦ ἀρνίου • — 13 ἀναπαύσωνται • ἀναπαύσονται 14 χρόνον • χρόνον
μικρόν 15 πληρῶσωσιν • πληρωθῶσιν 16 καὶ οἱ μέλλοντες • οἱ μέλλοντες
17 ἀποκτένεσθαι • ἀποκτένεσθαι

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ¹ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ^a ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον ² εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βαλοῦσα ^{b,3} τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη. 14 Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, ^c καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστάνες, καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροί, καὶ πᾶς δούλος καὶ ἐλεύθερος, ^d ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, ^e καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, ⁴ καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

The Comfort of the Church in Spiritual Afflictions

7 Καὶ ⁵ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ τι ^{f,6} δένδρον. 2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι οὗ ⁷ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ⁸ τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένων ἐκ ^{g,9} πάσης φυλῆς υἰῶν Ἰσραήλ.

^a ὅλη • — ^b βαλοῦσα • βάλλει ^c ἐλισσόμενον • ἐλισσόμενος ^d ἐλεύθερος • πᾶς ἐλεύθερος ^e τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ^f τι • πᾶν ^g ἐσφραγισμένων ἐκ • ἐσφραγισμένοι ἐκ

¹ μέλας ἐγένετο • ἐγένετο μέλας ² ἔπεσον • ἔπεσαν ³ βαλοῦσα • βάλλει ⁴ αὐτοῦ • αὐτῶν ⁵ Καὶ • — ⁶ τι • πᾶν ⁷ οὗ • — ⁸ καὶ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁹ ἐσφραγισμένων ἐκ • ἐσφραγισμένοι ἐκ

5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώδεκα^a χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ^{b, 1}

ἐκ φυλῆς Ῥουβίμ,² δώδεκα^c χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Γάδ, δώδεκα^d χιλιάδες·

6 ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, δώδεκα^e χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ,³ δώδεκα^f χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Μανασσή, δώδεκα^g χιλιάδες·

7 ἐκ φυλῆς Συμεών, δώδεκα^h χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Λευί, δώδεκαⁱ χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ,⁴ δώδεκα^j χιλιάδες·

8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, δώδεκα^k χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, δώδεκα^l χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, δώδεκα^m χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ^{n, 5}

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς⁶ ἐδύνατο,^o ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτας^{p, 7} ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, περιβεβλημένους^q στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας⁸ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· **10** καὶ κρᾶζουσιν φωνῇ μεγάλη, λέγοντες, Ἦ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἄρνιῳ. **11** Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον⁹ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ ῥὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **12** λέγοντες, Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσίν,

^a δώδεκα • ἸΒ ^b ἐσφραγισμένοι • — = ἐσφραγισμένοι ^c δώδεκα • ἸΒ

^d δώδεκα • ἸΒ ^e δώδεκα • ἸΒ ^f δώδεκα • ἸΒ ^g δώδεκα • ἸΒ ^h δώδεκα • ἸΒ

ⁱ δώδεκα • ἸΒ ^j δώδεκα • ἸΒ ^k δώδεκα • ἸΒ ^l δώδεκα • ἸΒ ^m δώδεκα • ἸΒ

ⁿ ἐσφραγισμένοι • ἐσφραγισμένοι ^o ἐδύνατο • ἠδύνατο ^p ἐστῶτας • ἐστῶτες

^q περιβεβλημένους • περιβεβλημένοι ^r θρόνου ἐπὶ • θρόνου αὐτοῦ ἐπὶ

¹ ἐσφραγισμένοι • ἐσφραγισμένοι ² Ῥουβίμ • Ῥουβὴν ³ Νεφθαλείμ • Νεφθαλίμ ⁴ Ἰσαχάρ • Ἰσσαχάρ ⁵ ἐσφραγισμένοι • ἐσφραγισμένοι ⁶ οὐδεὶς • αὐτὸν οὐδεὶς ⁷ ἐστῶτας • ἐστῶτες ⁸ φοίνικας • φοίνικες ⁹ ἔπεσον • ἔπεσαν

καὶ πόθεν ἦλθον; 14 Καὶ εἶπον¹ αὐτῷ, Κύριέ μου, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν^{a, 2} ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁρνίου. 15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ^{b, 3} σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. 16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ' οὐ⁴ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καθύμα· 17 ὅτι τὸ ἁρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει^{c, 5} αὐτούς, καὶ ὀδηγεῖ^{d, 6} αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

The Opening of the Seventh Seal

8 Καὶ ὅτε⁷ ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμῶριον. 2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ^{e, 8} ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναί^f καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς⁹ ἵνα σαλπίσωσιν.

^a ἐλεύκαναν • ἐλεύκαναν αὐτὰς ^b τῷ θρόνῳ • τοῦ θρόνου ^c ποιμαίνει • ποιμανεῖ ^d ὀδηγεῖ • ὀδηγήσει ^e δώσῃ • δώσει ^f βρονταὶ καὶ φωναί • φωναὶ καὶ βρονταὶ

¹ εἶπον • εἶρηκα ² ἐλεύκαναν • ἐλεύκαναν αὐτὰς ³ τῷ θρόνῳ • τοῦ θρόνου ⁴ οὐδ' οὐ • οὐδὲ ⁵ ποιμαίνει • ποιμανεῖ ⁶ ὀδηγεῖ • ὀδηγήσει ⁷ ὅτε • ὅταν ⁸ δώσῃ • δώσει ⁹ ἑαυτοὺς • αὐτοὺς

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεῦτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον¹ ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα· 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων ἐν² τῇ θαλάσσει, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.³

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα,^{a, 4} καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαί τοῖς κατοικοῦσιν^{b, 5} ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

The Sounding of the Fifth and Sixth Trumpets

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 Καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,^c καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς

^a τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα • ἡ ἡμέρα μὴ φαίνη τὸ τρίτον αὐτῆς ^b τοῖς κατοικοῦσιν • τοὺς κατοικοῦντας ^c Καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου • —

¹ καιόμενον • πυρὶ καιόμενον ² ἐν • τῶν ἐν ³ διεφθάρη • διεφθάρησαν ⁴ τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα • ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς ⁵ τοῖς κατοικοῦσιν • τοὺς κατοικοῦντας

καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη ¹ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. **3** Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. **4** Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν ² τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ³ **5** Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ⁴ ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν ⁵ μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παῖση ἄνθρωπον. **6** Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύζεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. ⁶ **7** Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ, ⁷ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. **8** Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν. **9** Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵπων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. **10** Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. Καὶ ἐν ^a ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ ^{b, 8} ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. **11** Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ⁹ ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀββαδών, ἐν δὲ ¹⁰ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. **12** Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων ¹¹ κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ

^a Καὶ ἐν • Ἐν ^b ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ • ἡ ἐξουσία αὐτῶν

¹ καιομένης καὶ ἐσκοτίσθη • μεγάλης καὶ ἐσκοτώθη ² ἀδικήσωσιν • ἀδικήσουσιν ³ αὐτῶν • — ⁴ αὐταῖς • αὐτοῖς ⁵ βασανισθῶσιν • βασανισθήσονται ⁶ φεύζεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος • φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν ⁷ χρυσοῖ • ὅμοιοι χρυσοῦ ⁸ ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ • ἡ ἐξουσία αὐτῶν ⁹ Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν • ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ¹⁰ Ἀββαδών ἐν δὲ • Ἀβαδδών καὶ ἐν ¹¹ τεσσάρων • [τεσσάρων]

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, 14 λέγουσαν^{a, 1} τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν^{b, 2} καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππου^c μυριάδες³ μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ’ αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ^d τοῦ⁴ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεων,^{e, 5} ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. 20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ⁶ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσιν⁷ τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ^f καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται,^{g, 8} οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν· 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν^{h, 9} αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

The Angel and the Little Scroll

10 Καὶ εἶδον ἄγγελον¹⁰ ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τῆς

^a λέγουσαν • λέγοντος ^b εἰς τὴν ἡμέραν • τὴν ἡμέραν ^c ἵππου • ἵππικῶ
^d ἀπὸ • ἐκ ^e ὄφεων • ὄφειν ^f καὶ τὰ χαλκᾶ • — ^g δύναται • δύνανται
^h φαρμακειῶν • φαρμάκων

¹ λέγουσαν • λέγοντα ² εἰς τὴν ἡμέραν • ἡμέραν ³ ἵππου μυριάδες • ἵππικῶν
⁴ ἀπὸ τοῦ • ἐκ τοῦ ⁵ ὄφεων • ὄφειν ⁶ οὐ • οὐδὲ
⁷ προσκυνήσωσιν • προσκυνήσουσιν ⁸ δύναται • δύνανται ⁹ φαρμακειῶν • φαρμάκων
¹⁰ ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον

κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· 2 καὶ ἔχων^α ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον^β ἀνεωγμένον·¹ καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη ὡσπερ λέων μυκάται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον² γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ὤμοσεν^γ τῷ³ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται· 7 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη^δ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ⁴ τοὺς προφήτας. 8 Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα^ε μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα,⁶ Ὑπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον⁷ τὸ ἀνεωγμένον⁸ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 Καὶ ἀπῆλθον⁹ πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί^ε μοι τὸ βιβλιδάριον.¹⁰ Καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον^ε,¹¹ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 Καὶ λέγουσίν⁸

^α ἔχων • εἶχεν ^β βιβλίον • βιβλιδάριον ^γ ὤμοσεν • ὤμοσεν ἐν ^δ ἐτελέσθη • τελεσθῆ ^ε αὐτῷ δοῦναί • αὐτῷ, Δός ^φ βιβλίον • βιβλιδάριον ^ς λέγουσίν • λέγει

¹ βιβλίον ἀνεωγμένον • βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον ² ἔμελλον • ἤμελλον ³ τῷ • ἐν τῷ ⁴ δούλους αὐτοῦ • ἑαυτοῦ δούλους ⁵ λαλοῦσα • λαλοῦσαν ⁶ λέγουσα • λέγουσαν ⁷ βιβλιδάριον • βιβλίον ⁸ ἀνεωγμένον • ἠνεωγμένον ⁹ ἀπῆλθον • ἀπῆλθα ¹⁰ βιβλιδάριον • βιβλαρίδιον ¹¹ βιβλίον • βιβλαρίδιον

μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν¹ καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

Of the Two Witnesses and the Sounding of the Seventh Trumpet

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἔγειραι,^{a, 2} καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. **2** Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω,^{b, 3} καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα καὶ⁴ δύο.^c **3** Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκου. **4** Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαὶ αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶσαι.^{d, 5} **5** Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς⁶ ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** Οὗτοι ἔχουσιν τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλείσαι,^{e, 7} ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ.^{f, 8} **7** Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. **8** Καὶ τὸ πτόμα^g αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. **9** Καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν

^a Ἔγειραι • Ἔγειρε ^b ἔξω • ἔξωθεν ^c τεσσαράκοντα καὶ δύο • τεσσαράκοντα δύο = MB ^d ἐστῶσαι • ἐστῶτες ^e τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλείσαι • ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανόν ^f ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ • ἐν πάσῃ πληγῇ ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν ^g τὸ πτόμα • τὰ πτόματα

¹ ἐπὶ ἔθνεσιν • ἔθνεσιν ² Ἔγειραι • Ἔγειρε ³ ἔξω • ἔξωθεν ⁴ τεσσαράκοντα καὶ • τεσσαράκοντα [καὶ] ⁵ ἐστῶσαι • ἐστῶτες ⁶ θέλει αὐτοὺς • θελήσῃ αὐτοὺς ⁷ τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλείσαι • τὴν ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανόν ⁸ ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ • ἐν πάσῃ πληγῇ ὀσάκις ἐὰν θελήσωσιν

καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν τὸ πτώμα^α αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ,¹ καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσιν² τεθῆναι εἰς μνήμα. **10** Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφρανθήσονται,³ καὶ δῶρα δώσουσιν^{β, 4} ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** Καὶ μετὰ τὰς^ε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσηλθεν εἰς αὐτούς,⁵ καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν^{δ, 6} ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. **12** Καὶ ἤκουσα⁷ φωνὴν μεγάλην^{ε, 8} ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν^{φ, 9} αὐτοῖς, Ἀνάβητε¹⁰ ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτούς οἱ ἔχθροὶ αὐτῶν. **13** Καὶ ἐν⁸ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ¹¹ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἑπτὰ· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπήλθεν· ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδοῦ,¹² ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι,¹³ Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **16** Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες^h πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου^{ι, 14} τοῦ θεοῦ καθήμενοι^j ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον¹⁵ ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **17** λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας

^α τὸ πτώμα • τὰ πτώματα ^β δώσουσιν • πέμψουσιν ^ε τὰς • — ^δ ἔπεσεν • ἐπέπεσεν ^ε φωνὴν μεγάλην • φωνῆς μεγάλης ^φ λέγουσαν • λεγούσης ^g Καὶ ἐν • Ἐν ^h εἴκοσι τέσσαρες • ΚΔ ^ι τοῦ θρόνου • — ^j καθήμενοι • οἱ κάθηνται

¹ ἡμισυ • καὶ ἡμισυ ² ἀφήσουσιν • ἀφίουσιν ³ εὐφρανθήσονται • εὐφραίνονται ⁴ δώσουσιν • πέμψουσιν ⁵ εἰς αὐτούς • ἐν αὐτοῖς ⁶ ἔπεσεν • ἐπέπεσεν ⁷ ἤκουσα • ἤκουσαν ⁸ φωνὴν μεγάλην • φωνῆς μεγάλης ⁹ λέγουσαν • λεγούσης ¹⁰ Ἀνάβητε • Ἀνάβατε ¹¹ ἡμέρα • ὥρα ¹² ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοῦ • ἰδοῦ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ¹³ λέγουσαι • λέγοντες ¹⁴ οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου • [οἱ] ἐνώπιον ¹⁵ ἔπεσον • ἔπεσαν

τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. 18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,¹ καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη^α ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ² ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου^β,³ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ^γ,⁴ καὶ χάλαζα μεγάλη.

The Battle of Michael with the Dragon

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν⁵ ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ, δράκων πυρὸς μέγας,^δ,⁶ ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. 4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη. 5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα,⁷ ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ^ε,⁸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν^ς,⁹ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

^α ἠνοίγη • ἠνοίχθη ^β τοῦ κυρίου • αὐτοῦ ^γ βρονταὶ • βρονταὶ καὶ σεισμός
^δ πυρὸς μέγας • μέγας πυρός = μέγας πυρρός = πυρρὸς μέγας ^ε ὑπὸ • ἀπὸ
^ς ἐκτρέφωσιν • τρέφωσιν

1 τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις • τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους 2 Θεοῦ • Θεοῦ ὁ 3 τοῦ κυρίου • αὐτοῦ 4 βρονταὶ • βρονταὶ καὶ σεισμός 5 ἔκραζεν • καὶ κράζει 6 πυρὸς μέγας • μέγας πυρρός 7 ἄρρενα • ἄρσεν 8 ὑπὸ • ἀπὸ 9 ἐκτρέφωσιν • τρέφωσιν

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμήσαι¹ μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν,^a οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῷ² ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφιν ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς,³ ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατηγορορ⁴ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν⁵ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ^{b,6} καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ,⁷ ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα.⁸ 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο⁹ πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται¹⁰ ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιρούς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφιν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 Καὶ ἐβόηθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος

^a ἴσχυσεν • ἴσχυσαν ^b οὐρανοὶ • οἱ οὐρανοὶ

¹ πολεμήσαι • τοῦ πολεμήσαι ² αὐτῷ • αὐτῶν ³ Σατανᾶς • ὁ Σατανᾶς
⁴ κατηγορορ • κατηγορ ⁵ αὐτῶν • αὐτοῦς ⁶ οὐρανοὶ • [οἱ] οὐρανοὶ ⁷ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ • τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ⁸ ἄρρενα • ἄρρενα ⁹ δύο • αἱ δύο ¹⁰ ὅπως τρέφεται • ὅπου τρέφεται

αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

*The Seven-Headed Beast of Blasphemy and
the Two-Horned Beast of Deceit*

13 Καὶ ἐστάθην¹ ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα² βλασφημίας. **2** Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. **3** Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ^{a, 3} ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη· καὶ ἐθαύμασεν⁴ ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου· **4** καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι⁵ τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; Καὶ^b τίς δυνατὸς^{c, 6} πολεμήσαι μετ' αὐτοῦ; **5** Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν·⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον⁸ ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα⁹ δύο. **6** Καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν¹⁰ πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. **7** Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. **8** Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ^{d, 11} πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν¹² οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα¹³ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. **9** Εἶ τις ἔχει

^a ὡσεὶ • ὡς ^b Καὶ • — ^c δυνατὸς • δύναται ^d αὐτῷ • αὐτὸν

¹ ἐστάθην • ἐστάθη ² ὀνόματα • ὀνόμα[τα] ³ ὡσεὶ • ὡς ⁴ ἐθαύμασεν • ἐθανάμασθη ⁵ τῷ δεδωκότι • ὅτι ἔδωκεν ⁶ δυνατὸς • δύναται ⁷ βλασφημίαν • βλασφημίας ⁸ πόλεμον • — ⁹ τεσσαράκοντα • τεσσαεράκοντα [καί] ¹⁰ βλασφημίαν • βλασφημίας ¹¹ αὐτῷ • αὐτὸν ¹² ὧν • οὗ ¹³ ὄνομα • ὄνομα αὐτοῦ

οὓς, ἀκουσάτω. **10** Εἴ τις ἔχει^α αἰχμαλωσίαν,¹ ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ,² δεῖ³ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ^β ἀποκτανθῆναι.⁴ Ὡδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. **12** Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ἐποίει⁵ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσιν⁶ τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. **13** Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ πῦρ ἵνα⁷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίη^γ ἐπὶ^δ,⁸ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. **14** Καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμοις^ε,⁹ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ εἶχεν¹⁰ τὴν^ς πληγὴν καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.^ς¹¹ **15** Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι¹² τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἢ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι¹³ ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῶσιν. **16** Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσωσιν^η,¹⁴ αὐτοῖς χαράγματα^ι,¹⁵ ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον^ι αὐτῶν, **17** καὶ ἵνα μὴ τις δύναται^κ,¹⁶ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

^α ἔχει • εἰς ^β ἀποκτενεῖ δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ • δεῖ αὐτὸν ^γ καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίη • ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ^δ ἐπὶ • εἰς ^ε τοὺς ἔμοις • — ^ς τὴν • — ^ε καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας • τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησεν ^η δώσωσιν • δῶσιν ^ι χαράγματα • χάραγμα ^ι τὸ μέτωπον • τῶν μετώπων ^κ δύναται • δύνηται

¹ ἔχει αἰχμαλωσίαν • εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς αἰχμαλωσίαν ² μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι ³ δεῖ • — ⁴ μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι ⁵ ἐποίει • ποιεῖ ⁶ προσκυνήσωσιν • προσκυνήσουσιν ⁷ καὶ πῦρ ἵνα • ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ⁸ καταβαίη ἐπὶ • καταβαίνειν εἰς ⁹ τοὺς ἔμοις • — ¹⁰ ὃ εἶχεν • ὃς ἔχει ¹¹ καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας • τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν ¹² πνεῦμα δοῦναι • δοῦναι πνεῦμα ¹³ ὅσοι • [ἵνα] ὅσοι ¹⁴ δώσωσιν • δῶσιν ¹⁵ χαράγματα • χάραγμα ¹⁶ δύναται • δύνηται

18 Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ^α ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστίν^{β, 1} ἑξακόσια² ἐξήκοντα ἕξ.^ε

Of the 144,000 and the Fall of Spiritual Babylon

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοῦ, τὸ ἀρνίον^δ ἐστηκὸς^{ε, 3} ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀριθμὸς^{φ, 4} ἑκατὸν τεσσαράκοντα⁵ τέσσαρες^g χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 Καὶ ἤδουσιν⁶ ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο^h μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα⁷ τέσσαρεςⁱ χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γὰρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες⁸ τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν^j ὑπάγῃ. Οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ^{k, 9} ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. 5 Καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν^{l, 10} ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ¹¹ εἰσιν.

6 Καὶ εἶδον ἄγγελον^{m, 12} πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς¹³ καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ

^α καὶ • — ^β αὐτοῦ ἐστίν • αὐτοῦ ^ε ἑξακόσια ἐξήκοντα ἕξ • $\overline{ΧΞΞ}$ ^δ τὸ ἀρνίον • ἀρνίον ^ε ἐστηκὸς • ἐστὼς ^φ ἀριθμὸς • — ^g ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες • $\overline{PMΔ}$ ^h ἐδύνατο • ἠδύνατο ⁱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες • $\overline{PMΔ}$ ^j ἂν • ἂν ^k ὑπὸ Ἰησοῦ • — ^l οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν • ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ^m ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον

1 αὐτοῦ ἐστίν • αὐτοῦ 2 ἑξακόσια • ἐξακόσιοι 3 ἐστηκὸς • ἐστὼς
4 ἀριθμὸς • — 5 τεσσαράκοντα • τεσεράκοντα 6 ἄδουσιν • ἄδουσιν [ὡς]
7 τεσσαράκοντα • τεσεράκοντα 8 εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες • οἱ ἀκολουθοῦντες
9 ὑπὸ Ἰησοῦ • — 10 οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν • ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
οὐχ εὐρέθη 11 γάρ • — 12 ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον 13 τοὺς • ἐπὶ τοὺς

λαόν, 7 λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε τὸν κύριον, ^{a, 1} καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε αὐτὸν τὸν ποιήσαντα ^{b, 2} τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ³ καὶ πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ^{c, 4} ἠκολούθησεν, λέγων, Ἔπεσεν ^{d, 5} Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἐκ ⁶ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ⁷ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· 11 καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνούντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 12 Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· οἱ ^e τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, ^f Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι· λέγει Naί ^{g, 8} τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ⁹ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ¹⁰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ¹¹ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. 15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ

^a κύριον • θεόν ^b αὐτὸν τὸν ποιήσαντα • τῷ ποιήσαντι ^c δεύτερος ἄγγελος • ἄγγελος δεύτερος ^d Ἔπεσεν • Ἔπεσεν ἔπεσεν ^e οἱ • ὦδε οἱ ^f λεγούσης • λεγούσης μοι ^g λέγει Naί • Naί, λέγει

1 κύριον • θεόν 2 αὐτὸν τὸν ποιήσαντα • τῷ ποιήσαντι 3 τὴν θάλασσαν • θάλασσαν 4 δεύτερος ἄγγελος • ἄγγελος δεύτερος 5 Ἔπεσεν • Ἔπεσεν ἔπεσεν 6 ἐκ • ἢ ἐκ 7 τῶν ἁγίων ἀγγέλων • ἀγγέλων ἁγίων 8 λέγει Naί • Naί, λέγει 9 ἀναπαύσωνται • ἀναπαύσονται 10 δὲ • γὰρ 11 υἱῷ • υἱὸν

μεγάλη τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανον σου καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι,^a ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. **16** Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην¹ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. **18** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν² ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων³ ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν^b κραυγῇ⁴ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.^c **19** Καὶ ἔβαλεν^d ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.^e **20** Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.^f

The Angels with the Seven Bowls and the Opening of the Temple

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνοσ^g αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας^h κιθάρας τοῦ θεοῦ. **3** Καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθινὰ αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. **4** Τίς οὐ μὴ φοβηθῆ σε,⁵ κύριε,

^a θερίσαι • τοῦ θερίσαι ^b ἐφώνησεν • ἐφώνησεν ἐν ^c ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς • ἤκμασεν ἡ σταφυλὴ τῆς γῆς ^d Καὶ ἔβαλεν • Καὶ ἐξέβαλεν ^e τὸν μέγαν • τὴν μεγάλην ^f χιλίων ἑξακοσίων • \overline{AX} ^g τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνοσ • τῆς εἰκόνοσ καὶ ἐκ τοῦ θηρίου ^h ἔχοντας • ἔχοντας τὰς

¹ τὴν νεφέλην • τῆς νεφέλης ² ἐξῆλθεν • [ἐξῆλθεν] ³ ἔχων • [ὁ] ἔχων ⁴ κραυγῇ • φωνῇ ⁵ σε • —

καὶ δοξάση^{α, 1} τὸ ὄνομά σου; Ὅτι μόνος ἅγιος·² ὅτι πάντα τὰ ἔθνη^β ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες³ τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ,^ε οἱ ἦσαν⁴ ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς· 7 καὶ ἐν ἑκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 8 Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ^δ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο^ε εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

The Seven Bowls of Wrath are Poured Out

16 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης⁵ ἐκ τοῦ ναοῦ,^φ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ^g ἐκχέετε⁶ τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς^h τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δευτέρος ἄγγελος⁷ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσαⁱ ἀπέθανεν⁸ ἐν τῇ θαλάσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος^j ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς⁹ πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα.

5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος εἶ, ὁ

^α δοξάση • δοξάσει ^β πάντα τὰ ἔθνη • πάντες ^ε ἐκ τοῦ ναοῦ • — ^δ καπνοῦ • ἐκ τοῦ καπνοῦ ^ε ἐδύνατο • ἠδύνατο ^φ ἐκ τοῦ ναοῦ • — ^g καὶ • — ^h εἰς • ἐπὶ ⁱ ζῶσα • — ^j τρίτος • τρίτος ἄγγελος

¹ δοξάση • δοξάσει ² ἅγιος • ὅσιος ³ οἱ ἔχοντες • [οἱ] ἔχοντες ⁴ οἱ ἦσαν • — ⁵ φωνῆς μεγάλης • μεγάλης φωνῆς ⁶ ἐκχέετε • ἐκχέετε ⁷ ἄγγελος • — ⁸ ζῶσα ἀπέθανεν • ζωῆς ἀπέθανεν τὰ ⁹ εἰς τὰς • τὰς

ἔων καὶ ὁ ἦν, ὁ ὄσιος,^a ὅτι ταῦτα ἔκρινας· 6 ὅτι αἷμα ἀγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας¹ πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν. 7 Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, Ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος^{b,2} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους.^{c,3} 9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ μα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ⁴ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν⁵ ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

10 Καὶ ὁ πέμπτος^d ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο^e τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος^f ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην·⁶ καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς^g ἡλίου. 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα ἀκάθαρτα τρία^{h,7} ὡς βάτραχοι· 14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίωνⁱ ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης⁸ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος— 15 Ἰδοῦ, ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ—

^a ὁ ὄσιος • ὄσιος ^b ἄγγελος • — ^c ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ ^d πέμπτος • πέμπτος ἄγγελος ^e ἐμασῶντο • ἐμασῶντο ^f ἕκτος • ἕκτος ἄγγελος ^g ἀνατολῆς • ἀνατολῶν ^h ἀκάθαρτα τρία • τρία ἀκάθαρτα ⁱ δαιμονίων • δαιμονίων

¹ ἔδωκας • [δ]έδωκας ² ἄγγελος • — ³ ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ ⁴ οἱ ἄνθρωποι τὸ • τὸ ⁵ ἐξουσίαν • τὴν ἐξουσίαν ⁶ Εὐφράτην • τὸν Εὐφράτην ⁷ ἀκάθαρτα τρία • τρία ἀκάθαρτα ⁸ ἐκείνης •

16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἄρμαγεδών.^a

17 Καὶ ὁ ἕβδομος^b ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ^c τὸν ἄερα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ¹ τοῦ οὐρανοῦ,² ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, Γέγονεν. 18 Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί,³ καὶ σεισμός^{d,4} μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο⁵ ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός, οὕτως⁶ μέγας. 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον.⁷ καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. 21 Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς^e σφόδρα.

The Kingdom of Antichrist Symbolized by the Great Harlot

17 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν⁸ πολλῶν· 2 μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον⁹ ὀνόματα^f βλασφημίας, ἔχον¹⁰ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἣν περιβεβλημένη πορφυροῦν^g καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη¹¹ χρυσίῳ^h καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ

^a Ἄρμαγεδών • Μαγεδών ^b ἕβδομος • ἕβδομος ἄγγελος ^c ἐπὶ • εἰς
^d σεισμός • σεισμός ἐγένετο ^e αὐτῆς • αὐτῆ ^f ὀνόματα • ὀνομάτων
^g πορφυροῦν • πορφύραν ^h χρυσίῳ • χρυσῶ

¹ ἀπὸ τοῦ ναοῦ • ἐκ τοῦ ναοῦ ² τοῦ οὐρανοῦ • — ³ βρονταὶ καὶ φωναί • φωναὶ καὶ βρονταὶ ⁴ καὶ σεισμός • καὶ σεισμός ἐγένετο ⁵ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο • ἄνθρωπος ἐγένετο ⁶ οὕτως • οὕτω ⁷ ἔπεσον • ἔπεσαν ⁸ τῶν ὑδάτων τῶν • ὑδάτων ⁹ γέμον • γέμον[τα] ¹⁰ ἔχον • ἔχων ¹¹ κεχρυσωμένη • καὶ κεχρυσωμένη

μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν^α ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς,^β 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλῶν ἢ μεγάλη, ἢ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ^γ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, ἐκ^{δ,1} τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. 7 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; Ἐγὼ ἐρῶ σοι^ε τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν.² Καὶ θαυμάσονται³ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς,^φ ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα^{ς,4} ἐπὶ τὸ βιβλίον^η τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων ὅτι ἦν τὸ θηρίον,^{ι,5} καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ παρέσται. 9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλὰι ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’ αὐτῶν. 10 Καὶ βασιλεῖς εἰσὶν ἑπτὰ^{ι,6} οἱ πέντε ἔπεσον,^{κ,7} ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν· καί, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον δεῖ αὐτὸν^{λ,8} μείναι. 11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς^μ ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ’⁹ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 Οὗτοι μίαν ἔχουσιν γνώμην,^{ν,10} καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν^{ο,11} αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.

^α ποτήριον χρυσοῦν • χρυσοῦν ποτήριον ^β πορνείας αὐτῆς • πορνείας τῆς γῆς
^γ μεθύουσαν ἐκ • μεθύουσαν ^δ ἁγίων ἐκ • ἁγίων καὶ ἐκ ^ε ἐρῶ σοι • σοι ἐρῶ
^φ ἐπὶ τῆς γῆς • τὴν γῆν ^ς τὰ ὀνόματα • τὸ ὄνομα ^η τὸ βιβλίον • τοῦ βιβλίου
^ι ὅτι ἦν τὸ θηρίον • τὸ θηρίον ὅτι ἦν ^ι εἰσὶν ἑπτὰ • ἑπτὰ εἰσὶν ^κ ἔπεσον •
ἔπεσαν ^λ δεῖ αὐτὸν • αὐτὸν δεῖ ^μ αὐτὸς • οὗτος ^ν ἔχουσιν γνώμην • γνώμην
ἔχουσιν ^ο τὴν ἐξουσίαν • ἐξουσίαν

¹ ἁγίων ἐκ • ἁγίων καὶ ἐκ ² ὑπάγειν • ὑπάγει ³ θαυμάσονται •
θαυμασθήσονται ⁴ τὰ ὀνόματα • τὸ ὄνομα ⁵ ὅτι ἦν τὸ θηρίον • τὸ θηρίον
ὅτι ἦν ⁶ εἰσὶν ἑπτὰ • ἑπτὰ εἰσὶν ⁷ ἔπεσον • ἔπεσαν ⁸ δεῖ αὐτὸν • αὐτὸν
δεῖ ⁹ ἀλλ’ • ἀλλὰ ¹⁰ ἔχουσιν γνώμην • γνώμην ἔχουσιν ¹¹ τὴν ἐξουσίαν •
ἐξουσίαν

14 Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἢ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτήν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν,^{a, 1} καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτήν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. 17 Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν,² καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῶσιν^{b, 3} οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶδες, ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

The Fall and Destruction of Antichrist's Kingdom

18 Μετὰ^c ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἑξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 Καὶ ἔκραξεν^{d, 4} ἰσχυρῶ φωνῇ, λέγων, Ἔπεσεν^{e, 5} Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων,⁶ καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου.⁷ 3 Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ^f τῆς πορνείας αὐτῆς πεπτώκασιν^{g, 8} πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.

^a ποιήσουσιν αὐτήν • — ^b τελεσθῶσιν • τελεσθήσονται ^c Μετὰ • Καὶ μετὰ
^d ἔκραξεν • ἔκραξεν ἐν ^e Ἔπεσεν • Ἔπεσεν ἔπεσεν ^f οἴνου τοῦ θυμοῦ •
θυμοῦ τοῦ οἴνου ^g πεπτώκασιν • πέπωκεν = πεπόκασιν

¹ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν • γυμνήν ² γνώμην μίαν • μίαν γνώμην
³ τελεσθῶσιν • τελεσθήσονται ⁴ ἔκραξεν • ἔκραξεν ἐν ⁵ Ἔπεσεν • Ἔπεσεν
ἔπεσεν ⁶ δαιμόνων • δαιμονίων ⁷ καὶ μεμισημένου • [καὶ φυλακὴ παντὸς
θηρίου ἀκαθάρτου] καὶ μεμισημένου ⁸ πεπτώκασιν • πέπωκαν

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Ἔξελθε^α ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου,¹ ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν^β ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν,^γ καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ^{δ, 2} κατὰ^ε τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ^φ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. 7 Ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν^ς καὶ ἐστηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. 8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ^η πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. 9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. 11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσιν^{ι, 3} καὶ πενθήσουσιν^{ι, 4} ἐπ' αὐτῆς,⁵ ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· 12 γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου,⁶ καὶ βυσσίνου,^κ καὶ πορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ,⁷ καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκευὸς ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκευὸς ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου· 13 καὶ

^α Ἔξελθε • Ἐξέλθετε ^β ἐμνημόνευσεν • ἐμνημόνευσεν αὐτῆς ^γ ἀπέδωκεν • ἀπέδωκεν ὑμῖν ^δ αὐτῇ διπλᾶ • τὰ διπλᾶ ^ε κατὰ • ὡς καὶ αὐτὴ καὶ κατὰ ^φ ποτηρίῳ • ποτηρίῳ αὐτῆς ^ς αὐτήν • ἑαυτήν ^η θάνατος καὶ • θάνατος ^ι κλαύσουσιν • κλαίουσιν ^ι πενθήσουσιν • πενθοῦσιν ^κ βυσσίνου • βύσσου

¹ Ἔξελθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου • Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς ² αὐτῇ διπλᾶ • τὰ διπλᾶ ³ κλαύσουσιν • κλαίουσιν ⁴ πενθήσουσιν • πενθοῦσιν ⁵ αὐτῇ • αὐτήν ⁶ μαργαρίτου • μαργαριτῶν ⁷ πορφυροῦ καὶ σηρικοῦ • πορφύρας καὶ σιρικοῦ

κινάμωμον,¹ καὶ θυμιάματα,² καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον,^a καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σίτον, καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη^b,³ καὶ ἵπων, καὶ ραιδῶν,^c⁴ καὶ σωμαίων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 Καὶ ἡ ὀπώρα⁵ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου⁶ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο^d ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης.^e⁷ 15 Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, 16 καὶ λέγοντες,^f⁸ Οὐαί, οὐαί,^g ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ^h,⁹ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις¹⁰ 17 ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπονⁱ πλέων, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, 18 καὶ ἔκραζον, βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες,¹¹ Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη. 20 Εὐφραίνου ἐπ’ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον¹² μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῆ ἔτι. 22 Καὶ φωνὴ κιθαρῶδων καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν

^a καὶ οἶνον • — ^b πρόβατα καὶ κτήνη • κτήνη καὶ πρόβατα ^c ραιδῶν • ρεδῶν ^d ἀπώλετο • ἀπῆλθεν ^e αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης • οὐ μὴ εὐρή[σει]ς αὐτὰ ^f καὶ λέγοντες • λέγοντες ^g οὐαί • — ^h χρυσίῳ • ἐν χρυσῷ ⁱ ὁ ἐπὶ τόπον • [ὁ] ἐπὶ τῶν πλοίων

¹ κινάμωμον • κιννάμωμον ² θυμιάματα • ἄμωμον καὶ θυμιάματα ³ πρόβατα καὶ κτήνη • κτήνη καὶ πρόβατα ⁴ ραιδῶν • ρεδῶν ⁵ ὀπώρα • ὀπώρα σου ⁶ ψυχῆς σου • ψυχῆς ⁷ αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης • οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν ⁸ καὶ λέγοντες • λέγοντες ⁹ χρυσίῳ • [ἐν] χρυσίῳ ¹⁰ μαργαρίταις • μαργαρίτη ¹¹ καὶ λέγοντες • λέγοντες ¹² μύλον • μύλινον

καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν σοι ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔν σοι ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν σοι ἔτι, 23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ¹ ἔν σοι ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν σοι ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. 24 Καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα² προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

The Triumph of the Elect in Heaven

19 Μετὰ^α ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα³ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· 2 ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις διέφθειρεν⁴ τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς^β αὐτῆς. 3 Καὶ δευτέρον εἶρηκεν,⁵ Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 4 Καὶ ἔπεσον^{ε, 6} οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες,^δ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,^{ε, 7} λέγοντες, Ἀμήν· Ἀλληλούϊα. 5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ^ζ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν, λέγουσα, Αἰνεῖτε τὸν θεὸν⁸ ἡμῶν πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι⁹ αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντες,^{ε, 10} Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν¹¹ ὁ παντοκράτωρ. 7 Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν¹² τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος

^α Μετὰ • Καὶ μετὰ ^β χειρὸς • τῆς χειρὸς ^γ ἔπεσον • ἔπεσαν ^δ εἴκοσι τέσσαρες • ΚΔ ^ε τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ^ζ ἀπὸ • ἐκ ^ε λέγοντες • λεγόντων = λέγοντας

1 φανῆ • φάνη 2 αἵματα • αἷμα 3 δύναμις καὶ ἡ δόξα • δόξα καὶ ἡ δύναμις 4 διέφθειρεν • ἔφθειρεν 5 εἶρηκεν • εἶρηκαν 6 ἔπεσον • ἔπεσαν 7 τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ 8 τὸν θεὸν • τῷ θεῷ 9 καὶ οἱ φοβούμενοι • [καὶ] οἱ φοβούμενοι 10 λέγοντες • λεγόντων 11 ἡμῶν • [ἡμῶν] 12 ἀγαλλιώμεθα καὶ δῶμεν • ἀγαλλιώμεν καὶ δώσωμεν

τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοίμασεν ἑαυτήν. **8** Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καὶ καθαρὸν.¹ τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. **9** Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.^α **10** Καὶ ἔπεσα^β ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ² Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον,³ καὶ ἰδοῦ, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτόν, καλούμενος⁴ πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. **12** Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ⁵ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ⁶ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, **13** καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ καλεῖται^{ε,7} τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. **14** Καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν^{δ,8} τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ⁹ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρὸν. **15** Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία δίστομος¹⁰ ὄξεϊα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **16** Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ἄγγελον^{ε,11} ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν φωνῇ¹² μεγάλη, λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν

^α τοῦ θεοῦ εἰσιν • εἰσιν τοῦ θεοῦ ^β ἔπεσα • ἔπεσον ^γ καλεῖται • κέκληται
^δ τὰ ἐν • ἐν ^ε ἄγγελον • ἕνα ἄγγελον

¹ καὶ καθαρὸν • καθαρὸν ² τοῦ • — ³ ἀνεωγμένον • ἠνεωγμένον
⁴ καλούμενος • [καλούμενος] ⁵ φλόξ • [ὡς] φλόξ ⁶ ὀνόματα γεγραμμένα
καὶ • — ⁷ καλεῖται • κέκληται ⁸ τὰ ἐν • [τὰ] ἐν ⁹ ἐπὶ • ἐφ’ ¹⁰ δίστομος •
— ¹¹ ἄγγελον • ἕνα ἄγγελον ¹² φωνῇ • [ἐν] φωνῇ

μεσουρανήματι, Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ^α θεοῦ, 18 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν τε^{β, 1} καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον² μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. 20 Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ μετ’ αὐτοῦ^{ε, 3} ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην⁴ ἐν θείῳ·^δ 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

*The Dragon Bound and Loosed, Gog and Magog,
and the Last Judgment*

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 Καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον,⁵ ὅς ἐστιν διάβολος καὶ ὁ^ε Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,⁶ καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ⁷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ⁸ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι^{ε, 9} μικρὸν χρόνον.

^α τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ • τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν τοῦ = τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου

^β μικρῶν τε • μικρῶν ^ε ὁ μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ὁ ^δ θεῖο • τῷ θείῳ ^ε καὶ ὁ • καὶ ^ς καὶ μετὰ • μετὰ ^ε αὐτὸν λυθῆναι • λυθῆναι αὐτὸν

¹ μικρῶν τε • μικρῶν ² πόλεμον • τὸν πόλεμον ³ ὁ μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ὁ

⁴ τὴν καιομένην • τῆς καιομένης ⁵ τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον • ὁ ὄφιν ὁ ἀρχαῖος

⁶ ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην • — ⁷ πλανᾷ • πλανήσῃ ⁸ καὶ μετὰ • μετὰ

⁹ αὐτὸν λυθῆναι • λυθῆναι αὐτὸν

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐκ προσεκύνησαν τὸ θηρίον,^a οὐδὲ^b τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον,^c καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ τὰ^{d,1} χίλια ἔτη. 5 Καὶ² οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δευτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ’ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ’ αὐτοῦ χίλια³ ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῆ^e τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ,⁴ συναγαγεῖν αὐτούς εἰς τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς^{f,5} ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. 9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν^{g,6} τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,⁷ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. 10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν,^h καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτόν, οὗ ἀπὸ προσώπου⁸ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. 12 Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνεώχθησαν·^{i,9} καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη,¹⁰ ὃ ἐστιν

^a τὸ θηρίον • τῷ θηρίῳ ^b οὐδὲ • οὔτε ^c μέτωπον • μέτωπον αὐτῶν ^d τὰ • —
^e ὅταν τελεσθῆ • μετὰ ^f ἀριθμὸς • ἀριθμὸς αὐτῶν ^g ἐκύκλωσαν • ἐκύκλευσαν
^h μέγαν λευκόν • λευκὸν μέγαν ⁱ ἠνεώχθησαν • ἠνοιχθῶσαν

1 τὰ • — 2 Καὶ • — 3 χίλια • [τὰ] χίλια 4 τὸν Μαγῶγ • Μαγῶγ
5 ἀριθμὸς • ἀριθμὸς αὐτῶν 6 ἐκύκλωσαν • ἐκύκλευσαν 7 ἀπὸ τοῦ θεοῦ • —
8 προσώπου • τοῦ προσώπου 9 ἠνεώχθησαν • ἠνοιχθῶσαν 10 ἠνεώχθη •
ἠνοιχθη

τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, ^a καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· ^b καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δευτέρος ἐστίν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. 15 Καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ βιβλίῳ ^c, ¹ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

The Vision of the Heavenly Jerusalem

21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, ^d, ² καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. 2 Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλήμ καινὴν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ^e ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ³ λεγούσης, Ἴδού, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς ⁴ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν· ^f, ⁵ 4 καὶ ἐξαλείψει ^g πᾶν δάκρυον ἀπὸ ⁶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι ⁷ τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. ^h, ⁸ 5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἴδού, πάντα καινὰ ποιῶ. ⁱ, ⁹ 9 Καὶ λέγει μοι, ¹⁰ Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί· ^j, ¹¹ εἰσιν. 6 Καὶ εἶπέν μοι, Γέγονα ¹²

^a νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ • ἐν αὐτῇ νεκροὺς ^b νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς • ἐν αὐτοῖς νεκροὺς ^c τῷ βιβλίῳ • τῇ βίβλῳ ^d ἀπῆλθον • παρήλθεν ^e ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ • ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ^f ἔσται μετ' αὐτῶν • μετ' αὐτῶν ἔσται ^g ἐξαλείψει • ἐξαλείψει ἀπ' αὐτῶν ^h ἀπῆλθον • ἀπῆλθεν ⁱ πάντα καινὰ ποιῶ • καινὰ ποιῶ πάντα ^j ἀληθινοὶ καὶ πιστοί • πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ

1 τῷ βιβλίῳ • τῇ βίβλῳ 2 ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν 3 οὐρανοῦ • θρόνου 4 λαὸς • λαοὶ 5 ἔσται μετ' αὐτῶν • μετ' αὐτῶν ἔσται [αὐτῶν θεός] 6 ἀπὸ • ἐκ 7 ὅτι • [ὅτι] 8 ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν 9 πάντα καινὰ ποιῶ • καινὰ ποιῶ πάντα 10 μοι • — 11 ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ • πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ 12 Γέγονα • Γέγοναν. Ἐγὼ [εἰμι]

τὸ ^a Ἄλφα καὶ τὸ ^β Ὠ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ^b Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ^c ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 Ὁ νικῶν κληρονομήσει ^d ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ¹ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θεῖῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας ² τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δεῖξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην ³ τοῦ ἀρνίου. 10 Καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ' ⁴ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, ^{e, 5} τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. ^f 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἔστιν ὀνόματα ^{g, 6} τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν ^{h, 7} Ἰσραήλ. 13 Ἀπὸ ἀνατολῶν, ⁸ πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. 14 Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον ⁹ θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. 15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ⁱ 16 Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον ¹⁰ τὸ

^a Γέγονα τὸ • Γέγονα ἐγὼ τὸ ^b ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος • ἀρχὴ καὶ τέλος = καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ^c δώσω • δώσω αὐτῷ ^d κληρονομήσει • δώσω αὐτῷ ^e τὴν μεγάλην • — ^f κρυσταλλίζοντι • κρυσταλλίζοντι ^g ἔστιν ὀνόματα • ἔστιν ^h τῶν υἱῶν • υἱῶν ⁱ καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς • —

¹ ἁμαρτωλοῖς καὶ • — ² γεμούσας • τῶν γεμόντων ³ γυναῖκα τὴν νύμφην • νύμφην τὴν γυναῖκα ⁴ ἐπ' • ἐπὶ ⁵ τὴν μεγάλην • — ⁶ ἔστιν ὀνόματα • ἔστιν [τὰ ὀνόματα] ⁷ τῶν υἱῶν • υἱῶν ⁸ ἀνατολῶν • ἀνατολῆς ⁹ ἔχον • ἔχων ¹⁰ ὅσον • ὅσον [καὶ]

πλάτος. Καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίου¹ δώδεκα^a χιλιάδων· δώδεκα τὸ^{b,2} μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. 17 Καὶ ἐμέτρησεν^c τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα³ τεσσάρων^d πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. 18 Καὶ ἦν⁴ ἡ ἐνδόμησις⁵ τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὅμοιον ὑέλῳ^{e,6} καθαρῷ. 19 Οἱ^f θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμῷ κεκοσμημένοι. Ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·⁷ ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάρραγδος· 20 ὁ πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον·⁸ ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἕνατος, τοπάξιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος· ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος.⁸ 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες, δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεία τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕελος⁹ διαυγῆς. 22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. 23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρειάν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. 24 Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν^{h,10} εἰς αὐτήν. 25 Καὶ οἱ πυλώνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας—νῦξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ— 26 καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν·ⁱ 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινόν, καὶ ποιῶν^{j,11} βδέλυγμα

^a σταδίου δώδεκα • σταδίου δεκαδύο ^b δώδεκα τὸ • τὸ ^c ἐμέτρησεν • — ^d ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων • *PMA* ^e ὑέλῳ • ὑάλῳ ^f Οἱ • Καὶ οἱ ^g σάρδιον • σάρδιος ^h αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν • τὴν δόξαν [καὶ τὴν τιμὴν] αὐτῶν ⁱ αὐτήν • αὐτὴν ἵνα εἰσέλθωσιν ^j ποιῶν • ὁ ποιῶν

1 σταδίου • σταδίον 2 δώδεκα τὸ • τὸ 3 τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα 4 ἦν • — 5 ἐνδόμησις • ἐνδώμησις 6 ὑέλῳ • ὑάλῳ 7 σάπφειρος • σάπφειρος 8 ἀμέθυσος • ἀμέθυστος 9 ὕελος • ὕαλος 10 αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν • τὴν δόξαν αὐτῶν 11 ποιῶν • [ὁ] ποιῶν

καὶ ψεύδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου.

On the Certain Bliss of Eternal Life

22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν καθαρὸν^{a, 1} ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου. **2** Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν,^b ζύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦς^{c, 2} τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ζύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. **3** Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι·^d καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, **4** καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **5** Καὶ νῦξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν^{e, 3} λύχγου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ⁴ αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ λέγει^{f, 5} μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ κύριος⁶ ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. **7** Καὶ⁸ ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κἀγὼ^h Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπωνⁱ ταῦτα. Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα,^j ἔπεσον⁷ προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός^k μοι ταῦτα. **9** Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σὺνδουλός σου εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

^a καθαρὸν • — ^b ἐκεῖθεν • ἐντεῦθεν ^c ἕκαστον ἀποδιδοῦς • ἀποδιδοῦς ἕκαστον ^d ἔτι • ἐκεῖ ^e χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν • οὐ χρεῖα ^f λέγει • εἶπέν ^g Καὶ • — ^h Κἀγὼ • Καὶ ἐγὼ ⁱ ἀκούων καὶ βλέπων • βλέπων καὶ ἀκούων ^j ἔβλεψα • εἶδον ^k δεικνύοντός • δεικνύντος

¹ καθαρὸν • — ² ἀποδιδοῦς • ἀποδιδοῦν ³ ἐκεῖ καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν • ἔτι καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς ⁴ φωτιεῖ • φωτίσει ἐπ' ⁵ λέγει • εἶπέν ⁶ κύριος • ὁ κύριος ⁷ ἔπεσον • ἔπεσα

10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ^α ἐγγύς ἐστιν. 11 Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω¹ ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. 12 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται² αὐτοῦ. ^β 13 Ἐγὼ τὸ Ἄλφα^ε καὶ τὸ Ὡ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.^δ 14 Μακάριοι οἱ ποιοῦντες³ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,⁴ ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν^ε καὶ ποιῶν ψεῦδος.

The Closing Testimony, Invitation, and Benediction

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ,^φ ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωῖνός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου. Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου. Καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῆ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσεται^ε.⁵ ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν^η τὰς πληγὰς^ι τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφέλοι^ι.⁶ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

^α ὁ καιρὸς γὰρ • ὅτι ὁ καιρὸς ^β ἔσται αὐτοῦ • αὐτοῦ ἔσται ^ε Ἄλφα • Ἄ ^δ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος • ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ^ε φιλῶν • ὁ φιλῶν ^φ Δαυὶδ • ΔΑΔ ^ε ἐπιθήσεται • ἐπιθήσει ^η ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν • ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς ^ι πληγὰς • ἐπὶ τὰ πληγὰς ^ι ἀφέλοι • ἀφελεῖ

1 ῥυπαρευθήτω • ῥυπανθήτω 2 ἔσται • ἐστὶν 3 ποιοῦντες • πλύνοντες
4 ἐντολὰς αὐτοῦ • στολὰς αὐτῶν 5 ἐπιθήσεται • ἐπιθήσει 6 ἀφέλοι • ἀφελεῖ

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. Ναί, ἔρχου,¹ κύριε Ἰησοῦ.^a

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ² μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.³

^a Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστέ

¹ Ναί ἔρχου • Ἐρχου ² χριστοῦ • — ³ τῶν ἁγίων Ἀμήν • —